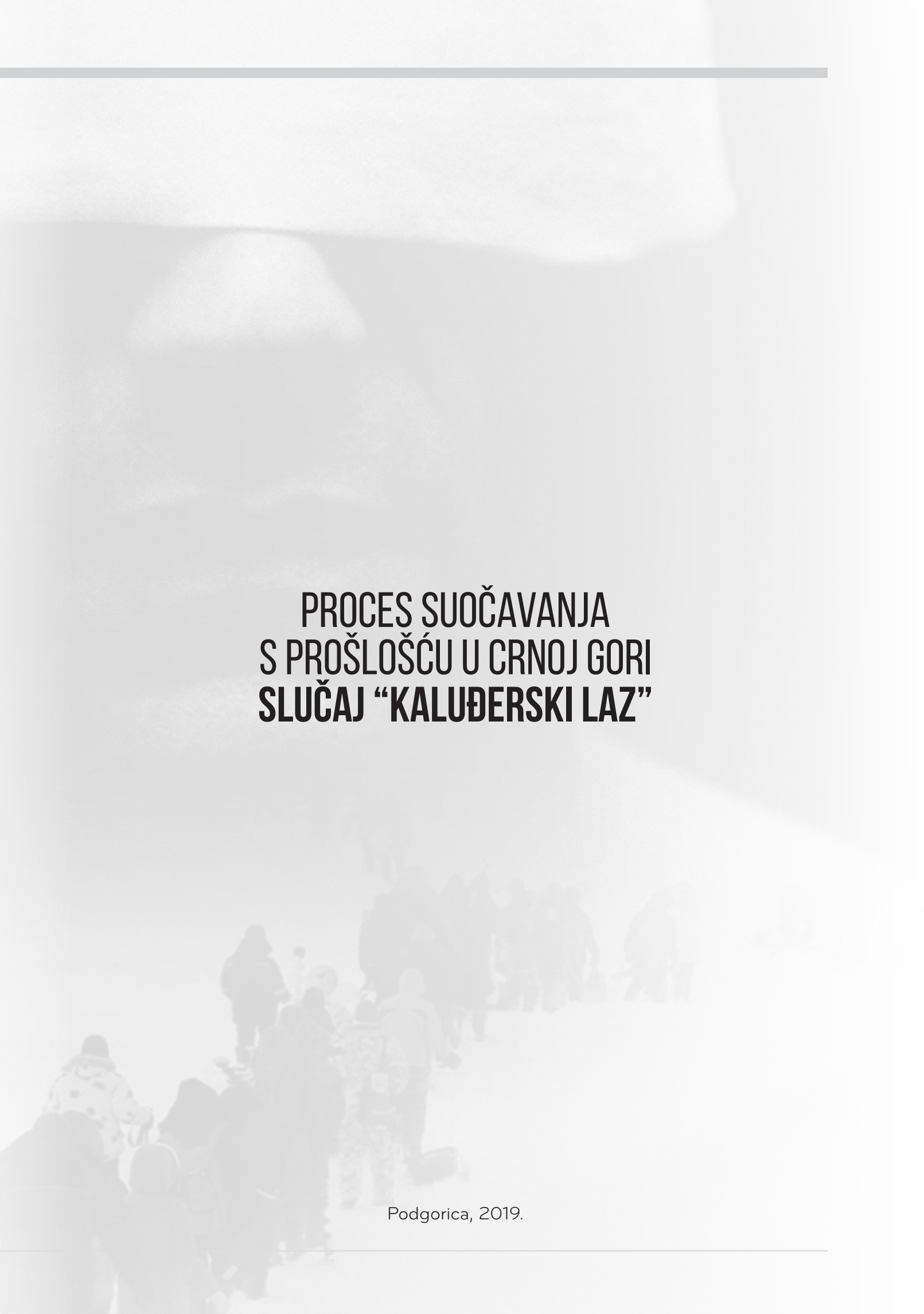

PROCES SUOČAVANJA
S PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI
SLUČAJ “KALUĐERSKI LAZ”

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

**PROCES SUOČAVANJA
S PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI
SLUČAJ “KALUĐERSKI LAZ”**

Podgorica, 2019.

PROCES SUOČAVANJA S PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI - SLUČAJ "KALUĐERSKI LAZ"

Izdavač:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Za izdavača:

Daliborka Uljarević

Urednik:

Miloš Vukanović

Redakcija:

Miloš Vukanović
Daliborka Uljarević
Damir Suljević

Dizajn i produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

ISBN 978-9940-44-011-4

COBISS.CG-ID 39549200

PODIJELJENA PROŠLOST
ZAJEDNIČKA BUDUĆNOST

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Projekat finansira
Evropska unija

Sadržaj ove publikacije ne održava nužno zvaničnu poziciju Evropske unije, već predstavlja isključivu odgovornost CGO-a i urednika.

SADRŽAJ

Uvodne napomene	6
Dokumenti	80
• Optužnica KtS.br. 6/08	8
• Presuda Višeg suda u Bijelom Polju Ks. Br. 1/08	16
• Žalba Tužilaštva Apelacionom sudu Kt-S. Br. 6/08	158
• Žalba advokata oštećenih Apelacionom sudu	165
• Odgovor advokata optuženih na žalbu tužilaštva	171
• Odgovor advokata optuženih na žalbu advokata oštećenih	187
• Presuda Apelacionog suda Kžs. Br. 20/2014	188

UVODNE NAPOMENE

Tokom NATO bombardovanja SR Jugoslavije, od 24. marta 1999. godine do 10. juna 1999. godine, sa prostora tada Autonomne pokrajine Kosova i Metohije na teritoriju Republike Crne Gore ušlo je oko 100,000 izbjeglica. Većina njih je ušla u Crnu Goru preko opština Rožaje i Plav. Prema navodima lokalnih zvaničnika, dnevno je u Crnu Goru, preko planinskih masiva koje odvajaju Crnu Goru i Kosovo, ulazilo i do 8,000 lica. U jednom trenutku proljeća 1999. godine svaki šesti stanovnik Crne Gore bio je izbjeglica.

Tvrđnja da je Crna Gora zbrinula i toplo dočekala toliko veliki broj izbjeglica prema navodima nekad republičke, danas državne vlasti Crne Gore, i međunarodne zajednice odigralo je presudnu ulogu u osiguravanju ugleda Crne Gore u ratu na Kosovu. Međutim, ovako mukotrпно izgrađen ugled ugrozili su neki događaji na samoj granici.

Kao odgovor na početak ratnih dejstava, na pograničnom području opštine Rožaje raspoređene su jedinice Podgoričkog korpusa Vojske Jugoslavije. Postoji pretpostavka da su se okršaji između Vojske Jugoslavije i pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova u graničnom pojasu Crne Gore i Kosova odigrali još tokom 1998. godine, da bi se intenzivirali početkom NATO intervencije. U takvim uslovima kolone izbjeglica su po nepristupačnom i šumovitom terenu, često planinskim stazama, ulazile u Crnu Goru.

Ostaje još dosta nejasnoća što se dešavalo tokom marta, aprila i maja 1999. godine. Ono što znamo jeste da je većina izbjeglica sigurno ušla u Crnu Goru, ali da je u nekoliko slučajeva Vojska Jugoslavije pucala na kolone izbjeglica u zoni odgovornosti Podgoričkog korpusa i da je ta aktivnost kao posljedicu imala više mrtvih tokom dužeg vremenskog perioda na širem graničnom području opštine Rožaje.

Vrhovno državno tužilaštvo je u optužnici, podignutoj 30. jula 2008. godine, navelo da je prilikom jednog takvog događaja, 18. aprila 1999. godine, ubijeno šest a ranjeno pet lica, a da je u drugim slučajevima koji su se odigrali od 18. aprila do 21. maja 1999. godine na više lokacija ubijeno još 11 lica. Sve žrtve su bile albanske nacionalnosti, a među njima je bilo i maloljetnih lica, žena i starijih osoba. Tužilaštvo je ovo kvalifikovalo kao ratni zločin i za isti optužilo osam lica. Cijeli slučaj će biti nazvan po selu Kaluđerski laz, gdje se odigrao i najtragičniji događaj 18. aprila 1999. godine, iako svi zločini, pa ni tog dana, nisu počinjeni na toj lokaciji.

Proces "Kaluđerski laz" započeo je podizanjem optužnice sa prijedlogom za određivanje pritvora (KtS. Br. 6/08) dana 30. jula 2008. godine protiv 8 pripadnika Vojske Jugoslavije. U procesu koji je uslijedio, Viši sud u Bijelom Polju presudom (Ks. Br. 1/08) od 30. decembra 2013. godine donosi oslobađajuću presudu za sve optužene, po svim tačkama, uz odbijanje procesuiranja značajnog dijela optužnice. Na ovu presudu Vrhovno državno tužilaštvo ulaže žalbu (Kt-S. Br. 6/08) dana 25. avgusta 2014. godine. Uslijedili su odgovori branioca optuženih na žalbu punomoćnika oštećenih od 10. septembra 2014. godine i žalba Tužilaštva od 16. septembra 2014. godine, kao i odgovor branioca optuženih na žalbu punomoćnika oštećenih od 26. septembra 2014. godine. Proces je zaključen presudom Apelacionog suda Kžs. Br. 20/2014 od 8. decembra 2014. godine.

Nakon sedam godina postupka i odbacivanja dijela optužnice, svi optuženi su oslobođeni. Oko ovog zločina i dalje ima dosta nejasnoća jer su se prije, tokom i nakon postupka pojavile različite informacije o samom broju žrtava, vremenu ubistava i nezakonitog pomjeranja leševa žrtava. Ostaje činjenica da još niko nije odgovarao za minimum 15

lica, među kojima je bilo i djece, žena i starijih lica, a koji su ubijeni dok su pokušavali da pronađu utočište u Crnoj Gori.

U Nacionalnom izvještaju o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori za treći ciklus Opšteg periodičnog pregleda (UPR) Ujedinjenih nacija za period 2013-2017 vlasti navode da su tužioci u slučaju „Kaludžerski Laz“ u 14 predmeta povukli tužbeni zahtjev u procesima nakon donošenja Zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja 2015. godine, a koji svim žrtvama krivičnih djela kažnjivih prema međunarodnom pravu garantuje pravo da se obrate pravosudnim organima radi odštete. Takođe, u predmetu "Kaludžerski laz" (i predmetu Bukovica) Tužilaštvo je uputilo Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju zamolnicu za pružanje pravne pomoći kojom je traženo da se izvrši pretraga zaštićene baze podataka radi prikupljanja dokaza za navedene događaje. Nema dostupnih podataka koji je rezultat te zamolnice.

Međunarodni sud za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije formalno je prestao da postoji 31. decembra 2017. godine. Preostale funkcije ovog suda, uključujući nadzor presuda i razmatranje svih žalbenih postupaka započetih od 1. jula 2013. godine, u nadležnosti su tijela nasljednika - Međunarodnog rezidualnog mehanizam za krivične sudove. U februaru 2019. godine, Crna Gora je potpisala Memorandum o razumijevanju sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove.

U procesu pristupanja Evropskoj uniji, rješavanje predmeta ratnih zločina adresirano je u Poglavlju 23 (Pravosuđe i temeljna prava). U Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu ocjenjuje se: *"Crna Gora treba dalje da pojača svoje napore da se bori protiv nekažnjivost za ratne zločine proaktivnim pristupom i da djelotvorno istražuje, krivično goni, sudi i kažnjava ratne zločine u skladu sa međunarodnim standardima, te da takvim slučajevima da prioritet. Te napore treba da prati adekvatna finansijska podrška. Sudske odluke koje su donešene u prošlosti sadrže pravne pogreške i nedostatke u primjeni međunarodnog humanitarnog prava. Optužnice za komandnu odgovornost, saučesništvo i pomaganje i podsticanje još nijesu podizane".*

Adekvatno procesuiranje ratnih zločina, reparacije, suočavanje s prošlošću i izgradnja objektivne i humane kulture sjećanja ka ovim događajima nijesu samo obaveze koje država Crna Gora i njeno društvo moraju da ispune zbog svojih međunarodnih partnera, već osnov za opšti društveni napredak. Do podizanja optužnice za zločin u Kaludžerskom laz u došlo je uslijed velikog medijskog i međunarodnog pritiska. Međutim, izostanak identifikacije konkretnih izvršioaca i utvrđivanja odgovornosti ukazuju na ozbiljne slabosti pravosudnog sistema, ali i manjka političke volje da se pitanja ratnih zločina prioritziraju.

Nakon slučaja "Morinj", publikacija "Proces suočavanja s prošlošću u Crnoj Gori - slučaj Kaludžerski laz" druga je u nizu u ediciji koja objedinjava ključna i autentična dokumenata iz procesa ratnih zločina u Crnoj Gori. Na ovaj način se omogućava budućim pravnicima, istraživačima i drugoj zainteresovanoj javnosti da imaju lakši uvid u sve aspekte suđenja a u cilju stvaranja osnova za buduće akcije koje bi trebalo da vode otkrivanju i procesuiranju odgovornih za ovaj ratni zločin.

Miloš Vukanović,
Savjetnik u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala,
korupcije, terorizma i ratnih zločina

KtS.br. 6/08

Podgorica, 30. jul 2008.g.

VIŠEM SUDU

BIJELO POLJE

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3, člana 265 stav 2 i člana 274 stav 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku, te shodno članu 112 i članu 66 stav 1 Zakona o državnom tužilaštvu ("Službeni list RCG" broj 63/03 i "Službeni list CG" broj 40/08), podižem

OPTUŽNICU
S A
PREDLOGOM
ZA ODREĐIVANJE PRITVORA

Protiv:

1. **S.P**, JMBG..., od oca P. i majke K., rođene J., rođenog godine u B, stalno nastanjenog u ..., državljanin Crne Gore, po zanimanju profesor, završio vojnu akademiju i fakultet za fizičku kulturu oženjen - otac dvoje djece;

2. **B.M**, JMBG..., od oca V. i majke D, rođene Dj, rođenog ... godine u B, stalno nastanjenog u mjestu ..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, penzioner, oženjen;

3. **L.P**, JMBG..., od oca M. i majke M, rođene J, rođenog ... u B, stalno nastanjenog..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen;

4. **K.A**, JMBG..., od oca D. I majke M, rođene L, rođenog godine u B, stalno nastanjenog u ..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, nezaposlen;

5. **R.B**, JMBG..., od oca L. i majke D, rođene D, rođenog ... u B, stalno nastanjenog u mjestu ..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, nezaposlen;

6. **N.B**, JMBG..., od oca R. i majke S, rođene D, rođenog godine u B, stalno nastanjenog u mjestu ..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, zaposlen, oženjen;

7. **B.M**, JMBG..., od oca M. i majke S, rođene G, rođenog ... godine u B, stalno nastanjenog..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu, nezaposlen, neoženjen;

8. **DJ.R**, JMBG...., od oca V. i majke D, rođene M, rođenog ... u B, stalno nastanjenog u..., državljanin Crne Gore, završio srednju školu,

Zato što su i to:

I. Dana 18. aprila 1999.godine, za vrijeme oružanog sukoba između Savezne Republike Jugoslavije i koalicije NATO Pakta, na području opštine R, okrivljeni **S.P.** kao komandant I bataljona III motorizovane brigade Podgoričkog korpusa II armije Vojske Jugoslavije, **B.M.** kao komandir III čete I bataljona, **L.P.** kao komandir prvog voda III čete I bataljona, **K.A.** kao zamjenik komandira III čete I bataljona, te **R.B, N.B, B.M. i Dj.R.** kao pripadnici rezervnog sastava III čete I bataljona, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena IV Ženevskom Konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata član 2. stav 1 i stav 2 tačka a i e i član 3 stav 1 tačka 1, i dopunskim Protokolom I uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949.godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba član 51, član 76 stav 1 i član 77 stav 1, te dopunskim Protokolom II uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949.godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba - član 4 stav 1 i 2 tačka a i e i član 13, prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupali, vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povrjeđujući njihov tjelesni integritet, tako što su okrivljeni **B.M, L.P, K.A, R.B, N.B, B.M. i Dj.R.** po naredbi okrivljenog **S.P.** zajedno sa njim i grupom vojnika III čete, iznad i oko sela K, zauzeli borbene položaje, na kojima su sačekali kolonu nenaoružanih civila koja se sa Kosova kretala prema Crnoj Gori, te oko 18,30 časova u blizini mosta na rijeci C, gdje je kolona zastala radi odmora, otvorili rafalnu paljbu, kojom prilikom su od ispaljenih hitaca **teške tjelesne povrede opasne po život, usljed kojih je nastupila smrt** zadobili: **P.M.** - prostrelinu grudnog koša, **B.R.** - prostreline karličnog pojasa i gornje polovine lijeve nadlaktice, **B.Š.** - prostrelinu grudnog koša, **B.M.** - prostreline glave i grudnog koša, **B.N.** - prostrelinu grudnog koša i djeteta **K.L.** - prostrelinu glave sa rastrgnućem mozga, dok su teške tjelesne povrede opasne po život zadobili: **H.A.** - prostrelinu desne strane grudnog koša, **B.H.** - prostrelinu grudnog koša, **B.H.** - prostrelinu desne podkoljenice i djeca: **Z.S.** - prostrelinu desne šake, te **Lj.M.** - prostrelinu desne podkoljenice.

II. Okrivljeni **S.P.** kao komandant I bataljona III motorizovane brigade Podgoričkog korpusa i II armije Vojske Jugoslavije, u vremenu od 18. aprila do 21. maja 1999.godine, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena IV Ženevskom Konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata - član 2. stav 1 i stav 2 tačka a i e i član 3 stav 1 tačka 1, i dopunskim Protokolom I uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba - član 51, član 76 stav 1 i član 77 stav 1, te dopunskim Protokolom II uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949.godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba - član 4 stav 1 i 2 tačka a i e i član 13, naredio vojnicima I bataljona, čiji je identitet ostao nepoznat, da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupaju, vršeći nad njima ubistva, pa su ovi, postupajući po naredbi:

- **dana 18. aprila 1999.godine**, u mjestu U na planini H, Opština R, iz automatskog oružja lišili života **Lj.S.** starog 14 godina i **Lj.S.** oba iz sela P, Opština P, na način što su u njihovom pravcu iz oružja nepoznate marke i kalibra, ispalili više hitaca, kojom prilikom su zadobili teške tjelesne povrede opasne po život, usljed kojih je nastupila smrt i to, **Lj.S.** - prostrelnu povredu sa rascjepom jetre, desnog bubrega i lijevog pluća, a **Lj.R.** -

prostrelnu povredu u predjelu glave, grudnog koša, stomaka i lijeve šake, kao i zastrelnu povredu grudnog koša i stomaka;

- **dana 18. aprila 1999.godine**, u mjestu C, na planini H, Opština R, iz oružja nepoznate marke i kalibra, lišili života **B.R.** iz N, Opština P, na način što su u njegovom pravcu u predjelu glave ispalili jedan hitac, kojom prilikom je zadobio tešku tjelesnu povredu opasnu po život - prostrelinu sa rastrgnućem mozga, usljed koje je nastupila smrt;

- **dana 18. aprila 1999.godine**, u mjestu G, Opština R, iz automatskog oružja kal.7,62 mm, lišili života K.S. iz sela C, Opština P, na način što su u njegovom pravcu ispalili četiri hitca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život - prostrelinu grudnog koša i trbuha, usljed koje je nastupila smrt, a u kući **D.Z.** lišili života **D.A.** iz istog sela, na način što su u njegovom pravcu ispalili 19 hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život - 18 prostrijelnih i jednu ustrijelnu povredu grudnog koša, usljed koje je nastupila smrt;

- **dana 12. maja 1999.godine**, u selu B - G, Opština R, lišili života **H.A.** iz sela M, Opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke I kalibra, ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život - prostrelinu grudnog koša, usljed koje je nastupila smrt;

- **dana 18. maja 1999.godine**, u selu B, Opština R, lišili života **B.M.** iz sela M, Opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život - prostrelinu grudnog koša, usljed koje je nastupila smrt;

- **dana 20. maja 1999.godine**, u selu B, Opština R, lišili života **A.H.**, iz I, Opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život - ustrelinu u predjelu grkljana, usljed koje je nastupila smrt;

- **dana 21. maja 1999.godine**, u selu B, Opština R, lišili života braću - **R.M.**, **R.A.** i **R.H.**, svi iz sela V, opština P, na način što su jednog po jednog odvodili u obližnju šumu, gdje su iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra, u njihovom pravcu otvarali rafalnu paljbu, nanoseći im teške tjelesne povrede opasne po život - prostrjeline i ustrijeline u predjelu leđa i grudnog koša, usljed kojih je nastupila smrt;

- **čime je:**

okrivljeni S.P. izvršio krivično djelo - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, opisano pod tačkom I i II optužnice, a

okrivljeni: B.M., L.P., K.A., R.B., N.B., B.M. i Dj.R. - krivično djelo - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, opisano pod tačkom I optužnice.

P r e d l a ž e m

I. Da se poslije predaje optužnice sudu, protiv okrivljenih S.P, B.M, L.P, K.A, R.B, N.B, B.M. i DJ.R, **odredi pritvor**, a po pritvorskom osnovu iz člana 148 stav 1 tačka 4 Zakonika o krivičnom postupku.

II. Da se pred sudom zakaže i održi glavni pretres na koji da se pozovu:

1. Specijalni tužilac u Podgorici

2. Okrivljeni:

- S.P, iz P. - ul. ...;
- B.M, iz B – selo...;
- L.P, iz B – naselje...;
- K.A, iz B – selo...;
- R.B, iz B - ...;
- N.B, iz B - selo ...;
- B.M, iz B - selo ...;
- Dj.R, iz B -

3. Predstavnici porodica oštećenih:

- A.E, iz P - selo ...;
- Dj.N, iz P - selo ...;
- R.A, iz P - selo ...;
- Lj.Z, iz P - selo ...;
- B.S, iz P - selo ...;
- B.H, iz P - selo ...;
- Z.B, iz P - selo ...;
- L.K, iz P - selo ...;
- P.Ć, iz P – selo ...;
- D.S, iz R - selo ...

4. Vještaci:

- Kuliš dr. Mihajlo, iz Podgorice - ul. Svetozara Markovića br.
- Čukić dr. Dragana, iz Podgorice - KBC Podgorica - Odjeljenje za sudsku medicinu;
- Bakić Božidar i
- Ivanović Aleksandar, oba iz Podgorice - MUP- CG - Centar za kriminalistička istraživanja;

5. Svjedoci:

- Z.R, iz R - ul. ...;
- M.Z, iz R - selo ...;
- Lj.P, iz R - selo ...;
- D.B, iz B - selo ...;
- B.V, iz B - selo ...;
- L.B, iz B - selo ...;
- B.Z, iz B - ...;
- O.M, iz B - ul.;
- A.M, iz B - selo ...;
- L.D, iz B - ...;
- K.V, iz B- ul. ...;
- P.V, iz B - ...;
- L.Z, iz B – selo ...;

- B.Ž, iz B - ...;
- S.G, iz B- ul. ...;
- Dj.M, iz B – selo...;
- D.B, iz P – selo...;
- Š.R, iz B – selo....;
- D.R, iz R- ul. ...;
- D.V, iz R- ul. ...;
- Š.O, iz B - ul...;
- J.M, iz B- ...;
- Z.S, iz R - ...;
- V.M, iz P- ...;
- S.M, iz P - ...;
- H.Z, iz P - ...;
- B.A, iz P – selo...;
- Lj.T, iz R - selo ...;
- D.M, iz R - selo ...;
- D.B, iz R - selo ...;
- Lj.H, iz R- selo;
- U.H, iz P - ul...;
- Lj.S, iz R – selo....;
- B.N, iz P - ...;
- Lj.B, iz R - selo ...;
- N.Dj, iz P – selo...;
- Š.B, iz P– selo...;
- G.N, iz P- ul. ...;
- P.G, iz B - ...;
- S.S, iz R - ul. ...;
- Z.H, iz R - ul...;
- R.D, iz R - selo ...;
- J.Z, iz B - ...;
- B.V, iz P - ...;
- M.D, iz P – ...;
- M.V, iz P - ul. ...;
- B.D, iz P - ul. ...;
- O.Z, iz P - ul. ...;
- Dj.S, iz R - ...;
- B.P, iz P - ul. ...;
- B.V, iz P - ul. ... i

Oštećeni, koje saslušati u svojstvu svjedoka:

- Z.Š, iz P - ul. ...;
- Lj.M, iz R – selo...;
- H.A, iz P - ...;
- B.H, iz P - ul. ...;

6. Da se na glavnom pretresu u dokaznom postupku pročitaju:

- Obavještenje Vojske Crne Gore - Generalštab br.628-2 od 12. oktobra 2008.godine;
- Zapisnik o uviđaju istražnog sudije Osnovnog suda u R. Kri.br.2560/99 od 22. aprila 1999.godine;

- Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u R. bez broja od 23. aprila 1999.godine, sačinjen povodom pronalaska leša K.S.;
 - Zapisnik o uviđaju Višeg suda u B., Kri.br. 15/99 od 09. maja 1999.godine;
 - Zapisnik o uviđaju Višeg suda u B., Kri.br.22/99 od 30. juna 1999.godine;
 - Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u R., Kri.br.2595/99 od 15. jula 1999.godine;
 - Zapisnik o uviđaju Odjeljenja bezbjednosti R, bez broja od 15. jula 1999.godine;
 - Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u R, Kri.br.3359/99 od 12. avgusta 1999.godine;
 - Izvještaj o balističkom vještačenju br.705/99, koji je sačinio vještak Bakić Božidar, iz Podgorice i vještačenju parafinskih rukavica br.713/99, zapisnik o obdukciji dr Čukić Dragane, od 20. maja 1999. godine i analiza Kliničko bolničkog centra u Podgorici, br.567 od 26. aprila 1999.godine - sve na ime D.A.;
 - Zapisnik sudsko-medicinskog vještaka prof. Kuliš dr. Mihajla, od 09. jula 1999.godine, na ime A.;
 - Obdukcioni zapisnik Čukić dr. Dragane, od 20. maja 1999.godine, analiza Kliničko bolničkog centra u Podgorici, br.568 od 26. aprila 1999.godine, izvještaj o vještačenju barutnih čestica br.712/99 kao i odjevnih predmeta br.758/99 - sve na ime K.S.;
 - Četiri zapisnika koje je sačinio sudsko- medicinski vještak Kuliš dr. Mihajlo, dana 30. juna 1999.godine;
 - Šest zapisnika koje je sačinio Borovinić dr. Budimir, od 20. aprila 1999. godine;
- Izvodi iz kaznene evidencije za okrivljene koje prethodno pribaviti.

7. Da se na glavnom pretresu u dokaznom postupku izvrši uvid u:

- skicu lica mjesta i fotodokumentaciju Odjeljenja bezbjednosti R, br.705/99, sačinjenu povodom pronalaska leša pok. D.A.;
- skicu lica mjesta i fotodokumentaciju Odjeljenja bezbjednosti R, br.56/99, sačinjenu povodom pronalaska leša pok. K.S.;
- fotodokumentaciju Odjeljenja bezbjednosti R, br.121/99, sačinjenu povodom pronalaska leša pok. B.M.;
- fotodokumentaciju Odjeljenja bezbjednosti R, bez broja, sačinjenu povodom pronalaska leševa pok. Lj.S, H.T. i Lj.R.;
- fotodokumentaciju Odjeljenja bezbjednosti R, br. 138/99;
- lična dokumenta i stvari, upakovane u koverti crvene boje, osam čaura od metaka kal. 7,62 mm za pušku i jedna čaura od metka kal.7,62 mm za mitraljez, dva rendgenska snimka.

8. Da se na glavnom pretresu u dokaznom postupku, presluša video - tonski zapis zabilježen na CD-u oznake Ku.br.3/99 I Ku.br.3-1/99.

O b r a z l o ž e n j e

Viši sud u Bijelom Polju, sproveo je istragu protiv S.P, B.M, L.P, K.A, R.B, N.B, B.M. i Dj.R, zbog osnovane sumnje da su izvršili krivično djelo - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije.

Nesporno je utvrđeno da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela okrivljeni S.P. bio komandant I bataljona III motorizovane brigade Podgoričkog korpusa II armije Vojske Jugoslavije, B.M, komandir III čete I bataljona, L.P. komandir I voda III čete I bataljona, K.A. zamjenik komandira III čete I bataljona, te da su R.B, N.B, B.M. i Dj.R. bili pripadnici rezervnog sastava III čete I bataljona. Kršeći pravila međunarodnog prava, na području Opštine R. koja je bila u zoni njihove odgovornosti, okrivljeni su nečovječno postupali prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti, u vrijeme i na način opisan u dispozitivu optužnice.

Okrivljeni ne spore, da su u vrijeme oružanog sukoba između Savezne Republike Jugoslavije i koalicije NATO Pakta i unutrašnjeg sukoba na Kosovu, kao pripadnici redovnog i rezervnog sastava Vojske Jugoslavije, bili raspoređeni na području Opštine R. Poriču međutim, da su u K. prekršili pravila međunarodnog prava i navode, da su sa svojih položaja pucali na kolonu Albanaca koja je bila u pratnji naoružanih vojnika UČK koji su se sa Kosova kretali prema Crnoj Gori, i koji su, prvi upotrijebili oružje.

Dakle, okrivljeni negiraju izvršenje krivičnog djela opisanog pod tačkom I optužnice, a okrivljeni S.P, i svoje učešće u događajima opisanim pod tačkom II optužnice.

Obrana okrivljenih nema uporišta u utvrđenom činjeničnom stanju.

Nesporno je utvrđeno da je S.P, kao komandant I bataljona III motorizovane brigade Podgoričkog korpusa, naredio B.M, L.P, K.A, R.B. u, N.B, B.M, Dj.R. i grupi vojnika, čiji je identitet ostao nepoznat, da pođu u K. i da zajedno sa njim, zauzmu položaje iznad i oko sela. Takođe je nesporno utvrđeno, da su okrivljeni sa grupom vojnika, na ovim položajima sačekali kolonu nenaoružanih albanskih civila koja se kretala prema Crnoj Gori, bježeći od ratnih dejstava na Kosovu, i da su dana 18. aprila 1999.godine oko 18.30 časova, po naredbi S.P, otvorili rafalnu paljbu na kolonu civila u kojoj su bila djeca, žene i odrasli muškarci, u trenutku kada su zastali radi odmora, da je šest osoba, od kojih jedno dijete, pogođeno hitcima iz njihovog oružja, podleglo teškim tjelesnim povredama, te daje teške tjelesne povrede opasne po život zadobilo pet osoba, od kojih dvoje djece.

Činjenica da albanski civili nijesu neposredno učestvovali u neprijateljstvima, utvrđena je ne samo iskazima preživjelih svjedoka, već i konstatacijama koje sadrže zapisnici o uviđaju. Oni potvrđuju, da kod nastradalih albanskih civila nije pronađeno oružje, te da na mjestu događaja nijesu ostali materijalni tragovi koji bi upućivali na zaključak da se sa albanske strane pucalo.

Osim materijalnih dokaza koji su obezbijeđeni zapisnicima o uviđaju, zapisnicima sudskih vještaka, sačinjenim skicama lica mjesta i fotodokumentacijom, te video i tonskim zapisima, osobito su značajni podaci koji se utvrđuju iz iskaza jednog broja saslušanih svjedoka.

Ove podatke nijesu saopštavali samo preživjeli pripadnici albanske nacionalnosti, već i mještani sela K, te ovlašćena službena lica Odjeljenja bezbjednosti R. Veoma značajne podatke sadrže i iskazi svjedoka A.M, D.B. i Š.R, kojima se istovremeno potvrđuju bitni navodi optužnice i obezvrijeđuju odbrane okrivljenih. Na osnovu njih se nesumnjivo utvrđuje da je S.P, kao vojni komandant, izdao naredbu koja mu se optužbom stavlja na

teret, te da su ih ostali okrivljeni, sa grupom neidentifikovanih vojnika, izvršavali - kršeći pravila međunarodnog prava, koja su ih u toj situaciji obavezivala. Iz iskaza ovih svjedoka se takođe nesporno utvrđuje, da je S.P. bio svjestan da je ovim naredbama kršio pravila međunarodnog prava, i da je nakon događaja, preduzeo niz radnji u cilju prikrivanja tragova izvršenog zločina.

U vremenu od 18. aprila do 21. maja 1999. godine, u zoni odgovornosti I bataljona, čiji je komandant bio S.P, lišeno je života 11 lica, od kojih jedno dijete, na način opisan u dispozitivu optužnice pod tačkom II.

Navodi optužnice u ovom dijelu, temelje se na utvrđenim činjenicama da lica albanske nacionalnosti, koja su lišena života, nijesu neposredno učestvovala u neprijateljstvima, te da kod njih nije pronađeno oružje, niti vojni materijal, koji bi ukazivao da su bili pripadnici neke vojne formacije sa Kosova.

Ove, kao i činjenice, da je ubijanje albanskih civila vršeno kontinuirano, te da nema podataka da su vojna lica koja su ih vršila kažnjavana, upućuju na zaključak, da su sva ubistva, posljedica naredbe koja je na području odgovornosti okrivljenog S.P, kao komandanta i bataljona, bila na snazi nešto više od mjesec dana.

Dakle, istraga je potvrdila da su se okrivljeni ogriješili o pravila međunarodnog prava, navedena u dispozitivu optužnice. Ona su ih obavezivala, da prema civilnom stanovništvu koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, na svakom mjestu i u svakom trenutku, postupaju čovječno - bez diskriminacije po bilo kom osnovu, bez napada na život, tjelesni integritet i dostojanstvo, a posebno, na zaštitu žena i djece.

Kršeći sve navedene odredbe Ženevske Konvencije i Protokola I i II, okrivljeni su svojim djelovanjem ostvarili obilježja krivičnog djela zbog kojeg se optužuju.

Krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, predstavlja tešku povredu normi međunarodnog prava i u Krivičnom zakonu je inkriminisano kao jedno od najtežih krivičnih djela. Krivični zakon koji je važio u vrijeme izvršenja ovog krivičnog djela kao i Krivični zakoni koji su donešeni prije i poslije ovog Zakona, predviđali su najstrožije vremenske kazne za ovo krivično djelo. Zato je, shodno članu 148 stav 1 tačka 4 Zakonika o krivičnom postupku, opravdano da se protiv okrivljenih predloži određivanje pritvora.

Predlažući određivanje pritvora protiv okrivljenih, tužilac nije imao u vidu samo težinu kazne koju predviđa Krivični zakon, već i posebno teške okolnosti pod kojima je djelo izvršeno i veoma teške posljedice ovog ratnog zločina koji je izvršen nad 23 civila albanske nacionalnosti.

S obzirom na utvrđeno činjenično stanje, tužilac predlaže, da se odbrana okrivljenih odbaci kao sračunata na izbjegavanje krivične odgovornosti, te da se okrivljeni oglase krivim za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije i osude na kazne po zakonu.

SPECIJALNI TUŽILAC

Stojanka Radović

Ks.br. 1/08

U IME CRNE GORE

Viši sud u Bijelom Polju - Specijalizovano odjeljenje za suđenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, u vijeću sastavljenom od sudije Vukomira Boškovića, kao predsjednika vijeća, stalnih sudija Šefkije Đeševića i Vidomira Boškovića, uz učešće namještenika suda Radmile Duborije, kao zapisničara, u krivičnom predmetu optuženih S. P, B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, u postupku po optužnici Vrhovnog državnog tužilaštva – Odjelenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Podgorica, KtS. br. 6/08 od 30.07.2008 godine, nakon održanog usmenog, glavnog i javnog pretresa u prisustvu zamjenika Specijalnog tužioca V. M, optuženog S. P, njegovog branioca R.G, optuženih B. M, B. M. I Đ. R. I njihovog branioca R. M, optuženog K. A. I njegovog branioca Z. V, optuženih N. B, L. P. i R. B. i njihovog branioca N. S, donio je dana 06.12.2013 godine, a javno objavio dana 30.12.2013 godine,

P R E S U D U

Optuženi **S. P**, JMBG ., od oca P. i majke K, rođene J, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u B, ul. ... br. ., po zanimanju profesor, završio vojnu akademiju i fakultet za fizičku kulturu, oženjen, otac dvoje djece, penzioner.

Optuženi **B. M**, JMBG ., od oca V. i majke D, rođene Đ, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu rođenja – selo P, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, otac troje djece, penzioner.

Optuženi **L. P**, JMBG ., od oca M. i majke M, rođene J, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu Š, B, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, nezaposlen.

Optuženi **K. A**, JMBG ., od oca D. i majke M, rođene L, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu rođenja – selo B, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, otac četvoro djece, nezaposlen.

Optuženi **R. B**, JMBG ., od oca L. i majke D, rođene D, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu rođenja – B, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, otac dvoje djece, nezaposlen.

Optuženi **N. B**, JMBG ., od oca R. i majke S, rođene D, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu rođenja, selo D. R, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, oženjen, otac dvoje djece, zaposlen.

Optuženi **B. M**, JMBG ., od oca M. i majke S, rođene G, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u mjestu Z, opština B, državljanin Crne Gore, završio srednju školu, nezaposlen, neoženjen.

Optuženi Đ. R, JMBG ., od oca V. i majke D, rođene M, rođen . godine, u B, sa stalnim boravkom u B, naselje K, ul. G, br. ., državljanin Crne Gore, završio srednju školu otac jednog djeteta, zaposlen.

Na osnovu odredbe čl. 373 st. 1 tačka 2 ZKP-a Crne Gore,

Oslobađaju se optužbe

Da su i to:

Dana 18. aprila 1999. godine, za vrijeme oružanog sukoba između Savezne Republike Jugoslavije i koalicije NATO Pakta, na području Opštine R, optuženi S.P, kao komandant I bataljona III lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa II armije Vojske Jugoslavije, B. M. kao komandir III čete I bataljona, L. P. kao komandir prvog voda III čete I bataljona, K. A. kao zamjenik komandira III čete I bataljona, te R. B, N. B, B. M. i Đ. R. kao pripadnici rezervnog sastava III čete I bataljona, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena IV Ženevskom Konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata čl. 2 st. 1 i čl. 3 st. 1 tačka 1 i st. 2 alineja a i c i dopunskim Protokolom I uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba čl. 51, čl. 76 st. 1 i čl. 77 st. 1, te dopunskim protokolom II uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine, o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba – čl. 4 st. 1 i 2 tač. a i e i čl. 13, prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupali, vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povređujući njihov tjelesni integritet, tako što su optuženi: B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, po naredbi optuženog S. P, zajedno sa njim i grupom vojnika III čete, iznad i oko sela K. L, zauzeli borbene položaje, na kojima su sačekali kolonu nenaoružanih civila koja se sa K. kretala prema Crnoj Gori, te oko 18,30 časova u blizini mosta na rijeci C, gdje je kolona zastala radi odmora, otvorili rafalnu paljbu, kojom prilikom su od ispaljenih hitaca teške tjelesne povrede opasne po život, usljed kojih je nastupila smrt zadobili: P. M, prostrelnu povredu grudnog koša sa ulaznom ranom u gornjem dijelu lopatične regije sa lijeve strane leđa i izlaznom ranom u predjelu iznad bradavice desne sise sa spoljašnjim i unutrašnjim iskrvavljenjem, B. R. - prostrelnu povredu tijela u predjelu karličnog pojasa i u predjelu gornje polovine lijeve podlaktice, B. Š. - prostrelnu povredu u predjelu trbuha i desne podlaktice, B. M. - prostrelnu povredu u predjelu glave i grudnog koša s rastrgnućem moždane mase, B. N. - prostrelnu povredu grudnog koša sa unutrašnjim i spoljašnjim iskrvavljenjem i dijete K. L. - prostrelnu povredu glave sa rastrgnućem moždanog tkiva sa ulaznom ranom iznad lijevog oka i izlaznom ranom u potiljačnom dijelu glave, dok su teške tjelesne povrede zadobili: H. A. - prostrelnu povredu u predjelu desne polovine grudnog koša s iskrvavljenjem u grudnoj duplji, Z. Š. - prostrelnu ranu u predjelu desne nadlaktice sa višestrukim prelomom kosti iste ruke, a lake tjelesne povrede zadobili su i to: B. H. - prostrelnu povredu u predjelu desnog dijela sjedalne regije, B. H. - prostrelnu ranu u predjelu desne podkoljenice i Lj. M. - prostrelnu povredu u predjelu lijeve i desne podkoljenice.

II. Optuženi S. P, kao komandant I bataljona III pješadijske brigade Podgoričkog korpusa II armije Vojske Jugoslavije, u vremenu od 18. aprila do 21. maja 1999. godine, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena IV Ženevskom Konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata – čl. 2 st. 1 i čl. 3 st. 1 tačka 1 i st. 2 alineja a i c i dopunskim Protokolom I uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba – čl. 51, čl. 76 st. 1 i čl. 77 st. 1, te dopunskim protokom II uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba - čl. 4 st. 1 i 2 tačka a i e i čl. 13, naredio vojnicima I bataljona, čiji je

identitet ostao nepoznat da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovao u neprijateljstvima, nečovječno postupaju, vršeći nad njima ubistva, pa su ovi, postupajući po naredbi:

1. dana 18. aprila 1999. godine u mjestu U. na planini H, Opština R, iz automatskog oružja lišili života Lj. S, starog 14. godina i Lj. R, oba iz sela P, Opština P, na način što su u njihovom pravcu iz oružja nepoznate marke i kalibra, ispalili više hitaca, kojom prilikom su zadobili teške tjelesne povrede opasne po život, usljed kojih je nastupila smrt i to: Lj. S. – prostrelnu povredu sa rascjepom jetre, desnog bubrega i lijevog pluća, a Lj. R. – prostrelnu povredu u predjelu glave, grudnog koša, stomaka i lijeve šake, kao i zastrelnu povredu grudnog koša i stomaka;

2. dana 18. aprila 1999. godine, u mjestu G. B, Opština R, iz automatskog oružja cal. 7,62 mm, lišili života K. S. iz sela Ć, Opština P, na način što su u njegovom pravcu ispalili četiri hitca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život – prostrelinu grudnog koša i trbuha, usljed koje je nastupila smrt, a u kući D. Z, lišili života Đ. A. iz istog sela, na način što su u njegovom pravcu ispalili 19 hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život – 18 prostrijelnih i jednu ustrijelnu povredu grudnog koša usljed koje je nastupila smrt;

- Čime bi:

optuženi S. P. izvršio krivično djelo – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, opisano pod tač. I i II izreke presude,

a

optuženi: B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R. – krivično djelo – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije,

Jer nije dokazano da su optuženi počinili djela za koja su optuženi.

Naprotiv, shodno odredbi čl. 372 st. 1 tačka 1 Zkp-a, prema optuženom S. P. sa ličnim podacima kao naprijed

Odbija se optužba

Da je:

I – kao komandant I bataljona III pješadijska brigade Podgoričkog korpusa Druge armije Vojske Jugoslavije, u vremenu od 18.04.1999 godine, do 21.05.1999 godine, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena Četvrtom Ženevskom konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata – čl. 2 st. 1 i čl. 3 st. 1 tačka 1 i st. 2 alineja a i c, i dopunskim Protokolom I iz Ženevske konvencije od 12 avgusta 1949 godine, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba – čl. 51, čl. 76 st. 1 i čl. 77 st. 1, te dopunskim protokom II iz Ženevske konvencije od 12 avgusta 1949 godine, o zaštiti žrtava međunarodno oružanih sukoba čl. 4 st. 1 i 2 tačka a i e i čl. 13, naredio vojnicima I bataljona, čiji identitet je ostao nepoznat, da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupaju vršeći nad njima ubistva, pa su ovi, postupajući po naredbi:

- Dana 18.04.1999 godine, u mjestu Ć. – L, na planini H, opština R, iz oružja nepoznate marke i kalibra lišili života B. R. iz N. s, opština P, na način što su njegovom pravcu u predjelu glave ispalili jedan hitac, kojom prilikom je zadobio tešku tjelesnu povredu opasnu po život – prostrelinu sa rastrgnućem mozga, usled koje je nastupila smrt;

- Dana, 12.05.1999 godine, u selu B. – G. p, opština R, lišili života H. A, iz sela M. j, opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život – prostrelinu grudnog koša, usled koje je nastupila smrt;

- Dana, 18.05.1999 godine, u selu B. – S. p, opština R, lišili života B. M. iz sela M. j, opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život – prostrelinu grudnog koša, usled koje je nastupila smrt;

- Dana, 20.05.1999 godine, u selu B. – G. p, opština R, lišili života A. iz I, opština P, na način što su u njegovom pravcu iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra ispalili više hitaca, nanoseći mu tešku tjelesnu povredu opasnu po život – ustrelinu u predjelu grkljana, usled koje je nastupila smrt;

- Dana, 21.05.1999 godine, u selu B. – G. p, opština R, lišili života braću – R. M, R. A. i R. H, svi iz sela V. j, opština P, na način što su jednog po jednog odvodili u obližnju šumu, gdje su iz automatskog oružja nepoznate marke i kalibra, u njihovom pravcu otvarali rafalnu paljbu, nanoseći im teške tjelesne povrede opasne po život – prostreline i ustrjeline u predjelu leđa i grudnog koša, usled kojih je nastupila smrt; ,

- Čime bi izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakonika Republike Jugoslavije

- Zbog odustanka tužioca od optužbe.

Troškovi krivičnog postupka u oslobađajućem i odbijajućem dijelu padaju na teret Budžeta za rad sudova shodno odredbi čl. 230 ZKP-a Crne Gore.

Oštećeni, zakonski zastupnici, kao i njihovi punomoćnici se u istom radi ostvarivanja imovinsko-pravnog zahtjeva upućuju na parnični postupak shodno odredbi čl. 239 ZKP-a.

O b r a z l o ž e n j e

Optužnicom Vrhovnog državnog tužilaštva – Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Podgorica, KtS. br. 6/08 od 30.07.2008 godine, optuženim S. P, B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, stavljeno je na teret izvršenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije.

Na glavnim pretresima održanim dana 19.03.2009. godine i dana 13.11.2013 godine, tužilac je precizirao optužnicu.

U završnoj riječi zamjenik Specijalnog državnog tužioca je između ostalog naveo da je dokazima izvedenim tokom postupka u potpunosti utvrđeno da su optuženi počinili krivična djela na način kako je to opisano u dispozitivu izmijenjene optužnice.

Činjenično stanje, po nalaženju tužioca, utvrđeno je na osnovu iskaza povrijeđenih, te iskazima saslušanih svjedoka, kao i medicinske dokumentacije i nalaza vještaka medicinske struke, zapisnicima o uviđaju i drugim dokazima izvedenim na pretresu.

Uz analizu odbrana optuženih, zaključuje da su njihove odbrane neosnovane i sračunate na izbjegavanje krivične odgovornosti, a da su u suprotnostima sa dokazima izvedenim tokom postupka. Smatra da optuženi iznoseći odbranu na takav način žele da izbjegnu

svoju odgovornost i spase krivične odgovornosti druga lica koja su sa njima učestvovala u tom događaju.

Ističe da su napravljeni propusti tokom uviđaja, jer istražni sudija nije izuzeo oružje, niti je pak krimi tehničar pokupio čaure ispaljene iz projektila, kako bi se utvrdilo ko je pucao na kolonu izbjeglica, te da je dio vojne dokumentacije koji se odnosi na ovaj događaj uništen i nije dostavljen sudu.

Međutim, oštećeni koji su saslušani tokom postupka su bili decidni da ih nije niko upozoravao sa komandom "stoj", niti da je bilo ko pucao iz kolone izbjeglica na pripadnike vojske.

Oštećeni su pojasnili na koji način su povrijeđeni, a težina i vrsta povreda kod istih utvrđena je medicinskom dokumentacijom i nalazima vještaka medicinske struke.

Cijeni da su B. Š. i B. R. povrijeđeni u događaju u K. I, te da je B. Š. imao povrede u predjelu stomaka, a B. R. u kuk i u ruku, što čini neprihvatljivim nalaz vještaka medicinske struke dr. B. B. da je smrt kod lica koje je povrijeđeno u stomak nastupila četiri dana prije pregleda, a što bi ukazivalo da takvu povredu nije zadobio u događaju u K. I, već dva dana prije.

Smatra da je zadah kao posledica truležnih promjena, nastupio zbog toga što se B. Š. nalazio u zatvorenoj toploj prostoriji, kao i sa razloga što su povrijeđeni unutrašnji organi, pa je stoga logično da u takvim uslovima i sa takvom povredom, truležne promjene nastupaju ranije.

Da su B. R. i Š. zadobili povrede u K. I, po nalaženju tužioca, potvrđeno je i iskazima svjedoka, kako je to označeno.

Ukazao je da su tokom postupka saslušani brojni svjedoci – pripadnici vojske, te da je u njihovim iskazima karakteristično prećutkivanje relevantnih podataka, a sve sa ciljem pomoći optuženim.

Predočava da je odabir vojnika koji su pošli u K. I. izvršio upravo optuženi S. P, a što je potvrdio svjedok D. B, te da je isti svjedok potvrdio da se među odabranim vojnicima nalazio i R. B, te da drugih R. osim njega nije bilo u toj jedinici. Isti svjedok je potvrdio da se optuženi B. M. nalazio u kamionu sa još 30 vojnika kada su pošli u K. I, a da je u K. I. pošao i S. Da je B. M. poveo vojsku do K. I. zajedno sa S. P. potvrđuje i svjedok Š. R. Međutim, tužilac zapaža da je svjedok D. na pretresu naveo da B. M. toga dana nije bio u D. Da je S. P. rasporedio vojnike u K. I, potvrđuje se sadržinom iskaza svjedoka S. S, a da su se nalazili tada u K. I. svojim odbranama potvrđuju optuženi L. P, K. A, N. B, B. M. i Đ. R.

Dalje, tužilac navodi da niko od saslušanih svjedoka nije potvrdio, a suprotno odbrani optuženog S, da je odabir vojske izvršio S, a ne S. Stoga, tužilac cijeni da je optuženi S upravo preduzeo radnje kako je to opisano u optužnici.

Vezano za lišavanje života Lj. S. i Lj. R, te Đ. A. i K. S, ukazuje da mjesta gdje su nađena tijela istih pripadaju zoni odgovornosti bataljona kojim je komandovao S, a i vrijeme nastupanja smrti, potvrđuje da su oni upravo lišeni života dana kada se desio događaj u K. I.

Da su sva ova lica lišena iz vatrenog oružja potvrđuje se nalazima vještaka medicinske struke, te je nesporno da su sva stradala u zoni odgovornosti bataljona kojim je komandovao optuženi S.

Da je sada pok. Đ. A. lišen života od strane Vojske Jugoslavije, po nalaženju tužioca, potvrđuje se iskazom svjedoka Đ. B, kao i N. Đ.

Da je K.S. lišen života od strane vojske, po nalaženju tužioca, potvrđuju svjedoci D. B. i D. S, kao i K. H, a vezano za stradanje Lj. S. izjasnio se svjedok U. U, koji je posvjedočio da je isti nađen u mjestu koji pripada zoni odgovornosti bataljona kojim je komandovao S. P.

Svjedokinja K. H. je potvrdila da je K. S. od strane vojske izdvojen sa grupom punoljetnih muškaraca, te da su se svi ostali vratili osim on.

Po nalaženju tužioca, tokom postupka je na nesumljiv način utvrđeno da su od strane vojske na ovom području maltretirani pojedini građani, da im je uništavana imovina, te da su isti zastrašivani. Saradnja između vojske, lokalne vlasti i policije bila loša, a komandant bataljona S. je obavještavan o nedoličnom ponašanju pripadnika njegove jedinice, koji su često bili u alkoholisanom stanju, šenlučili i uznemiravali građane.

Po nalaženju tužioca, optuženi S. nije preduzimao nijednu radnju da takve postupke vojske i stradanja lica spriječi. Nikoga od vojnika nije pozvao na odgovornost, niti je protiv bilo koga pokrenuo postupak, a da je znao za takvo ponašanje, po nalaženju tužioca, svjedoči sadržina izvještaja, u kojim izvještajima je između ostalog konstatovano pijanstvo određenog broja vojnika, njihov odlazak sa naoružanjem.

Dalje navodi da su izbjeglice sa K. imale status zaštićenih lica, te da se prema istim moralo postupati čovječno, bez diskriminacije prema rasi, vjeri ili ubjeđenju, a da su brojni svjedoci albanske nacionalnosti potvrdili da su ih vojnici kojim je komandovao S. prilikom pretresa, maltretirali, tukli i drsko se ponašali prema njima, uništavali im i oduzimali im imovinu, nanosili im lake i teške tjelesne povrede, lišavali ih života, upućivali prijetnje i zastrašivali i na taj način vrijeđali njihovo lično dostojanstvo i prema istim ponižavajuće postupali, a suprotno čl. 5 i čl. 76 st. 1, čl. 77 st. 1 Dopunskom protokola i Dopunskog protokola II Ženevske konvencije od 12.08.1949 godine.

U konkretnom, tužilac cijeni da je dokazano da su od strane pripadnika Vojske Jugoslavije Prvog bataljona čiji je komandant bio S. P. lišavani života i povređivani kako je to označeno u dispozitivu optužnice, i maltretirana na opisani način, te da se sve to dešavalo u zoni odgovornosti optuženog S.

Da se sve to dešavalo u zoni odgovornosti, tužilac ističe da je potvrđeno mišljenjem stručnog lica – vještaka K. J.

Stoga, tužilac smatra, da su u radnjama optuženih sadržana sva obilježja bića krivičnih djela koja su im stavljena na teret, pa je zatražio od suda da se oglase krivim i kazne po zakonu.

U pisano dostavljenoj završnoj riječi punomoćnik oštećenih adv. V. M, je između ostalog istakao da optužbi pripada obaveza dokazivanja njene činjenične i pravne valjanosti, te da se on nije bavio pravnom vrijednošću pojedinih dokaza i dokaza u cjelini, jer će se time stručno, odgovorno i rafinirano baviti sud. Naveo je da je nesumljivo utvrđeno da se desio zločin u K. I, pa time i da mora biti i zločinaca, te da je na tužilaštvu i sudu zadatak da se to otkrije i da se pred licem pravde izvedu samo oni koji su uistinu odgovorni za zločin i sve ono što je zločinom kao posledica uslijedilo i to ne samo kao posledica u odnosu na konkretne žrtve, već znatno šire od toga. Dalje je naznačio da je na žrtve djelovalo još najmanje 30-torica pripadnika tadašnje vojske, uz sedam koji su optuženi, a da je tužilaštvo napravilo selekciju i izdvojilo njih sedam koji svoju odgovornost mogu

prebacivati na druge, koji nijesu izvedeni na odgovornost.

Predočio je da se oštećeni pridružuju krivičnom gonjenju, a da će svoje odštetne zahtjeve ostvarivati u posebnim postupcima.

Optuženi S.P. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela, niti krivicu.

U istrazi u bitnom je istakao da nije bilo kome naredio da liši života lica označena u optužnici. Tvrdi da je svaki vojnik iz bataljona kojim je komandovao bio upoznat sa pravilima rata i pravilima propisanim Ženevskom konvencijom. Sa time ih je upoznala i njegova komanda, kao i on lično.

Po dolasku u Podgorički korpus 07.04.1999 godine, došao je u Podgorički korpus i postavljen je za komandanta bataljona III lake pješadijske brigade. Komandant brigade je bio S. S.

Dana, 14.04. te godine, jedna jedinica iz njegovog bataljona dobila je zadatak od komandanta brigade da zaposjedne reon K. Komandir te čete je bio B.M. Tada je i on pošao sa tom četom. Zadatak čete je bio da spriječi prelazak naoružanih lica tzv. "OVK" sa K. na teritoriju Crne Gore. Vojnicima te čete je bilo predočeno da se ponašaju humano i da civile propuštaju preko granice prema Crnoj Gori. Da se humano ponašaju imali su naredbu i sve jedinice njegovog bataljona, bez obzira gdje su raspoređene i gdje djeluju.

Na tom području ostali su do kraja maja 1999 godine i za svo to vrijeme bio je komandant bataljona. Po rasporedu čete čiji je komandir bio B. M, vratio se za B. Narednog dana ostali dio bataljona premješten je u mjesto B, opština R. Narednih dana, prva četa je bila raspoređena u selu B. u R, a druga četa na reonu. Pozadinska četa i ostatak bataljona sa komandom nalazili su se u B.

Dana, 18.04.1999 godine, komandant brigade S. je naredio da jedan vod pođe u pravcu K. I. Po naređenju S. vod je poveo vodnik koji je imao uniformu crvenih beretki. Starješine voda su bili vodnik L. P. i K A, koji je bio zamjenik komandira čete. Taj vodnik im je pomogao da posjednu položaj oko K. I. Tada se nalazio u vojnom komandi u B.

O događaju u K. I. izvijestio ga je L. P. narednog dana, a poslije toga i vojnici toga voda.

Po kazivanju nekog od vojnika dana 18.04. u večernjim časovima naišla je grupa iz pravca planine H. prema selu K. I. Ta grupa na komandu "stoj" nije stala, nego je otvorila paljbu. Na paljbu su vojnici odgovorili vatrom. Tvrdi da su vojnici na to imali pravo. Pošto je bila noć i magla, vojnici mu nijesu mogli tačno opisati da li su tu grupu sačinjavali civili ili naoružane formacije OVK.

Između 20,00 h. i 21,00 h. obaviješten je od strane veziste prve čete da je došlo do pucnjave u K. I. Naredio je da ništa ne diraju, a o tome je obavijestio komandu brigade u B. Komandant S. je isto tako naredio da vojnici ništa ne diraju. Sutradan je došla uviđajna ekipa i izvršila uviđaj. On nije prisustvovao uviđaju. Uviđaj su izvršili tužilac D. i istražni sudija J, a krimi tehničar je bio S. S, koji je pripadao drugom bataljonu vojne policije Podgoričkog korpusa.

Sa njima je došao do blizine mjesta gdje se desio događaj. Naređeno mu je da tu ostane i da ne dozvoli da bilo ko od vojnika prilazi tom mjestu. Poznato mu je da nije dozvoljeno prisustvu vršenju uviđaja policiji, kao ni načelniku štaba Podgoričkog korpusa pukovniku J.

O događajima koji su se desili 18.04, 12.05, 18.05, 20.05 i 21.05.1999 godine, nije mu bilo šta poznato. Po ovom događaju svakodnevno je obilazio vojnike u dogovoru sa komandom, a obilazak vojnika bataljona su vršili i B. Ž, M. O. i K. koji je bio pomoćnik komadanta za moral.

Krajem maja 1999 godine, njegov bataljon je raspoređen na planini K, nakon što ih je smijenila brigada iz K. Na K. je bio oko nedelju dana, nakon čega se razbolio i operisao slijepo crijevo. Više se nije vraćao u bataljon.

U vrijeme događaja imao je čin potpukovnika. Bila su mu poznata pravila međunarodnog ratnog prava, te da je vojska imala pravo na vatru odgovoriti vatrom. Postojala je naredba da se u oružanim snagama vojske Jugoslavije primjenjuju ratna pravila međunarodnog prava. Tvrdi da su ne samo on, nego i svi njemu podređeni bili upoznati sa pravilima međunarodnog ratnog prava, te da su ta pravila dobili od komande, i da su sve starješine imale ta pravila u pismenoj formi, a sa čime su upoznali i vojnike.

Komadant bataljona je imao formacijsko pravo da izvrši raspored četa, pa je imao i pravo da rasporedi vojnike bez njegove saglasnosti i u reonu K. I, ali je morao njega obavijestiti, što je kasnije i uradio.

Obaviješten je nakon događaja od strane vojnika toga voda da je stradalo šest civila koji su transportovani u A. Ko ih je transportovao ne zna, a o tome nije obaviješten. Kao komadant bataljona potčinjenim je davao i pismene i usmene naredbe, a sve zavisno od situacije.

Tvrdi da je, kada se događaj desio u K. I, B. M. mijenjao K. A, te da se B. tada nije nalazio u K. I. U zoni njegove odgovornosti u tom vremenu desio se oružani okršaj između vojske i pripadnika OVK i to na području K, kojom prilikom je ranjen jedan vojnik. O tome je obavijestio komandu. To je bila njegova dužnost. O tom događaju nije vršena bliža analiza, koliko mu je poznato, od strane komande, a on je sa njegovim starješinama vršio analizu.

Njegov bataljon je brojao oko 550 vojnika i sve do kraja aprila činio ga je rezervni sastav. Krajem aprila došao je aktivni poručnik P. i takvo stanje je bilo sve do njegovog odlaska. Nijednog od vojnika kao ni starješinu ranije nije poznavao, a njegov bataljon je pokrивao površinu od oko 30 do 40 kilometara po širini. Teritoriju na kojoj su se nalazili od ranije nije poznavao.

Da li je vojna policija uzimala izjave povodom tog događaja nije mu poznato.

Položaj na K. I. bio je zaposjednut od strane prvog voda treće čete. Na tom prostoru pored vojnika njegovog bataljona bilo je vojnika vojne policije. Bila je i jedna četa rezervista iza A, koja je bila stacionirana lijevo od K. Tim prostorima prolazile su vojne formacije iz pravca K. prema R, preko prevoja K, sa motornim vozilima, topovima, minobacačima i išle su prema K. I, G. i D. B. Pokušavali su da ih zaustave, ali bezuspješno. Od civilne policije je tražio da ispituju ko su te formacije i dobijao je odgovor da se radi o civilnim policijskim jedinicama iz S.

Jedinice njegove vojske bile su šarenoliko obučene, a jedini znak prepoznavanja bila je kapa na kojoj je bila oznaka "VJ". Kape su bile raznolike, bilo je i beretki, i šljemova, i šapki, kao i drugih "kakvih se ko dokopao".

Za vrijeme njegovog boravka na tim prostorima imao je odličnu saradnju sa predsjednikom Opštine R, načelnikom Centra bezbjednosti R, a sve u cilju smirivanja situacije. Sprečavao

je vojnike da ne šenluče i da na taj način ne provociraju stanovništvo. Međutim, vojska je pucala kada su prolazili kroz B. i R.

Pored predsjednika Opštine i načelnika Centra bezbjednosti R, saradivao je sa S. Ž, komadantom specijalnih jedinica koje su bile locirane na T, kao i sa predsjednicima mjesnih zajednica iz R, a sve sa istim ciljem.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

U završnoj riječi branilac optuženog S.P, adv. R. G. je u bitnom istakao da je notorna činjenica da je tokom ratnog stanja 1999 godine, na području Crne Gore iz pravca K. ušlo oko 100.000 civila albanske nacionalnosti, koji su se sklanjali zbog ratnih dejstava. Veliki broj tih lica je prolazio prema R. i kroz K. I. i prije 18.04.1999 godine, pa i nakon toga, te je nesporno da su se na tom području nalazile razne vojne jedinice, koje su otvarale vatru.

Dalje je naveo da je nesporno da je od strane vojno-istražnih organa prilikom uviđaja na području K. I. pronađeno šest mrtvih i dva ranjena lica. Branilac navodi da je ako je smrt civila posledica otvaranja vatre iz oružja pripadnika vojske, onda treba imati u vidu da se to desilo u vrijeme rata. Obzirom da su kroz K. I. i prije i poslije 18.04.1999 godine, prolazile brojne kolone izbjeglica, postavilo bi se pitanje zbog čega je vojska baš prema tim stradalim licima izvršila napad uz kršenje normi međunarodnog prava.

Kategoričan je da ne postoji nijedan dokaz koji bi potvrdio navode optužbe da je P. S. bilo kome naredio da 18.04.1999 godine, zauzmu borbeni položaj iznad i oko sela K. I, niti da je naredio bilo kojem vojniku iz sastava svog bataljona da nečovječno postupa prema civilima albanske nacionalnosti, vršeći nad njima ubistva, niti da postoji ijedan dokaz da je optuženi S. bilo kome od vojnika iz svog bataljona, konkretno dana 18.04.1999 godine, naredio da otvori rafalnu paljbu, te da ne postoji nijedan dokaz koji bi potvrdio navode optužbe da je P. S. toga dana u K. I. i lično zauzeo borbeni položaj i otvarao rafalnu paljbu.

Na licu mjesta pronađeni leševi četiri poginula lica, a u kući J. Lj. pronađen je jedan leš, kao i povrijeđeno lice B. R, koji je izjavilo da je to leš njegovog brata M.

Isti je tada po kazivanju istražnog sudije i tužioca izjavio da su oni povrijeđeni dva dana prije događaja u K. I.

Osim toga, branilac ukazuje da su istražni sudija i tužilac potvrdili da su osjetili jak zadah truležnih promjena, a da je vještak B. u svom nalazu tvrdio da su povrede kod M. nastale četiri dana prije obdukcije, a što bi ukazivalo da je kod istog nastupila smrt dva dana prije događaja u K. I, a što bi sve ukazivalo da B.R. i B. M. nijesu zadobili povrede u K.I, nego na drugom mjestu.

Branilac primjećuje da je u optužbi navedeno da su K. L. i povrijeđeni Lj. M. bili u koloni albanskih civila koja se kritičnom prilikom kretala iz pravca K. prema K. I.

Međutim, nesporno je da je Lj. M. mještatin K. I, a da je K. L. boravio u K. I. dosta prije 18.04.1999 godine, te stoga se nijesu mogli ni naći u toj koloni, jer su se prethodno nalazili u K. I.

Konkretno, ukazuje na dokaze koji govore suprotno optužnici u odnosu na optuženog S.

P, i to na svjedoke N. K. – predsjednika opštine R, S Ž. – prvog komandanta Posebne jedinice MUP-a Crne Gore, V. B. – pomoćnika ministra unutrašnjih poslova, V. B. – načelnika 13 kontraobaveštajne službe, Š. D. – načelnika Odjelenja bezbjednosti R, kao i svjedoka na iskaze D.V, Ž. B, R. Š, R. Z, A. M, kao i na iskaze svjedoka koji o S. govore sa karakteristikama ličnosti koja nije mogla izdati naredbe i učestvovati kako je to označeno u optužnici tužioca.

Smatra da ne postoji nijedan drugi dokaz koji bi podržao stav tužioca o izdavanju naredbe od strane S. da se ubijaju nenaoružani albanski civili.

Branilac navodi i to, a suprotno tvrdnji tužioca, da su u iskazima svjedoka A. M, D. B. i Š. R, sadržane činjenice kojima se potvrđuju bitni navodi optužnice, a obezvređuju odbrane optuženih. Tako svjedok A. M. je između ostalog izjavio da o slučaju u K. I. nije bio upoznat, jer nije bio tamo, a iskazi svjedoka D. B. i Š. R. ne sadrže nijednu riječ koja bi se odnosila na naredbu S. P. o otvaranju vatre i ubijanja civila albanske nacionalnosti.

Svjedok A. je, kako navodi branilac, bio kategoričan da nikada nije prisustvovao dešavanju da S. izdaje nekom bilo kakvo naređenje, a svjedok D. B. kao ključni svjedok tužioca nije izgovorio nijednu riječ kojom bi se potvrdili bitni navodi optužnice, odnosno da je S. izdao naredbu kojom krši pravila međunarodnog prava, a svjedok Š. je bio decidan da nikad nije od bilo koga čuo da je S. naredio da se neko ubija u bilo kom mjestu i prilici, niti je naređivao da se skrivaju zločini. Na to, po nalaženju branioca, ne ukazuju iskazi nijednog svjedoka koji su saslušani tokom postupka.

Izjašnjavajući se o navodima iz optužnice pod tačkom dva, branilac navodi da se tokom ratnih dešavanja na tim prostorima desilo više ubistava, te da se to ne može sve staviti na teret optuženom S, jer u tom pravcu ne postoji nijedan valjan dokaz, te se ne može posebno staviti na teret da je naredio nepoznatima koji su postupali po njegovom naređenju.

Činjenica je, da su se na tim prostorima dešavala ubistva, ali je i činjenica da je zona odgovornosti bataljona kojim je komandovao optuženi S, obuhvatala teritoriju u dužini oko 30 kilometara i u dubini oko 15 kilometara, a po nalaženju stručnog lica – vještaka, jedan bataljon bi po opštim pravilima trebalo da ima zonu odgovornosti u širini od oko 3 do 5 kilometara.

Da su se na tom prostoru nalazile razne vojske i policije koje su se kretale ili boravile na tom području, tokom postupka su potvrdili svjedoci R. Z, V. K, Š. D, B. A, D. R, T. Lj, M. D, B. D, B. Lj, kao i drugi, pa stoga, a kako proizilazi iz nalaženja branioca, ta lica su mogli lišiti života i pripadnici tih formacija, a ne samo pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S, a to u nedostatku valjanih dokaza, da su upravo vojnici kojim je komandovao S počinili ta djela.

Branilac ukazuje da je optužnicom tužioca stavljeno na teret da je optuženi S. naredio vojnicima Prvog bataljona čiji je identitet ostao nepoznat da 18.04.1999 godine, liše života Lj. S, Lj. R, te K. S. i Đ. A. Međutim, obdukcijom tijela Lj. S. i Lj. R, a koja obdukcija je vršena 10.05.1999 godine, obducent se izjasnio da je smrt kod istih nastupila 30 dana prije vršenja obdukcije, a što bi ukazivalo da isti mogu biti lišeni života oko 10 aprila 1999 godine, a ne 18.04 kako je to predstavljeno optužnicom.

Vezano za lišenje života K. S. i Đ. A, istako je da su se mjestima gdje su nađena njihova tijela kretale razne vojske, te da pripadnici Prvog bataljona nijesu boravili u tim mjestima, pa da stoga isti ih nijesu mogli lišili života, nego neko drugi.

U konačnom, branilac smatra, da će sud donijeti jedinu moguću, ispravnu i zakonitu odluku da se P. S. oslobodi od optužbe da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije.

Optuženi S. P. je u potpunosti prihatio završnu riječ svog branioca, stim što je dodao da potiče iz patriotske porodice, te da ga je početak raspada bivše države zatekao na Vojnoj akademiji. Udobnu dužnost profesora na Vojnoj akademiji zamijenio je učešćem na ratom zahvaćenim područjima, pa je raspoređen u K. k, gdje je na ratištu proveo godinu dana. Tada je shvatio šta nosi rat sa sobom. Kao školovani oficir nikada nije naredio svojim podčinjenima nešto što se kosi sa pravilima službe, ratnog prava i Ženevske konvencije, a svaki časni oficir osudiće bilo kakav ratni zločin i nečovječno postupanje prema civilima, zarobljenima i slično. Smatrao je da radi najteži i najnezahvalniji posao na svijetu, a to je čuvanje bezbjednosti jednog naroda i države.

Tvrdi da to što nije došlo do projektovanog rata zahvalnost treba dugovati njemu, S.Ž. – komandantu Specijalnih jedinica Mup-a Crne Gore i N. K. – tada predsjedniku opštine R.

Optužnica koja je podignuta protiv njega ga je teško povrijedila, tako da je dobio veliki tumor na debelom crijevu i jedva je preživio operaciju.

Nakon svega preživjelog, pita se čiji je ratnik i oficir bio, za koju državu i čiji narod je dao najljepše godine svog života, provodeći ih u krvavim rovovima i u blatu do guše, u snijegu i kiši, odvojen od svoje porodice, da bi nakon toga bio na stubu sR. i optužen bez ikakvih dokaza za najstrašniji zločin.

Smatra da je postupak koji je vođen protiv njega loša poruka za nove naraštaje koji treba da stanu na prag otadžbine punog srca, bez straha čuvaju njen integritet i suverenitet.

Optuženi B. M. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je predočio da je krajem marta 1999 godine dobio poziv od Vojske Jugoslavije da se javi u D. R. u B. U R. je proveo oko 15 dana. Nakon toga je naredbom komadanta bataljona S. P. raspoređen na područje K. i obavljao je poslove komandira Treće čete Prvog bataljona. Četa je brojala oko 120 vojnika. Naredba je bila usmena. Iz R. prema K. pošli su autobusima. Po dolasku u selu D. u njihovu četvu je došao S. Toga dana je dobio naredbu od komadanta bataljona da jedan vod pošalje da zaposjedne reon K. Narednog dana vod je pošao za Kulu. Ne zna tačno koji vod je zaposjeo K, niti ko je bio komandir voda. Drugi vod je poslat na reon K. I.

U D. je bio nedelju dana, a potom je četiri dana bio odsutan, jer je pošao kući u B. Tada ga je mijenjao K. A. koji je bio poručnik po činu, a formacijski zamjenik komandira čete.

Po povratku iz B, od vojnika je saznao da je jedan vod raspoređen od strane nekog oficira u K. I. Saznao je da je dok se vojska nalazila na tom terenu iz pravca planine Š.H. dolazila kolona ljudi. Čuo se žagor. Upozoreni su od strane vojske da stanu, međutim, iz te kolone je na vojsku otvorena vatra. Vojnici su na vatru odgovorili vatrom. Tada je bio mrak.

Početak maja četa je premještena na prevoj Č, gdje je ostala do polovine juna.

Tvrdi da od S. P. nije dobijao naredbu vezano za dejstvo jedinice, ali je S. naređivao da civile propuštaju bez uznemiravanja, da se naoružana lica privode, kao i da mogu na vatru odgovoriti vatrom. Posebno su upozoreni da prolaz ranjenika i civila sa K. u Crnu Goru mora biti nesmetan.

Na sastancima na nivou bataljona upoznati su sa međunarodnom konvencijom o pravilima rata. Upozorenja sa tih sastanaka je lično prenosio komandirima vodova. Kada je sa svojom četom iz R. pošao prema K. jedan autobus je bio gađan kamenjem od strane civila.

Praksa je bila da se od komadanata bataljona i pismeno i usmeno i putem telefona primaju naređenja.

Šta se dešavalo na području U, Ć. L, G. B, B, B, S. P. i G. P. nije mu bilo šta poznato, jer na tom području niti se nalazila njegova jedinica, niti on.

Za vrijeme dok se on nalazio na K, odnosno u D, nije bilo oružanog sukoba između vojske i OVK. Tim terenom, obzirom da preko istog vode glavne saobraćajne komunikacije između K. i Crne Gore, prolazile su paravojne formacije u maskiranim uniformama. Kretali su se iz pravca P. prema R.

Tvrdi da kada se događaj desio u K. I. da se on tada nalazio u svojoj kući u B. Komandiri voda, koji se nalazio u K. I, su bili L. P. i K. A. U vezi tog događaja niko ga u komandi nije zvanično izvjestio. Koliko je upoznat tada drugih jedinica na K. I. nije bilo osim njegove. Smatra da je o događaju kao komandiru čete trebao biti obaviješten od komandira vodova. Nije obaviješten ni koliko je lica stradalo, niti na koji način su transportovani, kao ni čime ni gdje. Nije pozvat u komandu brigade radi analiziranja nastalog događaja. Ne može da navede imena vojnika koji su sačinjavali vod koji je bio u K. I. Ne zna čak ni imena svojih vojnika, niti bilo gdje ima registrovana imena vojnika njegove čete. Spisak vojnika njegove čete je imao na početku mobilizacije, a ne zna gdje se sada nalazi taj spisak. Potvrđuje da su se u njegovoj četi nalazili R. B, N. B, B. M. i Đ. R, ali ne zna u kojem vodu su se nalazili.

Saradnju vojnika i civilnog stanovništva, a koje civilno stanovništvo je bilo albanske nacionalnosti ocjenjuje izvanrednom. Kao primjer uspješne saradnje navodi da je njegova četa vršila obezbjeđivanje povorke od sela do mjesnog groblja prilikom jedne sahrane.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

Optuženi B. M. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je naveo da se odazvao pozivu Vojske Jugoslavije, te je pošao u D.R. u B. Iz R. su prešli u D. Prolaskom kroz naselje H. u R. autobus u kojem su se nalazili bio je kamenovan od strane civila. Po dolasku u D. vod u kojem se on nalazio je prebačen na K. gdje su davali stražu. Ne zna ko je bio komandir tog voda. Po proteku dva dana došao je jedan aktivni vodnik i tada su sa K. prebačeni u K. I. Taj vodnik ih je rasporedio na položaj po dolasku u K. I. On se nalazio u jednom žbunu. U jednom momentu iz pravca H. čulo se nešto kao zveket oružja nalik na repetiranje oružja. Neko od vojnika je izdao komandu "stoj, stoj pucaću", nakon čega su iz ove grupe uslijedili pucnji koji su potrajali pet do deset sekundi. Niko od vojnika nije odgovorio na vatru. On je sa sobom imao puškomitraljez, a municiju su zadužili u D.

Dok su se kretali u pravcu K. I. iz pravca K. prolazila je vojska. Kada su raspoređeni u jedinice iz komande im je naređeno da se sa civilima postupa humano i da ih upućuju put R.

Pojašnjava, da je neko iz njegovog voda ispalio metak kada su se nalazili na položaju u K. I. nije siguran da li bi to čuo, jer su bili daleko jedan od drugog. Nakon pucanja u

obližnjim kućama palile su se lampe. Narednog jutra vod je pošao na K. Ne sjeća se ko je bio komandir voda, pa ni voda koji je bio u K. I. Od njegovih starješina u K.I. nije bio niko. Poznato mu je da su i prije nego što su oni došli u K. I. tim prostom prolazile paravojne formacije sa džipovima i radio stanicama.

Kada su došli u K. I. bila je noć. Ko je upravljao kamionom kojim su se kretali prema K. I. ne zna. Sa municijom u D. su ih zadužili M. O. i V. K. Čitavu noć dok su se nalazili u K. I. padao je snijeg, kao i narednog dana.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

Optuženi Đ. R. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je naveo da se po pozivu Vojske Jugoslavije javio u D. R, gdje su se zadržali prvih deset dana. Odatle su pošli u D. u R. Raspoređeni su da patroliraju po punktovima. Prvo je bio raspoređen na K. Tu se zadržao pet-šest dana. Njegov komandir je bio K. A. Ne zna koji je dan bio kada je raspoređen na punktu K. I. Tada je došao i aktivni vodnik u njihov logor u D. i kompletni Prvi vod dobio zadatak da ide u K I. Sa njima je pošao i A. K, koji je bio komandir voda i L. P. koji je bio komandir odjelenja. Na putu prema K. I. su sretali izbjeglice sa K-civilna lica – žene i djecu. Po dolasku u K. I. raspoređeni su ivicom sela. U vodu ih je bilo oko 30. Raspoređeni su po širini. On je bio naoružan snajperom. Bio je raspoređen iznad seoskog groblja. Kada su raspoređeni bilo je veče. Mogao je vidjeti samo lica koja su se nalazila u njegovoj blizini. Kada su pošli iz D. ka K. I. došli su kamionom do na pola puta, a odatle pješke. Kamion je bio marke "Fap" bez cerade. U kamionu su se nalazila dva lica, jedan po prezimenu Š, a drugi A. Ne zna ko je od njih upravljao kamionom. Nakon što ih je prevezao kamion se vratio.

Kada su zauzeli položaj počela je da pada kiša i susnježica. U jednom momentu čuo se žamor i neko od vojnika je dva puta povikao "stoj". Taj žagor se čuo iz pravca Š. Nakon komande "stoj" uslijedili su pucnji iz tog pravca i to prvo pojedinačni, a nakon toga i rafalna paljba.

Tvrdi da on nije pucao, a ko je pucao ne zna. Pojasnio je da je on mogao da puca samo onda kada mu naredi komandir, konkretno K. A. koji se tada nalazio u njegovoj blizini. Na tom mjestu su ostali do jutra. Nakon pucnjave zapazio je da su paljena svijetla u kućama i to naizmjenično. Čula se lupnjava, a iz pravca planine Š. vidio je svjetlost od baterijske lampe i to sa mjesta sa kojeg je pucano u njihovom pravcu. Odatle su se vratili u logor. Jedan dio su prešli pješke, a drugi dio kamionom. Iz logora su se uveče ponovo vratili u K. I. na isto mjesto, gdje su ostali čitavu noć. Na položaju K. I. njegov vod se smjenjivao sve do kraja juna mjeseca odakle su otišli u C. kod A.

Ne zna ko je bio vodnik sa crvenom beretkom. Kada je izvršena smjena voda čuo je da je vršen uviđaj, te da su stradala civilna lica u pucnjavi koja se desila prethodne noći. Gdje su poginuli izmješteni sa tog mjesta i ko ih je izmjestio, čime i kako ne zna.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

U završnoj riječi branilac optuženih B. M, B. M. i Đ. R, adv. R. M, je u bitnom istakao da su na brojnim održanim pretresima izvedeni brojni dokazi i saslušano nekoliko desetina

svjedoka, te da nijednim dokazom nije potvrđeno da su njegovi branjenici počinili krivično djelo stavljeno im na teret optužnicom, te da ničim nije potvrđeno da su ti optuženi postupali po naredbi optuženog P. S. Tačno je da su bili pripadnici Vojske Jugoslavije angažovani kao rezervisti, da su se pozivu odazvali pošteno, odgovorno i patriotski po tradiciji kada je zemlji prijetila neposredna ratna opasnost i agresija.

Smatra da je događaj u K. I. incidentan slučaj, koji nažalost dobio epilog sa teških posledicama, ali da se ne radi o slučaju iz kojeg bi mogla proisticati krivično-pravna odgovornost optuženih kako ih to tereti optužnica. Tvrdi da je optužnica zasnovana na pretpostavkama da su optuženi počinili djela stavljena im na teret, a činjenica da je pored stradalih lica u toj koloni bilo i lica starosti od 40,50 do 60 godina, bi mogla biti od značaja za nalaženje uzroka, pa time i rasvjetljavanja ovog događaja.

Tokom postupka utvrđeno je da se tada u K. I. nalazilo oko 47 pripadnika Vojske Jugoslavije, pa se stoga pita po kojem kriterijumu su izdvojena njih osmorica.

Cijeni da je tokom postupka nedvosmisleno utvrđeno da se u K. I. kada se desio događaj nije nalazio B. M, već kod svoje kuće u B. Upućuje na dokaze kojima se to potvrđuje.

Činjenica je da su Đ. R. i B. M. bili pripadnici te jedinice i da su se tada nalazili u K. I, ali je Đ. R. bio zadužen puškom sa optičkim nišanom, koji zbog nevremena, po nalaženju branioca, nije mogao biti u upotrebi, a što ukazuje da Đ. nije ni ispaljivao projektil iz oružja koje je nosio sa sobom. Pored toga, Đ. je mogao ispaliti projekte samo po naređenju pretpostavljenog, a kako nalažu pravila upotrebe takve vrste naoružanja.

Vezano za upotrebu puškomitrleza kojim je bio zadužen optuženi B. M, branilac smatra da ne postoji nijedan dokaz koji bi ukazao da je iz tog oružja ispaljen ijedna projektil, a da se to moglo utvrditi samo putem vještačenja izuzetog oružja, a što nije urađeno prilikom uviđaja, niti se to moglo kasnije utvrditi, pa je stoga samo pretpostavka da su ovi optuženi upotrijebili oružje i time lišili života ili povrijedili lica kako je to opisano u optužnici.

Stavio je predlog da se optuženi zbog nedostatka dokaza oslobode od optužbe.

Završnu riječ svog branioca u cjelosti su prihvatili optuženi B. M, B. M. i Đ. R. sa istim predlogom.

Optuženi K. A. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je naveo da se po pozivu vojske javio u D. R, gdje se zadržao oko 20 dana. Odatle su pošli za selo D. Prilikom prolaska autobusa kroz mjesto H. u R, kamenovan je prvi autobus koji je prevozio vojsku. Komandir čete u kojoj je bio raspoređen bio je B. M, a on je bio njegov zamjenik.

Po dolasku u D. dio vojnika je raspoređen na području K, a drugi je ostao na raskrsnici. On je ostao u logoru. Nakon par dana došla su dva oficira i donijeli komandu kojom je naređeno da jedan vod pođe u patrolu u K. I, što je i urađeno. Do jedne raskrsnice on je predvodio kolonu i tu ih je sačekao vodnik aktivne vojske koji je preuzeo komandu. Na putu prema K. I. sretali su brojne civile, koji su se kretali prema R.

Na ulasku u K. I. taj vodnik ih je raspoređio pored jedne kamene ograde. Bila je noć, izmaglica i padao je snijeg. U jednom momentu čuli su žagor i zveckanje. Vojska je izdala dva puta komandu "stoj". Nakon toga, iz istog pravca je otvorena pojedinačna paljba. To je trajalo par sekundi. Čim su oni zapucali, zapucala je i vojska. Dužio je automatsku

pušku iz koje nije pucao, jer se nalazio iza položaja. Njihova paljba je trajala par sekundi, a nakon toga je nastao tajac. Izjutra oko 07,00 h. smijenio ih je drugi vod njihove čete. Sa tim vodom je došao M. O, komandir bezbjednosti. Obavijestio ga je tada Ojdanić o pucnjavi. Komandu čete u D. obavijestio je putem kurira, kojeg je poslao odmah po pucnjavi. Komandir njihove čete je bio B. M, koji te večeri nije bio sa njima, a u četvu je došao sutradan, po podne.

Nakon pucnjave zapazio je da se pale i gase svijetla u nekim kućama, a dali se nešto dešavalo u selu nije mu poznato, jer se nalazio iza prve linije i nije mogao da prati. Ukazao je na saradnju između vojske i civilnog stanovništva, a kao primjer dobre saradnje predočio da su vršili obezbjeđenje jedne sahrane.

Tvrđi da su mu bila poznata pravila rata, šta se smije a šta ne, te da je njihov zadatak u K. I. bio da spriječe ulazak paravojnih formacija OVK u Crnu Goru, kako se ne bi proširio sukob i u Crnoj Gori.

Područjem iz pravca K. prema R. prolazili su landroveri sa vojskom sa kojom oni nijesu komunicirali, nijesu imali pravo da ih zaustavljaju, niti su to smjeli.

Naredbu da pođu u K. I. izdala je komanda brigade na čelu sa majorom S. Tvrđi da naredbu nije izdao S. P.

Pojašnjava, da je S. S. bio sa vodnikom na raskrsnici kada su došli, te da ih je taj vodnik poveo u K. I. Ne zna ko je bio komandir voda, jer ih je bilo više. Ne zna ko je izvršio odabir vojnika koji su pošli u K. I, a zna da on nje. Ne može se sjetiti ko je sve od vojnika izabran i koji su pošli u K. I.

Tvrđi da je tada u K.I. bilo 30 vojnika. Svi su bili obučeni u maskirne uniforme, na kojima nije bilo bilo kakvo obilježje. Ko je naredio njihovo smjenjivanje u K. I. nakon pucnjave ne zna. Pošto se nalazio iza položaja nije vidio leševe. Ne zna kako i gdje su leševi transportovani. Ne zna koliko je lica stradalo u K. I. O tom događaju putem kurira obavijestio je K. V, a usmeno i O.M. Komandira S. nije lično obavijestio.

Cilj njihovog odlaska u K. I. je bio da obezbijede sprečavanje ulaska paravojnih formacija OVK u Crnu Goru. U zoni K. I. tada nije bilo drugih vojnih jedinica osim njihove.

Kada su nakon događaja zamijenjeni drugim vojnicima radilo se o redovnoj smjeni, a ne zbog događaja u K.I.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

U završnoj riječi branilac optuženog K. A, adv. Z. V, je u bitnom istakao da je odabrano četrdesetak vojnika koji su imali zadatak da krenu prema K. I. i da zaposjednu položaj na tom području, a po saznanju da se iz pravca planine H. preko K. I. sprema da upadne u Crnu Goru veća grupa terorista tzv. "OVK". Zadatak vojske je bio da ih u tome spriječi. Po dolasku u K. I. raspoređeni su vojnici na položaje od strane vodnika sa crvenom beretkom.

Zamjenik komandira čete bio je K. A, koji se tada nalazio na tom mjestu, ali nije ispalio nijedan hitac iz naoružanja koje je dužio. K. kao starješina nije odredio ljudstvo u sastavu od 40 vojnika, niti je poveo isto do K. I, niti je izdavao komandu za paljbu, kako je to predstavljeno optužnicom, a da to nije urađeno od strane drugih, ne bi mu palo ni na

pamet da bude na tom mjestu, niti da će preko K. I. prelaziti pripadnici OVK. Smatra da bi se isključivo moglo raditi o komandnoj odgovornosti, a da optuženi K. niti je vršio odabir niti je vodio vojsku, niti je izdao naređenje da otvore vatru. Stoga, da optuženi K. nije postupio suprotno propisima kako je to označeno u optužnici, pa cijeni da sud svoju odluku treba da temelji isključivo na dokaznoj građi iz spisa.

U konačnom, obzirom da tokom postupka nije utvrđeno da u radnjama optuženog K. postoje elementi krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, predložio je da sud istog oslobodi od optužbe.

Završnu riječ svog branioca u cjelosti je prihvatio optuženi K. A. sa istim predlogom.

Optuženi N. B. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je istakao da se dana 24.03.1999 godine, odazvao na poziv Vojske, pa je pošao u D. R. gdje je bio raspoređen u Prvu četvu Prvog bataljona. Komandir bataljona bio je S. P, a komandir čete B. M. Po proteku par dana iz R. su prebačeni na K. Prilikom prolaska kroz naselje H. u R. civili su kamenovali jedan autobus u kojem se nalazila vojska. Po proteku dva dana njih 30 je pošlo u K. I. Komandiri voda su bili L. P. i K. A. Do jedne krivine došli su kamionom, a dalje pješke. Uz put su sretali izbjeglice. Kada su došli u K. I. bio je sumrak, padala je kiša i snijeg. Bio je zadnji vojnik u koloni. Dužio je automatsku pušku na preklapanje. Bio je zadužio bojevu municiju. Nijesu se bili ni smjestili kada je začuo komandu "stoj, stoj" koju je izdao neko od vojnika iz njegovog voda. Odmah potom začuli su se prvo pojedinačno, a zatim i rafalni pucnji iz suprotnog pravca. Vojska je odgovorila paljbom. Tvrdi da on nije ispalio ni metak, jer se bio zbunio, sagnuo se i sačekao prestanak paljbe. Pored njega su se nalazili drugi vojnici. Koliki prostor u širini su zauzimali ne zna. Ujutru je došla smjena i oni su se vratili u D. Nakon toga je pošao kući jer se razbolio.

Pojasnio je da ih je na putu prema K. I. na jednoj krivici preuzeo aktivni vodnik koji je na glavi imao crvenu beretku i on je vršio raspored u K. I. Na putu prema K. I. vodnik je išao prvi u koloni, a on poslednji.

Njega i vojnike koji su pošli u K. I. odabrali su L. i K. U K. I. su pošli sa razloga jer se pričalo da će da naiđe vojska OVK sa K. u pravcu Crne Gore, pa su oni pošli da spriječe njihov ulazak. Kamion kojim su transportovani do na pola puta prema K. I. nije imao ceradu. Ko je upravljao sa tim kamionom ne zna. Nije se mogao izjasnit o imenima vojnika koji su bili sa njim u K. I. jer je od tada prošlo dosta vremena.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

Optuženi L. P. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je predočio da se po vojnom pozivu javio u D. R. krajem marta mjeseca 1999 godine. Raspoređen je u Prvu četvu Prvog bataljona. Obavljao je dužnost komandira voda beztrajaca i minobacača. Komadant čete bio je B. M. U R. su ostali oko nedelju dana. Prije odlaska iz R. došao je S. P, koji je imao čin potpukovnika i postavljen je za komadanta bataljona. Za K. su pošli sa dva autobusa. Ko je bio u autobusima ne zna. Ne zna da li je u tom autobusu bio B. M. Kada su došli u D. bila je noć i hladno vrijeme, zbog čega je narednog dana oko 30 vojnika pošlo na ljekarski pregled. U D. su se zadržali oko 20 dana i obezbjeđivali su prevoj K. od prelaza naoružanih formacija OVK sa K. u Crnu

Goru. Dešavalo se da srbijanska policija prelazi sa K. u Crnu Goru. Na njihovim kišnim kabanicama vidio je natpis "policija".

Jednog dana izdvojeno je oko 30 vojnika i prebačeni su u K. I. Komandovao je K. A. koji je imao čin poručnika. Kada su došli kod nekog mosta i selo D. preuzeo ih je aktivni starješina sa činom vodnika sa oznakom "crvene beretke", a sa njim je bio i jedan major. Dovedi su ih do K. I. Taj vodnik ih je obavijestio da je naišla velika grupa OVK iz pravca planine H. u pravcu R. Bili su raspoređeni sa lijeve strane prije ulaska u selo K. I. u šumi. Na putu prema K. I. sretali su na stotine civila sa K. Civile niko nije uznemiravao niti kontrolisao od njih. Kada su došli u K. I. bila je noć, magla i padao je snijeg. Vidljivost je bila slaba, a bilo je i hladno. U jednom momentu čuo je ljudski žagor iz pravca H. Čuo je priču i neki zveket, kao kad padne oružje o tvrdu podlogu. Kada su došli na odstojanje od njih oko 100 metara neko od vojnika je izdao komandu "stoj". Nakon toga, iz tog pravca je zapucano. Čuli su "fijukanje metaka" u njihovom pravcu. Nakon toga, su odgovorili pojedinačnom i rafalnom paljbom. Razmjena je trajala oko 10 sekundi. Tvrdi da on nije pucao, jer mu je puška bila zakovala zbog hladnoće. Neki od vojnika imali su automatske, a neki poluautomatske puške. Nakon razmjene nastao je tajac. Iz pravca iz kojeg su pucani vidjela se po neka baterijska lampa. Rano izjutra došla je smjena, a oni su pošli u logor u D, odakle su po proteku oko nedelju dana pošli u selo C. kod A. Nakon toga, dio bataljona je pošao na Č, a drugi na planinu M.

Tvrdi da im je S. P. dao naređenje da niko ne uznemirava civilno stanovništvo, te da samo vrše obezbjeđenje od upada terorista sa K. u Crnu Goru. To isto im je govorio i B. M. Sve to su ispoštovali do kraja. Bio je upoznat sa pravilima rata, odnosno šta se može a šta ne može.

Nijesu mogli ni pretpostaviti koja su lica, na koja je pucano, jer je bila noć, a pucali su jer ta lica nijesu ispoštovali njihovu komandu "stoj", već su nakon upozorenja na vojsku otvorili rafalnu paljbu, koja je trajala oko pet sekundi.

Obzirom da je bilo ratno stanje, noć i da je otvorena vatra na njih, smatra da je bilo normalno da uzvrate na paljbu, bez obzira o kome se radi.

Kada su dobili informaciju, da će naići oružane formacije OVK nailazili su se u selu D. Komandir njihove čete bio je B. M. Međutim, tada isti nije bio sa njima, a mijenjao ga je K. A. Naredbu da pođu u K. I. je izdao vodnik sa crvenom beretkom. Vojnike koji su pošli u K. I. je odabrao K. Kada su došli u K. I, taj vodnik ih je rasporedio gdje ko da stane. Nalazili su se iznad same šume.

Položaj u K. I. su zauzeli ispred noći poslije 18,00 h. Po proteku oko pola sata po njihovom dolasku, naišla je kolona iz koje je pucano, a na šta su oni odgovorili vatrom.

Zbog noći i lošeg vremena jer je padala kiša i snijeg, nijesu mogli prepoznati konture lica u koloni, a i sa razloga što su se nalazili udaljeni od njih oko 100 metara. Ne zna da li je u njegovoj četi bilo i mitrljeza pored automatskih pušaka i papovki.

Nije mogao navesti imena lica koja su se sa njim nalazila u K. I. Nakon tog dešavanja, saznao je da je u K. I. poginulo pet lica između kojih jedna žena i dijete. Kako su transportovana povrijeđena lica ne zna.

Sa lokalnim stanovništvom su odlično sarađivali, a kao primjer navodi da su na traženje vršili obezbjeđenje jedne sahrane, pa su sutradan bili ugošćeni od strane te porodice.

Tvrdi da niko iz njegove čete nije šenlučio u prolazu, te da su poštovali pravila ratovanja.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

Optuženi R. B. tokom postupka ne priznaje izvršenje krivičnog djela niti krivicu.

U istrazi je istakao da je po pozivu Vojske Jugoslavije došao u D. R, pa je raspoređen u Treću četvu Prvog bataljona. Iz R. su autobusima pošli za K. Nalazio se u prvom autobusu koji je bio kamenovan kroz naselje H. od strane civilnih lica. U D. je bio par dana, nakon čega je pošao kući u B, gdje je držao lokal. Komandir njegove čete bio je B. M. Kategoričan je da on nije bio u K.I. kada se desio ovaj događaj. Ne zna niti ko je od vojnika bio u K. I, niti koji vod i koje čete. Te noći kada se desila pucnjava nalazio se u svom lokalu u B. Po proteku četiri-pet dana od događaja u K. I. vratio se u četvu. Njegov pretpostavljeni starješina bio je B. M. Bio je vozač i nije imao drugo zaduženje.

Na pretresu je istakao da ne želi iznositi odbranu, te da će odgovarati samo na eventualna pitanja saoptuženih, kao i branilaca, a da neće odgovarati na pitanja suda, tužioca, oštećenih, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika.

U završnoj riječi branilac optuženih N. B, L. P. i R. B, adv. N. S. je u bitnom istakao da mu branioci koji su se prethodno u svojim završnim riječima vršili analizu dokaza tokom postupka, nijesu ostavili prostora, a da se ne bi ponavljao.

U završnoj riječi je dao osvrt na dešavanja prije i tokom postupka, ukazujući da je postupak bio maratonski, da su izvođeni nevjerovatni dokazi, da su neki svjedoci saslušani po tri dana, ali da je i pored toga činjenično stanje ostalo isto kao i kada je postupak pokrenut. Između ostalog je naveo da je nekoliko puta učestvovao više ljudstva u dešavanju u K. I. od broja koji je popunjavao optuženičku klupu, pa postavlja pitanje ko je vršio selekciju lica protiv kojih je podnijeta optužnica.

Ističe da optužnica govori o dešavanjima i ponašanju optuženih za vrijeme SRJ i koalicije NATO pakta, pa postavlja pitanje ko je kome objavio rat, te da se radilo o brutalnoj agresiji NATO snaga. Ukazuje na iskaz jednog od svjedoka albanskog porijekla koji je naveo da je prethodnog dana ili nekog drugog sreo grupu vojnika kako zajedno sa grupom civila bježe niz neku strminu, te da ih je pitao o čemu se radi, pa su mu civili odgovorili da bježe od NATO bombardovanja i da među njima ima ranjenih. Na reakciju mladog vojnika, koji je taj civil ocijenio nekorektnom rekao je "nemoj sine, vidiš da je ovo dijete – djevojčica ranjeno u ruku". Upravo ta djevojčica je Z. Š, za koju se u prvoj optužnici tvrdilo da je ranjena u predjelu šake, da bi se naknadno utvrdilo da je ranjeno u predjelu podlaktice, odnosno ramena, te da ta povreda ne potiče iz K. I.

Branilac ukazuje na više izjašnjenja svjedoka albanaca koji su ukazivali na izuzetno korektno držanje vojske prema civilima i koji su govorili o prisustvu raznih paravojnih formacijama u raznim uniformama na tom području.

Dalje navodi da je opšte poznato da je OVK da bi prouzrokovala reakciju međunarodne zajednice i odmazdu isturala ispred sebe žene i djecu, a kako su to ranije i drugi činili. Tvrdi da je i toga dana na vojsku otvorena paljba i da je na tu paljbu uzvraćeno od jednog broja pripadnika tog voda.

Predočava da tokom postupka nije bilo sporno da se R. B. nije nalazio u K. I, te da se optuženi N. B. iskreno izjasnio i zakleo kunući se u djecu koju je dobio poslije osam godina, riječima "da bog da od mog metka poginula, ako sam te večeri ispalio i metak",

kao i da ne postoje dokazi da je optuženi L. P. počinio krivično djelo stavljeno mu na teret.

Ukazao je da se jedna svjedokinja tokom postupka izjasnila da su dvije žene koje su kao oštećene u postupku ranjene u jednoj kući na K, čemu je i ona prisustvovala, usled NATO bombardovanja.

Stoga, kao branilac optuženih, zatražio je da sud optužene N. B, L. P. i R. B. oslobodi od optužbe.

Završnu riječ svog branioca u cjelosti su prihvatili optuženi N. B, L. P. i R.B, sa istim predlogom.

Sud je u dokaznom postupku na glavnom pretresu izveo dokaze, pročitao zapisnike: o saslušanju oštećenog H. A. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, sa glavnog pretresa od 04.11.2009 godine, o saslušanju oštećenog H. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, sa glavnog pretresa od 15.12.2009 godine, o saslušanju oštećene H. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.12.2009 godine, o saslušanju oštećenog M. Lj. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, o saslušanju oštećene Š. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, o saslušanju svjedoka R. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.03.2007 godine, i sa glavnih pretresa pred ovim sudom dana 14 i 15.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka B. L. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. A. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka P. V. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka B. V. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka D. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnih pretresa od 15 i 29.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka L. D. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 29.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka K. V. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnih pretresa od 29 i 30.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka O. M. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 30.04.2009 godine, o saslušanju svjedoka Ž. L. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 09.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka Ž. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 09.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka Z. M. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 09.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka Ž. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnih pretresa od 09 i 10.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka P. Lj. sa pretresa pred ovim sudom od 10.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. Đ. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 10.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka G. S. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 22.07.2009 godine, o saslušanju

svjedoka B. D. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 16.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka R. Š. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 16.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 09.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka O. Š. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 16.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. J. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 17.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka S. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 05.04.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. V. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 20.04.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 03.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka G.P. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 30.10.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 01.10.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. S. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 11.05.2007 godine i 15.02.2008, i sa glavnog pretresa od 01.10.2009 godine, o saslušanju svjedoka D. R. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 31.10.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 01.10.2009 godine i 15.07.2011 godine, o saslušanju svjedoka S. Š. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 31.10.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 02.10.2009 godine i 15.07.2011 godine, o saslušanju svjedoka H. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 31.10.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 02.10.2009 godine, o saslušanju svjedoka D. M. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 02.10.2009 godine, o saslušanju svjedoka V. M. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 02.10.2009 godine, o saslušanju svjedoka D. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 14.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka V. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 04.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 14.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka P. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 27.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 16.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka S. Dž. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 22.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 16.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka Z. O. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 15.02.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 16.03.2010 godine, o saslušanju svjedoka Z. J. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 01.11.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 16.03.2010 godine, o saslušanju svjedoka V. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 23.04.2008 godine, i sa glavnog pretresa od 24.03.2010 godine, o saslušanju svjedoka Š. D. sa glavnog pretresa od 28.04.2010 godine, zapisnik o saslušanju svjedoka S. Ž. sa glavnog pretresa od 25.06.2010 godine, o saslušanju svjedoka M. T. sa glavnog pretresa od 25.06.2010 godine, o saslušanju svjedoka N. K. sa glavnog pretresa od 24.09.2010 godine, o saslušanju svjedoka P. Lj. sa zapisnika pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.03.2007 godine, i zapisnik sa glavnog pretresa od 10.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka R. D. sa zapisnika pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 16.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 22.07.2009 godine, o saslušanju svjedoka T. Lj. sa zapisnika pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 03.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka Š. Lj. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 03.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka M. D. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju,

Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 04.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka D. V. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 16.03.2007 godine, i zapisnik sa glavnog pretresa od 04.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka H. Lj. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 04.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka B. D. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 30.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka B. Lj. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 30.09.2009 godine, o saslušanju svjedoka G. N. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 12.11.2009 godine, o saslušanju svjedoka U. H. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i zapisnik sa glavnog pretresa od 18.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka Z. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka N. Đ. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka B. A. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka A. R. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka N. B. rođj. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka H. Z. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 24.02.2010 godine, o saslušanju svjedoka B. Lj. sa glavnog pretresa od 30.04.2010 godine, o saslušanju svjedoka R. Lj. sa glavnog pretresa od 30.12.2010 godine, o saslušanju svjedoka R. E. sa glavnog pretresa od 30.04.2010 godine, o saslušanju svjedoka Š. B. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 14.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 12.11.2009 godine, o saslušanju svjedoka L. K. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 12.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 14.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka Z. L. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 14.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka N. Dj. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 15.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka E. A. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 13.06.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 16.12.2009 godine, o saslušanju svjedoka S. D. pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Ki. br. 8/07 od 30.03.2007 godine, i sa glavnog pretresa od 14.12.2009 godine, iskaze svjedoka: M. D, T. Š, M. zv. D. Š, pred ovim sudom od 07.07.2011 godine, R. D. i Š. S. pred ovim sudom od 15.07.2011 godine, B. Š. pred ovim sudom od 12.10.2011 godine, dr. M. M. na glavnom pretresu od 09.05.2011 godine, M. D. sa na glavnom pretresu od 20.05.2011 godine; pročitao zapisnike o uviđaju i to: Osnovnog suda u R. od 15.07.2009 godine, koji u spisima Ktn. br. 21/99 Višeg državnog tužioca u Bijelom Polju nosi oznaku 3175/99 (odnosi se nesporno među strankama na zapisnik optužnicom predložen uz naznaku broja Kri. br. 2595/99 od 15.07.1999 godine, a vezano za pronalazak tijela lica čije je ime označeno kao B. M); Odjeljnja bezbjednosti u R. od 15.07.1999 godine, u vezi vršenja uviđaja u mjestu S. P. na pronađenom lešu lica označenog kao B. M. uz konstaciju da ovaj zapisnik o uviđaju u dijelu štambilja sadrži oznaku 240-22142, a da je nesporno u pitanju dokaz predložen optužnicom kao zapisnik istog organa bez broja uz naznaku datuma 15.07.1999 godine; Osnovnog suda u R, br. 2560/99 od 22.04.1999 godine, označen u predlogu

optužnice oznakom "Kri" istog broja i datuma; dopis Vojske Crne Gore - General štaba br. 628-2 od 12.10.2006 godine, dostavljen u formi obavještenja VDT u Bijelom Polju, Osnovnog suda u R. oznake Kr. br. 2595/99 od 23.04.1999 godine, od istražnog sudije Osnovnog suda u R. Z. C. (a sa tim u vezi se kao nesporno među strankama konstatuje da se radi o dokazu koji je u optužnici označen kao zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u R. od istog datuma, a bez naznake broja, stim da je sačinjen povodom pronalska leša S. K); Višeg suda u Bijelom Polju, Kri. br. 15/99 od 09.05.1999 godine, sačinjen na planini H. - opština R, povodom pronalaženja tijela lica označenih imenima T. H, Lj. R. i Lj. S; Višeg suda u Bijelom Polju, Kri. br. 22/99 od 30.06.1999 godine, sastavljen povodom pronalska tri leša u mjestu zv. Š. - G. P, opština R; Osnovnog suda u R, oznake Kr. br. 3359/99 sastavljen dana 12.08.1999 godine, od strane predsjednika tog suda Z. C. (uz pojašnjenje od strane tužioca da se predlog u optužnici za izvođenje ovog dokaza pogrešno označava oznakom "Kri", jer proizilazi da se radi o istom broju i datumu oznake Kr); izvještaj o vještačenju br. 705/99 vještaka dipl. ing. B. B, izvještaj o vještačenju br. 713/99 vještaka dipl. ing. A. I, obdukcioni zapisnik koji je sačinio vještak dr. sci. med. D. Č. u JZU KBC u P. - Odjelenje za sudsku medicinu oznake S. br. 23/99 i poziv na Kr. br. 2560/99 sa obdukovano tijelo lica označenog imenom A. Đ. dana 20.05.1999 godine, povodom obdukcije koja je izvršena 23.04.1999 godine, u prosekturi Bolnice u R. po naredbi istražnog sudijem (uz nesporno među strankama da se radi o dokazu označenom u optužnici uz naznaku "zapisnik o obdukciji Č. D. od 20.05.1999 godine"), izvještaj KBC u P. o analizi krvi lica označenog imenom A. Đ. na prisustvo alkohola br. izvještaja 567 od 26.04.1999 godine, zapisnik prof. dr. M. K. od 09.07.1999 godine, naslovljen Osnovnom sudu u R. sudiji M. Z. (uz naznaku da je sačinjen na licu mjesta zv. G. P, uz nesporno među strankama da se radi o dokazu optužnicom predloženom uz naznaku "zapisnik sudsko medicinskog vještaka prof. K.dr. M. od 09.07.1999 godine, na ime A. A"), obdukcioni zapisnik koji je sačinio vještak dr. sci. med. D. Č. pri obdukciji tijela S. K. (uz knostaciju da ovaj dokaz nosi oznaku S. br. 25/99, datum obdukcije 23.04.1999 godine, u 19 h. a da je pisani nalaz sačinjen 20.05.1999 godine, u P. koji dokaz je u optužnici predložen uz naznaku "obdukcioni zapisnik Č. dr. D. od 20.05.1999 godine, na ime K. S"), izvještaj o vještačenju br. 712/99 vještaka dipl. ing. A. I. o vještačenju barutnih čestica po osnovu pregleda parafinskih rukavica K. S, izvještaj o vještačenju br. 758/99 vještaka dipl. ing. D. K. o vještačenju garderobe (odjevnih predmeta) pok. K. S, nalaz sa mišljenjem vještaka dr. M. S. vezano za tjelesne povrede H. B. sa zapisnika o glavnom pretresu od 15.12.2009 godine, zapisnike i to: naslovljen Vojnom sudu, istražnom sudiji M. J. sačinjen 20.04.1999 godine, u kasarni Vojske Jugoslavije u A. pri vršenju spoljašnjeg pregleda mrtvog tijela pok. B. M. rođenog 1951 godine, iz N. S. Opština P. (pri vršenju uvida u prilog zapisniku i to skicu povreda na kojima stoji oznaka imena B. M. 48 godina i potpis B. B); od 20.04.1999 godine, sastavljen u kasarni Vojske Jugoslavije u A. po naredbi istražnog sudije Vojnog suda u P. od strane ljekara - vještaka dr. B. B. povodom pregleda mrtvog tijela koje je označeno imenom pok. M. P, rođen 1962 godine, iz N. s, opština P, pri vršenju uvida u skicu tijela sa prednje i zadnje strane koja sadrži potpis B. B. oznaku rana i ime M. P. 37 godina; od 20.04.1999 godine, sastavljen u kasarni VJ u A. po naredbi istražnog sudije Vojnog suda u P. od vještaka B. dr. B. povodom spoljnog pregleda mrtvog tijela B. R. rođenog 1948 godine, iz N. S, opština P, uz vršenje uvida u skice koje sadrže oznaku imena B. R. 51 godina sa prikazom tijela sa prednje i zadnje strane uz oznaku rana uz potpis B. B; od 20.04.1999 godine, sastavljen u kasarni VJ u A. po naredbi istražnog sudije Vojnog suda u P. od vještaka B. dr. B. povodom spoljnog pregleda mrtvog tijela pok. B. M. rođenog 1950 godine, iz N. s, opština P, pri vršenju uvida u skice rana sa prednje i zadnje strane tijela koje sadrže naznaku istog imena i potpis B. B; od 20.04.1999 godine, sastavljen u

kasarni VJ u A. po naredbi istražnog sudije Vojnog suda u P. od vještaka B. dr. B. povodom spoljnog pregleda mrtvog tijela "ženske osobe NN - nepoznatog identiteta starosti oko 65 godina" koje je sačinio vještak B. dr. B. uz vršenje uvida u skice u prilogu sa prikazom rana na tijelu uz naznaku NN ženski leš oko 65 godina, i potpisom B. B; od 20.04.1999 godine, sastavljn u kasarni VJ u A. po naredbi istražnog sudije Vojnog suda u P. od vještaka B. dr. B. povodom spoljnog pregleda mrtvog tijela označenog "pok. dječak nepoznatog idenditeta starosti oko 10 godina" uz vršenje uvida u skice sa prikazom tijela uz oznaku rana te naznakom "NN dječak oko 10 godina", u potpisu B. B; o uviđaju Vojnog suda pri Komandi Podgoričkog korpusa Kv. br. 6/99 od 20.04.1999 godine, koji je sačinio istražni sudija Vojnog suda pri Komandi Podgoričkog korpusa povodom oružanog sukoba dijela ratne jedinice 6420 sa grupom naoružanih lica sa područja K. i M. u K. I, opštini R, izvještaj o pronađenim tragovima sačinjen od ovlašćenog službenog lica Vojne policije VP 1310 od 20.04.1999 godine, dostavljen istražnom sudiji Vojnog suda pri Komandi PK na osnovu usmenog naređenja potporučnika M. J, a povodom oružanog sukoba dijela RJ 6420 sa grupom naoružanih lica sa područja K. i M. u mejstu K. I. u R. opštini, uz konstataciju da se radi o kopiji izvještaja na kom su ovjere Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije – B, potvrda o predaji predmeta sačinjena od ovlašćenog službenog lica Vojne policije VP 1310 Podgorica od 22.04.1999 godine, kojom se potvrđuje da je potpisano OSL (ovlašćeno službeno lice) vojne policije izvršilo predaju J. M. iz Vojnog suda pri komandi Podgoričkog korpusa (PK) stvari od rednog broja 1 zaključno sa brojem 26, ovjerenu od lica koje je predmete predalo i primilo stim što se konstatuje da se radi o prepisu - kopiji isprave, zapisnike i to: prof dr. M. K. sačinjen 30.06.1999 godine, naslovljen Osnovnom sudu u R. sudiji R. S. u kom su kao elementi za identifikaciju leša naznačeni: muškarac visine 180 cm, starosti oko 25 godina, opis odjeće kroz nalaz, opis kose kao tamno smeđe boje, dosta duge i opisom stanja zuba kroz nalaz; prof. dr. M. K. sačinjen 30.06.1999 godine, naslovljen Osnovnom sudu u R. sudiji R. S. u sklopu kod je u odnosu na elemente za identifikaciju naznačeno: muškarac star oko 20 godina, dužina tijela oko 180 cm, kosa dosta duga, smrt nastupila najmanje godinu dana prije dana vršenja spoljnog pregleda uz opis odjeće i zuba kroz nalaz; prof dr. M. K. sačinjen 30.06.1999 godine, naslovljen Osnovnom sudu u R. sudiji R. S. u sklopu kog je u odnosu na elemente za identifikaciju naznačeno: radi se o muškarcu visokom 174 cm, star oko 25 godina, duge smeđe kose, sa opisom dijela odjeće i zuba kao u nalazu; prof. dr. M. K. sačinjen 30.06.1999 godine, naslovljen Osnovnom sudu u R, sudiji R. S. povodom vršenja spoljnog pregleda mrtvog tijela uz naznaku da je vještaku saopšten podatak da se radi o lešu R. M. M. iz M. J. kod P. starom 65 godina, nalaz sa mišljenjem vještaka dr. D. Č. sa zapisnika o glavnom pretresu od 07.10.2010 godine, nalaz sa mišljenjem vještaka dr. B. B. sa zapisnika o glavnom pretresu od 07.10.2010 godine, nalaz sa mišljenjem vještaka A. I. dipl. ing. sa zapisnika o glavnom pretresu od 28.10.2010 godine, nalaz sa mišljenjem vještaka B. B. dipl. ing. sa glavnog pretresa od 28.10.2010 godine; dopise i to: Ministarstva pravde Sektora za pravosuđe br. 03/877/09 od 20.07.2009 godine, naslovljen ovom sudu, dopis Okružnog suda u B. - Vijeća za ratne zločine Kri. V. 78/09 od 25.06.2009 godine, dopis Ministarstva odbrane Republike S. - Sekretarijata ministarstva br. 871-8 od 18.06.2009 godine; Ministarstva pravde - Sektora za pravosuđenje u P, br. 03-2165/09 od 30.08.2010 godine i Višeg suda u B. - Odjelenja za ratne zločne Kri. P. 021413/10 od 16.08.2010 godine, dopis Ministarstva odbrane Republike S. - Vojnobebedonosne agencije Str. pov. br. 10308-3 od 06.08.2010 godine; dokumentaciju III Lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa vojske Jugoslavije i I Bataljona te brigade za period od kraja marta 1999 godine do 21.05.1999 godine, koja se sastoji od ovjerenih fotokopija 93 dokumenata na 263 lista (ratni dnevnik III Lake pješadijske brigade u prepisu sa ovjerom Vojnog

arhiva u B, i borbene izvještaje Komande III Lake pješadijske brigade koji su dostavljeni Komandi Podgoričkog korpusa i to: Str. pov. br. 243/1 od 30.03.1999 godine, Str. pov. br. 2471 od 31.03.1999 godine, Str. pov. br. 254-1 od 01.04.1999 godine, Str. pov. br. 274-1 od 02.04.1999 godine, Str. pov. br. 278/1 od 03.04.1999 godine, Str. pov. br. 291-1 od 04.04.1999 godine, Str. pov. br. 301-1 od 05.04.1999 godine, Str. pov. br. 330-1 od 06.04.1999 godine, Str. pov. br. 332-1 od 07.04.1999 godine, Str. pov. br. 342-1 od 08.04.1999 godine, Str. pov. br. 344-1 od 09.04.1999 godine, Str. pov. br. 357-1 od 10.04.1999 godine, Str. pov. br. 363-1 od 11.04.1999 godine, Str. pov. br. 369-1 od 12.04.1999 godine, Str. pov. br. 384-1 od 13.04.1999 godine, Str. pov. br. 398-1 od 14.04.1999 godine, Str. pov. br. 478-1 od 16.04.1999 godine, Str. pov. br. 493-1 od 17.04.1999 godine, Str. pov. br. 672-1 od 28.04.1999 godine, Str. pov. br. 682-1 od 29.04.1999 godine, Str. pov. br. 705-1 od 29.04.1999 godine, Str. pov. br. 715-1 od 01.05.1999 godine, Str. pov. br. 775-1 od 05.05.1999 godine, Str. pov. br. 794-1 od 06.05.1999 godine, Str. pov. br. 803-1 od 07.05.1999 godine, Str. pov. br. 820-1 od 08.05.1999 godine, Str. pov. br. 858/1 od 09.05.1999 godine, Str. pov. br. 878-1 od 10.05.1999 godine, Str. pov. br. 878-2 od 11.05.1999 godine, Str. pov. br. 878-3 od 12.05.1999 godine, Str. pov. br. 878-4 od 13.05.1999 godine, Str. pov. br. 940-1 od 14.05.1999 godine, Str. pov. br. 940-2 od 15.05.1999 godine, Str. pov. br. 987-1 od 16.05.1999 godine, Str. pov. br. 987-2 od 17.05.1999 godine, Str. pov. br. 987-3 od 18.05.1999 godine, Str. pov. br. 1039-1 od 19.05.1999 godine, Str. pov. br. 1039-2 od 20.05.1999 godine, Str. pov. br. 1039-3 od 21.05.1999 godine; naređenje Komande III Lake pješadijske brigade br. 237-1 od 29.03.1999 godine, "dalje jačanje mjera borbene gotovosti - naređenje", akt Komande III Lake pješadijske brigade br. 238-1 od 29.03.1999 godine; naređenja komandanta III Lake pješadijske brigade (LPB) i to: Str. pov. br. 333-1 od 08.04.1999 godine, Str. pov. br. 246-1 od 31.03.1999 godine, vezano za unapređenje ukupne organizacije života i rada u jedinicama; Str. pov. br. 518-2 od 19.04.1999 godine, Str. pov. br. 578-2 od 23.04.1999 godine, Str. pov. br. 770-1 od 04.05.1999 godine, Str. pov. br. 771-1 od 04.05.1999 godine, Str. pov. br. 917-1 od 12.05.1999 godine, Str. pov. br. 935-2 od 14.05.1999 godine, Str. pov. br. 945-2 od 14.05.1999 godine, Str. pov. br. 996-2 od 17.05.1999 godine, Str. pov. br. 1001-2 od 17.05.1999 godine, pročitao i prilog uz naređenje koji predstavlja prepis zakonskih određenja krivičnih djela ratnih zločina i krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, borbeno naređenje Op. br. 1/3 Komande III LPB str. pov. br. "OP" 1086-1 od 20.05.1999 godine, sačinjeno u selu B. u 23 časa, akt pomoćnika komandanta za informisanje i moral iz Komade III LPB i interni br. 433-2 od 16.04.1999 godine, pomoćniku komandanta za IO LPB, akt Komande III LPB int. br. 476-1 od 16.04.1999 godine, pomoćniku komandanta za IO, informacije pomoćnika Komandanta za informisanje i moral iz Komande III LPB i to: int. br. 977-1 od 14.05.1999 godine, pomoćnika komandanta za IO Treće lake pješadijske brigade (Treće LPBR u daljen tekstu) Pov. br. 332-1 od 07.04.1999 godine, pomoćnika komandanta za IO Treće LPBR, Pov. br. 356-1 od 01.04.1999 godine; Pov. br. 360-1 od 11.04.1999 godine; Pov. br. 365-1 od 12.04.1999 godine, akt komandanta - majora S. S, Vojne pošte br. 6655, Pov. br. 407-1 od 15.04.1999 godine; Pov. br. 447-1 od 16.04.1999 godine; Pov. br. 4477-1 od 16.04.1999 godine; naredbe komande Treće LPBR i to: Pov. br. 486-1 od 17.04.1999 godine; Pov. br. 766-1 od 03.05.1999 godine; br. 772-1 od 04.05.1999 godine; Pov. br. 774-1 od 05.05.1999 godine; Pov. br. 813-1 od 07.05.1999 godine; Pov. br. 814-1 od 07.05.1999 godine; Pov. br. 853-1 od 09.05.1999 godine; Pov. br. 854-1 od 09.05.1999 godine; Pov. br. 855-1 od 09.05.1999 godine; Pov. br. 856-1; naređenja komande Treće LPBR, i to: Pov. br. 867-2 od 10.05.1999 godine i Pov. br. 879-2 od 12.05.1999 godine, upozorenje Treće lake pješadijske brigade Strogo pov. br. 918-1 od 12.05.1999 godine, za korišćenje privatnih motornih vozila za vrijeme boravka

u ratnoj jedinici, naređenje komande Treće LPBR, Pov. br. 895-2 od 12.05.1999 godine, upustvo za prikupljanje predmeta sa ratišta komande Treće LPBR, Pov. br. 921-2 od 13.05.1999 godine, izvještaj komande Treće LPBR, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu Pov. br. 842-1 od 08.05.1999 godine, pročitao zvještaje Treće lake pješadijske brigade dostavljeni komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu i to: Pov. br. 860-1 od 08.05.1999 godine, Pov. br. 883-1 od 10.05.1999 godine, Pov. br. 883/2 od 11.05.1999 godine, Pov. br. 883-3 od 12.05.1999 godine, Pov. br. 883-4, Pov. br. 941-1 od 14.05.1999 godine, Pov. br. 941-2 od 15.05.1999 godine, Pov. br. 941-3 od 16.05.1999 godine, Pov. br. 941-4 od 17.05.1999 godine, Pov. br. 1028-1 od 18.05.1999 godine, Pov. br. 1028-2 od 19.05.1999 godine, Pov. br. 1028-3 od 20.05.1999 godine, Pov. br. 1028-4; dopuna nalaza vještaka S. M. sa zapisnika pred ovim sudom od 15.07.2011 godine; pročitao dopise i to Uprave policije - Sektora krim. policije u Vladi Crne Gore - P, br. 03/8/240/08 - SP-3390 od 29.08.2008 godine, Uprave policije Područne jedinice u B. P. 32-03 br. 240/08-12706/2 od 07.10.2008 godine, Ministarstva unutrašnjih poslova javne uprave - Sektora za upravne unutrašnje poslove 03 br. 211/08-11110/2 od 03.10.2008 godine, Uprave policije PJ u B. - Ispostave u R, br. 35/01-1599 od 23.07.2009 godine, Ministarstva pravde - Sektora za pravosuđe u P, br. 03-877/09 od 24.02.2010 godine, Višeg suda u B. - Posebnog odjelenja za ratne zločine Kri. V. 200/09 od 04.02.2010 godine, Ministarstva odbrane Sekretarijata ministarstva - Odjelenja za opšte poslove u B, br. 871-16 od 07.12.2009 godine, dostavljeni u prilogu označenog akta Ministarstva pravde u P, Uprave policije PJ u B, br. 778 od 18.03.2010 godine, Uprave policije PJ u B. - Ispostave u R. 35 br. 229-628 od 03.03.2010 godine, Ministarstva odbrane Crne Gore, br. 80502-2911/10-2 od 22.04.2010 godine, Ministarstva unutrašnjih poslova javne uprave u P. 09 UP I br. 206 41980/10/2 od 25.05.2010 godine, Ministarstva unutrašnjih poslova javne uprave u P. 09 Up I br. 206 44855/10/2 od 03.06.2010 godine, sa priložima, i to: čitanjem uvjerenja MUP-a javne uprave PJ u P, br. 09-UP I 211/10/23475 od 03.06.2010 godine, kojim se potvrđuje da S. S. rođen .. godine, u O.- H, nije upisan u registar državljana Crne Gopre; istog organa od 03.06.2010 godine, u kom se navodi da je S. S. odjavio prebivalište iz P. 08.10.2001 godine, u O. - H; uvjerenje istog organa za S. S. rođenog .. godine, u V. - S, od oca V; istog organa za isto lice da je nastanjeno u mjestu B. u opštini B; i uvjerenje istog organa za S. S. iz P. rođenog . godine, u V. - S, Ministarstva pravde Sektora za pravosuđe br. 03-877/09 od 23.03.2011 godine, sa priložima - dopisom Višeg suda u B. istražnog sudije Odjelenja za ratne zločine Kri. PO 2-142011 od 07.03.2011 godine, i Ministarstva odbrane Republike S. Vojnobezbedonosne agencije Str. pov. br. 1644-4 od 03.03.2011 godine, Ministarstva odbrane RCG General štaba Vojske Crne Gore, br. 07/12/01-11 od 11.04.2007 godine, Ministarstva odbrane Republike S. - Sektora za ljudske resurse Uprave za kadrove, br. 3742-2 od 18.05.2007 godine, Mup-a PJ u B. P, 30/03/3 br. 211/11-1817/2 od 02.06.2011 godine, i izvršen uvid u uvjerenje označeno u tom aktu za lice Lj. M. izdato 01.06.2011 godine, kod PJ u B. P, Uprave policije PJ u B. Ispostave u R. 35 br. 03-13-1292-229-2503 od 21.07.2011 godine, Uprave policije br. 03-229-3306 pd 26.09.2011 godine, MUP-a - Filijale za upravne unutrašnje poslove u R, br. 26-UPI-202/11/10395 od 28.09.2011 godine; nalaz i mišljenje sudskog vještaka dr. B. R. od 22.10.2009 godine, otpusno pismo Opšte bolnice u B. - Odjelenja hirurško mat. br. 1573/523 od 23.04.1999 godine, za lice A. H. izbjeglicu iz P. o liječenju u periodu od 20 do 23.04.1999 godine, nalaz i mišljenje dr. B. R. u svojstvu sudskog vještaka sačinjen dana 12.02.2011 godine; izvještaje i to: dr. spec. Doma zdravlja - Opšte medicine u R. na ime Z. (S) Š. rođene 1987 godine, od 26.04.1999 godine, Doma zdravlja u R. br. protokola 1208 uz naznaku "prijavio se dana 20.04.1999 godine", na ime Lj. (I) M. rođenog 1981 godine,

u selu K. I, opština R, koji izvještaj je sačinjen 28.04.1999 godine, od dr. I. N, Doma zdravlja u R. bez oznake protokola, sa datumom sačinjavanja 26.04.1999 gdoine, na ime B. H, 60 godina, Doma zdravlja u R, br. protokola 1211 uz naznaku prijavio se dana 20.04.1999 godine, u 12 sati, sa datumom izdavanja 26.04.1999 godine, na ime H. A. rođen 1958 goidne, raseljeno lice iz sela L, opština P; odluku o proglašenju ratnog stanja predsjednika Vlade SRJ M. B. objavljena u Sl. list SRJ, br. 15/99 od 25.03.1999 godine, donijeta pod oznakom E. P. br. 66 od 24.03.1999 godine, u B, naredba istražnog sudije Vojnog suda pri Komandi Podgoričkog korpusa Kr. br. 6/99 od 20.04.1999 godine, Podsjetnik General štaba VJ - Sektora za operativno štabne poslove iz juna 1998 godine, Podsjetnik Komande Podgoričkog korpusa pov. br. 1/5-1 od 11.04.1999 godine; pojašnjenje dr. M. K. sa zapisnika o glavnom pretresu od 09.05.2011 godine, dopis JZU Doma zdravlja u R, br. 1346 od 02.12.2011 godine, i izvršen uvid u: ispravu u prilogu - prepis protokola o liječenju M. Lj. od 20.04.1999 godine, dopis JZU Opšte bolnice u B. br. 3689 od 13.12.2011 godine, otpusnu listu Š. Z. u prilogu dopisa na kojoj listi je matični broj 1558/519 i datum 26.05.1999 godine, dopis Doma zdravlja u R. br. 228 od 12.03.2012 godine, dopis JZU Opšte bolnice u B, br. 679 od 12.03.2012 godine, nalaz vještaka dr. M. S. sa zapisnika pred ovim sudom 22.03.2012 godine, zapisnik o ispitivanju svjedoka S. S, Pom. Ik. 2 Po. 2.3/2012 sudije za prethodni postupak Višeg suda u B. - Odjelenja za ratne zločine pribavljen van glavnog pretresa u postupku pozamolnici ovog suda, sačinjen dana 20.02.2012 godine, u Višem sudu u B, dostavljen ovom sudu uz akt Višeg suda u B. od 23.02.2012 godine, nalaz vještaka dr. R. D. sa zapisnika o glavnom pretresu pred ovim sudom dana 28.03.2012 godine, Pravilo bataljona (pješađijski, motorizovani, brdski, planinski, partizanski i mornaričke pješađije) General štaba oružanih snaga SFRJ Uprave pješađije in. br. 1147-2 od 25.07.1998 godine, Priručnik za rezervne oficire kopnene vojske Sekretarijata za narodnu odbranu odobrenog od General štaba JNA Nastavne uprave po odluci br. 152/73 od 14.04.1974 goidne, vršenjem uvida u mapu Crne Gore izdavača "E" Beograd, razmjera 1:200000 i službene zabilješek OB u R. od 18.04.1999 godine, po službenoj dužnosti te dopisa Centra vojno bezbjedonosne agencije br. 1045 od 14.11.2006 godine, u naslovljenom Vrhovnom državnom tužilaštvu Crne Gore, službena zabilješka Odjelenja bezbjednosti u R. sačinjene 18.04.1999 godine, u prostorijama OB u R. u vezi obilaska sela K. L. tog dana od strane slubženih lica D.R, S. Š, H. Z. i R. K, dopis Centra vojno bezbjedonosne agencije br. 1045 od 14.11.2006 goidne, naslovljen Vrhovnom državnom tužilaštvu Crne Gore, nalaz i mišljenje vještaka topografske struke K. J. koji je dostavljen ovom sudu dana 06.11.2013 godine, saslušao stručno lice K. J; izvršio uvid u: skicu lica mjesta i dokumentaciju br. 56/99 Odjelenja bezbjednosti u R. koje se odnose po sadržanoj naznaci na pronalazak leša S. K. dana 18.04.1999 godine, u selu B, dokumentaciju OB u R. br. 121/99 sa naznakom "ubistvo B. M", fotodokumentaciju OB u R. koja sadrži naznaku "ubistvo T. H, R. Lj. i S. Lj. - H. dana 09.05.1999 godine", sa ukupno 48 fotografija i oznakom broja 71/99 kao i da je fotoelaborat izrađen od krim. tehničara Dž. Č. iz OB u R, fototehničku dokumentaciju OB u R. br. 138/99 koja sadrži naznaku "ubistvo B.R. iz N. S. - H", skicu lica mjesta sačinjenu 19.04.1999 godine, od krim. tehničara S. S. uz naznaku da se odnosi na "oružani sukob u selu K. L. - R", skicu lica mjesta pronađenih tragova označenih u prethodnom pročitanoj iverštaju na kojoj stoji naznaka "skica lica mjesta nađenih tragova selo K. L. 20.04.1999 godine, krim. tehničar S. S. i potpis istog imena", u lična dokumenta - stvari iz koverta crvene boje sa naznakom - lična dokumenta i stvari (ličnu kartu na ime R. B. od oca M, rođenog 12.07.1948 godine, u N. S. - P, br. 104671 sa datumom izdavanja 10.04.1990 godine, ličnu kartu SRJ - Socijalistička Republika S. br. 130258 izdatu 09.10.1992 godine, za SO P. na ime M. P. od oca Č. rođenog . godine, u N. S. - P, Autonomna pokrajina K. i M. Republika S, ličnu kartu sa dvojezičnim natpisom SRJ -

Socijalistička Republika S. - Socijalistička Autonomna pokrajna K. br. 38851 izdatoj 28.04.1989 godine, na ime M. B. od oca M, rođenog 26.12.1951 godine, u N. S. - P. sa adresom u S. R, novčanik oker boje u kom se nalazi sitan novac po 50 para u pet apoena i dva dinara u po jednom apoenu; izvještaj Stacionarne zdravstvene ustanove ORL dr. M. E. uz naznaku sadržine na lastinskom bez oznake ustanove i lica na koje se odnosi izvještaj o liječenju izdat 03.12.1998 godine; kvitica sa naznakom imena E. P. 03.12.1998 godine; kvitica sa ukupno 15 imena označenih rednim brojem uz naznaku telefonskih brojeva; kviticu sa naslovom Z. i naznakom farmaceutskih proizvoda ukupno 6 a na poleđini naslov G. 30 DM i oznake 3 farmaceutska proizvoda pentraksil sirup i dr; ček akontacije primanja za korisnika P. Ć. iz N. S. kod V. za oktobar 1998 godine i izvještaj korisniku P. Ć. date polovine razlike na ime penzije za mjesec decembar 1998 godine i posebna kesha sa naznakom "NN leš žene oko 30 godina" u kojoj se nalazi pismo sa naslovom i sadržine "tetki N. selam od A. (zatim nečitko ime" i ostalih, šaljemo ti ovih 400 maraka, neka ti se nađu")), u dva rengenka snimka iz iste koverte bez naznake lica na koja se odnose, u konvertu sa naznakom "osam čaura od metaka 7,62 mm za pušku, jedna čaura od metaka 7,62 mm za mitraljez", izvršio pregled videotonskog zapisa na CD oznake Ku. br. 3/99 i Ku. br. 3-1/99 sa naznakom "fotografije", izvršio pregled video trake - video zapisa sa naznakom "snimak Vojne policije sa pretrage šireg prostora na lokaciji K. L. dana 20.04.1999 godine, a povodom napada terorističke grupe tzv. OVK na jedinice VJ", koji je ujedno presnimljen na CD čiji je prepis ranije predat strankama, izvod iz matične knjige rođenih za Opštinu P. pod tekućim br. 16 za 1985 godinu, izdat pod brojem 200-1-168/99 dana 25.01.1999 godine, za L. K. iz N. kod P, izvod iz matične knjige rođenih za Š. Z. iz P. izdat od Administrativne misije UN na K. 20.04.2004 godine, za Opštinu P, izvod iz kaznene evidencije za optuženog S.P, izdat od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Republike S. - Sektora za analitiku, telekomunikacione i informacione tehnologije - Uprave za analitiku - B, 04/2 Str. pov. br. 235-6617/13 od 29.05.2013 godine, izvode iz kaznene evidencije za optužene B. M, Đ.R, N. B, K. A, L. P, B. M. i R. B, br. 03/3-245-3111 od 23.05.2013 godine, pa je cijeneći iste i u kontekstu dovodeći ih u vezu sa odbranom optuženog utvrdio činjenično stanje kao u izreci presude.

Analizirajući odbrane optuženih tokom postupka, dovodeći ih u međusobnu vezu, kao i sa dokazima izvedenim tokom postupka, a posebno sa iskazima oštećenih, iskazima svjedoka - očevidaca događaja, sa iskazima svjedoka - predstavnika oštećenih, kako onih koji su prisustvovali događaju, tako i onih koji su došli posredno do saznanja o događaju koji se desio, sa iskazima vojnika i starješina Treće čete Prvog bataljona, iskazima starješina i vojnika Prvog bataljona, sa iskazima svjedoka pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, kao i svjedoka pripadnika albanske nacionalnosti koji su iznijeli svoja zapažanja u vezi ovog događaja, kao i svjedoka tada pripadnika Vojnog suda i tužilaštva, te ostalih svjedoka koji su neposredno i posredno stekli saznanja u vezi ovog događaja, kao i materijalne dokumentacije - medicinske dokumentacije i nalaza vještaka medicinske struke, te nalaza stručnog lica - vještaka kartografa i drugih dokaza koji su izvedeni tokom postupka, sud je našao da izvedeni dokazi na pouzdan način nijesu ukazali da su optuženi izvršili krivično djelo stavljeno im na teret.

Naime, svjedok - oštećeni H. A. u bitnom u istrazi je istakao da je njih 52 dana 18.04.1999 godine, izjutra oko sedam časova njih oko 52 lica pošli iz sela L. koje se nalazi kod P. u pravcu Crne Gore. U toj grupi bilo je dosta starih i nepokretnih ljudi. Među njima i jedna žena koju su nosili na nosilima. Bilo je i dosta djece. Sa njima je bilo i njegovo troje djece. Čitav dan su pješačili. Pratio ih je snijeg i vjetar. Oko 18,00 h. došli su preko brda u K. I. Sjeli su kod jednog mosta da se odmire. U međuvremenu su došli mještani i donijeli

im vodu i hranu. Pored tog mosta nalazila se i jedna baraka, pored koje su sjela njegova djeca. Kad su mještani donijeli vodu i hranu ustao je kako bi istu ponio djeci i tada su uslijedili pucnji i on je ranjen u grudi. Pogledao je na sat. Bilo je tačno 18,15 h. Pao je. Pucnjava je trajala oko 40 minuta. Na odstojanju od njih na oko 150 metara uočio je dva vojnika u uniformi. Pucnjava je bila i sa druge strane. Nakon što je prestala pucnjava uspio je nekako da dođe do djece. Tada je vidio M. P. koji je bio mrtav. U blizini njegove djece nalazio se L. K. kao i N. B. i M. B. Svo troje je bilo mrtvo. Prišao mu je tada R. B. i rekao mu da će da ide u pravcu R. Međutim, saznao je da je na tom putu nađen mrtav. Nakon toga neko ga je poveo do prve kuće. Nijesu htjeli da ga prime. Odatle je njih 35 pošlo do zadnje kuće u selu K. I. U toj kući se nalazila jedna starija žena i djevojka R. M. iz N. s, a koja je bila rodnom iz K. I. Tu su proveli noć. Izjutra je došla vojska i naredila im da napuste K. I. Djeca su otišla, a on je ostao sa staricom i njenom kćerkom. Uveče oko 17,00 h. starica mu je ispričala da je vidjela kada je vojska utovarila šest leševa na žuti kamion IG registarskih tablica. Kazala mu je da je jedno bilo živo, te da je čula kada je jedan od vojnika rekao »druže kapetane, jedan je živ«, a kapetan je odgovorio »idi sredi ga«. Nije vidjela da li je taj ustrijeljen ili ne, ali je čula pucanj. Narednog dana u tu kuću je došao H. Lj. sa suprugom. Kada su ga iznijeli ispred kuće se nalazio D.B. Odatle je prebačen za R, a dalje za B. U B. mu je pružena pomoć, a nakon toga je otpušten.

Navodi da su ti vojnici bili sa crnim puškama i bradama, a da im je uniforma bila šarena. U R. je primljen od strane Crvenog krsta, i tu se zadržao do kraja rata. U bolnici sa njim je bio Lj. M.

Pojasnio je da je N. B. njegova tašta i da je sve vrijeme bila sa njima. N. su nosili između sebe, a ponekad su je vukli na najilom i ćebe. Pored nje nosili su još jednu staru osobu na improvizovanim nosilima koje su napravili od ćebadi. B. R, Š. i M. poznaje. Š. i R. su lica koja su poginula u mjestu K. I, ali ne zna kako su poginuli. Tvrdi da niko od njih u grupi nije bio naoružan, a da on nije učestvovao u ratu. Ubijeni su sahranjeni u masovnoj grobnici u N. s. Po pronalasku izvršena je obdukcija od strane međunarodne zajednice.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio i dodao: Novo selo su napustili zbog bombardovanja i zbog nedostatka hrane, te da je bilo osam osoba koje su nosili, tačnije, nosili su jednu staricu po prezimenu S, a druga starija ženska osoba bila je skoro nepokretna, te je bilo i šetoro malo djece koje su nosili roditelji. Na čelu kolone išao je on i Š. B, koji su nosili staricu S. Po dolasku u K. I, sjeli su da se odmire. Od lica koje je poznao navodi da su se u toj koloni nalazili četiri brata B, Š. starosti oko 41 godinu, M. star oko 43 godine, Dž. oko 38 godina i R. između 48 i 50 godina. Sa porodicom B. bili su i njegovi prijatelji, između ostalih Š. Z. koja je tom prilikom ranjena. Sjeća se da je u koloni bila N. B. stara 72 godine i njen sin R. star 44 ili 45 godina, kao i te starosti H. B. – brat od strica R. B, te Z. B. koji je tada imao oko 38 godina sa majkom H. koja je bila stara. Među njima je bilo ukupno oko 30 djece, žena je bilo 7-8, a ostalo su bili muškarci, među kojima i dva starca. U koloni je bio M. P, koji je bio pošao sa njima da im pomogne. P. je živio u selu L, odakle su sve te izbjeglice pošle prema K. I. Kada su sjeli da se odmire, on je pošao prema djeci koja su se nalazila sa druge strane mosta. M. P. je za njim nosio torbu sa stvarima. Tada je uslijedio prvi rafal i on je tada pogođen i to u trenutku kada je od M. preuzimao torbu i pokušao da je stavi na leđa. Kada je padao, slučajno je pogledao na sat i vidio je da je tačno 18,15 h. a pucnjava je trajala sve do 19,00 h. Prije pucnjave do njih je došao dječak star oko 13 godina sa bokalom vode i čašom.

Bila je dnevna vidljivost kada je počela paljba, a kada je počeo mrak paljba je prestala. Zapazio je da je N. koja je podizala bijelu maramu u znak predaje bila pogođena u trbuh,

B. M. bio je pogođen u glavu, a H. B. u nogu. Prema potoku je vidio da na leđima leži B. R. Čuo je kada je H. pitala B. Dž. koji se nalazio pored potoka je li ranjen, na šta joj je on potvrdno odgovorio. Isto je to i njega pitala. Pošto nijesu htjeli da ga prime u prve kuće, povelu su ga do zadnje kuće u selu, u kojoj kući je ostao dva dana. U kuću su sutradan došli vojnici koji su zahtijevali da napuste kuću. On je ostao jer je bio povrijeđen.

Narednog dana, došla su dva policajca koji su ga odveli u Dom zdravlja R, gdje mu je ukazana pomoć. Nakon ukazane pomoći saslušan je u zgradi policije, a nakon toga je dao izjavu, gdje je bilo prisutno oko 50 lica. Tada su ga i fotografisali. Navodi da je dok je trajala pucnjava, vidio dva vojnika ispred kuće koji su pucali. Vojnici su bili u šarenim uniformama i nije mogao vidjeti oznake na uniformama. Nakon toga, primljen je od strane Crvenog krsta, gdje je i ostao sve do 26.06.1999 godine. Nakon toga, pozvan je bio radi prepoznavanja tijela poginulih, pa je prepoznao tijelo K. L, dječaka koji ih je posluživao vodom, a naknadno je čuo da su u avgustu 1999 godine, berači pečurki iz R. pronašli tijelo B. R. na planini H.

Kada su došli u K. L. prišao im je jedan dječak koji im je donio hranu i vodu, te da je u momentu kada je bio pogođen bio okrenut licem prema potoku, a leđima prema lijevoj padini posmatrano iz pravca njihovog dolaska. Pucnjava je bila i sa lijeve i sa desne strane.

Tvrđi da nikada nije govorio da mu je starica M. R. narednog dana oko 17,00 h. pričala oko transporta leševa i likvidaciji ranjenika. Tvrđi da mu je to kasnije pričao H. Lj, te da u vezi utovara leševa i eventualnog likvidiranja nekog ranjenika nema nikakvih ličnih saznanja, a da je to čuo iz neprovjerenih priča, kakva je i priča H. Lj. Isključivi razlog što su se odlučili da krenu za Crnu Goru bio nedostatak hrane. Nijesu imali vođu puta. Tvrđi da niko od njih nije imao oružje, niti uniformu. Dana, 18.04. kada su krenuli sa K. prema Crnoj Gori, vrijeme je bilo loše.

Dolaskom do K. L. i do mjesta gdje je bio ranjen, teren je bio mjestimično pod snijegom i to od ranijih padavina. Snijeg se naglo otapao. Kada su stigli u to selo nije bilo uopšte magle. U vrijeme kada je počela pucnjava i dok je trajala nije bilo bilo kakvih padavina niti magle i vjetrova. Kolona je bila dužine oko 50 metara i on se nalazio na čelu kolone. Vratio se nazad kako bi uzeo torbu od M. P. Obzirom da je prvi ranjen nije obraćao pažnju gdje su se ostali tada nalazili. Prije pucnjave nije čuo nikakv znak upozorenja.

Kao oštećeni pridružio se krivičnom gonjenju protiv optuženih i istakao da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Svjedokinja - oštećena Š. Z. je tokom postupka u bitnom istakla da je zbog ratnih dejstava, dana 18.04.1999 godine, sa svojom porodicom, kao i sa drugim izbjeglicama njih oko 50, pošli za R iz mjesta N. s. gdje su se prethodno bili smjestili. Došli su u selo H. oko 18,00 h. Sjeli su da odmore kod nekih baraka. Odmah potom uslijedili su pucnji iz šume. Pucnji su bili sa svih strana. Ne zna ko je pucao. Bilo je ranjenih i mrtvih. Prvo je poginula N. B. stara oko 60 godina i L.K. koji je bio star 13 do 14 godina. Poginuo je i M. B. star oko 40 godina. Ona je bila ranjena u predjelu desne ruke. Ranjena je bila i H. B. koja je bila stara oko 40 godina. H. je prethodno bila podigla bijelu maramu govoreći na albanskom da ne pucaju. Međutim, upravo tada su ranjene i ona i H. Ranjen je i H. A, koji je imao tada oko 50 godina. Tada je čula da su poginuli B. R. i Š, kao i još nekih lica čijih imena se ne sjeća. Na tom mjestu su ostali još dva sata i za svo to vrijeme je trajala pucnjava. Nakon toga, smješteni su u jednoj kući u blizini, gdje su ostali čitavu noć. Izjutra je došla vojska, pa su uz njihovo odobrenje nastavili put za R. Dolaskom kod

asfaltne baze vojska je odvojila muškarce od žena. Muškarci su teretnim vozilom povelili sa tog mjesta. Ostali su nastavili put prema R. Na putu prema R. sustiglo ih je jedno ambulantno vozilo i ona i sestra su prevežene do bolnice u R, a nakon toga u bolnicu u B, gdje im je pružena medicinska pomoć. U bolnici u B. ostala je pet dana. Po proteku oko pet dana došao je njen brat H. Z, koga je vojska sa ostalim muškarcima povelila kamionom kako je to prethodno opisala. Kolonu su većinom sačinjavali djeca, starci i žene. Navodi da je B.j N. išla sa njima pješke, a da su na nosilima nosili jednu staricu čije ime ne zna, koja je bila nepokretna, H. B. je bila ranjena u nogu, te je i ona bila zbrinuta u bolnici u R. Kada je počela pucnjava bio je suton i ista je trajala od 18,00 h. do 20,00 h. neprekidno. Smatra da Lj. M. nije bio sa njima u koloni.

Kao oštećena pridružila se krivičnom gonjenju, te istakla da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parnici.

Svjedok – oštećeni B. H. je u bitnom predočio da je njih preko 38 izbjeglica dana 18.04.1999 godine, oko 18,00 h. došlo u mjesto K.i I. Pored njegove familije bio je B. M. sa suprugom A, braća od strica B.R, Brahimaj M, B. Š, kao i njegova strina N. B. i Z. B. Izbjeglice su bile starosne dobi od sedam mjeseci do 70 godina. Po dolasku u K. L. nije zapazio prisustvo vojnika. Zapazio je samo jednog vojnika u maskirnoj uniformi nakon događaja, i to sa udaljenost od 150 do 200 metara. Koliko je zapazio prvo je bio jedan rafalni pucanj iz puškomitrljeza, a zatim drugi rafal kojim su ranjeni R. i Š. B. Trećim rafalom su ranjeni B. N, te B. M. i dječak po prezimenu L. Od drugog rafala i on je bio ranjen u desnu stranu kuka. Četvrtim rafalom ranjeni su A. H. i M. P. Pucnjava je trajala oko jedan sat. Nakon što je prestala pucnjava prišao je do B. Š. koji je bio ranjen i ponio ga do jedne kuće. Nakon toga, vratio se i ponio B.R. U kući je bilo više izbjeglica, a među njima i jedna medicinska sestra koja ih je previjala. Nakon toga, pošao je u pravcu planine Š. i pošao u R. Sve izbjeglice bile su njegove komšije i prijatelji. B.N. su nosili na improvizovanim nosilima do K. I, a druga osoba koju su nosili je bila S. Z. koja je bila paralizovana. Kada je započeta pucnjava B. N. je podigla bijelu maramu, govoreći vojsci na srpskom da ne pucaju, jer su oni civili.

Po njegovom zapažanju Š.B. je bio teže ranjen, a R. je imao jednu slomljenu ruku i prostrelnu ranu sa kuka na kuk. Ljekar koji je pružio pomoć se zvao Lj. Z. Tvrdi da niko od njih u grupi nije imao oružje.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio i dodao da je nekoliko dana prije 18.04.1999 godine, prebacio svoju porodicu u R, ali da se nakon toga vratio kako bi pomogao grupi koja se našla u K. L. 18.04. Sa njim je i prvi i drugi put bio B. Z. Na taj način postupali su više puta istim pravcem sa novom grupom izbjeglica. Vraćali su se prolazeći kroz K. L. i preko planine Š. i odlazili na područje K. za nove izbjeglice.

Dana, 18.04.1999 godine, pratilo ih je loše vrijeme. Kretali su se u nepreglednoj koloni, a oni koji su bili na čelu kolone su zastali radi odmora. Tada je počela paljba i to prvo jedan rafal sa desne padine posmatrano iz pravca njihovog dolaska, a onda nakon prekida od nekoliko minuta uslijedio je drugi rafal. Radilo se o rafalnoj paljbi nakon kraćeg prekida i to po njegovom zapažanju iz većeg broja oružja, a što je ukupno trajalo oko jedan sat, sve do 19,00 h. Paljba je po njegovom uvjerenju dopirala sa desne strane posmatrano iz pravca njihovog dolaska sa jednog brda iznad kuća. Nakon što je zadobio povredu otišao je u selo P, gdje su mu prvu pomoć pružili medicinski tehničari, kao i doktor Z. N. Radilo se o doktoru specijalisti stomatologu koji se po njegovom zapažanju slučajno zatekao u tom selu. U kući u kojoj su ušli u K. L. zadesila se i medicinska sestra koja se prezivala Š. i ona je R. i Š. B. ukazala prvu pomoć. Kada je počela pucnjava bio je dan. Vrijeme

mirno i tiho, a teren na mjestu događaja kopan. N. B. je na srpskom jeziku uzviknula »ne pucajte«.

Medicinski tehničar i doktor N. koji su im pružili pomoć slučajno su se zatekli u selu P. Doktor N. je bio u selu P, a tehničari su bili u planini iznad sela. Dalje je pojasnio da je greškom u istrazi kazao ime A. A, te da takvo lice nije postojalo u koloni, već da se radi o H. A. Tvrdi da niko prije pucanja nije izgovorio riječi »stoj«, te da niko od njih u koloni nije bio naoružan, niti je pucao. Kada je doveo svoju porodicu u R. nije imao nikakve neprijatnosti od vojske i policije. Prema N. S. je krenuo sa ciljem da se nađe sa svojim ljudima, pa je zalutao i došao u selo P, gdje je slučajno zatekao doktora Z. N. koji mu je pružio pomoć. U selu P. se zadržao pet-šest sati i nastavio put prema N. s, a onda je ponovo slučajno u planini naišao na tri medicinska tehničara.

Riječi »kod svojih ljudi« objašnjava na način što je mislio na svoju rodbinu koju je imao u N. s. Nikoga od vojnika ne bi prepoznao, pa ni vojnika koje je vidio na punktu u D, niti onog vojnika kojeg je vidio u K. I.

Na pitanje optuženog B. M. »da li je učestvovao kao pripadnik organizacije OVK« nije želio da odgovori, kao i na pitanje »da li mu je neko od članova familije bio u toj organizaciji«.

Predočio je da će svoja prava u svojstvu oštećenog otvarivati preko punomoćnika V. M.

Svjedokinja – oštećena B. H. u istrazi je predočila da zbog ratnog stanja na K. svi iz njenog sela su pošli put planina kako bi prešli za A. Nije ni znala da se kritičnog momenta nalazila u Crnoj Gori. Kada su došli na to mjesto zapazila je baraku koja se nalazila preko puta mosta ispod kojeg je proticala jedna rječica. Sjeli su da odmore. Po proteku kratkog vremena uslijedila je pucnjava. Pored nje se nalazila B. N. koja je skinula sa glave bijelu maramu i počela da maše, govoreći na srpskom da ne pucaju jer su u pitanju žene, djeca i stariji ljudi. Samo što je podigla maramu ranjena je. Nakon toga, Nemku je prihvatila i povelala do barake. Samo što je spustila N. je izdahnuo. Da pomogne N. prišao je i B. M. koji je u tom momentu pogođen u predjelu glave. Pošla je naprijed i vidjela mrtvog dječaka kojeg nije poznavala. Ne zna koliko je trajala paljba, ali misli oko 20 minuta. Dok se kretala, zaustavili su je dva vojnika i rekli joj da se vrati, što je ona i uradila. U povratku je pogođena u desnu nogu. Na tom mjestu je ostala do kasno u noć. Vidjela je da je neko ložio vatru na mjestu odakle je pucao, a vidjela je i vojsku u uniformama. Tada joj je prišlo jedno lice koje se predstavilo da je H, koje joj je reklo da je smrtno ranjeno. Čula je kako ječi. Bio je mrak, padao je snijeg i bila je mećava. Pomogla je H. da ustane i dovela ga do jedne kuće. Žena iz te kuće je prepoznala H. i rekla joj da dovede i ostale izbjeglice, što je ona i uradila. Među tim izbjeglicama nalazila se i starica po imenu Z. koja je bila paralizovana.

Po naredbi vojske, narednog dana pošli su za R. N. B. je sa njima došla pješke, a nekada su je i nosili jer je bila ranije ranjena na teritoriji K. od granate koja je pala kod njene kuće. Samo je Z. nošena na improvizovanim nosilima svo vrijeme. Vojnici su bili obučeni u uniformama Vojske Jugoslavije, i imali su automatske puške. Nosili su velike brade i bili su starosti od 50 do 60 godina. Pucnji su uslijedili u suton i bila je »tamna noć«. Poznato je da je R. B. iste noći pošao za R. da traži pomoć, a kada je ranjena, dva vojnika kako je opisala, nalazila su se udaljena od nje od 10 do 15 metara.

Na pretresu je ponovila iskaz iz istrage, stim što je ustvrdila da su ti vojnici bili obučeni u dvije vrste uniformi, te da su bili životne dobi od oko 40 godina. Po njenom sjećanju događaj se desio 18 u mjesecu, ali ne zna kojem. Ne zna koliko je tačno bilo djece, muškaraca i žena, ali da ih je bilo više od 10, te da su većina bila djeca, starci i žene, a

da je imalo i muškaraca. Dok su se kretali brdima prije dolaska u K. I, teren je bio pod visokim sniježnim pokrivačem i bila je vejavica, a na terenu gdje su ispaljeni projektili na njih, bio je nizak snijeg, odnosno tek je bio obijelio teren. Ona se nalazila u sredini kolone kada je počela pucnjava. Dok je trajala pucnjava pošla je niz neko brdo i tako je prešla put oko 100 metara, kada je sreća dva vojnika koji su je vratili nazad. Pucnjava je počela oko 18,00 h. Bio je dan, duvao je vjetar i padao snijeg. I pored toga što je bio dan, vidljivost je bila smanjena i nije se moglo daleko vidjeti. Dok se vraćala, ranjena je u desnu nogu i tada je zapazila da pucnjava dopire sa brda, sa udaljenosti od oko 150 metara posmatrano od mosta. Kada je ranjena mećava je bila prestala. Kada je počela pucnjava bilo je tmurno, te se nije moglo vidjeti sa tog mjesta šta se dešava i ko se nalazi kod mosta. Nije sigurna da li je pucnjava trajala 20, 30 ili 40 minuta.

Sjutradan im je naloženo da napuste K. L. od strane vojske, pa su vojnici tada odvojili muškarce i povelili sa sobom, a ona je po dolasku u R. odvedena u Dom zdravlja radi pružanja pomoći. N. B. je nedelju dana prije ovog događaja ranjena na teritoriji K. u svojoj kući od granate u predjelu lijevog ramena. Niko od njih u koloni nije bio uniformisan, niti da je imao oružje, niti da je pucao. B. N. je njena snaha, te da se nalazila u toj kući kada je N. ranjena. N. je ranjena kada je pokušala da otvori prozor na kući kako ne bi popucali od granatiranja.

Neki iz kolone su bili posjedali kada je počela pucnjava, a neki su prilazili. N. se nalazila u stojećem položaju kada je podigla maramu. Po njenom zaključivanju vojnici koji su je vratili kako je prethodno opisala su razumjeli albanski jezik, ali su govorili na srpskom. Medicinsku dokumentaciju o njenom liječenju u A. gdje je nakon ovih događaja pošla, njen sin Z. je predao advokatu V. M. Prije pucnjave nije čula nikakve riječi upozorenja u smislu »stoj« i slično, niti bilo kakve glasove.

Tada je zadobila prostrelnu ranu mišića desne potkoljenice, i pogođena je jednim metkom. Ulazna rana je bila sa unutrašnje, a izlazna sa spoljašnje strane mišića desne potkoljenice. Metak je prošao kroz mišić i samo je dijelom zakačio kost.

Kao oštećena pridružila se krivičnom gonjenju, te istakla da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Svjedok – oštećeni Lj. M. je u bitnom u istrazi istakao da se 18.04.1999 godine, nalazio kod svoje kuće u K. I. Zapazio je kada su kod mosta došle izbjeglice sa K, njih oko 30. Bilo je i djece i mlađih ljudi, kao i starih žena i muškaraca. Pošao je u njihovom pravcu, jer im je bio ponio hranu i vodu. Započeo je sa njima razgovor. Niko od njih nije govorio da su uz put bili uznemiravani od vojske i naroda. Zapazio je da je sa njima bila jedna žena na nosilima koja se zvala D. N, kako je on to zapazio. Dok su razgovarali započela je pucnjava sa istočne strane i iz snajperskih pušaka. Tada su poginula dva muškarca. Nakon tih pojedinačnih, nastupila je rafalna paljba. Dok je to trajalo uspio je da skloni od sedam do deset izbjeglica iza barake. Iza te barake se sklonio i L. K. koji je imao 12 godina. Dok je trajala pucnjava pošao je u pravcu svoje kuće. Pucnjava je dopirala sa udaljenosti od oko 200 metara vazdušne linije. Kada je prišao kući na oko deset metara pogodio ga je projektil i prošao kroz obje noge. Paljba je trajala od oko 18,15 h. do 19,30 h. Pogođen je na tri mjesta, sa tri hica. Navodi da se radilo o dum-dum mecima. Ranjen je u nedelju uveče, a u svojoj kući ranjen ostao je do utorka izjutra. Pored njega bili su ranjeni i H. A, sa kojim je prebačen u R. u Dom zdravlja, a odatle u bolnicu u B. Kod kuće je obukao drugu garderobu, jer ona koja se na njemu nalazila prilikom ranjavanja je bila prljava i umrljana krvi. Šta se desilo dalje sa H. A. nije mu poznato. Iz bolnice je pošao kod B H. gdje je ostao mjesec ipo dana. Osim rengenskog snimka kod sebe kako ističe

nema drugu medicinsku dokumentaciju. Sve do toga dana bilo je vojske u okolini K. L. i nijesu od njih uznemirivani, a te večeri prije događaja nije primijetio prisustvo vojske na tom mjestu. Mjesto odakle su uslijedili pucnji je udaljeno od mosta oko 200 metara i pucnjava je dolazila iznad groblja.

Tvrđi da iz kolone izbjeglica niko nije pucao, a nije čuo da je neko govorio riječi »stoj« i bilo šta drugo, te da je to moguće, ali da to nije čuo usled žubora potoka koji se nalazio u blizini. Dok se nalazio u svojoj kući ta dva dana ranjen, vojska je bila svud okolo, ali nikog od njih nije uznemiravala.

Narednog dana po tom događaju zapazio je u večernjim časovima nekoliko vojnih kampanjola i jedan žuti fap koji je došao na mjestu gdje su se nalazili leševi, a bilo je i oko 200 osoba u uniformama. Na tom mjestu se nalazilo desetak motornih vozila. Tada je taj fap došao do kuće njegovog strica i iz fapa je izašao vozač u uniformi, a tom vojniku je prišlo sedam-osam vojnika sa mjesta gdje je bilo ranjavanje i ušli u kuću njegovog strica. Udarcom nogom otvorili su vrata i ušli u kuću. U stričevoj kući su se nalazila dva ranjenika. Da su se nalazili u toj kući zna jer je prethodne večeri bio sa njima. Odatle je i prenesen u svoju kuću. Jedan od tih ranjenika se zvao R, a drugi Š. i bili su rođena braća. Došli su po proteku od oko pola sata nakon što je on ušao u stričevu kuću i doveo ih je jedan čovjek. Navodi da su njih dvojica ranjeni u onoj grupi u kojoj je bio i on. Nakon što su ti vojnici ušli u kuću, vidio je da su ih izvukli iz kuće na sunđere. Vidio je kada su vojnici utovarili leševe na fap, te je vidio kada su im skidali gornji dio odjeće. Kada su ti vojnici ušli u kuću njegovog strica, čula se galama, a protekom 10-tak minuta čuo se i pucanj. Prozor sobe u kojoj se on nalazio je bio otvoren i okrenut prema kući njegovog strica. Njegova kuća od stričeve je udaljena na oko 100 metara, a u stričevoj kući niko nije bio drugi od ukućana osim ta dva ranjenika. Za Đ. A. je čuo da je ubijen u G. B. Za to je čuo po proteku sedam-osam dana od događaja u K. I. S. K. ne poznaje. Pojašnjava, da je ulazna rana na njegovom tijelu sa zadnje strane. Vojska koju je zapažao u K. L. ista je bila je u jednobojnoj uniformi.

Kao oštećeni pridružio se krivičnom gonjenju, te istakao da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Dakle, u iskazima ovih oštećenih nije sadržana nijedna konkretna činjenica kojom bi se potvrdili navodi iz optužnice tužioca da su ovi optuženi izvršili krivično djelo koje im je stavljeno na teret optužnicom tužioca. Svi oštećeni su naveli da je na njih otvorena paljba, te da su povrijeđeni. Pojedinačno su opisali događaj kako se desio. Međutim, ničim nijesu ukazali da su upravo ovi optuženi povrijedili ili lišili života. Takva saznanja nijesu ni naknadno stekli.

Svjedok Đ. N. u istrazi u bitnom je istakao da se nalazio u K. I. kada se desio taj događaj. Bio je smješten sa jednim dijelom porodice u kolibi Lj. H. Pucanje se desilo oko 18,15 h. Izbjeglice su se nalazile pored mosta. Zapazio je kada je jedna žena podigla bijelu krpu i kada je pala. Ne zna da li je ta žena šta govorila. Pucnjava je bila rafalna i trajala je oko 30 minuta. Kada se desila pucnjava nije vidio vojsku. H. Lj. vlasnik kuće im je savjetovao da napuste kuću, govoreći da će doći vojska. Odatle su pošli u pravcu B. Prošli su preko mosta gdje se nalazila tijela. Kada su došli na brdo u jednoj kući su vidjeli svijetlo. Sišli su do rijeke i tu su se razdvojili. Sa njim u društvu je bio H.G, A. P. i Đ. N, a u drugoj grupi Đ. A. i B. A, koji su pošli u jednu kuću kako bi se raspitali za put prema R. Tada je bio udaljen od A. oko 100 metara. Vidio je kuću kojoj su prilazili i kada su A. i B. ušli u kuću. Po proteku tri minuta čuo se rafalni pucanj. Iz kuće je izašla jedna osoba koja je preskočila tarabu, a za njim dvije osobe sa oružjem iz kojeg su pucali za njim. Kada

su ušli B. i A. u tu kuću bilo je oko 23,45 h. Zapazio je da je jedno od tih lica koje je ispaljivalo projekte bilo u uniformi bijele boje, a za drugog ne zna, ali mu se učinilo da ima na sebi uniformu i kapu na glavu. Navodi da je H. Lj. našao A. mrtvog u kući D. Z, a kako je ubijen i ko ga je ubio ne zna.

Kada se desila pucnjava u K. I. bio je suton. Toga dana nije vidio vojsku u K. I, a prethodnog jeste. Tada mu je rečeno da ne izlaze iz kuća. Niko od njih nije bio naoružan, a nije u tom mjestu vidio nikog u uniformi vojske UCK.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je A. Đ. njegov brat, te da prethodno dana nije primijetio vojsku u K. I, jer je bio stalno u kući H. Lj, koji im je govorio da vojska u blizini, te da ne treba da izlaze iz kuće. Nedelju dana prije tog događaja nije primijećivao vojsku u K. I. Đ. N. je rođen 1969 godine, a P. A.j je tada imao 16 godina, a da H. G. u vrijeme davanja ove izjave imao 45 godina, a B. A. 52 godine. Stekao je utisak kada su A. i B. prišli ulaznim vratima te kuće da je A. "uvučen u kuću", a ne da je sam ušao, te da je zapazio da je prije toga ugašeno svjetlo u jednoj sobi. Ne bi prepoznao lice koje je bilo u bijeloj odjeći ili uniformi, a taj što je bio u uniformi, imao je maskirnu šarenu uniformu, a na glavi kačket sa strehom iznad čela. Dalje je pojasnio da je prema njima trčao B.A. i da je pao ispred njih na tlo nakon pucnja. Kasnije se ispostavilo da isti nije ranjen. Nije čuo druge riječi u K. I, osim riječi "pucaj, pucaj" koje je neko izgovarao. U tu kuću su B. i A. ušli kako bi se raspitali o putu za R.

Ne sjeća da li je bilo padavina kada je bila pucnjava u K. I, ali nakon toga dok su išli prema B. bilo je padavina, a snijeg je padao i kada su B. i A. ušli u kuću kako je predstavio. Kod mosta je teren bio mjestimično pokriven snijegom, a ne zna da li je snijeg bio po putu. Žena koja je podigla krpu je u tom momentu stajala. Kasnije je saznao da se zove B. N. Riječi "pucaj, pucaj" su dopirale iznad kolibe, a osobu koja je izgovorila te riječi nije vidio. Zbog pucnjave nije čuo riječi koje je izgovorila B. N. Zbog pucnjave u K. I. smatrali su da nije bezbjedno ići putem prema R, pa su zato njih šestoro oko 21,00 h. prešli preko mosta, otišli uz brdo lijevo iz pravca kuda su prethodno došli, prešli preko mosta i držali desnu stranu kako bi se vratili u R.

Kao predstavnik porodice sada pok. Đ. A, pridružio se krivičnom gonjenju, te istakao da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Svjedok Lj. Z. u istrazi u bitnom je istakao da mu nijesu poznate činjenice u vezi dešavanja u K. I. Istakao je da su njegov sin S. Lj. i brat R. pošli za R. u namjeru da isprate T. H, taštu R. za F. Ne zna kako su ubijeni, a po proteku 18 dana kako su pošli, nađeni su mrtvi u planini H. Ne zna ko ih je ubio.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da su oni nakon toga organizovali potragu i našli njihova tijela na jednoj livadi. Tijela su bila razmaknuta na prostoru od oko 20 metara. Mjesto gdje su nađena tijela je najbliže selu B, udaljenom od istog 4-5 kilometara. Zaključuje da su oni poginuli kada je iz pravca H. prema R. selima nastupile hiljade vojnika Vojske S. koja je u R. sela toga dana stigla krećući se preko H.

Pridružio se krivičnom gonjenju, a istakao je da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u posebnom postupku.

Svjedok B. Z. u istrazi u bitnom je istakao da je 15.04.1999 godine, iz N. s. prebacio dvije porodice u R. Nakon toga, ponovo je pošao za P, a iz P. za R. 18.04.1999 godine. Sa njim se tada nalazila majka H, njegov zet sa majkom, kao i zetova sestra. U toj grupi je bilo ukupno 30 ili 40 lica - žena, djece kao i odraslih muškaraca. Iz Novog sela su pošli preko

planine Š. U K. I. su došli nešto oko 18,30 h. Sjeli su da odmore kod jednog mosta. Neki su nastavili kretanje. On se nalazio na sredini grupe koja je ostala da odmori. Odmaralo je njih oko 15-20. Bio je suton. Uslijedila je paljba sa njihove desne strane. Pobjegao je oko 200 metara. Za njim su krenuli Š. i R. B, R. je išao ispred njega, a Š. iza njega jedan metar po strani. Oba su ranjeni. On je pao na jedan puteljak, kako bi se spasio od pucnjave. Na to mjesto je ležao pet-šest minuta, nakon čega se vratio prema grupi gdje se prethodno nalazio. R. i Š. su poginuli na udaljenosti od oko 200 metara od mjesta gdje su sjeli da odmaraju. Dok se vraćao zapazio je da na putu leži M. P. Na udaljenosti od oko 20 metara od barake ranjen je M. B. Kod barake se nalazilo tijelo B. N, kao i jedno dijete pored nje, starosti 12-13 godine. To dijete nije bilo u njihovoj grupi, a otkud se našlo na tom mjestu nije mu poznato. Pucnji su dopirali sa livade iza barake, iza koje je bila šuma. Zapazio je svoju majku koja se kretala u njegovom pravcu, te kada je pokušao da joj da znak da se ne kreće, uslijedio je jedan pucanj, koji je pogodio u predjelu noge. Tu su ostali izvjesno vrijeme. Primijetio je na udaljenosti od oko 30 metara H. A, koji je pokazivao da je pogođen u grudi. Tada je došla jedna mlađa žena i povela njih oko 30 u kuću. Narednog dana pošli su za R. pješke. U tu kuću je došao i H. i A. Sa njima A. nije pošao narednog dana, već je ostao u kući. Prije nego što su došli do asfalta, susreli su se sa vojskom. Vojska je izdvojila njih četvoricu iz grupe i uvela vozilo picgauer. Povelili su ih na punkt policije. Tu su ih zadržali oko 40 minuta. U međuvremenu dovođena su i druga lica albanske nacionalnosti. Tu je bilo i građana iz njegovog sela koji nijesu bili u njegovoj grupi. Odatle su odvedeni za A, a odatle kamionom do jednog tunela. Odatle su ih upitili pješke asfaltnim putem. Na tom putu stigla ih je policija. U grupi ih je prethodno bilo 14, a kada ih je sustigla policija bilo ih je 11. Ostala trojica su se sklonila kada su vidjela policiju. Ne zna šta se sa njima dalje dešavalo. Navodi da ga je tada jedan policajac ošamario, a ne zna zbog čega. Umjesto da idu u R, vratili su ih u B. U policijskoj stanici su ih tukli, a ne zna zbog čega. On je odvojen iz grupe i odveden na drugi sprat, gdje je saslušavan o okolnostima pojedinih pripadnika UCK. Odatle su vraćeni u R.

Navodi da su S. Z. nosili na improvizovnim nosilima sve od N. S. do R. Poznavao je B. N, koja je od N. S. do R. išla na svoje noge. Nije zapazio da je bilo ko dizao bijelu maramu za vrijeme pucnjave u K. I. Po njegovom zapažanju pucnjava je trajala oko 40 minuta, a ta lica su poginula u intervalu od oko pet minuta. Prije nego što je nastala pucnjava nije čuo bilo koju riječ upozorenja sa stane odakle su uslijedili pucnji. Š. i R. B. su ranjeni, a nije mu poznato kad su podlegli povredama. Među njima nije bilo pripadnika UCK niti onih koji su bili naoružani, a nije bilo nikakvog povoda da budu napadnuti.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je iz N. s. pošao za R. zbog granatiranja tog terena, pa su stoga odlučili da bježe u pravcu R. Nakon što je prebacio dio porodice u R. vratio se za drugi dio porodice, pa su preko Š. došli u K. I. Kada su došli, te kada su sjeli da odmore počela je rafalna paljba. Lica koja su preživjela pokušavala su da uđu u jednu kuću, a što im nijesu dozvoljavali. Međutim, nakon toga su uspjeli da uđu u kuću u kojoj su bile dvije starice. U toj kući je vidio dva ranjenika i to jednu djevojku Z. i H. A. Izjutra je došla vojska i nijesu se jedni drugim obraćali prilikom mimoilaženja. U koloni koja se kretala iz pravca R. preko H. nalazili su se njegova majka H, kao i B. M. i njegova supruga H, te sin Dž. sa tazbinom, porodicom njegove supruge, kao i Dž. braća, a M. sinovi – R, Š. i M. Pored njih bio je R. B, njegova majka N, kao i druga lica. Sjeća se da je S. Z. nošena na nosilima. Ukupno bilo je oko 30 žena, djece, starijih, mlađih, odnosno svih starosnih struktura. H. A. je imao sa sobom troje djece. Niko od njih nije imao oružje, niti je bio u uniformi. Vidio je da je B. M. povrijeđen u glavu, te je bio živ kada ga je vidio, ali je ubrzo umro. Ranjeni su bili i R. i Š. B, kao i H. B. Vidio je kada su R. i Š. pali ranjeni na udaljenosti od mosta na oko 300 do 400 metara.

Kao predstavnik oštećene porodice preko punomoćnika se izjasnio da se pridružuje krivičnom gonjenju, te je istakao da će imovinsko-pravni zahtjev ostvariti u parničnom postupku.

Svjedokinja K. L. u istrazi u bitnom je istakla da je sa svojom porodicom kao i sa drugim izbjeglicama čiji je broj toga dana iznosio od 50 do 60 pošli u pravcu R. Sa njima je bio i njen brat Labinot. Po dolasku u R. odlučili su da se vrate u K. I, gdje je imala udatu sestru od strica. Vratila se sa majkom, sestrom i bratom, a sa njima su se vratili i njihov stric i brat od strica sa porodicom. U K. I. ostali su nedelju dana, a stric sa njegovim bratom su pošli u R. U K. I. su ostali do 18.04.1999 godine, i nije bilo nikakvih problema. Tokom dana nijesu vidjeli vojsku. Ispred večeri L. je izašao iz kuće kako bi se raspitao da li je neko u selo došao sa K. Pošao je sa sinom gazde u kojoj kući su bili smješteni. Oko 18,00 h. došlo je do pucnjave. U međuvremenu, dječak koji je pošao sa L. se vratio i rekao njegovoj majci da je L. poginuo. Tada je bio mrak. Nije dozvolila majci da pođe sa njom do L. Pored barake vidjela je leš svog brata. U njegovoj blizini su se nalazila još dva leša. Kuća u kojoj su se oni nalazi, nalazila se od tog mjesta oko 400-500 metara. Narednog dana, u selo su došla vojna lica i naredili su da izbjeglice napuste lice mjesta i da idu prema R. Na putu prema R. vojska ih nije uznemiravala. Na jednu raskrnicu su odvojili muškarce, pretresli ih i zadržali na tom mjestu. U R. su ostali dva dana, a potom pošli put A. Po povratku iz A, obaviješteni su da je L. sahranjen u N. s.

Na pretresu je pojasnila da je prošlo oko jedan sat od kada je L. izašao iz kuće, pa dok se čula pucnjava. Kada se desila pucnjava bila je dnevna vidljivost. Na mjestu gdje su odvajani muškarci od žena i djece bila je prisutna i vojska i policija, ali znatno više je bilo vojnika.

Kao predstavnik porodice pridružila se krivičnom gonjenju.

Ni iz iskaza ovih predstavnika oštećenih od kojih su neki očevidci događaja, ne mogu se utvrditi činjenice koje bi potvrdile navode iz optužnice da su optuženi počinili krivično djelo stavljeno im na teret.

Svjedok Lj. H. je tokom postupka u bitnom naveo da živi u selu K. I, te da je njegova kuća udaljena oko trideset metara od mjesta gdje se desio događaj dana 18.04.1999 godine. Tada se nalazio u kući. U kući su se nalazile tada i 42 izbjeglice sa K. Sat-dva prije noći začuo je pucnje iznad njegove kuće sa mjesta gdje se nalazila vojska. Prethodno je vidio izbjeglice koje su došle iz pravca planine Š. Pucnji su bili rafalni, a projektili su pogađali njegovu kuću. Međutim, niko od ukućana nije povrijeđen. Zapazio je da su poginula neka lica, među kojim je poznavao dječaka po prezimenu L. Nije poznavao nikog od vojnika niti starješina koji su bili prisutni na tom mjestu. Vojnici su bili rezervisti obučeni u maskirne uniforme, a lica su im bila ofarbana žutom bojom. U momentu kada se desila pucnjava, nalazio se ispred kuće, cijepao je drva. Ti hici su ispaljeni kada su te izbjeglice sjele pored mosta da se odmire. Narednog dana vojska ga je povelala na mjesto gdje su se nalazili leševi. Tri leša su bila iza mosta, a troje ispred. Mjesto gdje su izbjeglice odmarale je bilo udaljeno od njegove kuće oko 150 metara. Projektili su ispaljivani iz dva suprotna pravca posmatrano od njegove kuće lijevo i desno. Narednog dana je vojska izvršila pretres njegove kuće i tražili su od svih ukućana lične karte. Toga dana vojska je tražila od njega da vrši utovar leševa na kamion koji je došao. Leševi su utovarani u sumrak narednog dana. Po utovaru vozilo je krenulo put R. Po proteku dva dana po tom događaju, na to mjesto je došao načelnik Sup-a i predsjednik opštine R.

Po njegovom zapažanju pucnjava je trala 10-tak minuta ili više, a da li je pucala vojska ili

rezervni sastav nije mu poznato. Tvrdi da na tom području nije bilo pripadnika UCK sa K. U vrijeme dešavanja bilo je nevrijeme, padala je kiša i snijeg. Vidljivost je bila dobra i nije bilo magle. Izbjeglice koje su se nalazile u njegovoj kući su uglavnom njegova rodbina, odnosno, rodbina njegovih kćerki koje su udate na K.

Svjedok Lj. B. u istrazi u bitnom je istakao da je večeri kada se desio događaj u K. I. bio u tom mjestu u svojoj kući. Njegova kuća je udaljena od mosta oko 100 metara. Pucnjava se desila u suton i tada se nalazio na prozoru svoje kuće i vidio kako su padala ta lica. To je trajalo 15-20 minuta. Tog dana je vidio vojsku iznad njihovih kuća, a i tada kada se desio događaj. Ne zna koja vojska je bila. Sjutradan ispred noći došla je vojska i pokupila leševe, a svi građani K. I. su napustili to selo. Po proteku tri mjeseca vratili su se u selo i zatekli su polomljen inventar, a stoka je bila poklana. Te večeri kada se desio događaj povrijeđen je njegov sin Lj. M, koji je bio ponio izbjeglicama hranu i vodu. Vojska je bila raspoređena povrh sela, tako da je isto bilo opkoljeno. Prije tog događaja vojska je pretresala kuće u K. I. Prilikom pretresa pronašli su u njegovoj kući oko hiljadu kilograma brašna, pa su mu rekli da je to pripremio za UCK. Međutim, objasnio im je da je K. I. nepristupačan tokom zime, pa se mještani obezbjeđuju kupovinom veće količine namjernica. Ne zna koja vojska je bila u K. I, da li rezervna ili aktivna vojska. Po godinama su bili stariji, a bilo ih je sa bradama i maskiranih. Vidio je kada je vršen uviđaj, a ne zna ko je isti vršio. Ne poznaje S. P, niti B. M, a ne bi mogao poznati nijednog vojnika koje je zapazio na tom području.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stin što je pojasnio da je i u tom vremenu radio u G. I. u R, te da je svakodnevno putovao i sretao grupe vojnika Vojske Jugoslavije, da su se pozdravljali i da od istih nije imao nikakvih neprijatnosti. Zapažao je vojsku na obroncima sela, a intenzivnije tokom 18.04.1999 godine. Te večeri nalazio se u kući sa još 15 svojih ukućana i kada je začuo pucnje pogledao je sa prozora i vidio je šta se desilo na tom mjestu. Tada je ranjen i njegov sin M, kao i još jedno lice, za koje je kasnije saznao da je ubijeno u kući Lj. J. Među poginulim bila je i jedna žena koja je bila obučena u pantalone, a imala je i kapu na glavi. Kada se desio događaj bila je dnevna vidljivost i vidjelo se sve kao na dlanu. To se desilo sat do sat ipo do noći. Sve je to posmatrao sa prozora. Vrijeme je bilo bez padavina, a vidljivost dobra. Nakon što je prestala pucnjava počeo je da pada snijeg, koji je narednog dana okopnio. Kasnije je saznao da je njegov sin ranjen dok je bježao prema kući, te da se nalazi u kući Lj. J. Tokom noći je pošao i doveo ga u svoju kuću. Zapazio je kada su leševi utovarili vojnici u kamion i potjerali sa tog mjesta. Navodi da je vojska 19.04.1999 godine, kada je došla da utovari leševe u kući J. pronašla jednog umrlog, a drugog koji je bio ranjen su ubili na licu mjesta. Tvrdi da je vojska koja se nalazila na tom mjestu bila Vojska Jugoslavije, te da se njegov sin nalazio na tom mjestu i da nije donosio hranu i vodu izbjeglicama.

Iznad kuće H. Lj. primjećivao je vojsku prije 18.04.1999 godine, pa i 15-20 dana prije toga vojnike je viđao danonoćno. Na vojnicima je primjećivao crne kape navučene preko lica i crne polurukavice, ali to ređe u odnosu na ostale. I ranije su prolazile izbjeglice tim područjem. Niko ih nije uznemiravao. Toga dana bilo je oko 20 izbjeglica. Iz pravca šume sa brda. Iznad kuće H. Lj. je otpočela paljba, prvo pojedinačno, a onda rafalna. Zapazio je kada je vršen uviđaj, i kada su vojnici utovarili leševe na kamion i otjerali. Da su vojnici ubili ranjenika u kući J. Lj. ispričao im je njegov sin M. Po čuvenju ranjenici u kući J. Lj. došli su nakon što se desila pucnjava. Njegov sin M. ranjen je u predjelu desne potkoljenice i zrno mu se i sada nalazi u nozi.

Svjedok Đ. N. u istrazi u bitnom je naveo da se nalazio u kući H. Lj. u K. I. kada se desio događaj dana 18.04.1999 godine. Na to mjesto je došao četiri-pet dana prije sa

familijom i rođacima, a zbog ratnog stanja na K. Kada su uslijedili pucnji nalazio se van kuće ispred jedne kolibe. Paljba je bila rafalna. Nije vidio mjesto odakle je pucano, ali je vidio kako se zemlja dizala od kuršuma. Paljba je trajala oko 10 minuta, a njemu se učinilo duže. Vlasnik kuće im je rekao da te noći napuste kuću, što je on i uradio oko 01,00 h. Iz kuće je pošlo njih šestoro. Sa njim su bili B. A, njegov brat A. Đ, kao i N. Đ, kao i rođaci G. i P. Prišli su jednoj kući koja je bila osvijetljena. Oni su ostali, a A. i B. su pošli prema kući. Kada su prišli izašao je jedan čovjek. Nije čuo šta pričaju, ali su A. i B. ušli u kuću. Po proteku 5-6 minuta čuli su se pucnji. Zapazili su kada je jedno lice napustilo kuću i dalo se u bijeg. Vidio je kada je jedno lice trčalo za njim i pucalo. Lice koje je bježalo je palo pored ograde, a oni su pobjegli niz brdo. Ostali su na tom mjestu do zore. Nakon toga su, kada je svanulo, nastavili put prema R, javili se policiji i ispričali im šta se desilo. Po proteku četiri-pet dana saznao je da je A. poginuo u kući D. Z. Da li u kući kako je opisao ili u nekoj drugoj ne zna. Njegovo tijelo je bilo izrešetano kuršumima.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stin što je pojasnio da je u dane 16/17.04.1999 godine, primijetio prisustvo vojnika u blizini K. I, a na šta ih je upozorio i H. Lj. kod kojeg su bili izbjegli. Savjetovao ih je da ne izlaze iz kuće bez potrebe. Dana, 18.04. oko 18,00 h. nalazio se u kolibi u blizini H. kuće kada je čuo rafalnu paljbu. Čuo je plač i pozive za pomoć, a vidio nekog ko je držao nešto bijelo u ruci. Nakon toga, H. je zatražio da njih šestorica da napuste kuću, te ih je savjetovao da ne idu putem i objasnio im kuda da idu prema R. Zapazio je, a nakon što su A. i B. prišli toj kući, da je iz iste izašao čovjek u bijeloj odjeći. Nakon toga, začuo je pojedinačnu paljbu, a potom da neko bježi iz kuće. Znali su da je jedan od njih poginuo, ali nijesu znali ko.

Nakon što je prestala pucnjava u K. I. nije izlazio iz kuće, niti je bilo kome ukazivao pomoć. Koliko je vidio niko sa mjesta gdje su nađeni poginuli nije pucao. Nije primijetio uniformisana lica tokom pucnjave, već prethodno dana, kao i toga dana tri-četiri sata prije nego što je pucnjava počela. Čuo je da pucnji dopiru iz šumarka koji se nalazi iznad livade i to desno posmatrano od kolibe u kojoj se on nalazio. Njegov brat A, koji je poginuo, rođen je 1970 godine, a brat B. u vrijeme dešavanja bio je nastavnik fizičkog vaspitanja, a N. student Ekonomskog fakulteta. P. bio je učenik srednje škole, a G. H. se bavio poljoprivredom. A. i B. su bili odslužili vojsku. On nije imao bilo kakav raspored, niti je mobilisan u bilo koju vojsku. Tri dana prije tog događaja vidio je vojnike u šarenim uniformama sa oružjem da se kreću u blizini kuće H. Lj, odakle se i čula rafalna paljba toga dana.

Pojasnio je da su H. kuću napustili oko 21,00 h. a moguće je da su se u 01,00 h. našli ispred kuće D. Z. U kolibi kada se desila pucnjava su se nalazili on, A, B, I, I. i N. Ostali su se nalazili na spratu kuće. Niko od njih nije imao nešto od prtljaga u rukama. Nema informaciju da li je taj čovjek u bijelom pripadao vojski ili policiji ili bilo kome drugom. Kada su pobjegli zapazio je da su iz kuće izašla dva lica sa baterijskim lampama, odnosno tačnije primijetio je svijetlost dvije baterijske lampe.

Svjedok A. B. u istrazi u bitnom je istakao da je kada se desio događaj u K. I. bio smješten u kući H. Lj. u tom mjestu. Događaj se desio oko 18,00 h. a H. kuća je udaljena od tog mjesta oko 40-50 metara. Kroz zatvoren prozor čuo je pucnjavu. Vidio je kako ljudi padaju i jednu ženu kako diže bijelu maramu u znak predaje. Čuo je vrisku i plač. Pucnjava je trajala 10-tak minuta. Vidljivost je bila dobra. Kada je prestala pucnjava dogovorio se sa nekim rođacima – njih ukupno šest da napuste kuću Lj. Gazda im je savjetovao da idu preko sela B. u pravcu R. Iz kuće su pošli oko 20,30 h. on, A. Đ, N. Đ, N. Đ, P. A. i G. H. Nijesu znali put. Na putu prema B. sretali su vozila džipove i terenska vozila. Kada su prolazili pored jedne kuće, čuli su muziku, a i bilo je upaljeno svijetlo. Pošli

su suprotno od te kuće. U kuću su ušli on i A. Đ, a ostali ostali ispred kuće. Zvali su da neko izađe iz kuće. Niko se nije odazvao. Pošto su vrata bila otvorena, ušli su u hodnik. Po ulasku u hodnik zapazili su da su tepisi bili vlažni, te da nešto nije u redu i pozvali su na albanskom "gazda, gazda". U jednom momentu u kući sa lijeve strane otvorila su se vrata i pojavio se jedan čovjek star oko 40 godina u bijeloj gornjoj i donjoj pidžami i rekao na albanskom "izvolite uđite". Iza njega je bio drugi čovjek koji je u ruci imao puškomitraljez. Upalili su svijetlo u sobi. Lice koje je bilo u bijeloj pidžami imalo je kod sebe oružje kalašnjikov. I drugo lice na sebi je imalo pidžamu bijele boje. Prvi je bio nižeg rasta, a drugi visine oko 1,90 m. Bili su fizički jaki i uhranjeni. Drugi je bio plave kose. To lice je odložilo oružje kada su ušli u kuću. Lice koje je imalo kod sebe puškomitraljez je izašlo iz sobe i po proteku tri-četiri minuta vratilo se u tu prostoriju. U toj sobi je bilo dosta hrane i pića i sve to je bilo servirano na stolu. Lice koje je bilo visočije je pitalo niže kada se vratilo u sobi "hoćemo li zvati ove ostale". Pitali su ih jesu li sami. Odgovorili su potvrdno. Na riječi "hoćemo li zvati ostale", visočiji je rekao odlučno "ne, ovo ćemo mi sami da završimo", govoreći drugome "gdje mi je nož". On je nakon tih riječi uspio da pobjegne, a A. je pogođen od strane lica koje je kod sebe imalo automatsku pušku. Nakon toga, uslijedili su pucnji iz mitraljeza. Odatle je pobjegao u obližnju šumu, a sjutradan pošao put K. Skrивao se šumom, tako da nije vidio vojsku.

K. S. nije poznavao, ali je čuo da je kasnije ubijen u G. B.

Ta dva lica su govorila srpskim jezikom, koji je on razumio. Pidžame su bile pamučne, uske uz tijelo. Te večeri kod sebe nije imao oružje.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da dok su se kretali te večeri selom zapazili su parkirana vozila na putu u koloni i ta vozila su bila udaljena od kuće u kojoj je poginuo A. oko 150 do 200 metara. Tvrdi da nije prilikom davanja iskaza u istrazi govorio da mu se to lice u bijelom pidžami obratilo na albanskom, već da su ta lica govorila srpskim jezikom, te da ga je jedno od tih lica pitalo "odakle ste" i naredilo da uđu u sobu.

Kada se desio događaj u K. I. nije bilo padavina, ali je postojao sniježni pokrivač. Vidljivost je bila dnevna i dobro je mogao da vidi šta se dešavalo.

Događaj u B. se desio između 00,00 h. i 01,00 h. Prije 18.04. primjećivao je vojnike u K. I, koji su se prema mještanima ponašali korektno, a drugačije prema izbjeglicama. Ne zna lično, ali je čuo da su izbjeglice tukli. Kuću Lj. su napustili te večeri jer su bili u životnoj dobi kada ne bi bili pošteđeni od vojske. Niko od njih nije posjedovao oružje.

U kući u B. kada su ušli, primijetili su maskirne uniforme. Ta lica u toj kući bila su starosti od 35 do 40 godine, a pidžame na njima su bile identične, dvodjelne. Nije zapazio neke druge detalje, pa ni to da li su bili obučeni. Lice koje se prvo pojavilo tada nije imalo oružje u rukama, a lice iza njega je imalo puškomitraljez, a potom je i to lice uzelo automatsku pušku. Prvo je paljbu otvorilo lice koje je u rukama imalo automatsku pušku. Nije vidio kada je A. pao. Nije mogao opisati maskirne uniforme, niti koja je boja preovladavala na njima, ali kako je stekao utisak, radilo se o vojnim, a ne policijskim uniformama iz tog vremena. Ne bi mogao prepoznati ta lica. Jedan je bio crnomanjast i manji, a drugi izrazito visok, ali su oba bila fizički jaka lica. Djelovi uniforme su bili razbacani po sobi, tako da nije mogao zapaziti oznake na njima.

Svjedokinja B. N. tokom istrage u bitnom je predočila da je u K. I. iz N. s. došla sa ostalim izbjeglicama, sa razloga bezbjednosti. Kada su došli bilo je loše vrijeme, vejavica. Sjeli su radi odmora i po proteku oko 10 minuta uslijedila je rafalna paljba. Tada je N.

B. skinula bijelu krpu sa glave i podigla je u vis i na albanskom zatražila da ne pucaju. Tada je pogođena i pala je. Ostali su polijegali na zemlju. Pokušali su da joj pomognu. U tom momentu je pogođen B. M. u predjelu glave. Tada je pogođen i jedan dječak, a ranjena je i njena sestra Z. Š. Za svo vrijeme dok je trajal pucnjava ležali su na zemlji. Potom je H. B. ustala i krenula da traži pomoć u selu. Po povratku ranjena je. Kada je prestala pucnjava, svi oni su ušli u jednu kuću koja je bila udaljena od mjesta oko 20 metara. Narednog dana bilo je dosta vojske na tom mjestu. Navodi da nijesu kod sebe imali oružje, niti oružanu pratnju, te da su uglavnom među izbjeglicama bile porodice. Sa njom je tada bio i njen suprug Dž. B, a Br. R, Š. i M. su joj djeveri. Ne zna šta se desilo sa njima, jer su se nakon pucnjave razbježali. Kasnije su njeni djeveri R, Š. i M. nađeni u N. s, gdje su bili sahranjeni.

Na pretresu je ponovila iskaz iz istrage, stim što je pojasnila i dodala da kada su sjeli da se odmaraju, te kada je počela pucnjava da nije bilo padavina, ali je bio sniježni pokrivač. Susnježica i vejavica je bila kad je prestala pucnjava. U koloni u kojoj se nalazila bilo je više djece i žena nego odraslih muškaraca. Kada su sjutradan krenuli u kolona prema R. odvojeni su njen muž i brat, a po proteku nedelju dana vratili su se i zapazila je povrede na njima, jer su tučeni. Nije vidjela kada su ranjeni R. i M.B, jer su ranjeni kada su pokušali da se sakriju u šumu. Tvrdi da niko od njih nije imao oružje, niti da je čula bilo kakve riječi upozorenja prije pucanja. U njihovoj koloni su bila samo jedna nosila na kojima je nošena Z.S. N. B. su pomagali da ide, a ista nije nošena. Osim tih nosila, na tom mjestu se nijesu nalazila bilo koja druga. Vojska koja se nalazila u K. I. bila je raznoliko obučena. Dio vojnika je bio u jednobojnim zelenkastim uniformama, a dio u šarenim uniformama, pretežno plave boje. Vojska koja je uzela njenog muža i brata ih je uputila kuda da idu prema R. Kada su krenuli iz N. s. u istom nije bilo borbi, ali je prethodno prije toga selo granatirano. U tom granatiranju ranjena je B. N. u predjelu obraza od gelera. U K. I. su stigli između 17,00 h. i 18,00 h. Pred sumrak bilo je hladno. Pucnjava je počela dok se vidjelo i trajala je sa povremenim prekidima sve dok nije pao mrak.

Svjedok Z. H. u istrazi u bitnom je istakao da je početkom aprila mjeseca 1999 godine, došao u Novo selo kod sestre N. B. Po proteku par dana došla je njegova porodica. Sredinom mjeseca počela je pucnjava prema tom mjestu iz pravca K, a zapazili su i prisustvo vojske. Kada je počela pucnjava narod je bježao. Prvo su se sklonili u šumu, gdje su se zadržali četiri-pet dana, a odatle pošli prema selu K.I. U K. I. su došli 18.04.1999 godine, oko 18,00 h. Sjeli su kod jedne barake da odmore. Nijesu imali pratnju, niti vodiča. Kada je počela pucnjava dio njih se sklonio iza barake. Zapazio je kada je N. B. ranjena u grudi, te kada je pogođen projektilom B. M. Tada se nalazio pored dječaka L. K, koji je u jednom momentu pao na stranu. Meci su zviždali oko njih, pa je on legao pored njega. Zapazio je kada je H. B. digla krpu u vis radi predaje. Tada je pogođena u nogu. Na udaljenosti od oko 20 metara zapazio je H. A, koji je bio ranjen. Začuo je i glas Š. Z. koja je govorila "odniješe mi ruku". Stavio je pelenu na glavu i dao se u trk prema jednoj kući koja je bila udaljena od tog mjesta oko 30 metara. U toj kući je bilo dosta izbjeglica. Sjutradan na tom mjestu zapazio je dosta uniformisanih lica, a ne zna da li je to bila vojska ili policija. Na njihovo pitanje rečeno im je da imaju pet minuta da napuste to mjesto, što su i uadili. Kada su došli na asfaltni put, njih četvoricu je vojska izdvojila, a žene i djeca su nastavili put prema R. Vojska ih je maltretirala, a od njega su tražili da kaže koji je od njih član UCK. Potom su ih odvezli u pravcu A, gdje su zadržani, nakon čega ih je policija povezala za B. U grupi ih je bilo 11. Zadržani su par sati, a odatle vraćeni za R. gdje su se priključili ostalim izbjeglicama. Kada se nalazio kod jedne trafike u R, vojska i policija su ga izveli vani, tražeći da kaže ko je od njih član UCK, a pošto to nije htio da kaže, tukli su ga šamarima.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je kasnije saznao da su u pucnjavi u K. I. poginuli još B.R, kao i Š. i M. P, a vidio je kada su ranjeni H, H. i Š. U toj koloni bilo ih je oko 50. Vojnici su ga udarali kundakom po stomaku, nogama, pesnicama po tijelu, šamarali su ih i slično. Nazivali su ih teroristima, a jedan od vojnika mu je zaprijetio da će ga on lično ubiti. Niko od njih nije imao oružje, a nije čuo nikakvo upozorenje da stanu. Nije mogao sve ni pratiti, pošto je bio zauzet nošenjem djece. Pucnjava je trajala minut-dva, a svi iz kolone nijesu bili sjeli da odmaraju kada je počela pucnjava.

Svjedok Lj. B. je tokom postupka u bitnom istakao da je bio u K. I. dana 18.04.1999 godine, kada su izbjeglice došle u to mjesto. Prethodno je u to mjesto došla i vojska. U njegovoj kući bila je smještena porodica izbjeglica i to majka sa sedmoro djece i dječak koji se zvao L. Oni su došli ranije. Nalazili su se u kući kada je počela pucnjava sat-dva prije noći. Nakon što se čula pucnjava polijegali su po patosu, a njegova supruga je htjela da pođe prema potoku gdje su se nalazila djeca i izbjeglice, pa je na putu srela njihovog sina, koji joj je rekao da je L. poginuo. Vojska je te večeri ostala u obližnjim šumama do svanuća. Narednog dana vidio je kada je došao kamion na kojem je vojska natovarila leševe, koje su odvezli sa tog mjesta.

Mjesto gdje se desio događaj je udaljeno od njegove kuće oko 500 – 600 metara vazdušne linije. Prije nego što je počela pucnjava zapazio je nailazak kolone, a kada je kolona došla do tog mjesta prema njima su pošli njegov sin B. – tada star 13 godina, kao i dječak L.koji je iste starosti. Kasnije mu je supruga R. pričala da je u koloni bila jedna žena koja je nošena na nosila i da je poginula u toj pucnjavi. Nije se mogao izjasniti da li je u toj koloni među izbjeglicama bilo i uniformisanih lica, a do tog saznanja nije došao ni kasnije. Pucnjava je bila rafalna, iz raznolikog oružja. Dopirala je sa lijeve strane, sa brda lijevo gledano pri dolasku iz pravca R, sa mjesta gdje se nalazi seosko groblje. Njegova kuća se nalazi suprotno od mjesta odakle je pucano. Najbliže kuće u tom mjestu je kuća J. Lj. i H. Lj. preko kojih kuća su ispaljivani projektili. Kasnije se pričalo da su neki mještani unosili ranjenike u kuće. Ne poznaje B. R, Š. i M. i ne zna da li su i kako poginuli. Osim L. K, ne poznaje nijedno lice koje je poginulo u K. I. Ne zna ko je pucao. Nije vidio lica koja su pucala, a ne zna ni ko je pucao nakon tog događaja narednog dana. U K. I. izlazi na katun, dok se zimi nalazi u mjestu N. kod P. Njegov sin B. i dječak L. pošli su prema mostu kako bi vidjeli izbjeglice. Lj. Z. i M. poznaje i oni su stanovnici K. I. Zapazio je da vojnici nakon smjene odlaze u pravcu šume iz kojeg pravca je čuo pucnjavu te večeri.

Osim tada, nijednog drugog dana nije bilo pucnjave u K. I. Međutim, dolazili su vojnici i pretresali kuće. Po uniformama zaključio je da se radi o istoj vojnicima – onoj koja je pretresala kuće i onoj koja je smjenivana kod groblja. Nikada nije saznao koliko lica je poginulo u K. I. kod mosta. Ne zna tačno koliko je trajala ta paljba, a vremenski se čak ni približno nije mogao izjasniti. Nije bilo padavina kada je bila pucnjava.

Svjedok Lj. R. je u birtnom istakao da živi u K. I. i da se u istom nalazio i dana 18.04.1999 godine. Toga dana oko 18,20 h. bili su se okupili u kuću R. Lj. kako bi pratili dnevnik koji je počinjao u 18,30 h. Tada je primijetio kolonu izbjeglica iz pravca K. koja je stigla kod garaža u blizini mosta, gdje su se zaustavili radi odmora. Radilo se o koloni izbjeglica koje su svakodnevno prolazile. Nije bilo nikakvih incidenata. U njihovim kućama prihvatili su izbjeglica sa K, a običaj je bio da ih u prolazu nahrane i donesu im vodu. I tog dana djeca su pošla prema izbjeglicama noseći im vodu i hranu. Među njima je bilo i njegovo troje djece starosti od sedam do dvanaest godina. Sa njima su bila i djeca Beke Lj, kao i M. Lj. – sin od njegovog strica koji je tada ranjen. Tada je zapazio "nekoliko omladinaca" koji

su stigli do mosta donoseći nosila i ta nosila su predali izbjeglicama koje su prethodno stigli do mosta. Misli da su ti "omladinci" isto tako izbjeglice koji su donijeli jednu ženu na nosilima, koja je preživjela pucnjavu te večeri. Tada su ta lica spustila nosila i vratili se u pravcu odakle su došli. Tada je čuo jedan pucanj, a odmah nakon toga uslijedili su rafali. To je trajalo skoro sat vremena. Zapazio je kako je Lj. M. bježao prema kući J. Lj, koja kuća se nalazi najbliža mostu. Pucano je i u pravcu kuće u kojoj su se oni nalazili. Nakon što je prestala pucnjava pošao je svojoj kući. Narednog dana došao je jedan čovjek iz P. i M. Lj. koji je tada ranjen poveo u bolnicu. Sjutradan na to mjesto došao je fap žute boje sa P. registarskim oznakama, na koji kamion su utovarili pet-šest leševa, među kojim leševima je bilo tijelo dječaka K. L. Navodi da nije bio u B. i da nije znao šta se dešava na tom mjestu. Naknadno je čuo da je tamo ubijen S. K. koji je porijeklom iz R. Osim slučaja kako je opisao, nije zapazio da izbjeglice nose bilo koga na nosilima. Nosila su bila ručne izrade sa ćebetom. Zapazio je kada je vršen uviđaj, da su iz kuće J. Lj. na nekom sunderu dovukli leševe dvojice muškaraca. To su bila braća B. Tvrdi da su oni povrijeđeni u pucnjavi koja se desila kod mosta, te da je on nakon povređivanja učestvovao u njihovom prenošenju od mosta do kuće Jašara Lj. Jedan od njih je bio lakše, a jedan teže ranjen. Lice koje je bilo teže ranjeno je preminulo tokom noći. Tvrdi da ga niko nije "dotukao", jer dalje pucnjave kako je opisao nije bilo, te da su potpune neistine da je neko vatrenim oružjem lišio života to ranjeno lice.

Te večeri na izbjeglice je pucano sa nekog "bijelog kamena" iznad H. kuće iz šume, kao i sa nekog "bijelog kamena" iznad groblja. Ko je tamo bio i koja je vojska ili paravojska se na tom mjestu nalazila ne zna. Na tim prostorima zapazio prisustvo vojnika regularne Vojske Jugoslavije, kao i neke sa "šamijama-maR.ma, maskama i slično". Koliko mu je poznato niko od izbjeglica koje su prošle kroz K. I, pa ni te večeri nije imao kod sebe oružje, te tvrdi da niko od izbjeglica te večeri nije pucao. Ne zna ko je ubio lice po prezimenu K. u B.

Dešavao se da u selo vraćaju pripadnici Vojske Jugoslavije, kao i pripadnici neke druge vojske koji su imali na glavama podvezane marane i maskirana lica. Tvrdi da su svi oni mogli poubijati mještane K. I. da su oni htjeli, pa je on zbog toga rekao potpredsjedniku Vlade B. da im ne treba nikakva njegova zaštita. Pojasnio je da se ispred kuće B. Lj. nalazi kamena podzida na kojoj su se oni u vrijeme kada je došlo do pucanja nalazili kako bi pratili dnevnik. On je sjedio na jednom kamenu kada se desio prvi pucanj, a kada su uslijedili rafali svi se se sklonili u kuću, obzirom da je ista sazidana od kamena. "Omladinci" koji su nosili nosila kada su se vratili nazad su po njegovom zapažanju namjeravali da se odmaraju i tada se čuo jedan pucanj. Nakon što su prestali pucnji, vidjelo se, odnosno bila je dnevna vidljivost.

Svjedok E. R. je u bitnom istakao da je u selu K. I. sagradio vikendicu u kojoj se nalazio i kada se desio događaj 18.04.1999 godine. U vikendici se nalazio sa porodicom. Obzirom da je stomatolog, te pošto je ostao da boravi u K. I. počeo je da radi kao protetičar u zubnoj ambulanti u R, pa je tako svakodnevno putovao na relaciji K. I. – R. Njegov prvi susret sa vojnicima u K. I. bio je 16.04.1999 godine, kada se vraćao sa posla. Vojnici su ih propustili bez ikakvog obraćanja. Narednog dana na obroncima šume u K. I. zapazio je na više mjesta dim i vatru. Istog dana sa posla se vraćao kući, pa je naišao na vojnike, od kojih mu je jedan počupao šaržer za cd, smatrajući da je radio stanica. Narednog dana, oko 18,30 h. okretao je antenu kako bi pratio dnevnik. Dnevnik je počinjao u 18,35 h. Dok je okretao antenu začuo je pucnjavu. Pogledao je u pravcu mosta i vidio je kolonu od oko 40 lica – žena i djece. Četiri lica su nosila nosila koja su kada je zapucano spustili. Prvo se čuo rafal puškomitraljeza koji je dopirao sa jednog kamena iznad groblja, a zatim je

počela paljba iz šumarka, iz kojeg je ranije vidio dim. Sva paljba je bila sa lijeve strane posmatrano od puta kojim se ulazi u K. I. Paljba je trajala oko pola sata. Brzo je ušao u vikendicu i sa jednog prozora sa ocem posmatrao šta se dešava, sve dok jedno zrno nije pogodilo okvir prozora, kada su zalegli na podu. Njegov sin K. – star 11 godina, bio je sa djecom ispred. Kada je prestala pucnjava, sin im je rekao da je dječak L. ubijen i da se on dva sata nalazio pored njega. Oko 21,00 h. na vrata je došao H. S. sa sestrom H. i ušli su u njegovu kuću. Potom je došao i B. R. i rekao im da mu je ubijena majka, a pitao je i za put prema R. Odvraćao ga je jer nije bilo bezbjedno.

Prethodnog dana vojska je u znak upozorenja, jer nije zastao na njihov povik "stoj", ispalila jedan projektil iznad B. R, a pretukli su Lj. Ša. istog dana. Zbog toga je B. odvrćao da ne ide za R, jer nije bilo bezbjedno. R. od tada nije viđao, a čuo je da je ubijen. Izjutra je vidio kada su dva vojnika prišli prikolici, a zatim iznenada odskočili, te kada su ispod prikolice izvukli majku H. i H. S. Bila je živa. Radi se o osobi koju su nosili na nosilima prilikom dolaska kod mosta. Nakon toga je Hisniju, H. i njihovu majku povezao do R. Naišla je policija u mjestu B. b. Zaključio je po tablicama i dijalektu da se radi o vojvođanskoj policiji. Taj dan je proveo u ordinaciji i kada je čuo da su doveli ranjenog civila pošao je u bolnicu i vidio sina B. Lj. – M. koji je bio ranjen u potkoljenu. Tada se ponudio da da intervju novinarima koji su insistirali od M. da da intervju, a koje intervjuje su prenijele sve svjetske agencije. Nakon toga je, a pošto je bio pozvan od strane policije, u jednoj traktorskoj prikolici zapazio da se nalaze njegov otac, majka i tri kćerke, te je zapazio stanovnike K. I. koji su bili svi izbjegli. U R. je ostao negdje do 20 juna 1999 godine, odakle se vratio na K.

Opisao je da je mjesto gdje se nalazila antena pored njegove vikendice udaljeno od mosta gdje su se nalazile izbjeglice oko 30 do 40 metara. Kada je počela pucnjava bio je dan, a vidljivost je bila odlična. Čim je počela pucnjava, izbjeglice kod mosta su se razbježale u raznim pravcima, a kolona je bila još u pokretu kada je došlo do pucnjave. Ne zna koliko je tada bilo poginulih i povrijeđenih. Njegovi susreti sa vojskom su bili kratki, te stoga ne bi mogao nikoga prepoznati. Radilo se o zrelim ljudima, a ne mladim regrutima.

Optužene ne poznaje, a ne bi mogao poznati nijednog vojnika kojeg je sretao. Među izbjeglicama nije primijetio nijednog naoružanog, niti uniformisanog, a što se tiče pripadnika OVK nikada nije primijetio da je neko dolazio u uniformi.

Od kada je počela pucnjava pa do momenta kada je zrno pogodilo u ram prozora njegove vikendice prošlo je 10 minuta, pa su toliko on i otac gledali šta se dešava kod mosta. Tada je vidio plamen puškomitraljeza sa kamena, a onda paljba kao kada se zapuca za novu godinu. Kolonu kod mosta je vidio tri-četiri minuta prije nego što je započela pucnjava. Tvrdi da je pucano samo sa lijeve strane puta, pa i kada je legao na pod, a to je zapazio i sluhom i okom. Kolonu izbjeglica je posmatrao sa udaljenosti od oko 30-40 metara, pa je zato ustvrdio da među njima nije bilo naoružanih lica. Od pucnjave pa do sumraka prošlo je oko sat do sat ipo. Njegova supruga je pošla da traži sina tek kada je pao sumrak. Toga dana K. I. je bio mjestimično pod snijegom. Bila je prošarica. Put gdje se desio događaj bio je bez snijega. Dan je bio sunčan.

Počev od 29.03. pa do 18.04.1999 godine, bio je u K. I. i tim pravcem često su prolazile izbjeglice sa K. preko planine Š. Toga dana niko od izbjeglica nije imao problema sa vojskom. Dešavalo se da nekih dana u R. bude i po 30.000 izbjeglica. Po njegovom mišljenju, neko je htio da na taj način započne rat u Crnoj Gori, a pričalo se da je toga dana došlo do obračuna između grupe OVK i Vojske Jugoslavije.

Nije vidio da je među izbjeglicama bilo uniformisanih lica, a da ih je bilo sigurno je da bi ih vidio. Ističe da je njegov brat bio pripadnik OVK, te da je dolazio u R, kako bi se interesovao za svoju porodicu, ali nije dolazio u uniformi.

Svjedok D. R. je između ostalog istakao da je neposredno prije događaja u K. I. u njihovu kuću došla veća grupa izbjeglica sa K. U toj grupi bio je i sin njegove tetke R. B, kao i njegova žena H. B. i dvije kćerke. Pored njih, bila su i djeca njenog djevera B.R, te njegov brat B. M. sa ženom i troje djece, kao i Š. B. sa ženom i djecom. Sa njima je bilo još i njihovih 10-tak komšija. Ta lica su imala namjeru da ostave žene i djecu kod njih kući, a oni da se vrate za izbjegla lica koja su bila u planini H. Od tih lica saznao je da je njegova tetka bila ranjena u rame i u lice. Bio je četvrtak i sva ta lica su prenoćila u njegovu kuću. Narednog dana, grupa odraslih lica je pošla za R. da kupe namjernice. Po povratku iz R. pošli su u pravcu H. Njemu nijesu dali da ide sa njima, pa je on njegovo odijelo dao bratu od tetke, jer je njegovo bilo pocijepano. Bio je snijeg. U subotu su trebali da se vrate ponovo kod njega kući. Međutim, nijesu se vratili kako su se dogovorili, kako se kasnije ispostavilo zbog nevremena. U nedelju uveče su saznali da je bilo pucnjave u K. I. i to između nedelje i ponedjeljka. Ta pucnjava se desila oko 18,00 h. U ponedjeljak zaova njegove tetke H. B. koja je bila u K. I. kada se desila pucnjava je prebačena u Dom zdravlja R. H. je ispričala da je njegova tetka N. poginula, kao i B. M. i još neka lica. Pojasnila mu je da kada su došli do mosta u K. I. da su sjeli da odmore. Jedno dijete im je donijelo bokal vode. To dijete je tada poginulo. Pored njih na tom mjestu se nalazilo još 50 lica – djece, žena, a imalo je i odraslih ljudi.

Narednog dana je saznao od mještana da su leševi pokupljeni od strane vojske, a ne zna od koje. Iste večeri na to mjesto ranjeno je i dijete B. Lj. Tada je ranjen i H. A. koji je proveo noć u jednoj kući u K. I, odakle je prebačen u B. u bolnicu. Pošto se radi o njegovom zetu, posjetio ga je u bolnicu. Ispričao mu je da je došlo do pucnjave, te da niko od njih nije pucao. Dalje je ispričao da nije bilo prethodne komande od strane vojske, a njegova tetka je skinula bijelu maramu, govoreći da ne pucaju, da su izbjeglice-civili. Sa 100 % sigurnošću tvrdi da su te večeri u njegovoj kući bili i to konkretno B. R, B. R, B. M. i Š. B. Naveo je da je njegova tetka N. nošena od strane civila jer je bila prethodno ranjena u svom selu. Predočava da B. R. nije bio ranjen u K. I, te da se nakon događaja u K. I. vratio u pravcu planine H. Imao je namjeru da dođe kod njegove kuće, pa kada je došao u G. B, vratio se u H. U H. je nađen mrtav 11.08.1999 godine. Našli su ga berači pečurki.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da za to što svjedoči dijelom zna iz neposrednih saznanja, a u pogledu jednog dijela zbivanja kako su mu pričali H. A. i H. B, a jedan dio po osnovu onog kako je čuo od nekih mještana iz K. I. Lično zna ko je došao u njegovu kuću u selu Ibarac par dana prije događaja u K. I, te u vezi pronalaska leša R. B. U vezi onoga što se dešavalo u K. I. pričali su mu H. A, kao i H. B, zaova njegove tetke N. H. B. mu je pričala kako je poginula njegova tetka N. i šta se dešavalo u K. I, te je predstavila da je tada njih u grupi bilo oko 50 i to oko 30 djece i oko 20 odraslih žena i ljudi. H. mu je ispričala kako je N. podigla u vis bijelu maramu i govorila da ne pucaju, te da su civili i izbjeglice. Isto to mu je ispričao i H. A. Od mještana u K. I. došao je do saznanja šta se dogovorilo na tom mjestu kada je poginula njegova tetka.

Prije događaja u K. I. kod njegove kuće su došle izbjeglice R. B, R. B, M. B. i Š. B, te njihove porodice i komšije. Tada je saznao da je njegova tetka N. ostala u grupi lica u reonu planine H, te da je ranjena u dešvanjima na području R. kod P. R, R, M. i Š. B. su se vratili nazad za izbjeglice, kao i još tri lica sa njima kako bi ih doveli. Pošli su u petak ujutru, a događaj u K. I. se desio u nedelju uveče. Zbog nevremena nijesu došli u subotu

kako su planirali, već u nedelju. Nakon toga se pronijela priča da su neka lica stradala u K. I. R. B. nije povrijeđen prilikom dešavanja u K. I, već je pošao kod ujaka D. u I, gdje mu se nalazila porodica. U avgustu je pronađeno njegovo tijelo na samom vrhu prevoja H. Lično je bio pozvat radi prepoznavanja i uvjerio se da je to upravo R, jer se na njemu nalazila odjeća koju mu je on dao. Zapazio je prilikom uviđaja kojem je prisustvovao vještak K. da je pogođen jednim metkom u potiljak.

Na ruci B. nalazio se prsten koji je prepoznala njegova supruga. Radilo se samo o kostima na kojim se nalazila odjeća. Najkraći put od K. I. prema I, R. je bio preko B, pa smatra da je on pošao obilaznim putem. Tijelo R. je nakon uviđaja on lično transportovao do R, odakle je prevezen i sahranjen u R. kod P, gdje su sahranjeni i ostali leševi poginulih u K. I. Saznao je i to da je u K. I. poginulo i dijete po prezimenu L, koje je donijelo bokal vode izbjeglicama, a koje je ranije izbjeglo u K. I, gdje je boravilo kod rodbine. Niko od izbjeglica koje je primao u svojoj kući se nije požalio na neki loš postupak vojske prema njima.

Obzirom da je dobro poznavao teren ponudio se R. B. da pođe sa njim prema H, na šta su mu oni odgovorili da je to naporno i da on nema ratnih iskustava. Tvrdi da su sva lica koja su dolazila kao izbjeglice bili civili. R. je svoju odjeću dao jer je njegova bila kvasna i pocijepana, a tvrdi da je isti imao civilnu odjeću kada je došao kod njegove kuće u I. Poznato mu je da je te večeri u K. I. ranjen M. Lj. star 17 godina, kako je čuo od Ha. A. M. Lj. i H. A. su nakon dva dana po ranjavanju dovezeni u bolnicu u R. U K. I. je bio ranjen sin njegove tetke Z. B. – H. B, kao i H. B. Te večeri ranjena su četiri lica. Mjesto gdje je nađen B. R. je udaljen od G. B. oko 4-5 kilometara. Nije mu poznato da li su B. bili vojno angažovani, a radilo se o odraslim i sposobnim muškarcima sa godinom rođenja od 1951 do 1957 godine. Nakon ranjavanja i ukazane pomoći H. B. je došla u Ibarac kod njegove kuće. U njegovu kuću u I. boravilo je oko 150 izbjeglica 1999 godine, a ustupio im je za te potrebe jednu staru kuću. Da je H. B. imala prostrelnu ranu, to mu je ona ispričala i vidio je zavoj na njenoj lijevoj potkoljenici.

Tvrdi da nije rekao da je R. B. stradao 18 ili 19 aprila ili nekog drugog dana, niti da je od bilo koga saznao da je B. viđen nakon one noći u K. I. pošto se desila pucnjava. Ne zna pod kojim okolnosti je povrijeđen dječak M. Lj, niti mu je ko to pričao.

H.A. mu je ispričao da kada su došli u K. I. – njih oko 50 kod neke garaže su posjedali da se odmire. U momentu kada su sjedali oni koji su prvi došli, a ostali su pristizali, došao je jedan dječak sa bokalom vode. Upravo u tom momentu kako mu je ispričao A. otvorena je paljba iz dva suprotna pravca prema njima i to iz dva mitrljezačka gnijezda lijevog i desno od uvaline gdje su se nalazili. Kasnije je lično vidio jedno mitrljezačko gnijezdo kada je vršeno pošumljavanje šume, a mještani su mu ispričali da se sa druge strane isto tako nalazi mitrljezačko gnijezdo koje je napravljeno od trupaca-drveta. A. mu je rekao da niko od muškaraca koji su bili sa izbjeglicama nije uzvratio na paljbu jer nijesu imali oružje, a on nikada kod izbjeglica nije zapazio da imaju oružje. A. mu nije pričao da li je pucano dugim ili kratkim rafalima, već samo da je bila rafalna paljba koja je trajala par sekundi i da su upravo od tih rafala izginuli ljudi. Pucnjava je bila pred večer, a nakon pucnjave A. mu je ispričao da je uslijedila "racija". Vojska je odvajala civile koji su mještani K. I. od onih koji nijesu i odvela ih u pravcu D. A. mu je govorio da nije bilo prethodnog upozorenja od strane vojske prije početka pucnjave.

Cijeni da su se izbjeglice kretale planinskim dijelom, a ne asfaltnim putem, jer im je bilo bliže, a i sa razloga sigurnosti.

Svjedok H. U. je istakao da mu u vezi događaja u K. I. nije bilo šta poznato, a poznat mu je samo slučaj koji se desio u H. Lj. R. je njegov zet. R. je jednog dana došao u R. i razgovarali su da kod njega dovede T. – njegovu maćehu. Očekivali su da je dovede narednog dana, a što nije uradio. Nakon toga, jedan mještani sela P, tzv. "Ć" pričao mu je da je vidio kada je poginuo R. Tada nije pominjao niti T, niti S. Lj. Nakon toga, njih nekoliko mještana je pošlo u planinu H. i pronašli su leševe Lj. R, S. i T. Poznato mu je da je vršena obdukcija njihovih tijela. Tvrdi da su oni poginuli 18.04.1999 godine. Njihova tijela su se nalazila na livadi u blizini puta iz pravca R. preko H. i B. prema R. Pošto je bila noć kada su ih našli i sahranili nije zapazio bilo kakve povrede na njihovim tijelima. Pojasnio je da se T. preziva H, a ne U. kako je to naznačeno u istrazi, te da je njegova maćeha, a ne R. Tvrdnju da su poginuli 18.04.1999 godine, temelji na činjenici da su se bili dogovorili da tada R. dovede T. kod njega, a osim toga drugih podataka da se to desilo toga dana nema. Nema nikakvih saznanja ko je lišio života R, T. i S. Kada su našli leševe i kada su ih sahranili bili su prisutni R. braća A. i Z, kao i Z. M, S. M, Bi. M, te izvjesni M. iz D, a moguće je da se preziva Lj. Njihove leševe su pronašli moguće tri-četiri dana nakon što su R. i T. trebali da dođu kod njegove kuće. Smatra da su oni krenuli istog dana iz sela P. u R. kada su ubijeni. Leševe su pronašli najviše pet dana po saznanju da su lišeni života. Ć. mu je pričao samo o R. pogibiji, te da je ubijen i R. konj, a S. i T. nije pominjao. Pretpostavlja da su njihova tijela nađena na teritoriji Crne Gore, u šta nije siguran. Ć. mu je rekao da je R. poginuo u podnožju planine H, a detaljnije nije opisao mjesto pogibije. Na osnovu kazivanja Ć. zaključio je da je i on bio sa njima, te da je uspio pobjeći, te da je bio dan kada je R. poginuo. Iz njegove priče je zaključio da se R. nalazio na kraju kolone. Navodi i to da je od Ć. saznao da su tim pravcem i ranije prolazile izbjeglice, ali da ih niko nije dirao. Tijela su našli kod objekta koji je ranije služio za preradu kleke, a tijela su nađena 50-60 metara od izvora koji zovu "Ž. i". Bio je u saznanju da je 17 i 18.04. u R. sela ušla vojska, a da je ranije bilo mirno. Lično nije imao nikada kontakata sa vojskom, niti bilo kakve neprijatnosti sa njihove strane.

Ni iz iskaza ovih svjedoka, koji su očevidci događaja ili su o istom stekli posredna saznanja, ne može se utvrditi nijedna konkretna činjenica, koja bi potvrdila navode optužbe da su ovi optuženi izvršili krivično djelo stavljeno im na teret.

Svjedok Z. R. u bitnom predočava da se odazvao pozivu Vojske Jugoslavije, te da se javio u D. R. u B. U R. su boravili oko mjesec dana. Bio je raspoređen na mjesto komandira Prve čete Prvog bataljona. Četa je brojala oko 70 vojnika. Iz R. su prebačeni u mjesto B, opština R. Po proteku dva dana u B, dobio je naređenje da sa četom pođe u selo B, bliža lokacija B. Naredba je bila usmena. B. je udaljen od B. oko 20 kilometara. Po dolasku u B. gdje su se smjestili došao je komadant bataljona S. P, objasnio im je zbog čega su tu došli i dao im zadatke. U tom razgovoru predočio im je da se ponašaju humano prema mjesnom stanovništvu, te da uspostave normalne ljudske odnose sa istim, istovremeno citirajući im odredbe Ženevske konvencije o pravima rata. Vojnici su bili naoružani poluautomatskim i automatskim puškama. Zapazio je da je civilno stanovništvo bilo isprepadano, pa su oni nastojali da uspostave kontakt sa istim. Tada su dobili naredbu da na silu odgovore silom, odnosno da na vatru odgovore vatrom. Po proteku par dana pošao je u mjesnu zajedniku B, gdje je bilo okupljeno oko 100 civila. Objasnio im je zbog čega je vojska došla i predočio im da se slobodno ponašaju i organizuju normalan život, a ukoliko bi bilo nekih nesporazuma sa vojskom, da o tome obavijeste. Civili su to prihvatili, pa su tada zajedno sjedjeli, jeli i pili.

Obzirom da je bio direktor škole, te da je imao radnu obavezu, tražio je da ga neko zamijeni, pa je došao aktivni starješina poručnik P. S, nakon čega se on povremeno

javljao u četnu.

Polovinom maja 1999 godine, četa se ponovo vratila u B. Za vrijeme njihovog boravka u B, nijesu imali nikakve aktivnosti, niti dejstava. Dok su se nalazili u B, zapazili su da prolaze civili sa teritorije K. u Crnu Goru u manjem broju, da bi ih oni propratili, prema njima se ponašali humano, pa su im davali i hranu. Odatle je njegova četa prebačena u K, nakon čega je on nastavio da radi u školi. Dalje je naveo da dok se nalazio u B, da je primijetio na tom području prisustvo nepoznatih paravojnih jedinica. Te jedinice je lično sretao u R.

Tvrđi da njegova jedinica sa događajima u K. L. nije imala nikakvog doticaja, te da ne zna šta se tamo dešavalo. Njegova četa je vraćena u B. polovinom maja i to po naredbi Komande bataljona kojoj je komadant bio S. P. Tada je četnu vodio P. S, a on je bio odsutan zbog obaveza u školi. Navodi i to da su mjesta gornji i donji B. se nalazila u zoni odgovornosti njegove čete. U B. su boravili po njegovom sjećanju od 20 do 25. aprila 1999 godine. Kao komandir čete nije imao spisak vojnika, a po dolasku u B. dežurni u četi su pravili spiskove. Da li ti spiskovi postoje nije mu poznato. Prilikom jutarnjeg raporta raportirano je brojno stanje, a nijesu navođena imena vojnika.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stičući što je pojasnio da je stupio u jedinicu Prvog bataljona motorizovane brigade Podgoričkog korpusa II Armije Vojske Jugoslavije početkom bombardovanja od strane NATO-a. Po dolasku u mjestu B. narednog dana došao je podpukovnik P. S. i četi dao opšti zadatak sa upustvima oko smještaja, oko odnosa sa narodom, u vezi ponašanja sa ratnim dešavanjima i pridržavanje sa Ženevskom konvencijom. Po sastaku sa mještanima, narod se vratio na selo i počeo obrađivati zemljište i mještani su se pozdravljali sa vojnicima. Komanda čete, kao i on lično, imali su saznanja da je na tim terenima zapaženo prisustvo paravojnih jedinica koje su neki zvali »crvene beretke« a neko ih je zvao »f«, te da su se pripadnici tih četa nalazili na reonu koje je zaposjela njegova četa, odnosno bataljon. Isti su primijećeni i u samom gradu R. Osim njih, na tom reonu prije njihovog dolaska bile su prisutne i jedinice U, k. Po zauzimanju položaja od strane njegove čete, rijetko su primijećivani pripadnici paravojnih jedinica, ali su tim reonom prolazili pripadnici U, k. Te jedinice se nijesu zadržavale u reonu odgovornosti njegove čete, već su primijećeni pri kretanju šumskim putevima, prilazima šumi i slično. Komanda njegove čete je raspolaganja saznanjem da znatan broj pripadnika OVK boravi maskiran u pozadini u pravcu R, pa i u samom gradu R, te da će isti u pogodnom momentu izvršiti blokadu jedinica i bataljona, tako što će im prići sa leđa i izvršiti blokadu u R. klisu R. To nije bila zvanična informacija, već se takva priča prenosila u jedinici. Navodi da u reonu koji je pokrivala njegova četa nije bilo kolona izbjeglica. Zapažena su svega dva lica albanske nacionalnosti, koja su preporuci vojske iz bezbjednosnih razloga napustila to područje. Sjeća se da su jednoj albanci koja nije znala jezik dali i hranu, a što je saznao od pripadnika njegove čete. Radilo se o mještanima-seljacima iz tog mjesta.

U vrijeme njegovog boravka u mjestu B. imao je saznanje da i druge jedinice iz sastava Podgoričkog korpusa su zaposjele isti reon kao i njegova četa. Tvrđi da su ih još u vrijeme dok su se nalazili na zbornom mjestu u D. R, oficiri iz bataljona koji su bili zaduženi za bezbjednost i moral upoznavali sa pravilima Ženevske konvencije. Svi pripadnici bataljona su znali »šta može, a šta ne može da se radi«. Komadant bataljona S. je držao predavanje kako da se pripadnici čete ponašaju prema lokalnom stanovništvu i prema izbjeglicama ako ih bude, te je predočavao da se sa njima postupa humano i po vojnim pravilima. Sve to sačime ih je upoznao bilo je propisano Ženevskom konvencijom. Konkretno, komadant bataljona S. im je govorio da prilikom nailaska izbjeglica sa K, da

se ta lica propuštaju u pravcu namjeravanog kretanja, da se bolesnicima pomogne, te da se isti snadbiju sa hranom ukoliko su gladni, da su dužni da procijene starosnu i polnu strukturu izbjeglica, da su dužni djecu, starce i žene propustati, a odrasle muškarce kontrolisati da li su naoružani. Za slučaj ako bi zatekli naoružana lica upućivao je da se privedu u komandu bataljona. Isti su zadaci bili da li se radilo o grupama ili kolonama izbjeglica. O svemu tome nije bilo pisanog uputstva ili naredbe, osim što je to usmeno saopštio komadant bataljona komandi čete i pripadnicima čete tom prilikom u B. Tada je bio prisutan cjelokupan sastav ljudstva Prve čete. Njegova četa je zaposjedala teritoriju po širini i dubini oko 2 do 3 kilometra i radilo se o jednoj kotlini u mjestu B. od G. do D. B. Tokom aprila je imao sedam dana pošte i nije bio u jedinici, a tokom maja je bio rijetko u četi i zamjenjivao ga je poručnik P. Njegov zadatak kao komandira čete je bio da se stara o formiranju vodova u četi, o smještaju pripadnika čete i mjeR. zaštite. Osim toga, imao je zadatak da organizuje stražu, te da uspostavlja saradnju sa lokalnim stanovništvom.

Za vrijeme njegovog boravka u području B. nije primio bilo kakvu primjedbu na ponašanje čete od strane lokalnog stanovništva. Naprotiv, stanovništvo je govorilo »naša vojska« Pretres kuća na tom području bio je zabranjen. Kao komadant čete prenosio je date zapovjesti od strane komande bataljona. Komandiri čete nijesu bili zaduženi za vođenje ratnog dnevnika ili dnevnika zapažanja dešavanja.

Pojasnio je da je mjesto B. lokalitet u G. B, te da se radi o jednoj livadi, a ne u selu kako je to naznačeno u optužnici. Naselje D. B. je locirano pored magistralnog puta R. – D. i povezano je sa G. B. B. su selo koje je udaljeno od B. oko 10 kilometara, a između B. i B. je selo Nj. Od B. do granice Crne Gore sa K. ima jedan dan hoda preko S. p. Od B. do granice, odnosno na području između B. i granice sa K, kretale su se u to vrijeme jedinice U. K. i vojna lica u maskirnim uniformama, te su mijenjali položaj krećući se pješke i terenskim vozilima. Tim područjem počev od mjesta gdje se nalazila njegova četa, pa do granice sa K, bile su prisutne i druge jedinice Podgoričkog korpusa. Pred sam odlazak njegove čete iz B. i to na reonu između G. i D. B, locirala se jedna vojna jedinica iz sastava Podgoričkog korpusa. Na području S. P. koja se prostire prema granici sa K. gledano iz pravca B, položaj su zauzimale i neke »minobacačke« jedinice iz N. Na području od B. prema granici sa K. postoje samo šumski putevi. Tvrdi da njegova četa počev od formiranja do raspuštanja nije imala nijedan konkretni borbeni zadatak, te da niko od pripadnika njegove čete nije otvarao vatru, odnosno nijesu uopšte pucali, a imali su i oružje i municiju. Lice Č. M. ne poznaje, niti je bio upoznat sa likvidacijom bilo kojeg lica u tom vremenu, niti da je nađeno nečije tijelo na području na kojem je bila raspoređena njegova četa u tom vremenu.

Dalje navodi da je u manjem broju bilo prolazaka lica sa K. u Crnu Goru, te da su se oni prema njima ponašali humano, tako što su im davali hranu, a smatra da su to bile izbjeglice koje su dolazile sa K. Kao komandir čete svakodnevno je bio obavještavan o brojnom stanju čete. Po dolasku u R, služba iz brigade ili bataljona dala mu je spisak imena svih pripadnika Prve čete i na tom spisku je pisalo da će on biti komandir Prve čete. Na tom spisku je bilo upisano ko će vršiti dužnost komandira vodova i komandira odeljenja, kao i imena vojnika. Taj spisak je prilikom razduženja predao komandi bataljona, a na spisku je bilo navedeno i šta je ko od vojnika dužio od oružja. Izuzev toga spiska komanda čete i on kao komandir čete nijesu imali nikakvu drugu zvaničnu dokumentaciju, izuzev privatnih bilježnica. Tvrdi da nikakav drugi pisani izvještaj nijesu dostavljali višoj komandi, niti je četa primila bilo kakve pisane naredbe ili zapovjesti od strane više komande. Tvrdi i to da u četi nije vođen ratni dnevnik. Pojašnjava, da je njegova četa imala tri voda, a svaki vod po tri odeljenja.

Po pravilima komandovanja on kao komandir čete isključivo je mogao narediti komandirima vodova izvršavanje zadataka ili pokret na određenu lokaciju, a kako ističe »zaboravio je« da li je to mogao da uradi neko od pretpostavljenih. Za vrijeme dok se nalazio na tom terenu nije čuo da je bio ranjen bilo koji pripadnik Prvog bataljona, a naknadno je čuo da je ranjen jedan vojnik iz druge čete i to nakon njegovog razduženja. Po dolasku njegove čete u mjesto B, od komande bataljona imao je saznanje da ispred položaja njegove čete može biti locirana minobacačka jedinica iz Podgoričkog korpusa, a za ostale jedinice nije bio informisan da će se nalaziti na tom području.

Da su se nalazile i druge jedinice na tom području saznao je da od vojnika identantske službe koji su svakodnevno odlazili u komandu za hranu i prolazili šumskim putevima, te da su primijetili da se i druge jedinice nalaze u tom reonu. Nakon što su vojnici zaduženi bojevom municijom, upozoravani su da će biti odgovorni ako bez potrebe koriste municiju. U B. su primijetili paravojne jedinice, koje nijesu bile jedinice Vojske Jugoslavije, već da se radilo o grupama, te da one sa njima nijesu kontaktirale i da su oni prolazili, da se nijesu zadržavali, a da na pripadnike njegove čete nijesu obraćali pažnju. U komandi čete bili su stava da na vatru odgovore vatrom, a prije toga uopšte nijesu raspolagali bilo kakvim izvještajima i razmatranjima da će naići neka neprijateljska formacija. Kao starješina ne bi dozvolio da bilo ko odvodi pripadnike njegove čete bez odobrenja njegovog ili više komande.

Svjedok B. V. je u bitnom istakao da se po pozivu Vojske Jugoslavije javio u D. R. kod B. Postavljen je za komandira Druge čete. Za vrijeme njegovog boravka nije bilo oružanih sukoba, niti se desio bilo kakav incident. U vezi događaja u K. I. nije mu bilo šta poznato, niti je bio očevidac događaja, niti je o događaju obaviješten. Čitavo vrijeme bio je komandir Druge čete. U zoni odgovornosti njegove čete se nije nalazilo selo U, kao ni Ć. I, te B. i B. U R. su se zadržali 10-15 dana, a nakon toga pošli u B. Od 24.04.1999 godine, držali su položaj K, sve do 28.05. kada su pošli u mjesto B, opština A. O događaju u K. I. kasnije je čuo kao i ostali građani priču "rekla-kazala".

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da se u R. javio 01.04.1999 godine, te da su sve čete isključivo dobijale naredbe od podpukovnika P. S. koji je bio komandant bataljona, a kojih naređenja su se oni pridržavali. Poznato mu je da se Treća četa kojom je komandovao B. M. nalazila na reonu K, Prva četa kojom je komandovao R. Z. zaposjela je reon B. Zadatak njegove čete bio je da zaštiti prostor Crne Gore od ulaska vojnih pripadnika UCK iz pravca K. Često kako on lično, tako i pripadnici njegove čete, su nalazili odbačene odjevne predmete sa oznakama UCK na terenu koji su zaposjeli, pa je o tome usmeno obavještavao komandu bataljona. Dana 22.04.1999 godine, na položaj njegove čete naišla grupa žena, djece, staraca i jedan broj muškaraca zrelije životne dobi, njih ukupno 15-20. Ta lica su zaustavljena. Na tom mjestu su se tada nalazili B. Ž, zamjenik komadanta bataljona i K. V. pomoćnik komadanta bataljona za moral. Oni su prišli do izbjeglica, sa njima razgovarali i izdvojili su trojicu muškaraca koji su zadržani, dok su djeca, žene i starci propušteni u pravcu kretanja put R. Ta zadržana lica su po proteku par sati puštena. Ne zna kako su se zvala ta lica. Kasnije je saznao da je u K. I. pucano na pripadnike Treće čete. U vezi toga nije dobio nikakv zvanični izvještaj. Tokom njegovog komandovanja nije bilo vanrednih događaja izuzev kada je poginuo komandir voda od vojnika iz rezervnog sastava u mjestu M.D. Kao komandir čete nije imao vezu sa preostale dvije čete Prvog bataljona, jer za to nije imalo ni potrebe.

Tvrđi da je kao komandir čete dobio naređenje od komadanta bataljona S. da se prema civilnim licima ponašaju humano, te da su tako i radili. To upustvo je bilo usmeno. Ovo upustvo komdanta S. prenio je sebi podčinjenima isto tako usmeno i tvrdi da su svi i

vojnici i starješine bili upoznati sa obavezom humanog ponašanja, pa cijeni da su se tako i ponašali, a i više nego što su bili u obavezi. Samoinicijativno je vodio dnevnik čete za ličnu upotrebu. Taj dnevnik nije sačuvao i radilo se o privatnoj bilježnici. U zoni odgovornosti njegove čete za svo to vrijeme nije evidentirana nijedna žrtva, a četa je pokrivala položaj oko tri do tri ipo kilometara po širini i po dubini oko četiri kilometra. U zoni odgovornosti njegove čete nije bilo dozvoljeno prisustvo drugih jedinica. Međutim, bilo je pripadnika vojske drugih jedinica koje se nijesu zadržavali, već su bili u prolazu, a isti nijesu niti legitimisani, niti zaustavljani ili slično. Od pisanih dokumenata u njegovoj četi postojala je dokumentacija i to spisak pripadnika čete. Taj spisak je dobijen od komande bataljona kada je formirana četa. Radilo se o dokumentu u kojem su bila upisana imena vojnika koji su bili u sastavu čete. Na spisku je upisan redni broj, ime obveznika, čin, zaduženje i oznaka naoružanja, odnosno materijalno-tehničkih sredstava, kojim je taj obveznik bio zadužen u četi. Nije bilo nijedno lice da nije dužilo naoružanje. Kao starješina dozvoljavao je odsustvo vojnicima iz opravdanih razloga. Nije mu poznato nakon što su otišli u mjesto B. dana 28.05.1999 godine, koja jedinica je zauzela reon K, ali sigurno iz Prvog bataljona njegove brigade nije. Sve čete Prvog bataljona kako su bile raspoređene počev od 18.04 pa do 28.05.1999 godine, nalazile su se na liniji jedna do druge, stim što fizički nijesu bile u dodiru, pa se između njih nalazio prazan prostor, zbog konfiguracije terena. Sa B. M. je komšija, i nijesu u rodbinskoj vezi.

Svjedok D. B. je u istrazi u bitnom predočio da se po pozivu vojske javio u mjesto D. R. kod B. Raspoređen je za zamjenika četnog starješine Treće čete Prvog bataljona. Po proteku 10 do 15 dana, premješteni su na K. Od naoružanja dužio je automatsku pušku. Na Kuli su ostali oko dva mjeseca i obavljali su dežurstva. Komanda se nalazila u B. Davali su stražu i u K. I, a po naređenju potpukovnika S. On nije posjedovao spisak vojnika njegove čete. Kao starješina imao je zadatak da duži hranu, municiju, a što je izdavao vojnicima. Ne zna zonu odgovornosti njegove čete. Koliko mu je poznato njegova četa nije imala vatrene okršaje. Poznato mu je da je jednog dana u sumrak došao jedan vojnik i ispričao da su bili napadnuti u K. I. i da je bila pucnjava. Tražio je pojačanje. Komandir čete je bio M. B. B. je tom vojniku rekao da ne može dati pojačanje do sutra, pa su vojnici koji su se već nalazili u K. I. ostali do smjene. Poznato mu je da je jedan vod vršio pretres civila koji su prolazili sa K. u Crnu Goru a sa ciljem provjere da ne posjeduju naoružanje, drogu i slično. Tokom tih dešavanja nije bilo incidenata. Istakao je da je komadant S. dolazio u njihovu četvu više puta, a jedan put ih je postrojio prije događaja u K. I. i tada je tražio dobrovoljce. Pošto niko nije htio da se javi, izvršio je odabir oko 30 vojnika. Među tim vojnicima su se nalazili K. A, B. M, R. B. i L. P. Komandir čete iz koje je izvršen odabir je bio B.M. i isti nije pošao sa vojnicima u K. I, jer je ostao pod šator. Ne zna da li je među tim licima bio N. B. Vojnici su povezani sa dva kamiona. Sa jednim je upravljao Š. R, a sa drugim A. D. B. i S. su pošli sa vojskom do K. I, a pošto su ostavili vojnike, vratili su se u komandu. Događaj u K. I. se desio istog dana kada su vojnici pošli na to mjesto. Vojska se na tim položajima zadržala još oko mjesec dana. Prema K. I. su pošli oko 13 časova. Sjutradan po događaju u K. I, došli su komadant S. i O. M. koji je bio oficir bezbjednosti i tada je S. rekao da bi neko trebao da pođe u K. I. i da potovare mrtve na kamion. Od vojnika tada niko nije pošao. Nakon toga, iz K. I. dovezeni su u njihovu četvu mrtvi koji su bili na kamion. S. je rekao da je u pitanju šest lica. Nije govorio o polu ili starosti tih lica. Dopremljeni su žutim kamionom kojim je upravljao Š. R. Kamion nije imao ceradu, a leševi su bili pokriveni bijelim najilonom. Sve je to vidio, ali ne i leševe, jer je najilon bio prebačen preko stranica kamiona. Nakon toga, S. je izdao naredbu vozaču Š. da te leševe odveze u A. Tada su sa Š. pošli on i K. A. Leševe su dovezli u kasarnu u A. oko 01,00 h. poslije pola noći. Po dolasku u kasarnu odbili su naređenje nekog pukovnika da istovare leševe, pa im pukovnik nije dao vozilo da se vrate nazad, zbog čega su pošli

pješke. Narednog dana, Š. je pošao u A. kako bi preuzeo kamion i tada mu je rečeno da leševe treba da transportuje do S. v. iza K. prema P, što je on odbio. To mu je ispričao Š. Treći dan su se vratili u četvu istim kamionom kojim su prethodno prevezli leševe. Po dolasku u četvu B. M. ga je upitao šta su radili i on mu je sve ovo ispričao. Š. mu nije govorio ko je vršio utovar leševa u K. I, a misli da je B. M. bio sa komadantom S, u šta nije siguran. Kada su transportovali leševe za A, kao obezbjeđenje sa njima je išla vojna policija. Navodi da je sa ovih trideset ljudi koji su pošli u K. I. od starješina bio B. M. u tom kamionu, a ne zna da li je sa njima pošao S, jer se tada nalazio pod šatorom. Ne zna kada je B. mijenjao K. Ne zna ni to da li se B. nalazio na K. kada su se vratili iz A, pošto su prevezli leševe.

Na pretresu je ponovio iskaz dat u istrazi, sa razlikom što je istakao da se nalazio u komandi Treće čete kada je istog dana kada su vojnici otišli u K. I, u suton, došao jedan vojnik iz Treće čete i rekao da je dio njihove jedinice koji se nalazi u K. I. bio napadnut, te da je tražio pojačanje. Tada se konkretno obratio zamjeniku komandira čete V. K, jer je B. M. baš toga dana izjutra otišao kući, na šta mu je V. odgovorio da ne može dobiti pojačanje do jutra. Dalje je pojasnio da kada je S. došao u komandu čete u D. i kada je tražio dobrovoljce da su oni sjedjeli ispred šatora i tada im se obratio, a nakon što je naredio postrojavanje čete. Pitao je ima li dobrovoljaca za odlazak u K. I, jer navodno tamo prolaze naoružane formacije UCK, koje do tog mjesta sprovode izbjeglice, a da se nakon toga vojnici UCK presvlače tu i nastavljaju dalje, a da se neki vraćaju nazad. Nakon što se niko nije javio, S. je odabrao ljude. Tada je sa S. bio jedan pukovnik. Nije siguran da li je prilikom odabira i izgovorenih riječi "ti,ti" iste izgovorio S. ili taj pukovnik.

Različito se izjasnio u odnosu na istragu da ne zna nijedno lice koje je tada odabrano za odlazak u K. I. Ustvrдио je da M. B. toga dana nije bio u D. u četvi, već da je otišao kući dva-tri sata prije dolaska S. i tog pukovnika. Dalje je naveo da je bio lično prisutan kada je komadant S. naredio Š. da preveze leševe od D, od mjesta komande čete do A, te je ustvrдио, a različito od istrage, da nikada nije izjavio da je M. B. bio u D. toga jutra kada je izvršen odabir vojnika, niti da je odveo te vojnike u K. I. Pojasnio je da je P. S. otišao u pravcu magistralnog puta kada su ova lica kamionom pošli u pravcu K.I. Šta se dalje dešavalo nije mu poznato. Kao tačnim označio je kazivanje sa pretresa. Navodi da je pominjao samo činove, a ne i imena, pa je moguće da kada je naveo čin komandir, da je upisano M. B, obzirom da je on tada bio komandir Treće čete. Tada je pominjao i komadanta bataljona, a ne da je to bio S. Ustvrдио je da u istrazi nije pominjao ime M. B, P. L, A. K. i R. B. da su pošli u K. I, već je shvatio da ga je sudija pitao za imena komandira vodova, te imena vojnika koji su bili u sastavu čete, pa mu je nejasno zbog čega je konstatovano na zapisniku da je iste naveo da su pošli u K. I. Vezano za kazivanje kada je u istrazi naveo da je vršen odabir dobrovoljaca, mislio je uopšte na vojnike koji su dobrovoljno došli bez poziva, a ne na dobrovoljce za odlazak u K. I. Nije ni pominjao u istrazi da je B. ostao pod šatorom. Nije mogao da se sjeti koji je vojnik došao i tražio pojačanje od V. K. Nije mu poznato da li je neko iz komande čete o dolasku tog vojnika obavijestio komandu u bataljunu i drugim jedinicama bataljona.

Narednog dana, V. K. je naredio smjenu vojnika u K. I. i poslata je druga grupa vojnika. Ne zna ko se sve od vojnika vratio iz K. I, niti ko je otišao da ih smijeni. Vojnici iz K. I. nakon izvršene smjene u D. su došli prije komadanta S. Ne zna da li su oni nakon toga pošli kućama, ili ostali u četvi radi odmora, te ako su otišli kućama da li je to bilo prije dolaska S. Lično nije razgovarao ni sa kim od tih vojnika, niti se interesovao o identitetu leševa, pa ni da li su bili civili ili vojnici. Ne zna ko je bio određen za starješinu vojnika koji su otišli u K. I, ali mu je poznato da je u komandi ostao K. V, kao prvi od pretpostavljenih.

Nije čuo da li je neko vojnicima prilikom odlaska u K. I. dao upustva za postupanje. Nije vidio da li je neko pošao u K. I. sutradan po događaju, a nakon što je S. rekao da neko treba da potovari mrtve na kamion, a vidio je da je sa S. pošao O. Kada su S. i O. pošli, sa njima je pošao i Š. R, a po njegovom mišljenju, pošli su da potovare mrtve. Nije se mogao izjasniti koje naoružanje je dužio N. B. U tom pravcu nema evidenciju. Kapetanu S. je predao cjelokupnu dokumentaciju koju je vodio kao četni starješina.

Dalje je naveo da se na prevoju K. nalazila i vojna policija. Zadatak Treće čete je bio da sa jedinicama Vojne policije kontroliše brojne kolone izbjeglica koje su dolazile iz pravca P, a imali su i zadatak patroliranja i izviđanja. Nije mu poznat nijedan slučaj da je Treća četa učestvovala u borbi. Bilo je opšte naređenje da se uzvrat vatrom na vatru ako bi do toga došlo. Ta upustva im je lično izdao komadant Prvog bataljona S. Ta naređenja i uputstva davao je komandirima četa i lično njima vojnicima prilikom držanja zborova. Prije nego što je izvršen odabir vojnika za K. I, B. otišao kući. Po sjećanju oficir koji je došao sa S. bio je u činu pukovnika, i bio je u maskirnoj uniformi. Tada ga je S. zadužio sa 30 obroka hrane, govoreći da to pripremi i podijeli vojnicima koji su pošli u K. I. Zbog zauzetosti u poslu nije obraćao pažnju koja su lica pošla u K. I, a nije čak ni vidio kada su pošli. Zbog šume koja je zklanjala prostor od šatora pa do mjesta gdje su se nalazili kamioni u kojim se vojska ukrcala, nije vidio koji vojnici su ušli u kamion. Bilo je prvi put da pripadnici njegove čete dobiju zadatak da pođu u K.I, a narednih mjesec dana to se dešavalo redovno, pa je stalno jedan dio vojnika iz Treće čete bio u K. I, radi kontrolisanja prelaska izbjeglica iz pravca P. Pričalo se da tim pravcem prolazi i vojska UCK. Po proteku od oko mjesec dana od događaja u K. I, pošao je u to mjesto, a po naredbi komadanta S, kako bi prevezao vojsku do nove lokacije kod škole u D.

Kada je R. Š. dobio zadatak da transportuje leševe od D. do A, on i A. K. su samoinicijativno pošli sa njim da mu prave društvo, a po osnovu ranijeg prijateljstva sa njim. Pored automatskih pušaka četa je raspolagala i ručnim bacačima raketa i puškomitrljezima. Nije se mogao izjasniti koje je vojnike i starješine tada zbog utroška municije zadužio sa novom municijom kada su pošli na novi zadatak. Dat im je onoliki broj metaka koliko su utrošili, a radi popune borbenog kompleta. Ni približno nije mogao da se izjasni, niti sjeti koja lica je dodatno zadužio sa municijom. Sve je to bilježio u bilježnici, koju je na kraju rata razdužio u kasarni u B. Nije vodio knjigu odsustvovanja pripadnika Treće čete. Konstatacija iz istrage, da nije imao spisak vojnika, vjerovatno se odnosila na dnevno prisustvo vojnika u četi. U četi je bilo pet-šest snajperista, a jedan od njih je bio Đ. R. Ne sjeća se da li je neko Đ. naknadno zadužio municijom nakon događaja u K. I. Zna da je B. M bio zadužen mitrljezom. Niko nije tražio da se vrši pregled oružja onih vojnika koji su došli iz K. I, niti zna da je to vršio neko od istražnih organa. Poznato mu je da su neki vojnici raspolagali i drugom municijom, a ne samo sa kojom su zaduženi, jer je bilo slučajeva da neko "šenluči" sa municijom sa kojom je zadužen, nakon čega bi tražio drugu municiju prilikom odlaska na stražarsku službu, pa je on istim ponekad davao municiju kako ne bi išli na stražu sa praznom puškom.

Svjedok L. D. je u istrazi u bitnom predočio da se dana 01.04.1999 godine, po pozivu vojske, javio u komandi brigade koja je bila locirana u selu T. kod A. 04.04 dobio je naredbu od komadanta brigade S. da se javi komandi Prvog bataljona u selu R. kod B. Dobio je raspored i raspoređen je na mjesto pomoćnika bataljona za pozadinu. Komadant bataljona bio je podpukovnik S. P, koji je došao u komandu oko 10 aprila. Sredinom aprila raspoređeni su selo B, gdje se zadržao sve do kraja maja, odakle su se premjestili u selo B. u A.

O događaju u K. I. nije mu bilo šta poznato. Međutim, po proteku dan-dva od tog

dogadaja došli su iz komande iz P. u njegovu kancelariju, a nakon čega su ga zamolili da istu napusti, što je on i uradio. Misli da se radilo o istražnim organima iz Korpusa brigade. Poznato mu je da je Š. R. bio vozač, jer ga je snadbijevao gorivom. Prva četa bila je raspoređena u zoni sela B, Druga u Zoni K, a Treća u zoni sela D. Čuo je da je prilikom pretresa objekata nađen sanitetski materijal, brašno i ostale potrepštine na tom reonu.

Na pretesu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je istakao da je o događaju u K. I. čuo od jednog lica koje se zove B, a da se dalje nije raspitivao šta se desilo. O tome se nije ni naknadno interesovao. Gorivo je izdavao u kanisterima i o tome vodio evidenciju, a gorivo je zaduživao na lokaciji koja je bila udaljena od puta, tako da ne zna ko je upravljao sa kojim vozilom. Vodio je interno bilješke o utrošku materijalnih sredstava, goriva, hrane, municije i ostalih potreba da Prvi bataljon, a koju svesku iako je bila privatna bilješka je predao na kraju rata kapetanu A. R, na njegovo insistiranje. On nije bio osposobljen, odnosno nije bio njegov VES za obavljanje dužnosti u pozadini, ali je te poslove obavljao po usmenoj naredbi majora S. Brigada u kojoj se nalazio se zvala Laka pješadijska brigada. Čuo je da je u nekim objektima nađen sanitetski materijal i brašno. Prilikom zaduživanja vozača sa gorivom nije potpisivao nikakav dokument, već je samo to bilježio u svojoj evidenciji, a na kraju rata nije vršeno spravnjenje u tom pravcu, pa ni za opremu i ostalo, već je prilikom zaduženja vođeno računa samo o razduženju oružja. Njemu se nikada komadant S. nije obratio da zadužuje hranu za neku grupu lica ili jedinicu.

Prvi bataljon je imao dobru saradnju sa civilnim strukturuR. vlasti, pa su tako imali i zajedničke ručkove. Do dolaska S. starješina je bio zamjenik komandanta bataljona B. Ž, koji je odlazio u Trepču u sjedište brigade na sastanke, a nije mu poznato da je komandat bataljona S. dolazio u D. R. Poznato mu je da je u vremenu od 04.04. pa do 16.04.1999 godine, dolazio general O, ali ne zna da li S. ili M. Ne zna da li je taj general naredio S. da bataljon dislocira iz D. R. u B.

Zadatak Prvog bataljona je bio da "zatvori" pravac pogranične zone prema tadašnjoj granici K. u reonu od B. do K, a sve sa ciljem da se spriječi prolaz paravojnih jedinica UCK na teritoriji Crne Gore. Propuštali su civile koji su dolazili iz tog pravca u Crnu Goru. Taj zadatak je predočio komadant S. na sastanku starješina bataljona. Na tom sastanku su bili prisutni komandiri četa. To je saopštio dok su bili u R, a i ponovio kada je bataljon dislociran u B. prije odlaska četa na položaj. Tvrdi da niko u bataljonu nije mogao čuti od komandanta S. da se nehumano postupa prema civilima i da on to nikada nije naredio. Navodi da je nakon formiranja bataljona bio izražen strah, jer je NATO avijacija vršila prelete teritorije, a vladala je nesigurnost da će neko o položaju bataljona obavijestiti B. ili A. Nakon toga, stvaralo se povjerenje, pa su imali dobru saradnju sa mještanima, sa civilnim vlastima i pripadnicima civilne policije.

Prvog dana kada je Treća četa došla u D. bio je prisutan i lično je vidio kolonu izbjeglica na 14 traktora, a to je viđao i sledećih dana. Niko tim licima u kolonama nije naudio, samo su ih zaustavljali, pitali gdje idu i ko su. Vozače su legitimisali po uzorku. Sve starješine iz bataljona su imali pravila iz Ženevske konvencije. Komandiri četa prilikom postrojavanja čitali su Ženevsku konvenciju.

Kao zamjenik komandanta bataljona za pozadinu imao je stalni kontakt i saradnju sa predsjednikom Opštine R, direktorom Šumarstva, direktorom Telekoma. Imali su saradnju i korektne odnose sa civilnim organima i lokalnim organima. Korektnu saradnju su imali i sa Specijalnom jedinicom MUP-a iz P, kojoj je komandir bio S. Ž, a u manjoj mjeri sa lokalnom policijom. Bilo je mnogo dobrih primjera dobrih odnosa vojnika sa

lokalnim stanovništvom i navedenim strukturu. Nije mu poznat nijedan negativan odnos tih pripadnika tokom cjelokupnog rata. Od optuženih najbolje poznaje B. M, koji je komandir Treće čete dolazio na sastanke u bataljonu. Ostale je poznavao iz civilstva.

Starješinski kadar komande bataljona činili su komadant P. S, zamjenik komadanta Ž. B, pomoćnik komadanta bataljona za ABHO V. K, kome je bilo pridodato da obavlja dužnost pomoćnika za moralno politički rad. On je bio pomoćnik za pozadinu, a za poslove bezbjednosti bio je zadužen M. O. Komadant S. je bio neprekidno u komandi. Tu je i spavao. Tvrdi da na nivou bataljona starješine i komande nijesu održavale sastanak na kome bi se raspravljala situacija nastala u K. I, te da njega niko na takav sastanak nije pozivao, niti on uopšte zna da se držao takav sastanak. Sve to posmatrano na period od mjesec ipo po događaju u K. I. Dva oficira iz P. kako je to predočio došla su dva dana po događaju u K. I.

Svakodnevno se viđao sa komadantom S. Komadant S. i cjelokupna starješinska struktura bili su smješteni u istoj prostoriji. S. je svakodnevno obilazio čete, ali se ponovo vraćao u komandu. Nije vidio, ali je čuo da je iza položaja Prve čete bila jedinica U. k, i to iza B. prema R. i B. Nije primijetio nikakve paravojne jedinice u tom vremenu. Međutim, jednom prilikom kada se nalazio u komandi bataljona u B. iznenada je ušao jedan muškarac visok rastom koji je bio obučen u maskirnoj uniformi fantomku preko lica, tako da su mu se vidjeli samo oči, i pitao ga "kapetane gdje ti je mapa". Nakon toga, on je pokazao kartu na zidu koju je on pogledao i pitao "kapetane, gdje su Vaše jedinice". Tada mu je on pokazao položaj Prve, Druge i Treće čete i on je otišao. Nije uspio da vidi ni šta nosi od oružja, a nije mu jasno kako je ušao pored straže, te ne zna uopšte iz koje je jedinice bio taj čovjek.

Svjedok K. V. u istrazi u bitnom je istakao da se po pozivu Vojske Jugoslavije javio u D. R, gdje je bio raspoređen na dužnost pomoćnika komandira bataljona za ABH. Obavljao je i dužnost oficira za moralno političko stanje. Vojnicima je držao predavanja vezano za disciplinu i ostala pravila ponašanja. Brigada je bila raspoređena na Č, a njegov bataljon na planini Dž. – K. sve do S.p. Prva četa je bila raspoređena na terenu B.-B. i S. p. Druga četa na terenu Dž-M. D-K, a Treća četa na reonu K. Komandir Treće čete bio je B. M. Pomoćnici i zamjenici komandanata su isključivo po naredbi komandanta S. obilazile jedinice na terenu. On je kao pomoćnik komandanta bataljona najviše obilazio Drugu i Treću četu.

Kada se desio događaj u K. I. nalazio se u selu D. pod šatorom. Tada je došao jedan desetar i obavijestio ih da je bila pucnjava u K. I. To je saopštio i u prisustvu drugih lica. Kazao je da je jedan dio njihove jedinice napadnut od strane UCK i da su jedinice vojske uzvatile vatrom i tražio pomoć. Po proteku pet minuta taj vojnik je otišao sa tog mjesta i ponovo se vratio, govoreći da im pomoć ne treba jer su prestala dejstva. Te noći nije slata pomoć. O tome je obavijestio komandu brigade. Sjutradan su došli iz komande vojni organi i saslušavali su vojsku. Saslušavali su vojnike koji su bili u K. I.

Ne zna ko je angažovao vojnike u K. I, niti zna gdje su transportovani leševi, niti ko ih je transportovao. Odnosi između vojske i civila bili su više nego korektni. Civile su propuštali i davali im hranu, ali su zapazili da su civile pratila naoružana lica, a radilo se o licima OVK. Ne zna gdje se nalazio B. M. kada je ovaj vojnik obavijestio o događaju u K. I. Sjutradan komadant S. je naredio povlačenje vojnika koji su se nalazili u K. I. i oni su povučeni u selo D. Kada je pošao da smijeni te vojnike zapazio je među njima L.P. i K. A.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da mu nije poznato ko su

bili starješine nižih formacija od čete, ali zna da je A. K. bio zamjenik komandira Treće čete M. B. Kao pomoćnici komadanta bataljona po naredbi su obilazili pojedine čete radi ispomoći, pomoći oko smještaja i ostalih potreba čete, pa je tako bio i u obilasku treće čete dana kada se desio događaj u K. I. Njegov zadatak je bio da obučava vojnike, jer su bili u saznanju da se bombe sa osiromašenim uranijumom bacaju po toj teritoriji. Toga dana obišao je vod koji se nalazio na K, a zadatak toga voda je bio da sva lica koja se kreću van saobraćajnica kontrolišu, bilo da se radi o grupama ili pojedincima, te da naoružana lica pozovu i zaustave, a da za slučaj odbijanja otvore vatru. Lično komandant bataljona je izdao naredbu da se naoružana lica zaustave pozivanjem da stanu, a ukoliko to ne učine da se na njih otvori vatra. Lica koja su se kretala putem je kontrolisala vojna policija.

Tvrđi da je svaki vojnik iz Prvog bataljona znao da civilna lica koja se kreću putem treba propustiti, naoružana lica zaustaviti, a da za slučaj da ne stanu ili pruže otpor, da se na njih otvori vatra. Pojasnio je da je 18.04.1999 godine, obišao vod Treće čete koji se nalazio na prevoju K. Tada su se nalazili na nekih 7-8 kilometara od D. Po obilasku vratio se u logor u D. Tada je zapazio nailazak jedne kolone vojnika koji su bili naoružani i sa džipovima i kamionima, na kojima su bili natovareni konji i kretali su se iz pravca P. prema R. Pitao je njegove vojnike o kojoj vojsci se radi, a oni su mu odgovorili da se radi o "f". Ta kolona je prošla kroz D. i otišla u pravcu B. i K. I. Ubrzo potom iz pravca B. i K. I. čuo je nešto nalik na minobacačku paljbu, uz istovremenu paljbu iz pješadijskog naoružana koja je dopirala iz tog pravca. To se dešavalo oko 14,00 h. i to je bila jedina prilika kada je primijetio prisustvo nepoznate jedinice na tom terenu. Istog dana, oko 22,00 h. dobio je usmenu naredbu od S. koji je došao da obiđe Treću čet, da sutradan smijeni vod iz K. I.

Nije mu bilo poznato da je uopšte poslata vojska u K. I, a za taj vod da se nalazi u K. I. saznao je kada je došao desetar i saopštio da je došlo do pucnjave u K. I. Taj desetar mu je rekao konkretno "djelovi vaše čete i drugih jedinica u K. I. su napadnuti, došlo je do vatrenog oružja i traže pomoć Treće čete". Tada je on bio jedini starješina na tom mjestu. B. M. nije bio sa njima. Riješio je da pošalje vojsku kao pomoć. Međutim, desetar se vratio i rekao da ne treba, jer su vatrena dejstva prestala. Nakon toga, pošao je u štab vojne policije koji se nalazio u blizini i zamolio ih da radio vezom obavijeste komandu Treće lake brigade u vezi dešavanja u K. I. Tako je i urađeno. Taj desetar je odgovorio da je OVK napao njihove jedinice u K. I. Oko 22,00 h. iste noći došao je komandat S. u komandu Treće čete i naredio mu da izvrši smjenu ljudstva koji se nalazio u K. I. To je uradio rano ujutru.

Uopšte ne zna ko su bili vojnici i starješine koje su se nalazili u K. I. Po sjećanju bilo ih je oko 25. Zna samo da se među njima nalazio A. K. i L. P. U pogledu drugih ne može da se sjeti. Ta lica uopšte nije ni pitao šta se desilo. Samo je naredio da se ukrcaju na kamion. Po dolasku u D. čekala ih je vojna policija i tražila je sve one koji su bili u K. I. radi saslušanja. Tvrđi da mu nije ništa poznato u vezi leševa, niti da su transportovani, niti da su neka lica lišena života. To je čuo narednog dana. Navodi i to da je bio u prilici da vidi kolone izbjeglica u grupama od 15-20 na Krstcu i u reonu odgovornosti Prve čete i to kada je sa njim bio B. Ž. Tada je zapazio grupu izbjeglica a udaljenosti od njih oko kilometar ipo – dva uniformisana lica, iz čega su izveli zaključak da su ta lica pratila kolonu. On je tada legitimisao i razgovarao sa dva muška mlađa lica iz kolone. Ta lica su zadržana dva sata, dali su im hranu i oni su otišli.

Tvrđi da su svi pripadnici bataljona bili upoznati sa Ženevskom konvencijom o postupanju sa ranjenim i civilima. Ko je poveo dio čete u K. I. dana 18.04.1999 godine, ne zna, nije u saznanju ni kasnije, pa ni na dan saslušanja. Od tog dana pa narednih mjesec dana

svakodnevno je dio Treće čete bio raspoređen u K. I, po naredbi komandanta S. Opšti zadatak bataljona nakon njegovog dolaska u bataljon pa nadalje, pa sve do kraja rata, je bio da se onemogući prisustvo grupa ili pojedinih neprijateljskih oružanih formacija na teritoriji Crne Gore, kao i svih paravojnih formacija, te da se na taj način sačuva mir u Crnoj Gori. Konkretni zadatak je bio da se naoružani zaustave, a civili propuste.

Dalje je dodao da su položaj njihovih jedinica stalno nadlijetali avioni NATO-a. Vršeno je bombardovanje u blizini, a terenom su se kretale nepoznate formacije. Stoga je stvaran strah kod pripadnika bataljona. Ranije je poznavao K. A. i L. P, a kasnije je upoznao i ostale optužene. Radi se o savjesnim i porodičnim ljudima, a za K. A. ističe da mu je poznato da potiče iz porodice iz koje je bilo više učesnika NOR-a. Dana kada se zatekao u D, čula se pucnjava okolo, a to se čujalo i svakodnevno, tako da nije mogao zaključiti da se to dešava u K. I. Kada je izvršeno povlačenje vojske iz K. I. nije razgovarao sa L. i K, te ne zna ko je tada zamjenjivao B. M. Dana, 18.04.1999 godine, došao je u D, oko 09,00 h. i tada je zatekao B. Međutim, po povratku sa K. između 12,00 h. i 13,00 h. B. nije zatekao u logoru. Oko 14,00 h. toga dana primijetio je nailazak formacije za koju su mu rekli da su "f", a oko 15,00 h. začuo je paljbu iz pravcu B. i K. I, koja je ličila na minobacačku paljbu i paljbu iz automatskog naoružanja. Navodi da je to tačno u odnosu na ranije, ukoliko je drugačije kazivao.

U svojstvu pripadnika komande Prvog bataljona nije stekao saznanja o bilo kakvoj žrtvi koja je nastala u tom vremenu na području drugih mjesta u zoni položaja jedinica Prvog bataljona, kao što su mjesta U, Ć. I, G. B, B.-G. P, B.-S. p. Nije imao nikakvih saznanja u vezi leševa u K. I, niti mu je poznato ko je planirao raspored jedinice Prvog bataljona u K. I. Pretpostavlja da je to planirano na nivou brigade. Nikada nije stekao saznanje ko je upotrebljavao oružje dana 18.04.1999 godine, u K. I.

Tvrdi da su odnosi između vojske i civilnog stanovništva na tom terenu bili korektni, te je naveo da su obezbjeđivali sahranu jednog lica na tom području. Tako su postupali na izričit zahtjev potpukovnika S. Imali su korektnu saradnju sa predstanicima SO, sa komadantom policije Ž, a predstavnicima mjesnih zajednica i pojedinih preduzeća. Lično je savjetovao mještane da se vrate na imanje, da vrše sjetvu, te da od vojske neće imati nikakve štete. Kolone izbjeglica iz K. prema Crnoj Gori su bile svakodnevne i kretale su se uglavnom glavnom saobraćajnicom P. – R, kao i sporednim putevima. Nije mu poznato da se neko od mještana ili izbjeglica žalio na ponašanje vojske. Desetar koji ih je obavijesito o događaju u K. I. prilikom ulaska u šator pitao je "gdje je M. B", pa je on nakon toga pitao prisutne vojnike "gdje je M", a oni su odgovorili da ne znaju. Tvrdi da među vojnicima koje je povukao iz K. I. u jutarnjim časovima dana 19.04. nije bio prisutan B. M.

Istog dana, u popodnevnom satima i to u momentu kada je dotjerana hrana za potrebe Treće čete zapazio je da je B. stigao u D.

U vezi događaja u K. I. niko ga od starješina nije pitao. Kada je obilazio dio čete na K. 18.04. ponovio im je uputstva o ponašanju prema izbjeglicama. Ističe da nije evidentirao svoje odlaske radi obilaska kao što je naveo, jer je to bila svakodnevna aktivnost, te da je u vezi toga postojala naredba komandanta bataljona. O vremenu dešavanja tog događaja nije se mogao ni približno izjasniti. Niko od vojnika čija smjena je izvršena nije pomenuo da postoje leševi, a vojnicima koji su zamijenili vojnike je izričito naredjeno da ne ulaze u selo K. I. Tu naredbu mu je isključivo prenio S. 18.04. oko 22,00 h. kada je došao u D, govoreći mu da naredbu prenese vojnicima, što je on i uradio. Ne može se izjasniti da li je S. došao u K. I. prije vojne policije ili nakon toga. Kada je pošao da izvrši smjenu

vojske u K. I. niko od oficira nije bio sa vojskom. Ne zna koji su čin imali L. P. i K. A.

U vezi događaja u K. I. sačinio je zabilješku, u kojoj je naveo da je u K. I. bilo poginulih i ranjenih, koju je dostavio komandi Prvog bataljona. Ne zna da li je komanda bataljona izvještaj dostavila komandi brigade. S. mu je rekao da napravi izvještaj u vezi dešavanja u K. I. po svojim saznanjima. Ne zna šta je u izvještaju napisao, a sve što se našlo u izvještaju se svodilo na čuvenje, u smislu "rekla-kazala". Ne isključuje mogućnost da je S. razgovarao pojedinačno sa svim vojnicima koji su se nalazili u K. I. u vezi događaja koji se desio.

Svjedok M. O. je u istrazi u bitnom predočio da se po pozivu vojske javio u D. R. kod B, te je raspoređen za pomoćnika komandira za bezbjednost bataljona. Bio je potčinjen komadantu bataljona. Tada je komadant bataljona bio Ž. B, a potom S. P. Po proteku oko 20 dana iz R. su prebačeni u B, gdje je vojska razmještena na tri lokacije. Prva četa na relaciji sela B, Druga na reonu katun L, a Treća na reonu K. iznad sela D. Njegov zadatak je bio da obilazi čete, upozorava ih na red i disciplinu, te da uspostavlja kontakte sa civilnim stanovništvom. Navodi da su odnosi sa civilima bili izvanredni. Ujutro nakon dešavanja u K. I. saznao je za taj događaj, od kurira koji je došao u komandu. Nakon toga je sa dva vojnika kampanjolom pošao u K. I. Po dolasku vidio je četiri-pet leševa. Leševe je vidio sa udaljenosti oko 10 metara. Odmah potom se vratio. Kod leševa nije zapazio vojsku. Nakon toga su došli istražni organi, koji mu nijesu dozvolili da pođe sa njima. Odatle se vratio u komandu u B. Saznao je nakon toga da su leševi prebačeni kamionom kojim je upravljao Š. R. Ne zna gdje su prevezeni. Nije vršena analiza učešća Treće čete u događaju u K. I, jer to nije bilo pravilo službe. Narednog dana nakon događaja u K. I. o tome je izvijestio S. i to usmeno.

Kao oficir bezbjednosti obilazio je sve jedinice i nije mu poznato da se desio bilo kakav incident osim u K. I. Tvrdi da on nije utovarao leševe, niti da ih je prikrivao ćebadima i nailonima. Misli da se sa njim nalazio S. kada su vidjeli leševe u K. I. Ne zna da li je tada sa njima bio B. M. Nije mu poznato po čijem naređenju i ko je odredio vojnike u K. I.

Kao oficiru bezbjednosti bilo mu je poznato da vojska OVK može nastupiti na teritoriji Crne Gore, a imao je i spisak tih lica koje je dobio formacijski. Nema spisak vojnika koji su bili u K. I, niti zna ko je bio od vojnika u K. I. Nijesu vršili pretres kuća, niti bilo kojih objekata u njihovoj zoni odgovornosti, ali su pretres vršile srpske jedinice i u D. i G. B. i to u dva navrata.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je po saznanju o događaju u K. I. pošao u to mjesto, ali ne zna da li samoinicijativno ili po naredbi komadanta S. Na udaljenosti od oko 20 metara od kuće izvjesnog Lj. primijetio je četiri-pet leševa. Svi leševi su se nalazili u prečniku oko 10-tak metara. Na tom mjestu tada nije zapazio prisustvo vojske. Po povratku, a na izlasku iz mjesta, sreo je istražne organe. Kada se vratio u komandu zatekao je komadanta S. i usmeno mu je podnio izvještaj. Leševima nije prilazio bliže od 10 do 15 metara. Od kurira koji je došao u komandu je saznao da je na tom mjestu bio raspoređen dio ljudstva Treće čete Prvog bataljona. Formacijski je morao biti obavijetšen o tom rasporedu jer je njegova obaveza bila da prije slanja vojske napravi bezbjedonosnu procjenu, pa tek da se nakon toga vojnici šalju na zadatak. Bezbjednosna procjena je pravljen nakon izviđaja terena.

O događaju u K. I. saznao je nakon dešavanja sjutradan. Narednog dana je ponovo sa S. pošao u mjesto K. I. Povod njihovog odlaska bio utovar leševa i njihov transport. Obzirom da je S. bio na tom mjestu, misli da je on naredio utovar leševa. Među leševima zapazio je

da je jedan leš muškarca mlađe životne dobi možda oko 17 godina, tri muškarca starosti između 30 i 40 godina i jedna žena starosti oko 60 godina. Nije se mogao izjasniti da li su tijela žrtava pomjerana sa pozicija kako su se nalazila kada ih je prvi put vidio. Ustvrdio je da se B. M. nije nalazio u četi kada se događaj desio u K. I, a to zaključuje po osnovu toga jer da jeste sigurno je da ne bi tražio izjavu od K. A, kao njegovog zamjenika, već od njega da je bio tu. Dalje navodi da koliko se sjeća da je B. opomenuo 17.04 da održava higijenu kako ne bi davao negativan primjer vojnicima, te da je B. pošao kući kako bi se okupao dan prije događaja u K. I. i to sa vozačem komande bataljona. Obzirom na savjesnost starješine B. da je on sigurno tražio odobrenje za odsustvo iz čete od komadanta S. Zna da je bilo pravilo u komandi čete da vode brojno stanje svakodnevno. Često je bio u prilici da obilazi komande četa i vezano za brojno stanje, pitao bi starješine koje bi se odmah izjasnile koliko ima prisutnih i odsutnih, a evidencija o tome je vođena u evidenciji. I iz tog razloga smatra da je S. dozvolio B. da bude odustan dana 18.04.1999 godine. Tvrdi da B. nije bio prisutan u četi kada su utovareni leševi. Od V. K. tražio je da sačini pisanu izjavu o događaju u K. I.

Kao oficiru bezbjednosti bilo mu je poznato da će vojska OVK nastupiti na teritoriji Crne Gore, a imao je i spisak tih lica koji nije bio mali. Spisak je dobio formacijski od brigade, a ranije je dobio saznanje od starješina iz Prvog bataljona da su na određenim lokacijama pronalazili materijal koji bi mogao biti važan za vojna dejstva, a najčešće namjernice i to brašno, zatim sanitetski materijal, a na lokaciji K. su našli tri minobacača i više ručnih bacača kinenske proizvodnje.

Pojasnio je da je Prvi bataljon zauzimao položaj po frontu od B. do K, a to je u dužini od oko 30 kilometara, a po dubini od D. do prevoja K. Raspolagao je i saznanjem da će tada u reonu K. I. naići kolona koja će transportovati brašno iz pravca R. prema planini Š, te da će istovremeno iz pravca Š. nastupiti pripadnici OVK radi preuzimanja namirnica iz tog konvoja. Izviđači Treće čete našli su u K. I. šleper brašna i više džakova šećera, mesnih narezaka u paketima, određene količine pribora za higijenu, veću količinu injekcija i tableta i veću količinu podmetača. To su našli dana 27.04.1999 godine.

Spisak vojnika OVK je dobio bez ikakve ovjere i to počev od rednog broja 1 do 61, dok se na drugom nalazilo 11 imena. Smatra da je taj spisak predat u bataljon prilikom dislokacije iz D. R. Tvrdi da su podsetnik na primjenu krivičnog zakona imali svi komandiri četa. Na nivou bataljona nije postojala nikakva zvanična informacija da će vojska OVK nastupiti na teritoriji Crne Gore prolaskom kroz K. I. To u odnosu na vrijeme prije 18.04.1999 godine.

Na prevoju K. se nalazila izviđačka jedinica koja je bila direktno podčinjena komandi korpusa, dakle nezavisna od Prvog bataljona, a uz nju je bila i jedna jedinica vojne policije, koja isto tako nije bila iz sastava Prvog bataljona.

U vezi događaja u K. I. nije sačinjavao nikakv izvještaj, a sa razloga jer su slučaj preuzeli istražni vojni organi. Nijednu pritužbu na držanje i postupanje vojnika Prvog bataljona nijesu primili u ovom periodu od civila.

Navodi da su izbjeglicama pomagali, te da nije zabilježen nijedan slučaj njihovog uznemiravanja. Tvrdi da nema nijednog pripadnika Prvog bataljona ili civila koji može tvrditi da je komadant S. nekom naredio da nehumano postupa prema civilnom stanovništvu, obuhvatajući izbjeglice. Na to se nije požalilo nijedno civilno lice koje je on saslušavao. Tako je postupala i komanda bataljona i komadant S. lično. Ostvarivali su odlučnu saradnju sa mjesnim i civilnim stanovništvom na području Opštine R, a za to je naveo više primjera. Jedan od 18.05.1999 godine, kada su zajedno na ručku

bili između ostalih i S. Ž, komadant Specijalne jedinice polije, predsjednik Opštine R. N. K, rukovodilac Odjelenja bezbjednosti R. Š. D, kao i više lica iz tog kraja. Sastanak je upriličen na inicijativu komande bataljona. Drugi sastanak je bio u selu B, kada je prihvaćen zahtjev mještana da donesu vojsci hranu i piće. Jedan put su i obezbjeđivali sahranu jednog lica. Bilo je i poziva od strane Specijalnih jedinica MUP-a, da komanda bataljona dođe u T. Dobri odnosi sa civilnim stanovništvom i policijom održavani su u kontinuitetu.

Predočava da je opšti zadatak bataljona u cjelokupnom periodu rata bio sprečavanje ulaska paravojnih formacija na teritoriji Crne Gore, a sve sa ciljev sprečavanja širenja rata na toj teritoriji. Nije se mogao izjasniti o broju izbjeglica koje su ušle u Crnu Goru. Kao primjer navodi da je samo jednog dana dolinom Ibra ušlo oko 300 izbjeglica. Na teritoriji gdje je bio razmješten Prvi bataljon zapazio je prisustvo i drugih vojnih formacija. Konkretno, vidio je jednog dana da je prošla kolona srpske policije koja je bila dobro opremljena iz pravca doline Ibra, a zatim pravcem G. i D. B. prema planini Š. To je zapazio u više navrata, jednom u aprilu i dva puta u maju. Te jedinice zvale su se "f". Nije mu bilo poznato da li su te jedinice vršile pretragu ili patrolnu službu na istoj teritoriji koju je pokrивao Prvi bataljon. Na pravcu B.-J. teren su držale jedinice U. k, iz kojeg pravca je dolazilo najviše izbjeglica. Izbjeglice koje su dolazile sa K. u grupama ili u kolonama bile su u civilnoj odjeći, mahom u trenerkama. Međutim, raspolagao je informacijom da su se neka od tih lica presvukla uz put, odbacivanjem vojnih predmeta ili oružja. Ta lica su legitimisana i preko njih je vršio provjeru da li se među njima nalaze i pripadnici OVK sa spiska koji je posjedovao. Od tih lica je prikupljao obavještenja gdje se nalaze lica sa spiska. Tokom tih razgovora saznavao je da pripadnika OVK ima u R. Da su ta lica ušla u R. saznao je od jednog izbjeglice, koji mu je kazao da naoružani pripadnici OVK odbacuju oružje i opremu, počev od K. do B.

Pojasnio je da se samo u vanrednim situacijama može desiti da dio čete ode na položaj kao što se to desilo u K. I. Razlog slanja na taj način vojnika u K. I. vjerovatno bio to da je neko u brigadi došao do nekog saznanja i znajući koja je jedinica najbliža K. I. da je procijenjeno da tu jedinicu tamo treba uputiti sa određenim zadatkom. U tom slučaju radilo bi se o vanrednom načinu slanja, vjerovatno po naredbi brigade, jer komanda bataljona sa time nije bila upoznata, odnosno nije bio upoznat on kao pomoćnik komandanta za bezbjednost.

Cjelokupna komanda Prvog bataljona posebnu pažnju je posvetila mjeR. obuke pripadnika vojkse, a sve kako ne bi došlo do pogrešnog otvaranja vatre na civile. U tom pravcu on je lično davao uputstva i starješinama i vojnicima. Pravilna je procjena kako da se otvori uzvratna vatra na vatru koja bi uslijedila iz objekta u kojem postoje saznanja da ima civila i ako bi vatra bila iz kolone u kome ima i civila i pripadnika OVK. U takvim situacijama vojnicima je predočavano da moraju dejstvovati u odbrani života pripadnika vojske. Pored toga, vojnicima je stalno ukazivano da ne smiju koristiti alkohol. Dalje je pojasnio da početak vatre u zasjedi ili drugoj radnji odbrane ili napada po pravilu naređuje lice na najvećim činom, odnosno takozvani prvi pretpostavljeni. Međutim, situacija može da naloži potrebu da početak paljbe nastupi i bez komande ili komandom lica sa nižim činom. Ako se komanduje paljba ukoliko neko sa druge strane ne bi upotrijebio oružje radilo bi se o sabotazi.

Dešavalo se da kod poluautomatskih i automatskih pušaka dođe do zastoja i bez ispaljenog jednog metka, a moguće je da dođe zbog zastoja zbog zaleđivanja djelova na pušci ili nedovoljnog čišćenja, iako su davana uputstva da se puška osposobi prije zadatka. Pravilo je da nakon komande "pali" prvo dejstvuje mitrljezac, a što se tiče

snajperiste radi se o vojniku koji čeka u zasjedi i djeluje na pojedinačne, a važne ciljeve. Po događaju u K. I. saznao je da su isti bili raspoređeni lijevo od puta gledano u pravcu K. I. prema Š, jer drugo nijesu imali gdje ako im je bio cilj da kontrolišu prolaz puta iz pravca Š.

Smatra, da obzirom na mjesto gdje su nađene žrtve, da se ne bi moglo zaključiti obzirom da je bilo na istom prisustvo blata i životinjskog izmeta, da su se ta lica na to mjesto odmarala, niti da su se kretala u koloni.

Na mjestu gdje se on nalazio u vrijeme dešavanja u K. I, a koje mjesto je visočije oko 500 metara od K. I. padao je snijeg naizmjenično sa kišom i susnježicom i u takvim vremenskim uslovima se moglo desiti da dođe do zaleđivanja oružja. Ako je neko naredio konkretni zadatak postavljanje zasjede u K. I, a da sa time nije bila upoznata, odnosno da je zaobiđena komanda bataljona, smatra da nije imalo potrebe niti mogućnosti da se vrše analize događaja.

Nakon suočenja sa svjedokom V. K, istakao je da nije siguran da li je on lično zahtijevao od V. K. da sačini izjavu povodom događaja u K. I, ili je to učinio na zahtjev komadanta S, a moguće da je njemu S. njemu naložio da on zatraži da K. sastavi izjavu.

Obzirom da je dugogodišnji trener streljačkog kluba i da je upoznat o upotrebi oružja sa optičkim nišanom, smatra da upotreba snajpera bez uređaja ICEA je bila svedena na minimum, praktično nemoguća u dešavanju u K. I. zbog uslova vremena, zbog zamagljivanja optičkog uređaja usled kiše i niske temperature.

Svjedok B. Ž. u istrazi je u bitnom istakao da se po pozivu vojske javio u D. R. Bio je zamjenik komadanta bataljona. Njegov zadatak je bio prihvat ljudstva i rasposred po jedinicama. Raspolagali su spiskovima koje su pravile četne starješine. Iz R. su pošli u selo B, odakle je vojska raspoređena na položaje prema granici sa K, a komanda je ostala u B. Prva četa je bila raspoređena u selo G.B, Druga na katunu-M. do, a Treća na K. u selu D. Nije bilo oružanih sukoba, ali je bilo slučajeva sretanja vojske sa oružanim formacijama, koje bi kada bi vidjele vojske, odbacile oružje i uniforme i bježale od vojske.

Kako on lično, tako i komadant bataljona S, kao i ostale četne starješine non-stop su upućivali vojsku na pravila službe, na ponašanje sa civilima, a posebno su stavljali akcenat na Ženevsku konvenciju.

Sa rasporedom vojnika u K. I. komanda bataljona nije bila upoznata. O tom događaju čuo je da im je javljeno da se naoružana grupa sa K. kreće prema teritoriji Crne Gore i da je istu trebalo spriječiti da uđe, zbog čega je angažovana vojska na toj teritoriji. Ne zna ko je komandovao tim ljudima u K. I, niti ko ih je odabrao, niti poveo. Nakon događaja u K. I. nije vršena analiza tog događaja. Zna samo da su se u K. I. nalazili vojnici iz Treće čete. Gdje se tada nalazio komadant S. ne zna. Komadant brigade – Lake pješadijske u B. bio je S. S. Iz priča je čuo, a nakon događaja u K. I. da se kretala jedna kolona iz pravca K. u pravcu ovih vojnika, te da su iz te kolone pucali u pravcu vojnika i da su oni odgovorili vatrom. Čuo je da je bilo pet-šest mrtvih. Nije ih vidio, a ne zna ni gdje su otpremljeni.

Osnovni zadatak vojske je bio da spriječe prelazak naoružanih formacija sa K. u Crnu Goru, kako se ne bi prenio sukob u Crnu Goru. Prilikom vršenja pretresa kuća na tom području nalazili su oružje, kao i sanitetski materijal, ogromne količine zaliha hrane, konzervirane hrane američke proizvodnje, a što je po njihovom mišljenju bila logistička područja OVK sa K. Ti objekti su se nalazili na teritoriji Crne Gore. U zoni odgovornosti njihove jedinice nalazile su se paravojne formacije. Komandir Treće čete bio je B. M, a

ne zna da li je isti narednog dana po događaju u K. I. dolazio u komandu. Čuo je da je prilikom vršenja uviđaja gdje su nađeni mrtvi nađeno oružje i droga. Uviđaj su izvršili istražni organi.

Na pretresu je ponovio iskaz dat u istrazi, stim što je dodao da se po pozivu lično javio komandantu brigade majoru S. S, koji ga je odredio za zamjenika komadanta Prvog bataljona u sklopu brigade koja se zvala Laka pješadijska brigada. Naredba je bila usmena. Njegov zadatak je bio da na mobilizacijskom zborištu u D. R. oformi bataljon potpunom do dolaska vojnih obveznika. Kao pomoćnik određen mu je D. M. iz B. Narednih 15 dana vršili su popunu bataljona i ljudstva. Dobili su spisak i evidenciju popune i on je vršio kontrolu po tom spisku. Dana, 03 ili 04.04 ili 07 stigao je komandat bataljona potpukovnik S. P, tako da je on do tada obavljao dužnost komandanta bataljona, a 15.04. dobili su novi raspored, tako da je Prva četa smještena u reon B, Druga na području katuna M. D, a Treća u selu D. Osim tih, u sastav bataljona se nalazila jedinica minobacačkog voda, te komandi vod, kao i pozadinski vod. Osnovni zadatak bataljona je bio da sprečavaju upade oružanih formacija sa područja K na teritoriju Crne Gore, odnosno sprečavanje širenja oružanog sukoba sa K. u Crnu Goru. Putni pravac P-K-R. kontrolisala je vojna policija i policija Mup-a. Tim putnim pravcem u pravcu R. stalno su prolazile kolone izbjeglica, koje su propuštane i upućivane u pravcu R. Dešavalo se da civilna lica prolaze i van područja puta i to sporednim putevima iz pravca K. prema R. i to putnim pravcima koji su se nalazili u zoni odgovornosti Prvog bataljona. Sva ta lica su propuštana i upućivana u R. Njegova lična zapažanja su da su te grupe izbjeglica pratila naoružana lica. Jednom prilikom je zapazio grupu civila njih 15-20, a iza njih dva naoružana vojnika. Zapazio je da su naoružani, a na njihov poziv da priđu prema njima, udaljili su se, a civili su nastavili dalje kretanje.

O događaju u K. I. nije mu bilo šta poznato. Da se nešto desilo u K. I. saznao je od komadanta bataljona S. lično. Tada mu je S. rekao da je jedinica koja se nalazila u K. I. napadnuta, da je bilo pucanja, ali da vojska nema gubitaka. To se desilo 18.04. u vremenu između 21,00 h. i 22,00 h. Tada su on i S. pošli u komandu Treće čete, gdje su zatekli kapetana K. V. K. im je kazao da je njihova četa u K. I. napadnuta, da je na njih pucano, te da su tražili pomoć. Nakon toga dolazio je jedan vojnik i saopštio da je prestao sukob. Tada je S. K. rekao da ne preuzimaju bilo šta do jutra, a ujutro je kapetan K. smijenio dio Treće čete koji se nalazio na položaju u K. I. Ujutro su on i S. pošli u K. I, ali im nije bio dozvoljen pristup, nakon čega su se vratili u komandu u D. Dok su bili u K. I. nijesu razgovarali sa bilo kojim pripadnikom Treće čete, a o tome nijesu bili upoznati ni od strane organa bezbjednosti. Njegov zadatak je bio da obilazi jedinice na terenu, tako da je bio u prilici da na terenu vidi pronađene ogromne količine brašna, sanitetskog materijala, municije i naoružanje kinenske proizvodnje i vojničkih obroka američke proizvodnje. Smatra da je teren na kojem se nalazio Prvi bataljon u vremenu april-maj bio područje za logističku podršku tzv. Oslobođilačkoj vojsci K.

Kada su došli na to područje sela su bila napuštena, pa je S. odmah uspostavio kontakte sa specijalnom jedinicom na T, predsjednikom opštine R. i civilnom policijom. Prisustvovao je jednom prilikom kada je S. prisutnim objašnjavao da je Prvi bataljon dio regularne Vojske Jugoslavije, te da niko nije došao da "žari i pali" i da će na tom terenu koji je zapodjenula vojska biti preduzeto sve da ne dođe do neželjenih situacija. Od tada je odnos sa civila popravljen i civilno stanovništvo se bolje ponašalo prema vojsci, pa su od njih dobijali drva i hranu.

Nakon 18.04. došao do saznanja da su izviđači iz jedinice pri njihovoj brigadi javili komandi brigade, te da je komandant brigade lično došao u komandu Treće čete i dao

zadatak da jedan vod iz Treće čete zauzme položaj u K. I. tokom dana 18.04.1999 godine. Tada je on zadužio jednog vodnika sa crvenom beretkom da preuzme komandu nad ovim vodom Treće čete. Naveo je i to da je lijevo od položaja Prvog bataljona prema J. bio raspoređen U. k, a po dubini ispred njih prema K. i na području K. po dubini bio je P. korpus. Tih dana oko 18.04 teritorijom koju je pokrивao Prvi bataljon iz pravca K. prema R. glavnim putem P-R. prošle su motorizovane kolone jedinice koju su zvali "f". Lično zna da je jednom prilikom na teritoriji koju su oni pokrivali zalutala grupa vojnika iz U. k, na taj način stupajući u zoni odgovornosti Prvog bataljona.

Smatra da ne postoje razlike u njegovom kazivanju kod istražnog sudije i na pretresu, te da u istrazi nije bliže zahtijevano da da pojašnjenje.

Dalje je naveo da mu je lično poznato da su komandiri osnovnih jedinica u sastavu bataljona od komande bataljona primili izvode iz Ženevske konvencije, a sve radi bližeg upoznavanja svakog od pripadnika bataljona sa pravilima rata i odnosa prema civilima, a komadant S. je stalo to potencirao prilikom svakog obilaska jedinica iz sastava bataljona.

Postojala je dokumentacija o radu bataljona koja je razdužena komandi brigade u B. Nikada nije čuo da je vršen odabir pripadnika Treće čete koji su raspoređeni u K. I. Jedinice vojne policije su bile potčinjene Podgoričkoim korpusu. Prije 18.04 nije bilo oružanog napada na pripadnike Prvog bataljona, kao ni nakon toga, a vojnici koji su pratili civile kako je ranije predstavio su bili u crnim uniformama sa oznakama tzv. OVK.

Tvrđi da M. B. – komandir Treće čete, nije bio u logoru te čete kada je on sa S. večeri kada se desio događaj u K. I. došao u logor, a neko od vojnika mu je tada na njegovo pitanje "gdje se nalazi", odgovorio "da je pošao kući". Smatrao je da je otišao po odobrenju S, a to je zaključio sa razloga jer S. vojnike to nije pitao, a što je ukazivao da je znao gdje se on nalazi, i da ga je on pustio. Isto tako, narednog dana po događaju do devet sati se nalazio u D. i do tada B. nije bio u četi.

Ne zna ko je od vojnika Treće čete bio u K. I, niti zna ko ih je narednog dana mijenjao. Ne zna ni ko je vodnik sa crvenom beretkom, izuzev da se radi o aktivnom vojnom licu, a što je čuo. Nije vođen nikakav disciplinski postupak protiv bilo zbog dešavanja u K. I. Nije mu poznato da li su i koje radnje preduzeli vojni istražni organi povodom događaja u K. I, niti da li je vršen pregled oružja ili da li su uzimane izjave od bilo koga. Osim mrtvih u K. I, obzirom da nije bilo drugih vatrenih okršaja nije bilo drugih mrtvih, pa zbog toga mu nije poznat slučaj pronalaska leša B. M, niti pak lokacija na kojoj je nađen.

Nije mu poznat nijedan slučaj pritužbe civila za svo to vrijeme na ponašanje pripadnika vojske, niti mu je bilo šta poznato u vezi transporta tijela iz K. I. Starješine iz sastave komande Prvog bataljona su imali radne sastanke, na kojima se informisalo o postignutom i komandant je izdao zadatke za naredne dane. Bataljona je imao zonu odgovornosti po širini i dužini oko 20 kilometara i to linijom fronta B-K-M.d. Međutim, petsto ljudi sa kojim brojem je raspolagao bataljon nijesu mogli "pokriti" tu teritoriju, jer petsto ljudi nije dovoljno za to. Stoga, je teren pokrivan vršenjem patrolne izviđačke dužnosti i to osmatranjem osnovnih pravaca i bitnih pravaca. Tvrđi da dana 18.04 ili u dane 12.05, 18.05, 20 ili 21.05 S. nikome nije naredio ubijanje ili povređivanje civila. Naprotiv, uvijek je davao upustva o humanom odnosu prema civilima.

Poznato mu je da je S. inicirao sastanke sa civilnim sektorom, kao i sa starješinom Specijalne policije Ž. S, pa su tako održana dva sastanka, nakon kojih je popravljen odnos između civilnog stanovništva i vojske. Na tim sastancima je S. predočavao da je spreman djelovati u cilju uspostavljanja dobre saradnje i otklanjanja svih nesporazuma

između vojske i civila. Tada je rekao da su njegova vrata uvijek otvorena u tom pravcu. Tim sastancima su prisustvovali predsjednik opštine R, načelnik policije, načelnih specijalnih jedinica, te predstavnici mjesnih zajednica.

U komandi bataljona slučaj u K. I. je tretiran kao vandredni događaj i isti nije nikada analiziran na način da je neko pominjao odgovornost S. Nijesu znali, niti su dobijali izvještaje o kretanju i zadacima vojnih jedinica koje su bile na susjednom terenu do terena koji je zaposjeo Prvi bataljon. Po naredbi komadanta S, K. V. je izvršio smjenu dana 19.04.1999 godine, Prvog voda Treće čete koji su se nalazili u K. I. U brigadi je postojao spisak svih pripadnika, kojim spiskom su unaprijed bili određeni pojedinačno komandiri četa, zamjenici komandira, komandiri vodova i sastav odjelenja. Komandir čete je u svakom trenutku znao koliko četa ima pripadnika i gdje se koji nalazi. Kao zamjenik komandanta bataljona nije vodio ratni dnevnik službeno, a vodio je bilježnicu dešavanja hronološki svakodnevno, koju bilježnicu niti je sačuvao, niti je razdužio. Sve naredbe koje je primio Prvi bataljon od izvršne komande bile su u pisanoj formi i sve su zavedene u protokol-djelovodnik naredbi komande bataljona. Isto tako, naredbe koje bi bataljonska komanda izdavala komandama osnovnih jedinica bile su pisane, samo slučajno usmene.

Tvrđi da je komadant S. svakodnevno slao podatke komandi brigade o dešavanju u bataljonu. Po naredbi S. K. V. je izvršio smjenu u K. I. Nije bio nijedan slučaj da neko u bataljonu ne postupi po naredbi pretpostavljenih. Ukoliko bi se desilo da je grupa vojnika, njih 20 do 30 poslato na neko mjesto sa određenim zadatkom, da izda naredbu za otvaranje vatre bio je zadužen pretpostavljeni starješina te grupe. Smatra da je zbog razloga hitnosti komanda brigade odlučila da preuzme komandu nad osnovnim jedinicama iz bataljona, a da sa tim komanda bataljona ne bude upoznata.

Svjedok M. D. u istrazi u bitnom je istakao da je 1999 godine, bio načelnik Odjelenja za operativne poslove i obuku u komandi Podgoričkog korpusa pri Vojsci Jugoslavije. Komanda korpusa formirala je osnovno komandno mjesto, pozadinsko komandno mjesto i istureno komadno mjesto u B. Na čelu isturenog komadnog mjesta u B. bio je pukovnik V. J. Njihov zadatak je bio da sprovode odluke u sjeverističnom dijelu Crne Gore, gdje su se nalazile jedinice Treća laka pješadijska brigada u B, 74 Granični bataljon u P. i jedna vojno teritorijalna četa iz sastava komande Podgoričkog korpusa koja je bila na Č. Zadatak ovih jedinica je bio potpuno zatvaranje granica prema A. i administrativne linije sa K. i M. Svakodnevno je dostavljan izvještaj komandi korpusa o stanju na terenu, pa je stoga dostavljen izvještaj o događaju u K. I. Sva dokumentacija o tom događaju je vanredno arhivirana juna ili jula mjeseca 1999 godine u komandi korpusa u Podgorici, a komanda korpusa je tu dokumentaciji predala komandi Druge armije. U vezi događaja u K. I. nije vršena analiza u komandi korpusa, a ne zna da li je vršena analiza u komandi Druge armije.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da su izvještaji o vanrednom dešavanju morali biti dostavljeni bez odlaganja u bilo koje vrijeme dana i noći. Podaci o upućivanju vojnih jedinica po pravilu korpusa kao vojnom propisu vođeni su kroz zapovjest. Po prispjeću izvještaja kod dežurnog u korpusa, izvještaj bi bio primljen i upisan u operativni ili ratni dnevnik, a komanda korpusa bi te izvještaje obradila u vidu informacija i po obradi prosleđivala komandi Druge armije. Po istom sistemu izvještavanja predviđenom za korpus radile su i jedinice niže od korpusa, dostavljajući izvještaje prema komandi korpusa. To podrazumijeva da je komanda Podgoričkog korpusa, obrađeni izvještaj svakodnevno dostavljala komandi brigade, a izvještaj o vanrednom dešavanju odmah. Obradivanje izvještaja podrazumijevanja izdvajanje važnog od nevažnog.

Navodi da je izvještaj o vanrednom događaju u K. I. lično imao u rukama, a dostavljen je osnovnom komandnom mjestu istog dana kada se događaj desio i tokom iste noći komanda korpusa prosljedila je taj izvještaj komandi Druge armije. U tom izvještaju se pominjalo "obostrano otvaranje vatre", odnosno da je došlo do oružanog sukoba jedinica Vojske Jugoslavije sa neprijateljskom formacijom. U sklopu opisa događaja pominjan je neki most, a od vremenskih prilika "kišica i sumrak". U izvještaju je bio upisan i broj poginulih. Predočava da nije pravilo da istražni sudija Vojnog suda dostavlja zapisnik o uviđaju komandi korpusa, te da se ratni dnevnik čuva po upustvu za arhiviranje vojnih dokumenata narednih 100 godina, a moguće i trajno. Izvještaj o događaju u K. I. je sadržavao opis događaja i mjesto, ali ne i učesnike u događaju, odnosno nije imalo imena pripadnika vojne jedinice koja je imala vatreni okršaj. Po njegovom saznanju u tom periodu u zoni odgovornosti 74 Graničnog bataljona bilo je sukoba sa pripadnicima OVK. Zona odgovornosti Podgoričkog korpusa duž granice sa A. prema U. južno se prostirala prema karauli B.

Topovska baterija iz Nikšića, po njegovom saznanju, tokom rata bila raspoređena u B, a dio Četvrte LP brigade iz Kolašina u reon K-K-B. U selo J. kod P. raspoređena je artiljerijska jedinica sa oružjem 122 mm. Nezvanično bio je u saznanju da su se na tom području nalazile jedinice zv. "f", a sa takvim službenim podatkom nije raspolagao. Nije isključio mogućnost da se takva jedinica nalazila na tom području.

Tzv. OVK sa aspekta Vojske Jugoslavije je imala status oružane grupacije na strani suprostavljene sile kao saradnik NATO-a, sa kojim je Vojska Jugoslavije stupila u rat. Zapovijesti koje sadrže zadatak vojne jedinice, sadržale su istovremeno i upustvo o pridržavanju međunarodnog prava, odnosno konvencija, pravila rata i slično. Ni na jednom od nivoa komandovanja nije zapazio da je izdavata komanda za ubijanje civila. Pripadnici vojske – vojnici su bili dužni po tada važećim propisima odbiti takva naređenja. Bilo je moguće da starješina više komande bez znanja neposrednog starješine niže jedinice može preuzeti komandu nad jedinicom ili dijelom jedinice na terenu, ali to nije pravilo. Niža jedinica je dužna postupiti po takvoj naredbi. Zona odgovornosti vojnih jedinica Podgoričkog korpusa protezala se administrativnom linijom koja je razgraničavala Crnu Goru i K. Sa druge strane administrativne linije sa teritorije K. su bile jedinice P. i U.k. i sadejstvo sa tim jedinicama sa Podgoričkim korpusom je bilo obavezno.

Svjedok M. V. u istrazi u bitnom je istakao da mu u vezi događaja u K. I. nije bilo šta poznato, jer je bio u sasvim drugoj formaciji na drugom prostoru. O događaju je saznao iz priča iz štampe. Negirao je da je transportovao leševe iz A. u P, a koje leševe su prethodno prebačeni iz K. I. Kazivanje svjedoka L. B. u tom pravcu ocijenio kao čistu laž. Poznato mu je da su jednom prilikom sa teritorije K. transportovani leševi OVK, koji su predati komandi Druge armije. Ti leševi su poticali iz sukoba između vojske i OVK, kada je bilo mrtvih i na jednoj i na drugoj strani. Radi se o događaju koji se desio u B, i on je tada bio zamjenik komadanta. Poznato mu je da je B. V. u vrijeme dešavanja u K. I. bio smijenjen sa neke dužnosti, te da se nalazio na dužnosti u službi bezbjednosti i raspoređen u komandi Prve armije u B, pa stoga ni formacijski nije mogao biti u vezi sa događajem u K. I. Naveo je da mu je poznato da se protiv B. V, pukovnika u vrijeme davanja njegovog iskaza vodio krivični postupak pri Vojski Crne Gore.

Na pretresu je pojasnio da je u vrijeme ratnog stanja 1999 godine, bio na dužnosti zamjenika komadanta 74 Graničnog bataljona, koji je imao zadatak zatvaranja granice tadašnje SRJ prema K. i A, pa su oni pokrivali prostor na planinskom masivu Č. južno sve do ispod K. Dalje južno bio je raspoređen 72 Ratni bataljon Podgoričkog korpusa.

DOKUMENTI

Svjedok B. V. u istrazi u bitnom je istakao da je dana 05.04.1999 godine, raspoređen iz Druge armije u Prvu armiju u B. O događaju u K. I. se nije mogao izjasniti šta se dešavalo, ko je komandovao, kao ni o drugim činjenicama u vezi toga. 30 jula 2002 godine, je iz Prve armije prekomandovan u Drugu armiju u Podgorici i postavljen je na dužnost načelnika kontraobaveštajne službe. 2004 godine došlo je do transformacije vojne službe bezbjednosti, te 13 kontraobaveštajna služba čiji je bio načelnik je ušla u sastav Petog centra vojno bezbjednosne agencije, koja je po svojoj nadležnosti pokrivala prostor Crne Gore.

Vršeci te poslove dolazio je do saznanja o dešavanjima za vrijeme NATO agresije, a između ostalog i o događaju u K. I. Jedno od tih saznanja o tom događaju je bilo da je tada došlo do ubistva više pripadnika albanske nacionalnosti, pa se zainteresovao da nije bilo povrijeđenih ili poginulih kod pripadnika Vojske Jugoslavije. O tom slučaju je nastavio da istražuje, pa je između ostalih uspostavio vezu i sa Dž. S, koji je u vrijeme davanja njegovog iskaza obavljao dužnost načelnika Ispostave u R. U vrijeme dešavanja u K. I. Đ. je bio aktivni vojnik Vojske Jugoslavije, a on mu je bio pretpostavljeni. Tokom razgovora isti mu je rekao da raspolaže svim saznanjima o dešavanju u K. I. i u B. i da je svoja saznanja dostavio nadležnim organima policije Crne Gore. Ta saznanja nije dostavio vojski, jer vojska nije pokazivala interesovanje za to. Procijenio je da je vojska taj slučaj htjela da zataška, pa je i zbog toga napustio vojsku i prešao u policiju. Dž. mu je u telefonskom razgovoru rekao da su u vrijeme dešavanja u K. I. on i još jedan zastavnik po imenu V. S, prebacili jednu djevojčicu u bolnicu u B. Ta djevojčica se zvala Z. Š.

U razgovoru potpukovnik O. Z. mu je ispričao ko je vršio uviđaj, te mu je ispričao da je tada došlo do prepirke između V. B. i pukovnika T, jer B. nije bio dozvoljen pristup na lice mjesta od strane Vojske Jugoslavije. Juna ili jula 2005 godine, došao je na mjesto zamjenika načelnika Petog centra vojno bezbjednosne agencije u P. Načelnik je bio B. P.

Prilikom primopredaje dužnosti između njih kada se B. penzionisan, našao je materijal vezan za slučaj K. I. Kako materijal nije bio procesuiran, tražio je da mu daju taj materijal, jer je procijenio da može biti od značaja za slučaj K. I. Materijal je dostavio Vrhovnom tužiocu Crne Gore, kao i informaciju koju je lično sačinio na zahtjev načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije.

Sve to je uradio po sopstvenoj savjesti, kako bi doprinio rasvetljavanju slučaja K. I. Između ostalih lica, tada je obavio razgovor sa vojnim tužiocem S. koji mu je rekao da je taj predmet poslat Vojnom sudu u B. Tada je S. prenio viđenje događaja, a po osnovu izjava lica sa kojima je raspolagao i zapazio je da su izjave tih lica bile dirigovane od nekoga, a u spisima je bio sadržan spisak oduzetih predmeta koji su nađeni na lice mjesta. Smatra da je komadant S. P. morao da zna šta mu radi vojska, a vezano za konkretne zadatke u svojoj zoni odgovornosti. Komandir bataljona je morao da ima stalnu komunikaciju sa svojim komandirima, pa je morao da uradi analizu događaja u K. I, kako to nalažu pravila. Da li je vršena analiza toga događaja ne zna. Obzirom da se radilo o ratnom stanju važila su druga pravila u odnosu na mirnodopsko stanje. U konkretnom Vojska Jugoslavije je imala preglednost terena kao i lica koja su se kretala, te su mogli da vide da se radi o civilnim licima, a ne o bilo kojoj vojnoj formaciji ili terorističkoj grupi.

M. V. i B. L. sačinili su zabilješku o razgovoru koji su vodili sa M. V, i tada je M. rekao da je vozio leševe iz K. I. iz svoje zone odgovornosti za P. Smatra da bliže činjenice u vezi K. I. može prezentirati B. D, kao i general major M. D, koji je u vrijeme dešavanja u K. I. bio načelnik

Operativnog organa Podgoričkog korpusa, te da je isti morao imati izvještaj potčinjenih sastava.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je za događaje u K. I, planini B, B, na C, K. i ostalim mjestima koja su bila zanimljiva sa aspekta bezbjednosti došao do saznanja nakon stupanja u 13 Kontraobaveštajnu službu koja je bila u sastavu Uprave bezbjednosti Generalštaba Vojske Crne Gore. Do tih saznanja dolazio je iz štampe i razgovora, a nikada nije bio službeno angažovan da u tom pravcu postupa. Činjenica je da je od L. G. - načelnika Petog Centra Generalštaba Vojske Crne Gore, lično tražio da mu napiše informaciju o dešavanju u K. I. i B. tokom 1999 godine. B. P. – načelnik Petog centra prilikom predaje dužnosti pitao ga je šta da radi sa dokumentacijom koju je držao u svojoj kasi, a u vezi zbivanja u K. I, a koju dokumentaciju je B. ostavio R. A. – pukovnik. Ta dokumentacija nije bila službeno zavedena. Dokumentacija je bila u neovjerenim kopijama. On je tu dokumentaciju uz propratni akt prosljedio Vrhovnom državnom tužiocu 2006 godine, a po prethodnom zavođenju u djelovodnik Petog centra. Kopiju dokumentacije ostavio je za sebe. Da je u K. I. izvršeno ubijanje civila zaključio je po osnovu nađenog materijala. Među pronađenim stvarima našao se jedan vojnički ranac u kojem je bio medicinski materijal, a na mjestu dešavanja nije pronađeno oružje i municija.

Optužene ne poznaje, osim što je čuo za P. S, kao krajnje profesionalnog i stručnog oficira, koji je tokom rata obavljao dužnost komadanta bataljona u Trećoj lakoj pješadijskoj brigadi, stručno, odgovorno i savjesno. Naveo je da pored linije komandovanja uvijek u okviru vojnih jedinica postoje i linije obavještavanja, pa je zato kroz svjedočenje ukazivao na imena lica kojima bi moralo biti nešto poznato o događaju koji se desio u K. I. Starješina sa najvišim činom i sa najvećom dužnošću tokom rata u zoni odgovornosti te brigade bio je komandant brigade S.S. S Dž. je u jednom razgovoru rekao da je jedan od razloga što je napustio vojsku bio i to što su pojedini slučajevi zataškavani, a među njima i događaji u K. I. i u B. Tada mu je rekao da su on i V. S. prevozili djevojčicu Z. Š.

Na osnovu stečenih saznanja ne može se izjasniti ko je rasporedio koju jedinicu i koje pripadnike vojske u K. I. 18.04.1999 godine. Ne zna ni razlog ni da li je i zbog čega ta jedinica raspoređena na tom mjestu. Zaključak da je vojska u K. I. "imala preglednost terena i lica koja su se kretala" je njegov lični sud koji je on stekao iz sadržine dokumentacije kojom je raspolagao. U toj dokumentaciji je naznačeno da se događaj desio oko 18 časova. Prikazana su odstojanja na skici, pa je po osnovu toga izveo zaključak kako je naveo. Nikada nije imao na uvid originalnu dokumentaciju o događaju u K. I, a pukovnik S. mu je rekao da je tu dokumentaciju prosljedio Vojnom arhivu, po prethodnom konsultovanju sa pukovnikom G. N.

Poznato mu je da je bilo brojnih povreda državne granice u vidu nedozvoljenog prelaza čobana, a za vatrene okršaje vojske i terorističkih grupa u tom vremenu ne sjeća se da je bilo, ali ne isključuje takvu mogućnost.

Vojni istražni sudija nije u obavezi da dostavlja zapisnike o uviđaju vojno obaveštajnim organima bezbjednosti. Pojašnjava, da je graničar u miru bio dužan da upozorava prije nego što otvori vatru, a u ratu nije. Da je M. V. vozio leševe iz K. I. za P. saznao je iz telefonskog razgovora sa V. M.

Nije u iskazima govorio da je vojska otvorila vatru niti bilo ko, ali da je do takvog utiska došao nakon što je pročitao zapisnik, izvršio uvid u skicu, pročitao spisak izuzetih stvari i predmeta prilikom uviđaja u K. I. Poznato mu je da je mnogo izbjeglica sa područja K. ušlo i prešlo preko teritorije Crne Gore u pravcu A, ali nije imao saznanja da su to činili i pripadnici OVK, koja je u to vrijeme predstavlja paravojnu formaciju.

Nikada nije čuo, niti saznao da je P. S. nekom naredio da ubija civile. Naprotiv, čuo je za njega kao oficira "par ekselans". To što je čuo da je u K. I. stradalo šest izbjeglica, nije ga uputilo na neki konkretan zaključak, pa ni u smislu zašto se to desilo, ako se desilo.

Svjedok B. P. u istrazi u bitnom je istakao da je 1999 godine, bio načelnik Odsjeka za obuku vojske pri komandi Podgoričkog korpusa. Po proteku 15-tak dana od bombardovanja Srbije dobio je naređenje da otvori istaknuto komandno mjesto u B. Zadatak mu je bio da uspostavlja vezu sa graničnom vezom i sa b. brigadom. Obezbjedivali bi, ako bi eventualno došlo do sukoba, pristup komandnom mjestu u B. U vezi događaja u K. I. ne može se izjasniti. O tom događaju je čuo samo iz priča. Poznato mu je da je komadant tog bataljona bio S. P. Formacijski nije bio u doticaju sa tim događajem. Prilikom vršenja uviđaja u tom mjestu nije vršio obezbjeđenje uviđaja.

Pukovnik J. V. je dostavio borbeni izvještaj komadantu Podgoričkog korpusa u vezi događaja u K. I. Nije znao šta sadrži taj izvještaj, pa se u tom pravcu nije mogao ni izjasniti.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio i dodao da su iz sastava Podgoričkog korpusa uz državnu granicu i administrativnu liniju bile raspoređene jedinice tog korpusa i to Treća pješadijska brigada kojom je komandovao potpukovnik S. S. U sastavu te brigade bio je Prvi bataljon kojim je komandovao P. S, kao i teritorijalna četa sa nazivom 31 četa, zatim 74 Granični bataljon, a moguće i neka od izviđačkih jedinica. Da bi komanda korpusa lakše rukovodila komandovanjem i brže i jednostavnije dobijala izvještaje od komandi tih jedinica formirana je isturenno komandno mjesto. On je bio zadužen za poslove operativnog dežurstva i poslove obezbjeđivanja prostorija isturenog komandnog mjesta. Isturenno komandno mjesto nije imalo ovlašćenje da komanduje bilo kojom od jedinica iz Podgoričkog korpusa, već da prima izvještaje od komandi tih jedinica i prosleđuje ih osnovnom komandnom mjestu Podgoričkog korpusa u P.

Obavljajući dužnosti u okviru operativnog dežurstva u isturenom komandnom mjestu, bio je zadužen da prima borbene izvještaje koje bi isturenom komandnom mjestu dostavljale komande vojnih jedinica iz sastava Podgoričkog korpusa. Tako je primio od komande Treće lake pješadijske brigade borbeni izvještaj povodom događaja u K. I. Takav izvještaj nijesu imali dužnost da provjeravaju, pa je isti primio i predao Odjelenju za veze u sklopu isturenog komandnog mjesta koje je bilo dužno da takav izvještaj šifruje, nakon čega bi šifrovani izvještaj potpisao komadant isturenog komandnog mjesta, a potom bi izvještaj bio prosljeđen osnovnom komandnom mjestu Podgoričkog korpusa. Tako je postupljeno i sa izvještajem koji je sačinjen u vezi događaja u K. I. Komanda vojne jedinice koja sačinjava borbeni izvještaj je bila dužna da takve izvještaje čuva trajno, a primjerak izvještaja koji se dostavljao isturenom komandnom mjestu čuvao se određeno vrijeme, pod oznakom "strogo pov". Ti izvještaji su dostavljani svakog dana do 21,00 h. U isturenom komandnom mjestu su objedinjavani i prosleđivani osnovnom komandnom mjestu u P.

Pojasnio je da se borbeni izvještaj sačinjava povodom svakog događaja iz kojeg je proizišao gubitak u vidu smrtnog stradanja, tjelesnih povreda, teškog oštećenja materijalnih sredstava. Izvještaji se sačinjavaju u pismenoj formi. Odluku o obezbjeđivanju administrativne linije između Crne Gore i K. u to vrijeme donijela je komanda Druge armije, kao i dio državne granice sa A, a sa zadatkom da se spriječi eksalacija ratnih dešavanja sa područja K. i A. na područje Crne Gore. Postojala je obaveza komanda vojnih jedinica od nivoa bataljona pa prema gore da vrše analize postignutog i prestojećeg. Posebno su se analizirali vandredni događaji, kao i redovna dešavanja u području zone odgovornosti

određenih vojnih jedinica. Analiza vandrednog događaja rezultira sačinjavanjem izvještaja o vandrednom događaju. Nije bila obaveza da se u vezi tih analiza sačinjava poseban dokument, jer je postojala obaveza komandi da sačinjavaju ratni dnevnik, u kojem su za svaki dan unošene konstatacije o vremenu, mjestu događaja i učesnicima u događaju. Komanda bataljona je bila u obavezi da sačinjava samo dva dokumenta, a to su ratni dnevnik i zapovjesti i to u pisanoj formi, a za ostalo je predviđena usmena forma i bilježnice komandanata i komandira nižih formacija bataljona. Te bilježnice su čuvane dvije godine.

Dalje je pojasnio da su postojale dvije vrste mapa i to radna karta štaba za sve nivoe od brigade prema gore. Na toj mapi se ucrtavaju rasporedi jedinice potčinjene toj komandi. Osim te, postoje i radne karte organa iz sastava komande, a koje su služile samo za potrebe tog organa. Postojale su i mape koje su sadržavale plan dejstva, koje su predstavljale prilog pisanom tekstu naredbe, zapovjesti, naredjenja i direktive. Na radnoj karti štaba Treće lake pješadijske brigade se morale nalaziti i granice zone odgovornosti cjelokupne brigade, položaj jedinica iz sastava brigade, susjedna komandna mjesta, komanda mjesta i mjesto komande veze ako je postojala u sastavu brigade. Sva ta dokumenta se mikrofilmuju i čuvaju u za to propisanim mjestima.

Svjedok Đ. S. u istrazi u bitnom je istakao da je bio pripadnik kontra obaveštajne službe Vojske Srbije i Crne Gore, pa je obzirom da je poznavao taj teren par puta bio raspoređivan na reon opštine R, a između ostalog i prije mjeseca aprila 1999 godine. Dolaskom u R. dobili su operativni podatak da je na tom terenu vojska pričinjavala probleme stanovnicima K. I, u smislu da je otuđivala motorna vozila, da su palili štale, otuđivali stoku i slično. Narednog dana, pošao je prema prevoju K, prema punktu C. Došavši na taj punkt zatekli su dosta policije i vojske. Bio je dan. Čuli su galamu i viku iz pravca K. I. Na putu iz pravca C. prema K. I. zapazili su grupu vojnika koja se kretala u njihovom pravcu, a ispred njih grupu civila. Pitali su nekog od vojnika "šta se dešava", a on je odgovorio "evo našli smo ih gore u šumu". Zapazio je da su civili uznemireni, neki su bili prljavi, neki plakali, a neki povrijeđeni. Naložio je da ih uvedu u neku kućicu i da ih okrijepe vodom. U toj grupi zapazio je jednu djevojčicu koja je plakala. Na njegovo pitanje "zašto plače", odgovorila je nešto na albanskom, što on nije razumio. Nakon toga, iz te grupe je jedan stariji čovjek na srpskom rekao "nemoj tako, ovo dijete je ranjeno". Na njegovo pitanje "gdje je ranjeno", odgovorio je "u ruku". Tokom daljeg razgovora saznao je da su ta lica iz N. s. kod P, a da je dijete ranjeno prethodne noći kad su pokušavali preći prema R. Dalje su mu kazali da je bila noć dok su se kretali tim putem kroz šumu, da je na njih pripucano. Potom su oni zalegli na to mjesto i čekali su sve do zore. Rekli su da ne znaju ko je pucao, te da je pucano iz pravca teritorije Crne Gore. Nijesu znali gdje je to mjesto, jer su išli kroz šumu. Naveo je da se ta djevojčica zvala Z. Š. i da je tada imala 12 godina. Potom su tu djevojčicu zbrinuli u Dom zdravlja gdje joj je ukazana ljeakarska pomoć. U grupi se nalazila jedna starija žena životne dobi oko 70 godina, koja je isto tako bila ranjena u nogu.

Naveo je da u vezi događaja u K. I. nije bio angažovan, osim ovog što je predočio, tako da se nije mogao izjasniti o događaju koji se desio u tom mjestu.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je istakao da ne zna kojeg datuma, čak ni mjeseca je sa V. S. došao na područje R. Informacije da vojska pričinjava štetu i probleme stanovništvu K. I. su bile neprovjerene, pa su radi provjere pošli on i S. na to mjesto. Nije siguran da je taj čovjek rekao da je pucano na njih iz pravca teritorije Crne Gore, a zasigurno zna da je rekao nešto kao približno ovom "negdje gore kroz šumu noću je neko pucao na nas, a onda smo mi zalegli i čekali zoru". Kada su odveli djevojčicu u

bolnicu zapazio je da je ista zadobila prostrelinu nadlaktice i da je po njegovoj procjeni nadlaktina kost slomljena.

Kada su on i S. stigli na punkt na C. čuo je da neko iz te grupe civila govorio da "bježe od NATO bombi", a što je izgovorio više puta. Zadatak službe u kojoj se on nalazio je bio da provjeravaju šta radi i vojska i policija na tom terenu, a kako bi se izbjegli eventualni sukobi. Nije imao zvaničnih saznanja da je vojska otuđivala motorna vozila, palila štale, otuđivala stoku, izuzev što je do takvih podataka došao u razgovoru sa mještanima iz K. I. Kao primjer navodi da mu se jedan od građana K. I. žalio da mu je otuđen traktor i vozilo "Jugo" i da se isti nalaze u K, u kojem pravcu je izvršena provjera, pa je Ispostava iz K. dostavila odgovor da takva tvrdnja nije istinita. Dok se nalazio na punktu C. i prema saznanjima koje je dobio nijedan podatak nije ukazivao ni na jedan negativan postupak vojske prema civila. Navodi da kontra obaveštajna služba u čijem je sastavu on bio, nije dobila nijedan izvještaj o tome šta se desilo u K. I. dana 18.04.1999 godine.

Svjedok O. Z. u istrazi u bitnom je istakao da kada se desio događaj u K. I. je bio u službi bezbjednosti Podgoričkog korpusa na dužnosti referenta. O događaju u K. I. se nije mogao izjasniti jer nije bio akter tog događaja u bilo kojem svojstvu. Narednog dana po događaju prošao je magistralnim putem koji vodi preko K. do P, pa je na tom putu zapazio prisustvo dosta vojnika i civila.

Jednom prilikom pukovniku B. je između ostalog rekao da je iz nekih priča vojnika iz rezervnog sastava čuo da je u K. I. bilo vatrenog okršaja, te da je vojska odgovorila na vatru koja je uslijedila iz reona – područja K. I. Tada je B. rekao i to da mu je pukovnik T. rekao da je bilo verbalnog duela između njega i V. B, a bliže mu nije govorio. Do konflikta između njih je došlo jer je B. tražio da bude prisutan na uviđaju, a što mu nije dozvoljeno.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stin što je pojasnio da nije imao nikakva konkretna zaduženja vezano za događaj koji se desio u K. I. Narednog dana je prošao magistralnim putem R-K, i na jednoj raskrsnici vidio grupu civila i vojnika. Na tom mjestu je zapazio pukovnika T. R, kao i generala J. S. Sa T. je toga dana došao do B. do isturenog komandnog mjesta i tu su se razdvojili. Kasnije je saznao da su u K. I. vojnici uzvratili na vatru koja je otvorena na tu jedinicu i da je bilo poginulih. On nije imao nikakvih konkretnih zaduženja, u pravcu ispitivanja šta se desilo u K. I. Poznato mu je da je negdje 2007 godine, načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, general J. L, tražio od vojno bezbjednosne agencije Petog centra u P, da mu se radi upoznavanja dostave podaci u vezi događaja u K. I. Tada je načelnik Petog centra bio V. B. Na traženje pukovnika B. iznio je svoja saznanja i procjene u vezi sa tim događajem, a B. je od svih lica za koje je smatrao da mogu imati neka saznanja tražio takvu informaciju. Ko mu je govorio da je vojska u K. I. razmijenila vatru nije se mogao izjasniti, a sva saznanja koja je stekao su ukazivala na činjenicu da je na pripadnike vojske otvorena vatra iz pješadijskog naoružanja i da je na vatru odgovoreno vatrom iz takvog naoružanja. Bilo je priča da je među poginulim bilo i naoružanih lica. Po njegovom saznanju pripadnici jedinice vojske su zauzeli pravilan položaj, te da je na vojsku otvorena vatra na koju su oni odgovorili.

Poznato mu je da je pukovnik B. povodom tih saznanja sačinio izvještaj, koji je dostavio načelniku Generalštaba vojske Crne Gore.

U vezi stradanja lica na području sela B, B, G. B, kao na reonu planine H. u periodu aprila i maja 1999 godine, je istakao da nema nikakvih saznanja. Dalje je naveo da je po njegovom sjećanju tokom 1998 i 1999 godine, u vrijeme ratnih dešavanja bilo upada diverzantno terorističkih grupa na područje opštine P, B. i R. iz pravca K. Tako je jednom

prilikom poginuo vojnik Đ. D. – pripadnik 74 Graničnog bataljona, a u tom događaju je ubijen jedan terorista, a drugi ranjen. Poznato mu je da je sahrani tog lica prisustvovalo oko 15.000 ljudi, a što je upućivalo na zaključak da se radilo o važnom licu OVK. Poginuli kao i lica koja su bila sa njim su bili u uniformi OVK. Pored tog, bilo je i drugih upada terorističkih grupa na području Crne Gore iz područje K, i to posebno na tromedi A, Crne Gore i K. Navodi da je vojska u mjestu B. p. prema B, zarobila 7-8 naoružanih terorista koji su bili naoružani pješadijskim oružjem kinenske proizvodnje.

Pripadnici Treće lake pješadijske brigade pronašli su dvadesetak pušaka koje su pripadnici OVK odbacili prilikom bježanja od strane Vojske Jugoslavije, kao i jedan ručni bacač. Takođe mu je ponato da je 1998 godine, prije ratnog dešavanja zaustavljena veća kolona izbjeglica na području opštine P, te da je tada pronađena odbačena veća količina naoružanja, a ta lica su autobusima prevezena za A. Među izbjeglicama, među ženama i djecom bilo je i odraslih muškaraca koji su odbacivali naoružanje kada bi nastupili na području Crne Gore i tako prelazili Crnu Goru. Negirao je da je bilo kada pukovniku B. rekao da je prisustvovao uviđaju, niti događaju kada V. B. nije dozvoljen prilazak selu K. I. Nakon mjesec dana nakon događaja u K. I, iz čiste znatiželje pošao je do tog mjesta i tada nije kontaktirao sa bilo kim, niti stekao bilo kakva saznanja. Nije mu poznato da je ijedan pripadnik iz organa bezbjednosti imao konkretno zaduženje radi sticanja operativnih saznanja vezano za taj događaj.

Naveo je da isključivo pravo komandovanja jedinicama ima komadant te jedinice ili onaj koji je određen da ga zamjenjuje. Međutim, može se desiti da u slučaju iznenadne situacije, na primjer komadant brigade neposredno komanduje četama u sastavu bataljona, bez znanja komadanta bataljona, ali o tome mora upoznati komadanta ili komandire niže formacije. Vezano za formiranje i djelovanje Treće lake pješadijske brigade počev od mobilizacije do rasformiranja nije mu konkretno bilo šta poznato.

Nije mu poznato brojno stanje tog bataljona, ali tvrdi da taj bataljon nije mogao kontrolisati zonu po frontu i dubini kako bi se potpuno – hermetički zatvorio taj prostor. Moguće je prikazao situaciji da na primjer u komandi čete dođe komadant brigade bez komadanta bataljona i direktno naređuje komandiru čete ili licu koje ga zamjenjuje da se angažuje ljudstvo čete radi izvršenja konkretnog borbenog zadatka usled nastanka iznenadne situacije kao što je upad neprijatelja koji bi brzo uslijedio. Ukoliko bi se radilo o pretpostavljenom koji nije prvi pretpostavljeni, ali jeste neki naredni pretpostavljeni iz istog korpusa, u takvoj situaciji bi postupio bez pogovora.

Svjedok B. V. u istrazi u bitnom je istakao da je u vrijeme dešavanja u K. I. obavljao funkciju pomoćnika ministra unutrašnjih poslova. Od Centra bezbjednosti R. obaviješten je da je došlo do incidenta u mjestu K. I. i G. B. Obaviješten je da im nije bio dozvoljen pristup mjestu gdje se desio taj događaj, a da pretpostavljaju da je bilo mrtvih. Nakon toga, došao je u R, odakle je pošao prema K. I. Sreo je S. J, koji je tada bio načelnik štaba Druge armije. Insistirao je da prestanu incidenti, što je prihvaćeno sa druge strane. Vršnju uviđaja nije prisustvovao jer mu vojna policija to nije dozvolila, tako da se nije mogao izjasniti šta se desilo te noći na tom mjestu. Događaj se desio u zoni odgovornosti Vojske Srbije i Crne Gore, pa stoga Mup nije imao poseban tretman u pristupu licu mjesta, niti u preduzimanju radnji u vezi uviđaja. Put je bio blokiran od strane vojske i vojska je vršila uviđaj. Nakon tog događaja nije bilo više incidenata na tom području. Nijesu mu poznate činjenice u vezi dešavanja u K. I.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da se sa J. S. toga dana sreo slučajno, a da mu u vezi događaja u mjestu K. I. laz, U, Ć, G. B, B. i B, a koji događaji su se

desili 18.04, 12.05, 18.05, 20 i 21.05.1999 godine, nije bilo šta poznato. Mjesto gdje se susreo sa S. nalazi se na raskrsnici puteva asfaltnog i priključnog lokalnog makadamskog puta koji vodi ka selu K. I. U R. je pošao par sati po primljenom obavještenju da se desilo ubijanje i ranjavanje.

Nikada nije stekao saznanje da su na području opštine R. boravili pripadnici OVK tokom 1999 godine, niti da su izbjeglice pratile naoružane grupe ili lica. Nije se mogao sjetiti nijednog slučaja da je neko prijavljivao "nedolično ponašanje" vojnika tokom boravka vojnih jedinica na području R, ali nije mogao to ni isključiti. Nijednom prilikom nije prisustvovao "mješovitom" sastanku civilne vlasti iz opštine R, pripadnika MUP-a i vojske. Kada se sreo sa S, isti mu je saopštio da pravosudni organi vojske vrše uviđaj, te da dok se ne završi uviđaj niko ne može proći, niti prići od civila, pa ni pripadnici MUP-a. Što se tiče saradnje između vojske i policije u tom vremenu, istakao je da saradnje nije ni bilo, a skoro da nije bilo ni komunikacija.

Što se tiče oficira P. S. čuo je "da je bio korektan u komunikaciji" sa pripadnicima MUP-a Crne Gore. Misli da je S. imao korektnu saradnju sa S. Ž. – starješinom Posebne jedinice MUP-a Crne Gore koja se nalazila na tom području. Smatra da je u Crnu Goru u tom vremenu ušlo i više desetina hiljada izbjeglica sa K, a sa tim podatkom je raspolagao Komesarijat za raseljena lica i izbjeglica. Dužnost Mup-a je bila da obezbjedi sigurnost tih lica. Nikada nije dobio informaciju da je neki pripadnik OVK razoružan, lišen slobode ili prinudno vraćen sa područja Crne Gore na područje K. i A. u tom vremenu. Dalje je naveo da je moguće da je tada bilo "oštrih" riječi između njega i T. sa kojim je bio S. J, ali se ne sjeća da je nekome tada rekao "hoćete rat, imaćete rat". Naveo je da Mup nikada nije dobio zapisnik vojnih istražnih organa o izvršenom uviđaju u K. I, B. ili nekom drugom mjestu. Smatrao je da su pripadnici Mup-a trebali biti prisutni vršenju tih uviđaja. Pošto Vlada Crne Gore nije proglasila ratno stanje 1999 godine, zbog toga su Mup Crne Gore, kao i svi organi Crne Gore funkcionisali na osnovu Zakona i Ustava Crne Gore, a Ministarstvo unutrašnjih poslova nije prihvatilo da izvrši naredbu Savezne vlade o potčinjavanju vojnoj komandi.

Svjedok K. N. je u bitnom istakao da je u vrijeme koje se odnosi na predmet svjedočenja obavljao funkciju predsjednika opštine R. Počev od marta pa do kraja maja 1999 godine, nije imao slobodan pristup na cjelokupnu teritoriju opštine R i to u dijelu administrativne granice prema K, na kojem području je bila raspoređena vojska. Isti pristup nijesu imali ni ostali civilni organi. Bilo je informacija da je bezbjednost stanovništva na tim područjima ugrožena. Zbog toga je nastojao da organi lokalne uprave upostave saradnju sa komandama tih vojnih jedinica, a zatražio je na tim područjima jačanje policijskog sastava, jer postojeći sastav OB R. takvu sigurnost nije mogao garantovati. Ovo sa razloga jer se situacija sa K. reflektovala na tim područjima. Stoga je u hotel "T" locirana policijska jedinica koja je brojala oko 100 pripadnika. Cilj im je bio da se dešavanja sa K. ne prenesu na teritoriju opštine R.

Teritorijom opštine R. prolazile i paravojne jedinice, odnosno naoružana lica koja nijesu bila u sastavu Vojske Jugoslavije. Bio je u saznanju da se desilo nekoliko ubistava na teritoriji opštine R, ali ne zna tačno mjesto gdje su se desila ubistva, niti ko su počinioci. Lokalna administracija je nastojala da uspostavi komunikaciju sa vojskom, a kvalitetna saradnja uspostavljena je dolaskom oficira P. S. Saradnja sa njim bila je svakodnevna, sa ciljem da se onemogući eventualni sukob stanovništva i vojske. S. je pomagao obavještavajući ih u vezi pokreta i namjera pojedinaca iz sastava vojske, a sve sa ciljem da se spriječe incidenti. Zbog toga je održano na desetine sastanaka u hotelu "T", kojem je prisustvovao i S. Na sastanke je uglavnom dolazio sam. Nijesu mu poznata čak ni

imena optuženih, izuzev P. S, pa time mu nije ni poznato njihovo djelovanje. Od oficira poznavao je još i S. S, sa kojim nijesu imali dobru saradnju.

Sjeća se da je primio usmene pritužbe mještana iz sela B. i K. I, da ih pripadnici vojske šikaniraju i zlostavljaju, a ponekad i fizički maltretiraju, te da je prvenstveno maltretiraju žene i njihove kćerke. Do takvog saznanja došao je posredno od NN građana. Niko od građana R. nije niti smrtno stradao, niti je povrijeđen od strane vojske. Dešavalo se da vojska šenluči kroz R, te mu je poznato da je vojska ugrozila sigurnost sina Š. D, a ne zna da li je to bila Vojska Jugoslavije ili "f". Naveo je da ne zna tačan broj izbjeglica koji je sa K. dolazio u R, a misli da se radi o više stotina hiljada stanovnika albanske nacionalnosti. Kao predsjedniku opštine nije mu poznato da li su izbjeglice posjedovale oružje. Međutim, dopirale su takve glasine. Nije mu poznato poznato da je na područje opštine R. evidentirano prisustvo pripadnika UCK, odnosno vojske albanaca sa K, a takve informacije mu nijesu bile ni dostupne obzirom na posao koji je obavljao.

Prema izvjesnim informacijama "f" su boravili na području opštine R. tokom ratnih dešavanja, pa i u periodu koji je predmet svjedočenja. U razgovoru S. mu je rekao da on te jedinice nije mogao kontrolisati, jer mu nijesu podčinjene, a poznato mu je da je prema pripadnicima vojske preduzimao mjere upozorenja zbog njihovog ponašanja, a pripadnicima lokalne uprave u R, i Posebnoj jedinici policije ukazivao na ta lica, a sve sa razloga kako bi se spriječili sukobi između vojske i građana.

Tvrđi da je poslije svakog sastanka sa komandantom S. smanjem broj nedoličnog ponašanja pripadnika vojske.

Sastancima između njega, Ž. i S, prisustvovao je i načelnik OB R, kao i viđeniji ljudi iz naselja, koji su imali zadatak da utiču na stanovnike sela da se uzdrže od sukoba sa neodgovornim pojedincima iz sastava vojske. Poznato mu je da je i sam S. predlagao da se takvi sastanci održe i u njegovoj komandi, ali je on procijenio da to ne bi bilo bezbjedno, pa stoga takvi sastanci nijesu ni održani. Po njegovom saznanju komandant Ž. je prisustvovao takvih sastancima.

U svakodnevnim komunikacijama nikada nije dobio informaciju o negativnom i lošem činjenju komandanta S. Saradnju sa komandantom S. ocijenio je izvandrednom, pa je stoga kada je rat završen, pozvao S. na proslavu dana opštine R, kao i Ž, kojoj proslavi su oba prisustvovala. Državnim organima Crne Gore predočavao je postojeću situaciju, pa su stoga u okviru tih informacija, državni organi Crne Gore bili upoznati da komandant S. "prestavlja svijetli primjer ponašanja u cilju da se očuva mir i stabilnost".

Poznato mu je da je uz granicu sa K. bilo vojnih jedinica ne samo iz Crne Gore, nego i iz Srbije, a paravojne jedinice tzv. "f" imali su različite uniforme u odnosu na Vojsku Jugoslavije. Nosili su šešire umjesto kapa. U jednom od ličnih konatakata sa pripadnicima te jedinice, saznao je da ti sa kojima je razgovarao potiču sa područja B. Njegov lični zaključak je da civili nijesu razlikovali vojsku od paravojnih formacija, te da su sva uniformisana lica za njih bili pripadnici Vojske Jugoslavije. U vezi događaja u K. I, održan je sastanak u R, radi procjene bezbjednosne situacije, a kojem sastanku je prisustvovao i S. M. Tada je napravljena procjena, a njegov lični utisak je da su ta civilna lica stradala bezrazložno.

Pojasnio je da se radilo o slučajevima nedoličnog ponašanja pojedinaca iz Vojske Jugoslavije, te da svi pripadnici Vojske Jugoslavije nijesu ispoljavali nedolično ponašanje, te da su pojedinci urušavali ugled vojske. Stanovnici sela B, konkretno porodice D. i M, ukazivali su na korektan odnos između njih i vojske.

Ne zna koja je vojna jedinica bila u K. I, pa ni u vremenu kada su stradala ta lica, niti da je na civile u K. I. otvorena vatra od strane vojne jedinice kojom je komandovao P. S. Predočio je da teritorija opštine R. čini površinu od 42.000 hektara.

Svjedok M. M. je u bitnom istakao da se dana 16.04.1999 godine, javio po pozivu u vojnu jedinicu koja se prema njegovim saznanjima zvala "B. B. D". Bio je raspoređen u mjestu B. kod R. u sanitetski vod. Zadatak sanitetskog voda je bio da se stara o zdravstvenom stanju pripadnika brigade i pruža usluge liječenja u okviru raspoloživih mogućnosti. Pored toga davali su i upute za odlazak pripadnika vojske u neku od zdravstvenih ustanova, konkretno u Opštu bolnicu u B. U tom vodu bio je sve do njegovog rasformiranja prestankom rata. I pored protoka vremena sjeća se da su pružili usluge malom broju vojnika, svega do 10-tak slučajeva koji su se javili na pregled i upućivani u bolnicu u B. Drugih pregleda bilo je više, a usluge su pružane u njihovoj ambulanti. Vezano za optužene istakao je da se ne može sjetiti da je bilo ko od njih u tom periodu bio korisnik usluga sanitetskog voda, a da je bilo sjetio bi se i bez knjige protokola, jer se radi o licima od kojih je neke poznao još iz civilista. Ipak, napominje da je prošlo od tada skoro 12 godina. Kada se desio događaj u K. I, sutradan ili narednih dana niko se od optuženih nije javljao radi ljekarske pomoći. Pojašnjava da su oni pisali poštedu za mirovanje kod slučajeva lakših povreda – upale pluća i sličnih ugrožavanja zdravlja. Sjeća se da su tada imali dva uputa za pripadnika brigade zbog upale slijepog crijeva dok je on bio u sanitetskom vodu, ali ne u dane kada se desio slučaj u K. I.

Kako se desio događaj u K. I. nije mu poznato, niti ko je učestvovao u tome, a niko od sanitetskog voda nije tražio ljekarsku intervenciju na terenu, niti je bilo ko dopremljen zbog povrede. Dok je on boravio u brigadi nije bilo ratnih dejstava, pa se ljekarska pomoć svodila u slučajevima lakših bolesti pripadnika brigade. Bilo je pravilo da se svaki pripadnik brigade za slučaj potrebe liječenja prvo javi sanitetskom vodu kako bi dobio uput za dalje liječenje.

P. S. opisuje i tvrdi da je oličenje pravog oficira i čovjeka. Tvrdi da je lično bio prisutan kada je S. govorio vojnicima da budu pravi ljudi i vojnici, te da ne dozvole bilo kakve incidente i gluposti. Takvi su i optuženi M. B, kao i ostali optuženi. Za vrijeme koje je on proveo u sanitetskom vodu nikada nije imao bilo kakvu nelagodnost, niti se bilo kada našao u situaciju da takvu nelagodnost osjeti, već su prema njemu svi imali pozitivan stav. Nikada nije čuo da je bilo ko od optuženih počinio bilo kakav incident prema bilo kome. Vezano za odsustva vojnika iz jedinice zbog bolesti, a po uputu koji je davao sanitetski vod, vođena je evidencija u knjizi protokola, a poznato mu je da u vezi odlaska pripadnika brigade iz jedinice, bilo to kući radi završetka nekih poslova ili porodičnih obaveza, je bilo isključivo u domenu pretpostavljenog starješine.

Svjedok D. M. je u bitnom izjavio da se dana 23.04.1999 godine, javio u R. na mobilizacijsko zborište, te da je raspoređen u komandu bataljona. Njegovo zaduženje je bilo da po mobilizacijskom spisku koji mu je dostavljen vojne obveznike po javljanju upućuje u određene vojne jedinice u sastavu bataljona. Drugih zaduženja tada nije imao. Na to mjesto je ostao sve do kraja maja 1999 godine. Nakon formiranja bataljona dobio je zaduženje da isplaćuje novčana sredstva vojnim obveznicima po osnovu plata i dnevnica. Isplatu je vršio kako u komandi, tako i u mjestu gdje su se nalazile jedinice. Poznato mu je da je jedna četa tog bataljona bila raspoređena na K, druga u B, a treća u M. d. Zna da je M. B. bio komandir jedne čete. Dešavalo se da jedan vojnik primi novčana sredstva i za 10-15 ljudi. Njemu je pretpostavljeni bio P. S, a dešavalo se da mu isti usmeno odobri odsustvo, što je on koristio. Isto tako, S. se vojnički odnosio i uvijek je obavještavao kada će biti odsutan, a posebno se interesovao da li ga je neko

tražio. Smatra da je svakodnevno odlazio na tereren izjutra, a vraćao se uveče, tako da su komandiri četa rijetko dolazili u komandu bataljona. Nije bio zadužen da vodi bilo kakvu dokumentaciju ili evidenciju ili spiskove. Nije mu poznato da je vođena bilo kakva knjiga odsustva iz jedinice, niti je on imao bilo kakvo zaduženje oko evidencije pošte ili pošiljki, kurirske službe ili radio stanice. Nije mu poznato da li su vođene knjige odsustva tzv. pregled gubitaka, prijema-otpreme pošte ili bilo šta drugo izuzev o isplati novčanih sredstava. U mobilizacijskom spisku je pored rednog broja bilo upisano ime vojnog obveznika, naziv u vidu šifre niže jedinice u kojoj se upućuje.

O događaju u K. I. saznao je iz štampe, nakon pritvaranja optuženih. Nikada nije vodio zapisnike sa nekog sastanka komande bataljona i brigade ili slično. Potvrdu da odustvuje dobio je usmeno i nije dobijao nikavu pisanu potvrdu. Nikada nije prisustvovao sastanku komande bataljona na kome bi se razmatrala pitanja kao što su raspored sopstvenih ili neprijateljskih jedinica ili slično.

Svjedok S. S. je u bitnom istakao da je tokom ratnih dešavanja 1999 godine, bio komandant Lake pješadijske brigade, čija komanda je bila u B. Toj brigadi je bila nadređena komanda Podgoričkog korpusa. Komandant korpusa bio je general S. O, a komandant armije general M. O. U sastavu Lake pješadijske brigade bio je i Prvi bataljon Treće lake pješadijske brigade, na čijem čelu je bio potpukovnik P. S. Taj bataljon bio je namijenjen za zatvaranje određenog pravca ili rejona i borbe sa diverzantsko terorističkim grupama. U P. je bio stacioniran 74 Granični bataljon. Treća lake pješadijska brigada je mogla da se upotrijebi za dubinsko obezbjeđenje državne granice. Velika razuđenost i isprecijanost terena zahtijevala je da Treća lake pješadijska brigada bude raspoređena u širem reonu opština P, A, B. i R.

Optuženog S. poznaje još od 1979 godine, jer su završili istu klasu Vojne akademije u B. Starješine koje su došle na ispomoć i koje su postavljeni za komandante je kao komandant brigade upoznao sa tokom mobilizacije, sa problemima koji postoje, kao i o popuni ratnih jedinica, sa zadacima njihovih jedinica, te šta ih očekuje u narednom periodu, jer su kao vojnici morali da idu ispred civila. Smatra da je S. imao težak zadatak da to realizuje zbog uslova koji su postojali i raznih dezinformacija o postupanju vojske. Poznato mu je da je S. imao korektnu saradnju sa predsjednikom opštine R. N. K, sa kojim on takvu saradnju nije imao. Njegovo komandno mjesto se mijenjalo u zavisnosti od situacije, a bataljon je pokrivalo četiri opštine – P, A, B. i R. Svo vrijeme sukoba je proveo na tom terenu, pa i za period od 18.04 do 21.05.1999 godine. Čitavo vrijeme je bio u stalnom kontaktu sa svojim podređenim oficirima i skoro nonstop se nalazio na terenu. Za to vrijeme nije dobio podatak da se u zoni njegove odgovornosti stradali albanci civili, niti je to čuo od svojih oficira. Nije čuo da su stradali civili ni u mjestu U, Ć. I, G. B, B, G. p, selo B, S p, a čuo je o događaju u K. I. Obaviješten je o tome da su se njihove jedinice nalazile iznad sela, te da je došlo do sukoba, da je iz tog sela otvorena vatra prema vojsci, te da su vojnici morali i odgovorili su adekvatno na tu vatru.

Saznao je da je otvorena vatra i na uviđajnu ekipu koja je narednog dana vršila uviđaj. U blizini K. I. nalazi se šuma Š. koja je kako on smatra administrativna granica između Crne Gore i Srbije, a koja je korišćena za izvlačenje ranjenika, za snadbijevanje šiptarskih snaga. Pretresom te šume nalazili su naoružanje, krvave uniforme, kompletne prve pomoći koji su bili strane proizvodnje, hranu, stare borbene rančeve, a što je sve ukazivalo da je ta šuma korišćena na način kako je to prethodno opisao. Tada su bili u saznanju da je jedan ljekar koji ima ili kuću ili vikendicu u K. I, glavni organizator izvlačenja ranjenika sa teritorije K. Smatra da S. nije bio u K. I. kada se desio taj događaj, već najvjerovatnije na svom komandnom mjestu. Po događaju u K. I. od strane načelnika štaba pukovnika

J. dobio je zadatak da se pripremi i formira grupu i da sutradan pođe u K. I. i da vidi o čemu se radi. Dobio je naređenje da obezbijedi mjesto gdje se događaj desio, jer je padao mrak i nijesu postojali uslovi za vršenje uviđaja. Narednog dana zajedno sa S. je pošao u to mjesto. Koliko se sjeća nakon događaja u K. I. nije imao direktan kontakt sa S, već su jedan i drugi postupali po naredbama iz komande brigade. Smatra da su mjesta U, Ć. L. i G. B. bili u zoni odgovornosti Treće lake pješadijske brigade, kao i mjesta B, G. p, B. i S. p. Treća laka pješadijska brigada je imala oko tri hiljade ljudi. Za optužene osim S. nije čuo, niti ih je poznao. Dalje pojašnjava da su ratne dnevnik vodili i bataljoni i brigade, a u njima je bilježeno sve što se dešavalo u jedinici tokom 24 časa, te da u ratu nema vandrednih događaja. Ukoliko bi se desilo da u nekoj jedinici neko pogine i slično, a da je mir, to bi bio vandredni događaj i tada bi se formirala komisija za ispitivanje vandrednog događaja, a u ratu se vrši samo uviđaj od strane istražnog sudije i ostalih istražnih organa. Na komandnom mjestu brigade postoji lice koje je odgovorno da prima sve podatke iz potčinjenih jedinica, a on kao komandant je uglavnom bio obavještavan šta se dešava, pa i o sukobu u K. I.

Obaviješten je nakon tog događaja da je grupa šiptarskih vojnika u maskirnim uniformama vodila neku grupu civila, te da su otvorili vatru prema vojsci, koja je bila iznad po visovima, nakon čega su se povlačili prema šumi Š. Tada je, ne zna da li St. ili nekom drugom naredio, da jedinica ni u kom slučaju ne smije sići u selo K. I, već da kružno obezbijedi to mjesto, pošto je padao mrak. O tome je izviješten načelnik štaba Podgoričkog korpusa, koji se nalazio na svom komandnom mjestu. Na taj način je postupljeno i sa razloga kako bi se istražnim organima koji su trebali da izvrše uviđaj izjutra obezbijedili uslovi za vršenje uviđaja. S. je naložio da bude spreman da zajedno sa njim i načelnikom štaba pođu do K. I, što su i uradili narednog jutra. O tome je, kako navodi, zasigurno sačinjen izvještaj i dostavljen komandi isturenog komandnog mjesta. Taj izvještaj može da bude u usmenoj ili pisanoj formi, a informacija prenijeta preko sredstava veze ima značaj i smatra se kao pisani trag.

U ratnom dnevniku može da bude telegram kao prilog i da ratni dnevnik bude važeći dokument. Dobili su podatak da su teroristi bili pomiješani sa izbjeglicama.

O događaju u K. I. sastavljen je telegram koji je dostavljan po vertikali i komandi Podgoričkog korpusa i komandi armije. Nakon toga, dobio je naređenje da pođu na mjesto događaja, pa su on, S. i pukovnik J. pošli u mjesto K. I.

Obzirom da je put P-K-R. bio slobodan, nametalo se pitanje zašto izbjeglice sa K. se nijesu kretali tim putem, nego putevima prema selu i prema šumi i zbog čega nijesu koristili regionalni put, a ne šumske terene. Po nalaženju ovog svjedoka, obzirom da su putevi bili slobodni nije imalo potrebe da neko civile prati, osim ako nije postojao drugi razlog. Zadatak vojske je bio da se spriječi da se prenesu sukobi sa K. u Crnu Goru. Šuma Š. bila je leglo iz kojeg je planirano da se nanose gubitci vojski.

Kada su došli u K. I. zapazili su da su uklanjani tragovi. Po njegovom nalaženju, šiptari su se presvlačili i odbacivali uniforme koje su tada imali na sebi. Raspomagali su podatkom da u grupi od naprimjer 500 ima 300 muškaraca koji su ratno sposobni, od kojih su 200-300 nosili crne futrovane "adidas" trenerke, a na nogama opanke ili gumene čizme. Po njegovom nalaženju, trenerke su nosili ispod uniformi, pa kada su potisnuti od strane Vojske Jugoslavije sa teritorije K. i M, oni su bježali prema teritoriji Crne Gore, skidali uniforme, a nakon toga govorili da vojska progona civile. Da je to tako, ukazivalo je da je tada kada se događaj desio u K. I, jedan od njih odbacio borbeni ranac, bježeći prema šumi. U rancu se nalazila vojnička preobuka i municija kalibra 7,62 mm. koja je

dopremljena iz A. Po dolasku istražnih organa na mjesto dešavanja, isti po njegovom nalaženju nijesu našli "nepromijenjeno" mjesto nakon događaja, jer su tragovi pomjerani i uklanjani, a na tom mjestu nađena je i neka materija bijele boje, vjerovatno droga. U jednoj kući, našli su leševe koji su dopremljeni na to mjesto. Ne zna kada su ta lica poginula, jer prilikom ulaska u tu kuću, bio je jak zadah, a što je ukazivalo da ti leševi nijesu poticali iz događaja u K. I, već iz događaja koji se desio ranije.

U jednoj kući nađeni su podmetači poređani jedan pored drugog. Sjeća se da je jedno lice koje se nalazilo u toj sobi davalo znake života, ali da je ubrzo preminulo. Smatra da je bilo više lica-leševa u toj sobi. Među njima bilo je lica starosti od 30 do 70 godina.

U vezi događaja u K. I. vršene su analize i u komandi brigade i na isturenom komandnom mjestu. Analiza može biti pisana ili usmena. Nije personalno određeno lice koje je vodilo ratni dnevnik, već je to radio dežurni koji se mijenja. Operativnim radom došli su do podataka da se u reonu K. I. nalazi oko 300 do 400 izbjeglica, te da zasigurno među njima ima pripadnika tzv. "O. v. K". To se ponavljalo u izvještaju od 14,15, 16 i 17 aprila.

Pojasnio je da je on bio komandant brigade, a da je njemu bio nadređeni pukovnik J, koji je bio načelnik štaba korpusa. Naređenja je prvenstveno primao od pukovnika J. Linija komandovanja u vojsci se mora poštovati u miru i u ratu, pa je kategoričan da se nije moglo desiti da neko po hijerarhiji viši, na primjer dođe u sjedište komande Prvog bataljona i uzme dio ljudstva i povede na borbeni zadatak. Događaj u K. I. nije bio tolike hitnosti da bi tako nešto zahtijevao. Isto tako, nije se moglo desiti da neko dođe iz komande bataljona i preuzme komandu nad četom, odnosno da izvrši odabir dobrovoljaca i da ih povede u borbu, te da takav slučaj njemu nije poznat da se desio i da se tako ne može raditi.

Dešavanja u P. k. je svakodnevno pratio, a posebno dio prema P. i R. k. Veće grupe izbjeglica su uglavnom išle putnim pravcima – saobraćajnicima, a te grupe su brojale od 100, 200, pa i više.

Tvrđi da su svi vojnici u brigadi i komandi bataljona imali odštampana na papiru pravila Ženevske konvencije u postupku prema ratnim zarobljenicima. Niko od njih u brigadi nije imao zadatak da puca na civile ukoliko bi se pojavili u zoni odgovornosti, bez obzira kojim putnim pravcima su se kretali, već su ih usmjeravali na glavni put prema prihvatilištu u R.

Vežano za događaj u K. I. navodi da nijesu prema bilo kojem licu preduzimane bilo kakve disciplinske ili krivične mjere, niti je bilo ko od njih pozivan na odgovornost bilo koje vrste, a tačno je da su u vezi toga davali izjave vojnim istražnim organima. Svih podčinjenih, kao i njemu, bila je dužnost da saraduju sa civilnim organima, u smislu držanja sastanaka i za to nije bilo potrebno bilo kakvo odobrenje pretpostavljenih. Poznato mu je da je S. dobro saradivao sa predsjednikom opštine R. i on se u to nije miješao. Nije raspolagao saznanjima o evnetualnim žrtvama u zoni odgovornosti njegove brigade. Ne sjeća se da ga je neko obavještavao u vezi toga. Nije bilo slučajeva odbijanja izvršenja naredbi ili slično. Pojasnio je da se mobilizacijskim dokumentima određuje zona odgovornosti bataljona. M. B. ne poznaje. Komanda brigade ne vodi evidenciju vojnika koji su na položajima, pa ni kada se desio događaj u K. I, a sa takvim spiskom raspolažu niže jedinice. Sva mobilizacijska dokumenta iz jedinica su povučena, pa samim time i dokumenta Treće lake brigade. Dokumenta su povučena u komandu Podgoričkog korpusa. Utovar leševa u K. I. je vršila vojska, a vojska je iste i transportovala.

Sa civilnim stanovništvom su dobro saradivali. Nikada nije dobio pritužbe građana na ponašanje vojske. Sjeća se da su početkom 1999 godine, predstavnici sela B, koji

sačinjavaju 100 % muslimani tražili razgovor sa njim, pa je na taj razgovor pošao njegov pomoćnik T. R. i rekli su im da nesmetano i slobodno mogu da nastavu svoje radove i da niko ne može imati problema dok ne uperi pušku na vojnika ili ne ispali metak, i da oni koji se ponašaju lojalno nemaju razloga da se plaše.

Paravojne formacije su nailazile tim područjima i nikoga za to nijesu pitali da prođu niti šta da rade, a tvrdi da su od izbjeglica koje su se presvlačile u trenerku, kako je to prethodno objasnio, dvije trećine bili pripadnici tzv." OVK".

Ne zna ko je bio od starješina sa vojskom u K. I, a zasigurno je bio neko od podčinjenih iz Prvog bataljona. Zoni odgovornosti Treće lake pješadijske brigade pripadale su opštine P, A, B. i R. Navodi da je bataljon na čijem se čelu nalazio S. pokrivao veliku površinu, pa da je imao i 1000 ljudi nije mogao pokriti toliki teren, a kamoli sa 500 ljudi sa koliko je raspolagao, a nijesu mogli kontrolisati prolazak drugih jedinica kroz zonu njihove odgovornosti, pa i da su imali 5000 vojnika.

Nije vođen poseban spisak ljudi koji idu na zadatke, a kroz evidenciju vojske se može vidjeti ko se odazvao na poziv, a ko nije. Takvi spiskovi postoje u Vojnom odsjeku, a jedan primjerak je dostavljan jedinici u kojoj je vršena popuna ljudstva.

Nikada nije izdao naređenje svojim podčinjenim da loše postupaju prema civilima, niti da ubijaju albanske civile, niti on, niti bilo ko od starješina iz brigade, niti je čuo da je bilo ko izdao takvo naređenje, a da jeste, sigurno je da je za to morao znati i po položaju, a iz zbog toga što se svakodnevno nalazio na terenu i obilazio sve jedinice.

Tvrdi da je van pameti da je S. izdavao takva naređenja da se ubijaju civili ili da se loše postupaju prema njima, jer bi on to morao znati i istog momenta bi bio smijenjen i pozvan na odgovornost. Smatra da je o događaju u K. I. sačinjen poseban izvještaj koji je dostavljen isturenom komandnom mjestu brigade. Ne zna da li je vršen pregled naoružanja u postupku vojno-istražnih organa, a ti vojno-istražni organi komandantu armije moraju saopštiti šta su uradili na terenu, a ne njemu.

Pravilo je da po utrošku municiju od pola borbenog kompleta, vojnik izvještava svog komandira da je utrošio pola borbenog kompleta, a komandir dalje pretpostavljene i nakon toga se vrši dopuna borbenog kompleta. U mirnodovskim uslovima bojevu municiju zaduže samo straža.

Vojska u K. I. je imala borbeni zadatak, a za vrijeme rata na vatru se uzvraća vatrom. Borbenim zadatkom se smatra i zasjeda, pa ukoliko se otvori vatra nije potrebna posebna komanda za ispaljivanje projektila, jer već postoji borbeni zadatak postavljanje i držanje zasjede. Obzirom da se K. I. nalazio u zoni odgovornosti, on kao komandant brigade nije mogao da traži odobrenje više komande da zaposjedne položaje, jer ne ide van zone odgovornosti. Ni u zadatku u kome piše "dejsstvovati" nema nigdje pisanog naređenja za svo vrijeme dok su trajala ratna dejstva, da piše "pucati u civile", jer su to sve građani Republike Srbije. S. P. je izvršavao naređenje pretpostavljenih da se zauzmi borbeni položaji iza K. I. i on to nije samostalno odredio.

Nije raspolagao saznanjem da se izuzev događaja u K. I. desilo bilo gdje nešto što je rezultiralo smrću albanskih civila u zoni odgovornosti Trećeg bataljona Prve brigade.

Svjedok D. B. je u istrazi u bitnom naveo da se odazvao na vojni poziv, te da je obavljao poslove zamjenika vojnog tužioca pri komandi korpusa. Vršio je uviđaj u mjestu K. I. zajedno sa istražnim sudijom Vojnog suda pri komandi korpusa J. M. Istražni sudija J.

je o tome sačinio zapisnik. Vršenje uviđaja je obezbjeđivala vojska. Ne sjeća se koliko je nađeno žrtava na tom mjestu, ali zna da je među njima bila jedna žena i jedan dječak. Koliko se sjeća nije nađeno nikakvo oružje na tom mjestu. Uviđaj su izvršili tokom dana. Ne sjeća se kakvu su odjeću na sebi imala ta lica. Pored njih uviđaj je vršilo još jedno lice koje je vršilo mjerenje. Istražni sudija je zapisnik predao Vojnom tužilaštvu u P. Vojni tužilac pri komandi korpusa bio je V. M.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da su obavještenje o događaju u K. I. primili od vojne policije pri komandi korpusa. Kada su obaviješteni da je napadnuta vojna jedinica Vojske Jugoslavije u mjestu K. I. i to grupe koja je pratila kolonu iz pravca K, te da je vojska uzvratila vatru i da ima smrtno stradalih i ranjenih lica. Dolaskom na mjesto gdje se događaj desio u blizini jednog mosta na rečici zapazio je leš žene starije životne dobi, a u blizini se nalazilo i tijelo dječaka. U blizini istih zapazio je leševe dva muškarca srednje životne dobi.

Tokom vršenja uviđaja obaviješteni su od strane vojne policije da se u jednoj kući u blizini toga mjesta nalaze ranjena lica. Zajedno sa istražnim sudijom a u pratnji vojne policije pošli su do te kuće, te kada su ušli zapazio je leš jednog muškarca, kao i jednog muškarca koji je ranjen ležao na krevetu. Ta lica su bili albanci koji su kasnije identifikovani. Ranjeno lice je znalo srpski i tada im je kazalo da su on i brat koji je bio mrtav pored njega ranjeni u borbama na K. prije dva-tri dana u odnosu na dan kada su oni vršili uviđaj. Tako ubjeđenje je stekao i on po zadahu-truleži leša. Ta lica su bila braća B, koji su identifikovani na osnovu ličnih dokumenata koje su posjedovali.

Na mjestu gdje su vršili uviđaj našli su jedna nosila i više improvizovanih nosila u blizini barake. Radilo se o nosilima koja su improvizovana od drvenih letvi i nailona. Na više mjesta našli su mrlje krvi na tlu, od kojih se izdvajala po veličina mrlja na putu. Koliko se sjeća istražni sudija je naložio da se leševi transportuju do A. da se izvrši obdukcija, a ranjeni da se prevezu u bolnicu u B. Uporedo sa sačinjavanjem zapisnika sačinjavana je foto-dokumentacija.

Navodi da dok su vršili uviđaj otvorena je vatra iz pravca šume iznad tog mjesta, a gledano iz pravca K. Vatra je otvorena u njihovom pravcu. Stoga je istražni sudija naložio da se izvrši šira pretraga terena, kao i da se prikupe informativna saznanja od lica koja su u saznanju o ovom događaju, te i da se pronađu i identifikuju tragovi na širem području od mjesta gdje su nađeni leševi. Nakon toga, uviđajna ekipa se povukla sa tog mjesta.

Na mjestu vršenja uviđaja nađen je jedan vojnički ranac u kojem je nađen sanitetski materijal. Na tom mjestu je zapazio i više odbačenih odjevnih predmeta, kao što su kape i jakne. Dok je trajao uviđaj vojna policija ih je obavijestila da su nedaleko od leševa našli jednu torbu-ceger u kojem se nalazila kesa sa deterdžentom, kao i još jedna kesa u kojoj se nalazio bijeli prah, za koji su posumnjali da je u pitanju opojna droga. Taj prah je po nalogu istražnog sudije dostavljen MUP-u Crne Gore radi analize. Narednog dana po nalogu istražnog sudije vršena je pretraga mjesta događaja, pa su došli do saznanja da je policija pronašla u okolini municiju kinenske proizvodnje i čaure od te municije. Ne sjeća se kakva je odjeća bila na leševima, ali radilo se o civilnoj odjeći.

Nije mu poznato ni da li je vršeno izuzimanje oružja od strane pripadnika te vojne jedinice. Smatra da to nijesu ni mogli preduzeti obzirom na ratno stanje, jer bi na taj način razoružali vojnike. Čuo je da je istražni sudija izdao nalog vojnoj policiji da prikupi saznanja vršenjem razgovora sa starješinama i vojnicima vojne jedinice koja je učestvovala u događaju u K. I. i od civila. Tvrdi da je čuo lično kada je ranjenik koji se nalazio u istoj

prostoriji gdje se nalazio leš izjavio istražnom sudiji, a na pitanje otkud se našao na to mjesto, da je to lice odgovorilo da su on i brat ranjeni u borbama sa Vojskom Jugoslavije na području P. dva-tri dana ranije i da su tu došli. Nije rekao da li su zajedno došli sa kolonom u kojoj su bila ova lica. Ne zna ko je to ranjeno lice transportovao od tog mjesta do B, ali je čuo da je na putu preminulo.

Vatra koja je otvorena na njih prilikom vršenja uviđaja bila je i pojedinačna i rafalna, pa su zbog toga pripadnici vojne policije uhvatili zaklon, ali nijesu uzvraćali paljbu. Osim tog, tokom vremena koje je proveo u tužilaštvu nije bio u saznanju za nijedan slučaj o smrtnom stradanju civila na području H, G, P, B. Tokom vršenja uviđaja došao je jedan civil po prezimenu Lj, govoreći da mu je povrijeđeno dijete. Nije govorio da je ranjeno, već je govorio o nekoj tjelesnoj povredi. Istražni sudija mu je rekao da se može dijete odmah transportovati vojnim vozilom do bolnice, međutim, taj Lj. je od toga odustao, a ne zna zbog čega.

Tvrđi da su uviđaj vršili dan nakon događaja i tada mu je jedan vojni policajac pokazao položaj Vojske Jugoslavije koji se nalazio na uzbrdici lijevo gledano iz pravca R. Kolona lica u kojoj su bila lica koja su stradala naišla je iz pravca R, te ih je grupa lica pratila i da su otvorili vatru na vojsku.

Ne zna koja vojna jedinica se nalazila u K. I, niti ko je bio njihov starješina. Dok su vršili uviđaj S. P. niko nije pominjao. Nije mu bliže poznato gdje je vojska našla čaure kinenske proizvodnje, da li je to bilo u neposrednoj blizini mjesta gdje su nađeni leševi ili dalje, a misli da je to moralo biti sadržano u izvještaju vojne policije.

Svjedok J. M. u istrazi u bitnom je istakao da je tokom mjeseca aprila 1999 godine, kada je bio dežurni sudija Vojnog suda pri komandi Podgoričkog korpusa, obaviješten da je u K. I. došlo do sukoba između pripadnika vojske i naoružanih lica sa K. Sa zamjenikom tužioca korpusa B. D. izašao je i izvršio uviđaj zajedno sa krimi tehničarem S, čije ime ne zna. Obavili su uviđaj i u zapisniku konstatovali zatečeno. Do njihovog dolaska lice mjesta su obezbjeđivali pripadnici vojne policije. Prije izlaska na uviđaj obavijestio je istražnog sudiju Višeg suda u Bijelom Polju – J. B, koji mu je tom prilikom rekao da on neće vršiti uviđaj, već da je to nadležnog Vojnog suda. Dok su vršili uviđaj došlo je do otvaranja vatre desno od mjesta gdje su vršili uviđaj, pa su tako pod zaštitom vojne policije napustili to mjesto. Pucano je sa teritorije opštine R. Ne zna ko je pucao, niti da li je ko to utvrđivao.

Leševi koji su nađeni na licu mjesta, a misli da ih je bilo pet, prebačeni su u A. radi obdukcije, dok je jedno lice pronađeno u jednoj kući, a u saznanju je da je to lice preminulo na putu prema bolnici, gdje je prebačeno po njegovoj naredbi. Pored tog lica u toj kući se nalazilo i jedno lice koje je već bilo preminulo. To ranjeno lice mu je tada reklo da je to leš njegovog brata, te da su prije tri dana posmatrano od događaja u K.I. ranjeni u borbama kod P, te da su tu donijeti, a da mu je brat prethodne noći umro.

Kod dva leša u K. I. pronađeni su vojni rančevi, a u jednom se nalazio sanitetski materijal. U jednom rancu i to u vreći za prašak pronađena je kesa težine 1,5 do 2 kilograma, a pregledom sadržine posumnjali su da se radi o heroinu ili kokainu. Ista je izuzeta i poslata MUP-u Crne Gore radi vještačenja. Dok se nalazio u Vojnom sudu nije dobijen izvještaj MUP-a šta se nalazilo u toj kesi. Na licu mjesta iz pravca odakle je kolona naišla pronađena je velika količina čaura od ispaljene municije, uglavnom kinenske proizvodnje, a sve je to fotografisano od strane krimi-tehničara i evidentirano u zapisniku. Naredni dan je sačinjen zapisnik i predat preko knjige upisnika nadležnom tužiocu. Obdukciju

leševa je izvršio dr. B. B. i o tome sačinio zapisnik, koji je uz zapisnik o uviđaju predat tužiocu. Među nađenim leševima u K. I. bila je jedna žena starosti oko 60 godina i leš dječaka starosti od 12 do 14 godine, dok su ostali leševi bili muškarci srednje životne dobi.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stimo što je dodao da je dok su vršili uviđaj došao jedan čovjek, govoreći da mu je sin starosti 14-15 godina ranjen u koljeno, što je on naveo u zapisniku. Pored tragova koje je opisao u zapisniku prilikom uviđaja našli su troje-četvoro improvizovanih nosila. Nije se mogao izjasniti na osnovu zapažanja prilikom uviđaja da li su leševi koji su nađeni na tom mjestu donijeti ili da li su pomjerani u odnosu na mjesto gdje je nastupila smrt. Prilikom uviđaja je izvršio mjerenje, te "fiksirao zatečene tragove". Isti mještalin koji je govorio da mu je ranjen sin je na njegovo pitanje odgovorio da u susjednoj kući ne živi niko, te da se radi o kući lica koje živi na K, međutim, jedan vojni policajac ga je obavijestio da je čuo nekog kako ječi, pa su oni pošli u tu kuću i u istoj našli jednog ranjenog muškarca i jedan leš muškog lica. Vezano za čaure, ističe da on to nije konstatovao u zapisniku, već da je o toj činjenici obaviješten od strane krimi tehničara S. po završenom uviđaju sutradan.

Tokom uviđaja nijesu vršili širu pretragu lica mjesta, jer je tokom vršenja na njih otvorena puščana paljba, pa je zbog toga naložio da se kasnije izvrši pretraga terena. Lice mjesta je obezbjeđivano od strane vojne policije od jutarnjih sati, a tokom noći to nije bilo moguće. Na putu prema P. od vojne policije je obaviješten da je lice koje su zatekli ranjenog u kući, kako je opisao, preminulo. Njegova lična zapažanja je da je lice koje je nađeno mrtvo u toj kući ranije preminulo nego što se desio događaj u K. I, a takav zaključak je zasnovao na tome jer se osjećao jak zadah, a da je tako zaključuje po osnovu iskustva koje je imao sa ranijih uviđaja. Policajci su mu pokazali da se vojska nalazila lijevo posmatrano iz pravca dolaska i bili su udaljeni od leševa možda od 100 do 150 metara vazdušne linije.

Nije izuzimao čaure sa pozicije gdje se nalazila vojska, a čaure od kinenskih metaka nađene su na suprotnoj strani posmatrano u odnosu gdje je bio položaj ratne vojne jedinice. On nije naložio da se izuzima oružje od bilo kojeg pripadnika te ratne jedinice, a to cijeni da nije bila ni njegova obaveza kao istražnog vojnog sudije. Naveo je da je naredio "organu bezbjednosti" iz te ratne jedinice da obavi informativne razgovore i preuzme mjere za prikupljanje saznanja u pravcu rasvjetljavanja šta se desilo na tom mjestu, a u saznanju je da su te izjave dostavljene vojnom tužilaštvu. On lično nije vodio razgovor sa bilo kim u vezi toga.

Navodi da se čula paljba i prilikom započinjanja uviđaja i to iz susjedne šume, a kada je zapazio da se vojna policija povlači sa tog pravca prema mjestu gdje je vršen uviđaj, prekinuli su sa vršenjem uviđaja. Vrijeme započinjanja uviđaja je naznačeno na zapisniku. Zapisnik o uviđaju, foto-dokumentacija i skicu je dostavio vojnom tužiocu Podgoričkog korpusa. Nije siguran da li je nakon toga pokretan neki postupak u smislu podnošenja zahtjeva za sprovođenje istražnih radnji.

Izveštaj krimi tehničara pratila je foto-dokumentacija i skica gdje su nađene čaure kinenske proizvodnje, a na toj dokumentaciji se vidjelo da se radi o većoj količini čaura. Tokom vršenja uviđaja, pa ni kasnije ni od koga nije čuo da je u vezi događaja u K. I. pominjan S. P. Prije vršenja uviđaja naložio je da se na mjestu vršenja uviđaja zabrani pristup bilo kojem licu, nakon čega je na to mjesto došao V. B. – pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, kojem nije dozvoljeno prisustvo vršenju uviđaja, jer je smatrao da je suviše da pomoćnik ministra prisustvuje uviđaju, jer bi se time slučaj politizovao. Po

završenom uviđaju vratio se nazad i dok je prolazio pored B. i pukovnika T, čuo je kada je T. rekao "hoćete rat, imaćete rat". Sa njima se nalazio i general J.

Da se izvrši transport leševa na obdukciju, naložio je krim tehničar S, smatrajući da je to njegov dio posla.

Uzimanje izjava je povjerio oficiru bezbjednosti O, kojem je predočio da se uzmu izjave i od dva mještana iz K. I, kao i od starješine jedinice koja je učestvovala u okršaju, te od svih lica čiji bi iskazi bili interesantni za predmetni slučaj. Leševi nađenih lica tovareni su na vozilo, nakon što je izvršeno mjerenje na uviđaju, tako da kada je došlo do pucnjave iz šume, isti su se nalazili već na kamionu. Po njegovom saznanju, transportovani su 19.04.1999 godine, u večernjim časovima, a obdukcija je izvršena 20.04.1999 godine.

Smatra da se izuzimanjem čaura ne bi postiglo ništa, jer se radilo o prostrelnim ranama.

Po proteku četiri-pet dana obaviješten je od policije da je u K. I. pronađena pokretna vojna bolnica u nekoj šumi posmatrano od K. I. prema granici sa K. O tome mu je dostavljen zapisnik o uviđaju i označene nađene stvari. Radilo se o velikoj količini materijala koji se upotrebljava u medicini, kao što su inekcije, infuzije, infuzioni rastvori, zavoji i slično. Radilo se o proizvodima "Hemofarma" i "Montefarma". Zaplijenjena sredstva predata su načelniku vojnog saniteta pri Drugoj armiji, pukovniku čije je ime bilo Lj. Tim inekcijama vakcionisan je cjelokupan sastav Druge armije, jer je materijal bio upotrebljiv.

Svjedok V. M. u istrazi je u bitnom istakao da je u vrijeme proglašenja ratnog stanja u SRJ bio na dužnosti sudije vojnog suda u P. U vrijeme NATO agresije formirani su Vojni sudovi i Vojna tužilaštva pri komandama. Sve to je bilo propisano Zakonom o vojnim sudovima. Analogno tome formirana su Vojna tužilaštva. Radilo se o ratnim formacijama koje su proglašenjem ratnog stanja promijenile svoju funkciju i namjenu. Postavljen je na dužnost vojnog tužioca pri komandi Podgoričkog korpusa.

U vezi događaja u K. I. nije se mogao bliže odrediti jer nije bio akter tog događaja, niti je učestvovao u procesuiranju tog događaja. Uviđaj sa istražnim sudijom je vršio njegov zamjenik D. B. Po dostavljanju zapisnika o uviđaju nakon izvršenog uviđaja od strane istražnog sudije, tužilac nije mogao donijeti odluku na osnovu toliko prikupljene činjenične građe. Dana, 29.06.1999 godine, prestalo je sa radom Vojno tužilaštvo, pa su spisi predati Vojnom tužiocu. Tada je predata sva kompletna dokumentacija Vojnog tužioca pri komandi Podgoričkog korpusa. Nakon toga, nastavio je sa radom kao sudija Vojnog suda u P.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao i pojasnio da mu uopšte nije bilo poznato da je na teritoriji opštine R. došlo do lišavanja života nekog lica, izuzev onih u K.I. Do takvih saznanja nije došao vršeći dužnost Vojnog tužioca pri komandi Korpusa. O događaju u K. I. nije imao nikakvih ličnih saznanja, a sva saznanja je stekao iz spisa koja su mu dostavljena. Po završenom uviđaju iz zapisnika, kao i iz kazivanja zamjenika D, saznao je da se toga dana kretala pješačka kolona iz pravca K. koja je potisnuta vojnim snagama koje su djelovale na tom području. Kolona je bila mješovitog sastava, sastavljena od civila i naoružanih lica. Pri dolasku u K. I, otvorili su vatru na položaj Vojske Jugoslavije, odnosno na pripadnike vojske, a vojska je na tu vatru uzvratila. Sutradan se ispostavilo da je poginulo nekoliko lica. Osim toga, u saznanju je da su na mjestu uviđaja nađena nosila, a u susjednim kućama i ranjenici. O tom događaju bili su upoznati i tužioci koji su većeg čina u odnosu na njegov, ali mu nije poznato da je o predmetnom donijeta bilo kakva odluka dok je on bio Vojni tužilac pri komandi Podgoričkog korpusa.

Nije mu poznato da li je tužilaštvo preduzimalo bilo kakve radnje u smislu prikupljanja obavještenja i slično u vezi ovog događaja, ali je tužilaštvo ne samo u tom, već i u svim drugim predmetima, preduzimalo radnje propisano tada važećim Zakonom o krivičnom postupku.

Zbog proteka vremena nije se mogao konkretno izjasniti šta je konkretno preduzimano. Ne sjeća se da li je od komadanta S. tražio dostavu nekih podataka u vezi događaja u K. I, pa sa time ni da li je Vojnom tužiocu dostavljene bilo kakva isprava u vezi toga. Vojna tužilaštva su u tom vremenu postupala nezavisno od bilo koje vojne komande, a na njegovo traženje P. S. je bio dužan da dostavi podatke ukoliko su traženi. Bez zahtjeva tužilaštva on nije bio u obavezi da to radi.

Dalje je naveo da ukoliko je neka vojna jedinica iz Podgoričkog korpusa imala zonu djelovanja za vrijeme ratnog stanja na području Opštine R, to ne znači da na tom pravcu nijesu djelovale druge vojne jedinice van sastava Podgoričkog korpusa. Da su na tom području djelovale jedinice "f" saznao je gledajući prenos suđenja u H.

Svjedok S. M. u istrazi u bitnom istakao da je u vremenu od 1995 do 2005 godine, obavljao dužnost vojnog tužioca u P. pri Vojsci Jugoslavije. Proglašenjem ratnog stanja za vrijeme NATO bombardovanja, vojni sudovi i vojni tužiocu su proglašeni kao pravosudni organi. Stim u vezi formirano je sedam prvostepenih vojnih tužilaštava na području Republike Crne Gore, odnosno U. k. Na području tog korpusa postojalo je posebno odjeljenje Vrhovnog vojnog tužioca, na čijem je čelu bio. Njegova dužnost je bila kontrola i praćenje rada svih prvostepenih tužilaštava. O događaju u K. I. bio je obaviješten formacijski. Poznato mu je da su na uviđaj izašli istražni sudija J. M, a ispred tužilaštva D. B. Detaljnije o tome bio je upoznat nakon dostave spisa. Poznato mu je da su ti spisi sadržali zapisnik o uviđaju, foto-tehnički elaborat i izjave pet-šest lica. Nakon što je proučio spise, našao je da nema elemenata za krivično gonjenje bilo kojeg lica.

Iz spisa se upoznao da su u K. I. naišle kolone civila sa teritorije K, pa kada im je od vojske bilo naredeno da stanu, iz kolone je otvorena vatra na Vojsku Jugoslavije, zbog čega su oni uzvratili vatrom. Poznato mu je da je tada smrtno stradalo šest lica i to civila, među kojima jedna žena i jedan dječak. Vezano za to obavio je razgovor sa načelnikom bezbjednosti Druge armije Vojske Jugoslavije pukovnikom N. G i tada mu je predložio da oni preduzmu operativne radnje radi utvrđivanja činjeničnog stanja u vezi pomenutog događaja. Dogovorili su se da ukoliko bi postojala nečija odgovornost da mu podnesu krivičnu prijavu. Tada je G. predao kompletne spise predmeta, i on ih je po proteku dva mjeseca vratio neposredno. U usmenom razgovoru mu je rekao da nema elemenata bilo kojeg krivičnog djela ili pak krivične odgovornosti, te da zbog toga nijesu ni podnijeli krivičnu prijavu.

Međutim, pretpostavljajući da može doći do revizije nije odbacio zapisnik o uviđaju, koji je mogao tretirati kao krivičnu prijavu, već je predmet ostavio otvorenim. Spisi su se nalazili u Vojnom tužilaštvu u P. do gašenja vojnih organa. Niko nije tražio spise u bilo kom svojstvu ili bilo kojim povodom, pa i da je advokat M. tražio spise bili bi mu dostavljeni. Kako je krajem 2004 godine, ukinuto vojno pravosuđe bili su obavezni da sve spise predmeta do kraja 2005 godine, dostave nadležnim civilnim tužiocima. Kako predmet u K. I. nije bio dalje procesuiran, to je predmet predat Vojnom arhivu Vojske Jugoslavije u B. Isto tako, obzirom da su se u K. I. nalazila lica iz rezervnog sastava, postavilo se pitanje nadležnosti, a što je sve uzrokovalo da se zastane sa postupanjem. Za S. P. nije znao da je u doticaju sa tim predmetom, jer koliko mu je poznato, njegovo ime se nije nigdje pominjalo u spisima, kao ni bilo koji drugi aktivni starješina. Dalje je naveo da nije

bio upoznat za bilo koji drugi događaj koji se navodi u optužnici, osim događaja u K. I.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao i pojasnio da ga je pukovnik G. obavijestio da on ima prikupljena operativna saznanja u vezi događaja u K. I. i da se događaj upravo desio na način kako je to sadržano u izjavama iz spisa. Kod takvog stanja, on je samo "opreza radi" ostavio predmet otvorenim, bez donošenja rješenja o odbačaja krivične prijave. On nije bio u obavezi da prikuplja saznanja u smislu da otkriva počinioce djela ili prikuplja dokaze, stoga mu konkretno nije poznato koja je jedinica djelovala u tom slučaju kao i na području opštine R. Spise predmeta je primio nakon zvaničnog završetka rata, pa stoga formalno pravno nije odlučeno obustavom ili podnošenjem zahtjeva za pokretanje istrage. U vrijeme proglašenog ratnog stanja postupalo se po krivičnom zakonodavstvu koje je važno tada za civilne pravosudne organe, stim što su rokovi za postupanje bili kraći, a sve sa ciljem ubrzanja postupka. Ukoliko bi se došlo do saznanja da je neko od vojnih lica učinio krivično djelo za vrijeme rata, a vojno tužilaštvo dođe do takvog saznanja i po prestanku ratnog stanja, to lice bi moralo biti procesuirano. Kao vojna lica računaju se profesionalna vojna lica i mobilisana vojna lica iz reda civila.

Niko od državnih tužioca u Crnoj Gori, obuhvatajući i Vrhovnog državnog tužioca, nije iskazao interesovanje za spise predmeta koje su formirani povodom događaja u K. I.

K. I. je predstavljen kao vanredni događaj. Osim događaja u K. I, nijedno drugo ubistvo koje se desilo, kao na primjer u mjestu B, Ć i slično, nikada nijesu opisani u nekom izvještaju o vanrednom događaju, izvještaju i slično, a koje bi bilo dostavljeno vojnom tužiocu. Da su nađena neka tijela na tim područjima, saznao je kroz postupke za naknadu štete. Vojni pravosudni organi nijesu procesuirali ni slučaj pogibije civila u M.

Smatrao je da je za događaj u K. I. nadležno da postupa Osnovno tužilaštvo i Osnovni sud u R.

Za P. S. saznao je nakon što je počeo postupak istrage za događaj u K. I. da je bio komadant neke jedinice vojske. Od istog nikada nije dobio bilo kakav izvještaj, pa ni izvještaj o vanrednog događaju tokom rata. Spisi toga predmeta nijesu sadržavali bilo kakav izvještaj vojne komande koji bi sadržao način, posledice i lica sa potencijalnom odgovornošću vezano za događaj u K. I.

Svjedok A. M. u istrazi u bitnom je predočio da nije upoznat šta se desilo u K. I. Bio je raspoređen kao kurir u četi čiji je komadant bio B. M. Održavao je vezu sa komandom koja se nalazila u B, a četa je bila locirana u naselju D. Zadatke je dobijao u pismenoj formi iz komande. O događaju u K. I. saznao je treći dan, jer se nalazio kući.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, te pojasnio da je bio raspoređen u Trećoj četi, čiji je komadant bio B. M. Bio je jedini kurir u Trećoj četi, nosio je i odnosio poštu svakodnevno u pisanoj formi u zatvorenom omotu. Pisanu poštu je primao od B. Koristio je kombi prevoz kojim kombijem je upravljao L. B. i Ž. Sa njima je odlazio od D. do B. O događaju u K. I. saznao je iz priča, a ni sada ne zna šta se tačno desilo. Ne zna ko ga je u odsustvu mijenjao. U vojsku je stupio marta mjeseca i zadržao se sve do demobilizacije krajem juna 1999 godine. Komadanta S. je vidio u komandi bataljona u B. Nije bio prisutan kada je S. izdavao bilo kakve naredbe. Poštu nije bio dužan da preda komadantu bataljona, već licu koje je on ovlastio. Ne želi da saopšti ime toga lica, jer smatra da bi time odao vojnu tajnu.

Svjedok P. V. u istrazi u bitnom je istakao da se javio po pozivu Vojske Jugoslavije u mjestu R, opština B. u Prvu četu čiji je komandir bio B. M. Raspoređeni su na reonu K.

i obavljali su stražu. Za vrijeme njegovog boravka nije bilo pucnjave, niti incidenata. O događaju u K. I. nije mu bilo šta poznato, jer nije bio tamo, kao ni drugi iz njegove čete da je to njemu poznato. Obzirom na udaljenost K. I. nijesu mogli ni zapaziti da li se nešto i šta se dešavalo.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, sa razlikom da je bio raspoređen u Trećoj četi Prvog bataljona, a ne u prvoj kako je to naznačeno u zapisniku iz istrage, te da se javio sutradan nakon započetog bombardovanja. O događaju u K. I. saznao je preko televizije dan-dva nakon što se događaj desio, a misli kada se to dešavalo da se nalazio u svojoj kući u B. Nema nikakvih saznanja šta se desilo u K. I. Od starješina poznavao je samo B. M, a od vojnika R. B. Od strane komandira čete sugerisano im je da što manje vremena provode u četi. Konkretnih zaduženja nije imao.

S. P. je dva puta vidio. Jedan put kada je bio naređen zbor jedinice i kada im se S. obratio i drugi put po proteku par dana. Tvrdi da nije bio prisutan kada je vršen "odabir dobrovoljaca", niti mu je o tome bilo šta poznato, pa ni to da je uopšte vršen odabir. Dok se nalazio u jedinici nije bilo žrtava, a pripadnici njegove čete nijesu imali nikakvog posla sa izbjeglicama koje su prolazile, a kontrolu istih je vršila civilna i vojna policija. Nije dužio ni naoružanje, a koliko mu je poznato isto nije dužio ni B. R. Poznato mu je da R. drži kafanu u B, te da je često odsustvovao iz jedinice. Sa sigurnošću se nije mogao izjasniti da li je R. bio odsutan kada se desio događaj u K. I, ali obzirom na zaduženja koja su imali u jedinici, smatra da se R. tada nalazio svojoj kući. Ne zna ni u kojem vodu je bio raspoređen, a da se nalazio u Trećoj četi zna po osnovu toga što mu je komandir bio B, koji je bio komandir Treće čete.

Svjedok L. Ž. u istrazi u bitnom navodi da se po pozivu Vojske Jugoslavije javio u D. R, gdje je raspoređen u Treću četvu čiji je komandir bio B. M. Na Kuli njih osam vojnika su davali stražu. Kada se desio događaj u K. I. nalazio se na straži na K. Šta se dešavalo u K. I. nije mu poznato, niti zna ko je bio od vojnika na tom mjestu kada se to dešavalo. Na prevoju K. su obezbjeđivali upad vojske UCK sa K. Kasnije je po rasporedu prevezio hranu svojim kombijem, a neki put bi vozio i komadanta S.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je na prevoj K. raspoređen po naređenju komandira B. M. Cjelokupan sastav grupe je određivan po naređenju komandira B. i to nezavisno u kojem vodu se ko od vojnika nalazio i u kom odjelenju. Od vojnika je čuo za događaj u K. I. i to samo da je pućano na vojnike Treće čete. Nije čak saznao ni ko je pućao. Tvrdi da niko od izbjeglica koje su dolazile u Crnu Goru nije povrijeđen, te da je bio dobar odnos vojske sa stanovništvom. Na K. je proveo oko 10 dana, nakon čega je zadužio kombi vozilo. Sa S. je bio na S. v, gdje je bilo mnogo leševa, kao i u M. nakon što je to mjesto bombardovano. Dok se nalazio na K. u više navrata je zapazio prolazak paravojnih jedinica. Bili su u crnim i šarenim džipovima sa maskirnim kapama, sa prorezima za oči, a stakla na vozilima su bila tamna. Tvrdi da B. M. kada se desio događaj u K. I. se nalazio kući zbog bolesti nekog od članova porodice. Te večeri se nalazio na dužnosti na K. počev od 08,00 h. međutim, zbog snijega smjena je kasnila, pa su u četvu došli oko 22,00 h. ili 23,00 h. Tada u četi nije bio komandir B. To tvrdi jer je neko od vojnika rekao da je pošao kući zbog bolesti nekog člana porodice. Navodi i to da su izbjeglice preko K. prolazile uglavnom od svitanja pa do sutona, a nikada noću. Po dolasku u logor sa Kule, među vojnicima se pričalo da se desila pucnjava u K. I, ali da niko od vojnika nije povrijeđen. Narednog dana dok je bio u logoru u D. nijesu došli vojnici u logor koji su bili prethodne večeri u K. I, a nijesu došli ni narednog dana do vremena kada je on pošao na stražu na K. Dužio je snajpersku pušku sa optičkim nišanom, sa opremom za dnevno i noćno gađanje. Kao vođa stražarske grupe primao je zadatak od

komandira čete, a zadatak je bio da se spriječi ulazak naoružane vojske OVK sa K, te da povede i vrati ljude sa stražarskog mjesta do logora. Dato im je upustvo da ne otvaraju vatru na civile i djecu, a što je bilo i suvišno po njegovom mišljenju, jer to normalni ljudi ne bi uradili. Nije im dato upustvo kako da se ponašaju prilikom otvaranja vatre na njih, a smatra da je to bilo nepotrebno, jer su na stražarskom mjestu imali rov, pa je on kroz optički nišan posmatrao izbjeglice sa udaljenosti od oko 700 metara vazdušne linije. Izbjeglice su se kretale asfaltnim putem i nikada nije primijetio kretanje izbjeglica van puta. Oni nijesu legitimisali, niti pretresali izbjeglice, izuzev što su ih vizuelno posmatrali. Ne zna tačno da li je B. M. dana 18.04 otišao iz D. prije osam sati ili nakon toga, a ne sjeća se da je istog narednog dana vidio u četi.

Svjedok B. Ž. u bitnom ističe da se po pozivu javio u D. R, u četvu kojoj je bio komandir B. M. Raspoređen je na reon K. na stražu. Za vrijeme obavljanja te dužnosti nije bilo nikakvih incidenata. Ne zna šta se dešavalo u K. I, a kasnije je saznao gdje se to mjesto nalazi.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je zadatak Treće čete bio fizičko obezbjeđenje puta P-R. na prevoju K. Nijesu imali pravo da kontrolišu izbjeglice, a kontrolu je vršila vojna i civilna policija. Sa mjesta gdje su bili locirani zapazio je brojne kolone civilnih lica - izbjeglica iz pravca K. Za K I je saznao nakon što je pokrenut postupak protiv optuženih. Na udaljenosti od oko 50 do 100 metara od njih vojna policija je kontrolisala izbjeglice, a oni su se nalazili udaljeni od puta od tri do četiri metra kada su izbjeglice prolazile. Radilo se o ljudima, ženama, djeci, starim, mladim, sa vozilima, traktorima, pješke, pa i o kolonama koje su brojale oko hiljadu lica. Obzirom da je stražario noću nije se dešavalo da te kolone tada nailaze. Zadatak je bio da zabrane ulazak naoružanih grupa koje bi namjeravale da pređu u Crnu Goru. Rečeno im je da civile uopšte ne diraju, niti da im se obraćaju. Bili su obučeni u zimsku maskirnu uniformu, tj. na sebi su imali vjetrovke i kape beretke zelene boje. Vojna policija je imala beretke crne boje i isto tako obučena u maskirnu uniformu. Izuzev M B. nijednog starješinu nije poznavao. Ne sjeća se da je bilo nekog postrojavanja po naredbi od strane komadanta bataljona. Oružje koje je zadužio uvijek je držao očišćeno, a nije mu se dešavalo da njegova automatska puška zaledi, a moguće je da je bilo takvih slučajeva kod drugih.

Svjedok Đ. M. je u istrazi u bitnom naveo da se odazvao na poziv vojske Jugoslavije, te da je raspoređen u Treću četvu Prvog bataljona. Komandir čete je bio B. M. Narednog dana je bio raspoređen na prevoj Kula sa još deset ljudi. Ko je bio raspoređen u K. I. te noći ne zna. Kada je došao iz smjene čuo je da je bilo pucnjave u K. I. Ne zna gdje se te noći nalazio B. M. Kada je došao u šator te večeri nije ga vidio.

Na pretresu je ponovio iskaz dat u istrazi, stim što je dodao da dok se nalazio na prevoju K. da su prolazile izbjeglice kojima su više puta davali hranu i da prema njima nijesu bilo šta nehumano preduzimali. Sa mjesnim stanovništvom su bili u dobrim odnosima. To stanovništvo ih je čašćavalo hranom, cigaretama i pićem. Da se tako vladaju upustvo im je dao komandant čete B, koji je na tome stalno insistirao. Kada se desio događaj u K.I. nalazio se na K. i tada je iz pravca P. prema R. prošlo više vozila nego prethodnih dana, a radilo se o džipovima bez registarskih tablica i civilnim vozilima. U tim vozilima su se nalazila maskirana naoružana lica. Večeri nakon događaja kada je došao u četvu interesovao se gdje se nalazi B, kako bi mu dozvolio odsustvo zbog bolesti majke. Tada mu je V. K. rekao da je B. odsutan i da je pošao kući zbog smrtnog slučaja u porodici. Tražio je da mu K. dozvoli odsustvo, na šta mu je odgovorio da sačeka, jer nema odobrenje za to. Kući je pošao samovoljno, bez odobrenja. Vezano za odsustvo B. iz čete, ustvrdio je da B. nije bio u četi, a da ne zna zbog čega je u istrazi konstatovano

da nije znao da li se on nalazi u četi. Nije mu poznato ko je bio u K. I, a pogotovu večeri kada se događaj desio, niti zna ko je vršio smjenu vojske u K. I. Nije mu poznato da je neko iz Treće čete raspoređen u K. I.

Svjedok Š. R. je u istrazi u bitnom naveo da se odazvao na vojni poziv, te se javio u mjesto R. Svojim vozilom je vozio vojsku do stražarskih mjesta, kao i hranu i ostalo što je bilo potrebno.

Sjeća se da je jednom prilikom sa B. M. povezao vojsku do K. I. Po povratku iz K. I. sreli su S, čije ime nije znao. Vojsku su povelili u poslije podnevnim časovima. Kada su se sreli sa S. rekao im je da se vrate nazad u K. I. da pokupe mrtve. Nakon toga su se on i B. vratili u K. I. Ne zna ko je utovarao leševe u kamion, jer se bio sklonio pod neki most, sa razloga što nije mogao to da gleda. Po utovaru leševa u kamion pored njega je sjeo B. M. i još jedno lice. Leševe su povezali do štaba. Po dolasku u logor B. je rekao da moraju da leševe voze za A. Leševe su dovezli do kasarne u A. Bilo im je naredeno da stražare pored kamiona te večeri, što oni nijesu uradili i vratili su se pješke put B. do mjesta T, odakle ih je njegov brat povezao kućama. Po proteku dva ili tri dana pošao je i uzeo auto. On uopšte leševe nije vidio na kamion. Pojasnio je da je u K. I. vidio dva leša ispred vozila, nakon čega se uplašio i pošao pod most, gdje se nalazio dok su leševi utovarani. Kada je započeo da se vraća sa leševima put A, vidio je da je došao komadant S. Sa S. je bio i M. O. Da leševe transportuju do A. naredio mu je usmeno B. M.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao i pojasnio da su sa njim do A. pošli A. K. i B. D. kada su transportovali leševe. Dalje je naveo da je odmah po dolasku u K.I. iskočio iz vozila i sakrio se pod most, te da je isključivo dok je upravljao vozilom nakon toga posmatrao naprijed i da nije vidio šta je natovareno na sanduku kamiona, a da se pričalo da je tada prevezio leševe i da je tako rekao i istražnom sudiji, te da je tačno ono što je kazao na pretresu. Nije siguran da li je sudiji pominjao da je vidio dva leša, te da se nakon toga prepao i pošao ispod mosta.

Na pretresu je iskazao nesigurnost da li je vidio sutradan M. O. i komandanta S. u K. I. prije nego što je kamion okrenuo i pošao put D, te je nakon toga kazao da je siguran da je komadant u međuvremenu stigao na to mjesto i da je sa njim, koliko mu se čini, bio O. M. Dalje je pojasnio da se radi o istom danu kada su on i B. povelili vojsku do K. I. i vratili se po naređenju S. radi utovara kako je opisao. Nije mu poznato da li su neka lica smrtno stradala u K. I, niti da li je vršen odabir vojnika u K. I. Ranije je dovezio grupu vojnika do jednog potoka u K. I. i odatle preuzimao drugu i vraćao u D. Ne zna koliko je to mjesto udaljeno od betonskog mosta u K. I. Nakon tog događaja nije više dolazio do sela K. I. Komadanta S. je viđao i ranije, tako da je siguran da je njega vidio u K. I. kako je to opisao. Kada se nalazio u kamionu sa B. isti mu je rekao, kada su sreli S. i naložio da se vrate, "stani, evo ga S". Nikada ni od koga nije čuo da je S. nekom naredio da se neko ubije u bilo kom mjestu i prilici. Nikada nije ni čuo da je S. naređivao da se "skrivaju zločini. Nije siguran da li je prilikom tog susreta S. rekao da se vrate i da pokupe mrtve, pa je ustvrdio da je isti rekao da treba da se vrate u K. I, nakon čega ga je uhvatila neka trema.

Ne zna u kojem je odjelenju, niti vodu bio. Prije nego što je pošao u K. I. kada je vozio leševe nije čuo da je u tom mjestu prethodno bila pucnjava.

Svjedok P.G. u istrazi u bitnom je istakao da se tokom NATO bombardovanja odazvao pozivu vojske, te da je angažovan u selo R, gdje se zadržao oko mjesec dana, a odatle su premješteni na K. Komandir njegove čete je bio B. M. Na prevoju Kula zadržao se oko

20 dana, a odatle je pošao na bolovanje. Dok se nalazio na K. nije bilo nikakvih dejtava. Njihov zadatak je bio da kontrolišu i privedu lica koja su se sa K. kretala van glavnog puta. Dok je bio na K. nije bilo takvih slučajeva. U vrijeme dešavanja u K. I. nalazio se na bolovanju, pa zbog toga mu u vezi istog nije bilo šta poznato.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je istakao da ne zna kako se zvala jedinica u čijem je sastavu bio kao vojnik, a jedino zna da mu je bio starješina M. B. Bilo im je naloženo da ne ometaju kretanje civilnog stanovništva iz pravca K. u pravcu Crne Gore koji se kreću putem, te da im se uopšte ne obraćaju. Njihov zadatak je bio da privode civile koji se kreću van glavnog puta i da ih predaju vojnoj policije, koja se nalazila ispred njih na putu. Istakao je da sve optužene lično poznaje, ali ne zna osim B. koji mu je bio starješina, gdje su se isti nalazili i u kojoj jedinici, jer sa njima nikada nije bio na zadatku. Ne zna ni za sebe u kom odjelenju, niti vodu je bio raspoređen, niti ko su bile niže starješine od kapetana B. Ne zna nijednog pretpostavljenog starješinu B.

Svjedok J. Z. u istrazi u bitnom je istakao da se po pozivu vojske javio u Treći bataljon u četu čiji je komandir bio B. M. Prvo su bili u R, a odatle na prevoj K. Dužnost im je bila da štite prelaz od ulaska paravojnih formacija sa K. Treća četa u kojoj se on nalazio nije imala nikakvih borbenih dejtava. Svakodnevno su tim prostorom prolazile izbjeglice sa K. Oni nijesu imali nikakav kontakt sa tim izbjeglicama jer je njihov zadatak bio da štite od upada paravojnih formacija sa K. u Crnu Goru, a kojih upada nije bilo dok se on nalazio na tom terenu. Ko je bio od vojnika u K. I. kada se desio taj događaj ne zna. Kako se desio događaj nije mu poznato, a saznao je da je tada ubijeno pet-šest lica. Šta se dešavalo u K. I. saznao je iz priča, jer mu nije poznato da je vršena analiza tog događaja. U četi je imao svojstvo običnog vojnika.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je dužio automatsku pušku i borbeni komplet metaka od 150 komada i da su stražarili u grupi od sedam do dvanaest ljudi. Na udaljenosti od njihovih rovova na oko 10 do 20 metara nalazila se jedinica vojne policije koja je kontrolisala lica koja su prolazila tim putem.

Svjedok D. Š. je u bitnom predočio da je tokom 1999 godine, vršio dužnost načelnika Odjelenja bezbjednosti R. Na području Opštine R. tokom ratnog stanja rezervni sastav vojske je bio znatno brojniji u odnosu na aktivne pripadnike vojske. Na području opštine R. vojne jedinice su bile locirane na B. b, zatim prema vrelu Ibra u selu D, B, B, Nj, B. i J. Jedna artiljerijska jedinica bila je smještena u selu P. Bila je redovna pojava da prilikom dolaska svake jedinice isti šenluče, što je stanovništvu davalo ružnu sliku o vojsci. O tome je primao obavještenja od građana, policajaca. Govorio im je da su to moguće provokacije na koje ne treba uzvaćati. Dana 18.04.1999 godine, oko 15 ili 16 časova u službene prostorije OB došao je oficir bezbjednosti M. O. i ušao ljut u njegovu kancelariju, zbog toga što ga policija nije pozdravila i tada mu je saopštio da je vojska donijela odluku da se policija istoj podčini. Nije siguran da li je tada O. pomenuo K. I, ali je on imao predosjećaj da će se u tom mjestu nešto desiti, pa je stoga poslao policijske službenike u to selo. Nakon što je došao u selo K. I. javio mu se R. D, govoreći mu da se u K. I. puca, te da sve izginu. Nakon toga, policija OB-a je pokušala da uđe u K. I, ali to nije dozvoljeno od strane vojske. Istog dana u R. je došao pomoćnik ministra V. B. sa pranjom, pa su nakon što im je on pridodao par policajaca pošli u K. I. Poznato mu je da su tada bili zaustavljeni od vojske i da im nije dozvoljeno da uđu u K. I. Dva policijska službenika su po događaju u K. I. pošli u to mjesto i vidjeli žrtve, koje je vojska odvezla u selo R. kod P. Po proteku dva-tri dana od tog događaja došao je potpredsjednik vlade D.B, tražeći da mu se omogući odlazak u K. I, pa je zadužio Š. S, zamjenika komandira, da prati B. do tog mjesta. Nakon toga je primio saznanje da su tamo našli tragove krvi,

odnosno tačnije govorili su da je u međuvremenu bio pao snijeg koji je pokrio tragove krvi, ali da je "krv šikljala ispod snijega".

Dana, 18.04.1999 godine, prema službenim saznanjima, jedna jedinica iz rezervnog sastava Vojske Jugoslavije sa područje Srbije i jedna jedinica policije iz sastava Mup-a iz pravca P. su ušli na teritoriji Crne Gore. Došle su na raskrsnici puteva prema G. B. i K. I. i upitile se prema G. B. Te jedinice su po njihovom saznanju imale odvojene komande, ali su združeno djelovale. Te jedinice nijesu išle u pravcu K. I, već im je cilj bio područje R. Tog dana se govorilo u R. da se u R. selima nalazi oko 30000 hiljada naoružanih pripadnika tzv. OVK.

Ove jedinice koje su došle iz pravca P. 18/19.04.1999 godine, ostale su u G.B, a imale su artiljerijska oružja.

Prema podacima sa kojima je raspolagao, neka lica iz kolone civila koja je došla u K. I. su pobjegla prema G. B. Tu su najmanje dva lica ubijena i to jedno u kući Z. D, a drugo kod rijeke B. u G. B. Čuo je da je to lice u kući Z. D. mučeno, a zatim usmrćeno sa 30 metaka. Naveo je da prema policijskim saznanjima, policijske jedinice i vojne jedinice koje su došle u G. B. 18.04.1999 godine, iz pravca P. imali su saradnju i sa njima je komandovao S. N. Odjelenje bezbjednosti R. nije dobilo nijedan podatak o slučaju posjedovanja oružja kod izbjeglica, izuzev dva slučaja. U jednom slučaju, jedno lice je osuđeno na kaznu od 30 dana zbog posjedovanja puškomitrleza i nekoliko pušaka koje je prevozilo u vozilu marke "Mercedes". Po njegovoj procjeni radilo se o podmetnutom slučaju, čiji cilj je bila provokacija kako bi se napao izbjeglički kamp, te proglasilo da su izbjeglice naoružane. Dešavalo se da dnevno prođe i preko deset hiljada izbjeglica sa K. u Crnu Goru.

Područjem opštine R. tokom rata dolazili su i prolazili pripadnici tzv. paravojske koji su se kretali regionalnim putevima i ulicama i na taj način unosili nemir u stanovništvo. Navodi da je zabilježio da je u mjesto zv. "P. h" 18.04.1999 godine, poginuo S. Lj, kao i T. H, koja nije pogodena metkom, već je metkom pogodjen konj, pa je pao na nju i udavio je.

Prema saznanjima sa kojim je raspolagao, tvrdi da su S. K. i A. D, smrtno stradali od združene vojno-policijske jedinice koja je došla iz pravca P. 18.04.1999 godine, pravcem sela G. B.

Čuo je da je S. K. izveden iz kolone koja je napuštala selo i vraćen nazad, pa ubijen u G. B, dok je A. D. ubijen rafalnom paljbom u kući Z. D.

U G. p. u maju te godine prema njegovim podacima smrtno su stradali F. M, te da je uhvaćen i ubijen zajedno sa psom čuvarom, čuvar stada A. A, te da je njegov leš nađen 09.07 te godine.

Isto tako, raspolagao je saznanjima da su u B. 21.05.1999 godine, ubijeni M. R, njegov brat A. R. i H. R, a da je A. R. uspio da razoruža vojnika koji je htio da ga likvidira.

U maju te iste godine, kod B. s. ubijen je M. R, koji je od batina umro, koji je izdvojen iz grupe civila kada su ostali civili deportovani prema A. Poznat mu je slučaj da se u selu J. mučeni A. B. i R. S, te da je R. umro usled mučenja, dok je Ali Bećiraj otišao u pravcu sela V. i D.

Odjelenje bezbjednosti u R, kao ni on nijesu imali nikakvih saznanja o nazivima i broju vojnih formacijama koje su bile raspoređene na području opštine R. tokom rata u periodu mart-jun 1999 godine. Zna gdje su bile vojne jedinice, ali ne zna njihov naziv. Naveo je

i to da on lično nije doživio nikakvu neprijatnost od strane vojske, a da ima loše iskustvo kada je u pitanju "paravojska". Nije stekao nijedno saznanje da je neki vojnik povrijeđen na tom području.

Pojasnio je da je sve što je predočio, saznao po osnovu obavještenja od starješina sa terena, kao i građana. Nije odlazio na mjesta koja je pominjao. Zaključak da je A. Đ. prije nego što je ubijen u kući D. Z. fizički zlostavljan i da je ubijen kada je kuvao kafu, predstavlja njegov "slobodni policijski zaključak" koji je izveo na osnovu onog što su pričali pripadnici Odjelenja bezbjednosti u R. Od građana je nakon toga saznao da je sa A. tada bio i izvjesni B. A. i da su zajedno iz K. I. te noći u G B. stigli šumom.

U to vrijeme komandir stanice policije u R. bio je T. M, za koga je ranije ukazao da je htio da se propenje na kamion kako bi prebrojao leševe.

Uputio je da T. može reći da li je nekog od vojnika prepoznao tom prilikom, te da mu je možda rekao da je nekog i prepoznao, ali da on to neće reći na pretresu, nakon čega se ispravio i rekao da mu je T. "to možda rekao", a ne "da mu je rekao", te da nije siguran da li mu je T. to rekao ili ne.

Da je 18.04.1999 godine, združena vojno-polijska jedinica iz pravca P. ušla u G. B. primio je službeno, nakon čega je u to selo poslao M. T. i D. V. Ta jedinica je u jutarnjim časovima dana 19.04.1999 godine, otišla u pravcu R. sela. Napuštajući G. B. otišla je u pravcu P. h, gdje su kasnije nađeni leševi Lj S. i T H, kao i leš konja i leš još jednog lica.

Nije mu poznat nijedan slučaj boravka pripadnika OVK na području K, niti da su kolone izbjeglica praćene od strane naoružanih lica te formacije nakon stupanja na područje Crne Gore.

Na području opštine R. u tom periodu evidentirano je prisustvo tzv. paravojnih formacija, i govorilo se da su u pitanju "f" koji su dolazili iz pravca P.

Ko je lišio života ili ranjavao lica kako je opisao nije mu poznato, niti mu je poznato ko je otvorio vatru na lica u K. I. Navodi da je S. P. prisustvovao sastanicima, na kojim su bili N.K, predsjednik opštine R, kao i viđeniji ljudi iz R, a koje sastanke je zakazivao S. Ž. – komadant Posebne jedinice MUP-a. Čuo je da su tokom rata komadanti S. i Ž. saradivali, a poznato mu je da je za dan opštine R. 30.09.1999 godine, predsjednik opštine K. pozvao na proslavu P. S. i S. Ž.

Poznato mu je da su tokom aprila i maja 1999 godine, u R. selima J. i B. bili pripadnici U. k. Po podacima sa kojima je on raspolagao u vrijeme ratnih dešavanja, paravojne jedinice nijesu ulazile u sela, već su se kretale putevima. To je u saznanju jer je policija raspolagala potpunim saznanjima šta se dešava u bilo kojem mjestu u opštini R. Da li je neko donošen mrtav ili ranjen u K. I. prije 18.04.1999 godine, ili toga dana, nije mu poznato. Združena jedinica vojske i policije koja je otišla prema R. 18.04.1999 godine, kretala se područjem koji obuhvata i P. h, koje područje obuhvata i mjesto U i Č. li. Prije nego što su napustili G B izvršili su artiljerijsko gađanje prema R.

Na osnovu svih podataka koji su njemu bili dostupni nikada nije došao do saznanja u vezi imena nekog od učesnika događaja u K. I. iz reda vojske.

Svjedok Ž. S. je u bitnom tokom postupka istakao da je na dužnost komandanta Posebne jedinice MUP-a Crne Gore imenovan 19.04.1999 godine, dan nakon događaja u K. I. Taj događaj je bio i povod za formiranje takve jedinice. Jedinica je bila sastavljena većim dijelom iz rezervnog sastava. Tokom marta, aprila i maja, te zaključno sa Kumanovskim

sporazumom, Savezna vlada je proglasila ratno stanje. Odlukom najviših organa Crne Gore bilo je određeno da se ne poštuje ta odluka Savezne vlade. Nakon toga, formirana je Posebna jedinica koja je bila smještena u hotelu "T" u R. Osnovni zadatak te jedinice je bio da se sačuvaju građani i imovina stanovništva opštine R. i B, te da se vrši prihvat izbjeglica, vrši obezbjeđenje izbjegličkih kampova, formiraju kontrolni punktovi, a što je sve podrazumijevalo saradnju sa ostalimi strukturuR. vlasti na tom području. Na području opštine R. tada su bile razmještene vojne jedinice. Po raspoređivanju te jedinice, a već dana 22 ili 23.04.1999 godine, došao je do saznanja da se na područje opštine R. nalaze neke "čudne jedinice i neki čudni ljudi" sa neobičnim uniformama. Radilo se o uniformisanim licima, kako je kasnije saznao iz jedinica tzv. "mrtve duše, f" i tzv. grupe "s. b.".

Njegov prvi kontakt sa nekim od vojnih lica koji se nalaze na tom području je bio sa potpukovnikom P. S. Počev od prvog pa do njihovog zadnjeg sastanka njihova saradnja kretala uzlaznom putanjom, te su međusobno dijelili učešće u rješavanju incidenata ili ekcesa koji bi nastali između vojske i policije. Tada je S. sam došao u hotel "T" gdje se nalazilo njegovo komandno mjesto i to dana 23.04.1999 godine. On je od pretpostavljenih tražio da se sastane sa S, a misli da je to tražio i S, što im nije odobreno, pa su se oni samoinicijativno sastali. Te večeri su vodili sadržajan razgovor u cilju traženja efikasnih mjera i radnji kako bi se očuvao mir i kako se ne bi ugrozili ljudski životi i imovina, a u krajnjem kako ne bi došlo do sukoba između vojske i policije. Po njegovom zapažanju da upravo dođe do takvog sukoba bio je interes nekih iz vojnih krugova. Navodi da je srećna okolnost to što je S. uvijek učestvovao u rješavanju nastalih konflikata i svaki ispad pojedinaca iz vojske, on i S. su rješavali zajednički. Dolazili su do saznanja da je svaki tadašnji ispad ili ekces proizveden od strane vojske koja nije bila iz bataljona kojim je komandovao S, već iz drugih jedinica. Kada se desio događaj u K. I. nije se nalazio u R, pa o tome nije imao ni saznanja. Bio je u saznanju da se vojska, odnosno pripadnici bataljona kojim je komandovao S, se nalazila znatno višoj od K. I, a u razgovoru S. mu je govorio da nikada nije dao komandu za izvršenje tog zadatka u K. I. Jednom prilikom mu je S. rekao da je jedna trećina vojnika njegovog bataljona sklona ekcesu. Međutim, u slučaju ako bi došlo do sukoba vojske i policije jedna trećina njegove vojske bi bila njemu stavljena pod komandu, odnosno tačnije, rekao mu je da može računati na njegovih 150 ljudi. Nakon što je smijenjen bataljon kojim je komandovao S. sa tog terena, nije imao saradnju sa starješinom vojske koja je nakon toga došla. O S. P. može reći sve afirmativno kao o čovjeku i kao oficiru. Zbog toga je mislio da je bio dostojan odlikovanja MUP-a i Crne Gore zbog svog učešća tokom ratnih dešavanja 1999 godine.

Jednom prilikom je lično vidio kada su pripadnici S. b. iz kolone izbjeglica izdvojili oko 70 muškaraca i odveli ih na ispitivanje u A, jer su smatrali da su pripadnici OVK, nakon čega su ih pustili. U tome nijesu učestvovali pripadnici vojske kojom je komandovao S.

Vezano za S. P. itakao je da je isti učestvovao na sastancima sa rukovodstvom opštine R, predstavnicima mjesnih zajednica, te sa pripadnicima policije, na čemu mu je on zahvalan na takvoj saradnji, pa je naveo "zaista se radilo o časnom čovjeku i oficiru koji je časno nosio oružje". Mnogo puta ga je sreo bez pratnje na raznim mjestima u gradu R.

U dva navrata osmotrio je likove optuženih, te ustvrdio da mu nijesu poznati i da sa njima nije imao kontakta tokom vremena o kojem je svjedočio. Nikada nije došao do zvaničnog saznanja ko su od strane Vojske Jugoslavije učesnici događaja u K. I, niti iz koje vojne jedinice su bili, niti po čijem naređenju. Njegova jedinica, kao ni on nijesu došli ni do jednog saznanja da su izbjeglice iz reda albanaca sa K. imale oružanu pratnju, niti da su zatečeni u držanju oružja na ulasku u Crnu Goru. Dešavalo se da su izbjeglice pripadnici

ostalih naroda ili pripadnici službi koje su napuštale K. nose sa sobom oružje prilikom ulaska u Crnu Goru, a dogovoreno je bilo da od pripadnika vojnika koji su dezertirali policija ne oduzima oružje, niti vojska. Po prijemu saznanja o nailasku paravojnih jedinica, obavještavao je komandantna S, pa mu je isti govorio da sa njima nema nikakvog doticaja i da se radi na pokretanju procedure radi utvrđivanja ko su te jedinice i pod čijom su komandom. Koliko je bio u saznanju, bataljon kojim je komandovao S. bio je raspoređen od G. p. do K. Obzirom da se radilo o vrlo širokom području, nejasno mu je kako je bataljon sa tolikim brojem vojnika mogao zaposjesti toliko područje.

Prema saznanjima sa kojim je raspolagao na tom području, odnosno na teritoriji opštine R. bilo je evidentirano brojno prisustvo vojnih jedinica mimo jedinica P. S. U vezi toga sačinio je i mapu, pa je pojasnio da je komanda brigade kojom je komandovao S. bila u B, u kojem mjestu se nalazio dio jedinice "komanda stana", a da su se djelovi tog bataljona nalazili u reonu K. i Ž. prema H, a u međuprostru između C. i Ibra nalazile su se jedinice koje nijesu pripadale bataljonu kojim je komandovao S. Isto tako, njemu nepoznate vojne jedinice su bile u reonu R, B. c, B. i B.

Pripadnici U. k. bili su prema B, B, B. c, odnosno duž puta T-B.-R. Po njegovim saznanjima i u reonu S. p, B, P. i J. bile su jedinice U. k. Tokom ratnog stanja do njega kao rukovodioca ili do njegove jedinice nije došla bilo kakva informacija koja bi se odnosila na smrtno stradanje ili tjelesno povređivanje mještana ili izbjeglica na području opštine R, osim o događaju u K. I. Naveo je i to da je njegov kontakt sa S. bio svakodnevno telefonom, a povremeno i lični, te da se radilo otvorenoj saradnji sa zajedničkim ciljem sprečavanja da se dovede u pitanju mir i bezbjednost.

Prema zvaničnim podacima na područje opštine R. evidentiran je prelazak oko 100.000 izbjeglica.

Ustvrdio je da po njegovom shvatanju i razumijevanju nije spojivo sa ličnošću P. S. izdavanje naredbe za bilo kakav nehumani postupak, te da se bez njega ne bi očuvao mir na tom području. Naveo je da se radi o čovjeku koji voli ljude, koji se humano ponašao prema podčinjenim i svim ostalim ljudima, pa je stoga i dostavio inicijativu Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za dodjelu nagrade i priznanja optuženom S.

Na dan opštine R. 30.09 bio pozvan i on, kao i S. na proslavu te 1999 godine i na toj svečanoj sjednici iskazana je zahvalnost Skupštine opštine R. za njihov rad, a smatra da će doći vrijeme kada će biti udovoljeno njegovoj inicijativi da se dodijeli nagrada i priznanje optuženom S. P. za njegov doprinos očuvanju mira na tom području.

Svjedok T. M. je u bitnom istakao da je u periodu od 1999 godine, pa do 2002 godine, vršio dužnost komandira stanice policije u R. Dana, 18.04.1999 godine, nalazio se na bezbjednosnom punktu u mjestu Z. Tada je obaviješten da je došlo do pucnjave u selu K. I. Prije toga primio je saznanje da je selu G.B. došla neka vojska, te da je stanovništvo sela evakuisano ili iseljeno. Za događaj u K. I. saznao je oko 15,00 h. Nakon toga, zajedno sa D. V. – pomoćnikom policijske stanice uputio se prema K.I. Na ulaz u to selo zaustavila ih je vojska i nijesu im dozvolili dalje kretanje. Nakon toga, uputio se u G. B. Na njegovo insistiranje sastao se sa komandantom vojne jedinice koja se nalazila u G. B. – S. J. iz K. koji mu je rekao "da su došli radi čišćenja terena sela u R. gdje su pretpostavljali da ima veći broj zemunica tzv. OVK". Tada je rekao da će napustiti taj teren po obavljenom zadatku. Sutradan u R. je došao V. B. - pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, pa je sa njim pošao prema K. I. Međutim, nije im dozvoljen pristup u to selo i rečeno im je da čekaju uviđajnu ekipu. Tada se B. dogovorio sa vojskom da nakon završenog uviđaja

pođu do tog mjesta, pa je tako i postupljeno, te su uz pratnju vojske došli do tog mjesta. Tada je bilo oko 19,30 h. Zapazio je iza kamiona bačenu odjeću. Uspio je da se propne na zadnju gumu kamiona i vidio je leševe prekrivene nailonom. Tada ga je neko od vojnika povukao govoreći mu "šta ima da gledaš", i on više nije pokušavao da se penje na kamion. Tog dana su dobili obavještenje da su ranjeni civili u K. I, pa su narednog dana pošli u K. I, a pristup selu im je omogućila vojska. Planirali su da razgovaraju sa mještanima. Dana, 19.04. bila je susnježica i hladno vrijeme, a 20.04. je bio formiran sniježni pokrivač od 7-8 centimetara. 18.04. kada su pošli prema K. I. bila je susnježica, a nije bilo značajnijih padavina.

Odlično poznaje B. M, te je ustvrdio da ga nije vidio tokom dešavanja u K. I, niti u dane 18,19 i 20.04.1999 godine.I

Sve optužene je poznavao i prije događaja o kojem je svjedočio i nikog od njih nije primijetio u K. I, niti u G. B.

Predočio je da je vršen pretres izbjeglica na punktovina, te da je oduzimano oružje, a bilo je slučajeva oduzimanja i kratkog i dugog naoružanja. Od pripadnika vojske kada se peo na gumu od kamiona prepoznao je samo M. O, a nije poznavao vojnika koji mu je rekao da siđe sa točka kamiona. Nije prisustvovao utovaru leševa na kamion jer su oni već bili utovareni kada je došao.

Dana, 19.04.1999 godine, nakon 19,00 h. bila je noćna vidljivost i stoga nije primijetio tragove krvi, a narednog dana tragovi krvi su se pojavili kroz snijeg koji je pao prethodne noći. Ustvrdio je da nijesu njegove riječi "šikljala je krv ispod snijega" kako je to navodno kazao D. Š.

Svakodnevno na području opštine R. primjećivane su jedinice tzv. "f", a naročito je primijećeno njihovo prisustvo kada je sahranjen njihov komandant koji je poginuo u blizini P. Tada je u njihovu kolonu upao sin Š. D, nakon čega je pobjegao u zgradu Odjelenja bezbjednosti. Kolone tih tzv. "f" prolazili su preko K. i kontrolnih punktova na carinama, a pored njih na području opštine R. bilo je i drugih paravojnih grupacija koje su bile brojne. Nijesu mu poznati slučajevi smrtnog stradanja ili ranjavanja civila na tom području, a poznato mu je da je nađen jedan leš na području B. i deset-petnaest leševa na području H.

Svjedok R. D. u istrazi u bitnom je istakao da tokom 1999 godine, obavljao poslove vođe sektora u Odjelenju bezbjednosti R. Po osnovu raspoloživih saznanja procijenili su da 18.04 te godine treba da obiđu K. I. Na području K. I, D, G. i D. B, nalazila se vojska i zastrašivala civilno stanovništvo, pa su oni toga dana pošli da izvide šta se dešava. Sa njim su pošli policajci S. Š, Z. H. i K. R. Kada su prišli na oko 100 metara K. I. sreli su grupu izbjeglica sa K. Njih oko 20 i to žena i djece. Misli da nije bilo odraslih muškaraca u toj grupi. Jedna od tih žena znala je da priča bošnjački i rekla je da bježe od vojske koja je napala izbjeglice, a da su neke već uhapsili. Usmjerio ih je da idu niz korito rijeke C, a što će ih dovesti do R. Nastavili su dalje put i kada su došli do jednog proširenja nadomak groblja u K. . primijetili su grupu od 30-40 lica i to žena i djece kako leže leđima okrenutim ka zemlji, sa rukama iznad glave. Tada ih je zaustavio jedan vojnik i pošto mu je kazao u kom svojstvu se tu nalazi i ko je, te na pitanje ko su tih 30-40 lica, odgovorio mu je da to nije njegov problem, te da se radi o teroristima. Nakon što je nastavio da se kreće prema K. I. taj vojnik ga je upozorio da ako dalje nastave da će izginuti. Nije rekao od koga. Zapazio je da su ti vojnici, a bilo ih je pet-šest, pucali preko njih u pravcu sela K. I. Oni su zalegli iza nekog kamenja, a na njegovo insisitranje da

pođu dalje, dobio je isti odgovor od tog vojnika. Nedaleko od tog mjesta i po lijevoj i po desnoj strani, čuli su se rafali i to unakrsna vatra. Pretpostavio je da je po desnoj strani pucala vojska. Istakao je da je vidio samo vojsku kod civila kako je opisao, te da su i oni pucali rafalno u pravcu sela K. I. O tome je radio vezom obavijestio starješine, a potom su se vratili u stanicu. Narednog dana su saznali da je bilo ubistava u K. I. Po proteku par dana ponovo su obilazili K. I, gdje je bila vojska koja ih je držala na nišanu. Vršili su obilazak sela po prijavi mještana zbog krađa, te oštećenja kuća od strane vojske. Ne zna ime bilo kojeg vojnika koji su se nalazili na tom području. Jednom prilikom kada se sa M. T.-komandirrom stanice policije u R. nalazio u selo D, sreli su se sa grupom vojnika i jedan vojnik je uperio pušku u M. govoreći mu "M, M, nećeš ti moći ovako, zna se ko treba da komanduje", na šta mu je T. odgovorio "jadna je vojska i država u kojoj si ti" i dodao još nešto što ne može da se sjeti.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je istakao da je on sa kolegama i prije 18.04.1999 godine, u više navrata obilazio sela u okolini R, te da su tada uvijek nesmetano prolazili tim pravcima, kao i pravcem do K. I. Međutim, 18.04.1999 godine, u popodnevnim časovima krećući se prema K. I, na jednoj krivini prema K. I primijetio je grupu vojnika. Prošli su pored njih nesmetano. Na putu prema K. I. sreli su kolonu civila, žena i djece. Sa mjesta gdje su sreli prvu kolonu čula se sporadična paljba. Kada su stigli do ove druge grupe civila, paljba se intenzivirala i radilo se o žestokoj paljbi. Tada je jednom od tih vojnika rekao da treba da pođu prema K. I, a on je odgovorio da nedozvoljava njihovo kretanje u tom pravcu. Ta, kako navodi, žestoka paljba bila je usmjerena prema centru sela, odnosno prema garažama i mostu na rječici koja protiče kroz K. I. To je zaključio sa razloga jer se most nalazi na udolini, a sa strane padine. U pogledu pravca paljbe izjasnio se jer je vidio jednog vojnika kako drži usmjerenu cijev oružja pucajući sa ugla kolibe koja se nalazi po desnoj strani posmatrano iz pravca dolaska u K. I. Na osnovu ranijih saznanja znao je da se položaj vojske nalazi po desnoj i lijevoj strani oko naselja.

Ustvrdio je tačnim da mu je žena koju su sreli rekla da bježe od vojske, nakon čega joj je rekao da idu tokom rijeke C. i to lijevom stranom, kako bi izbjegli punkt vojske. Tada ista nije pominjala da su civili uhapšeni, već da se tamo puca, niti je rekla da su izbjeglice napadnute, kako je to naznačeno kod istražnog sudije. Iskaz kod istražnog sudije da je čuo rafale unakrsne vatre je pojasnio da je moguće da se nije precizno izjasnio, te je pojasnio, da se radilo o rafalnoj paljbi sa dvije strane koje su usmjerene ka centru sela, odnosno mostu i garažama kod mosta. Nije stekao vizuelno zapažanje ko je otvarao vatru sa desne strane padine, ali po onome što je sutradan saznao sa desne padine paljba je bila usmjena prema centru sela, odnosno mostu i garažama. U konačnom nije se mogao tačno izjasniti da li su civili poubijani vatrom iz oružja koja je došla sa lijeve padine ili sa lijeve i desne ili samo desne strane. Ne može prepoznati bilo kojeg od pripadnika vojske koju je vidio u podnožju K. I. i B. Dalje je naveo da je prilikom obilaska mjesta kao što su G. p, B, B, B. viđao vojsku u uniformama Vojske Jugoslavije, te da se prenosila priča da su to pripadnici Sedmog bataljona.

Prijave pojedinačnih slučajeva oštećenja i otuđenja imovine, zatim napada na radnike G. I. u šumi kompleksa koji se prostire prema K. od sela B, da je neko udaren ili doživio neku neprijatnost od vojske u OB R, je primao telefonskim putem, a od starješina je dobijao zadatak da vrši obilazak sela. Ne zna ko je bio starješina vojske koju je vidio da je otvorila vatru u K. I. i da u blizini nije primijetio nikog od starješina. Pojasnio je da su dva vojnika koji su držali uperenu pušku prema civilima su se nalazili udaljeni od njih oko dva metra, te da je jedan od njih bio u klečećem položaju. Nikada nije bio u prilici da zapazi

pripadnike tzv. OVK na području nadležnosti OB, niti su imali zvanične informacije o kretanju i nalaženju takvih lica na teritoriji opštine R. u tom periodu.

Osim događaja u K. I. poznat mu je slučaj pogibije jednog muškaca u kući Z. D. u G. B, jer je bio prisutan kada je policija vršila uviđaj, a tom prilikom od kuće Z. u pravcu R. pronađeno je tijelo lica po prezimenu Lj. Lice koje je ubijeno u Z. kući ubijeno je upravo 18.04.1999 godine, naveče, a za drugog ne zna. Moguće da je i on stradao istog dana, ali na drugoj lokaciji. Osim toga, zna za pronalazak nekoliko tijela na G. p, te pronalazak jednog leša na lokalitetu "B. I" iznad sela B.

U G. p. prilikom uviđaja bio je prisutan i dr. K, a kroz vršenje policijske službe saznao je da je pronađen leš u mjestu B. I. Jednom prilikom primijetio je pripadnike vojske koji su imali šešire na glavama, marame žute i crvene boje, te da se radilo o vojsci koja je bila dobro obučena i za koju je čuo da je došla iz pravca P. preko K. Ti pripadnici vojske su bili različito opremljeni za razliku od pripadnika Vojske Jugoslavije, a radilo se o kvalitetu uniforme i odjeće. Bili su dobro opremljeni naoružanjem, bestrajnim topovima, te blindiranim džipovima. Tu vojnu jedinicu je primijetio jednom prilikom kada je bio u društvu sa D. V. kada su obilazili G. B. i to 16 ili 17.04.1999 godine. Ta jedinica je bila smještena u selu G. B, a nazivali su je "f". Rezervni sastav Vojske Jugoslavije je imao jednoboju uniformu. Jednom prilikom je zapazio prolazak aktivnog sastava Vojske Jugoslavije kroz R. Vojnike u šarenim maskirnim uniformama primijetio je u par navrata u G. p. i selu B. i to u dane prije 18.04.1999 godine.

Dana, 18.04.1999 godine, kada se kretao prema K. I. teren je bio kopan, a sa mjesta gdje se on nalazio nije se vidio most u K. I. Crne kape, tzv. "fantomke" viđao je na pripadnicima vojne jedinice, za koju kažu da je raketna baterija koja je bila smještena prema B. i B. Pripadnici te jedinice imali su fantomke i polu rukavice. Jedinica zvana "fi" je primijećena u G. B. dan-dva prije 18.04, pa se nakon granatiranja R. sela vratila put R.

Kolone izbjeglica iz pravca K. prolazile su kroz K. I. često, pa i prije 18.04.1999 godine. Radilo se o kolonama žena, djece i starijih muškaraca. Jedinice zvane "f" dejsstvovala su iz minobacača sa položaja u G. B. blizu kuće H. D, a u pravcu R. sela. Po njegovom saznanju, ta jedinica je samo prekonačila u B. i vratila se u jutarnjim časovima. Mjesno albansko stanovništvo u tim selima je izbjegavalo da prima u kuće grupe lica sa K. iz bezbjednosnih razloga, jer se nalazila vojska u blizini. Poznato mu je da su neki muškarci odvajani i zatvarani koji su se nalazili u kolonama koje su prolazile kroz K. I, a da su žene i djece propuštani. Jednom prilikom vojnici su iz kolone koja je prolazila izdvojili 50-60 muškaraca i odveli ih u A, nakon čega su pušteni, a na autobuskoj stanici u R. je zapazio da su neka lica povrijeđena. Osim toga, poznat mu je slučaj ranjavanja jednog dječaka iz B, koji dječak je liječen u bolnici u R. To se desilo prije 18.04.

Po njegovom zapažanju, značajan dan u cjelokupnom dešavanju tokom rata, predstavlja onaj dan kada je od strane NATO avijacije bombardovana civilna kolona i lokalitet S. v. Od tog dana intenziviran je broj izbjeglica prema Crnoj Gori i došlo je do promjene u odnosu vojske prema tim civilima u smislu strožijeg režima kontrole. Od tada nastupaju "ekcesi" kako je pojasnio, nakon čega je vojska iz kolone civila izdvajala muškarce. Smatra da je vatra na civile u K. I. otvorena samovoljom, obiješću ili u pijanstvu nekog od vojnika, a moguće da je vatra otvorena kako bi se pogoršali odnosi između vojske i policije. Ne zna tačan broj izbjeglica koji su ušli sa K. u Crnu Goru, ali radi sticanja predstve ističe da je samo jednog dana ušlo preko 8.000 hiljada. Pucnjava koju je opisao je trajala 5 do 10 minuta i ne i nakon vremena od 14-15 sati. Nema nikakvih saznanja da se pucnjava u K. I. desila noću, a prema informacijama koje je saznao u OB R. upravo u paljbi kako je on opisao je stradalo ovih šest lica.

Pravilo policijske službe je da se vodi dnevnik događaja, ali "malo šturo". Međutim, u dnevniku događaja bi svakako po njegovom mišljenju trebalo biti upisano dešavanje pucnjave intenziteta kako je opisao, a pogotovo kod pretpostavke da je tamo moralo biti mrtvih.

Svjedok Š. S. u istrazi u bitnom je naveo da je zajedno sa R. D, K. R. i Z. H. bio u patroli u pravcu K. I, te da se radi o redovnom obilasku. Dok su se kretali prema K. I. sreli su grupu od 20 civila. Radilo se o ženama i djeci. Zaustavila ih je jedna žena koja je znala da govori crnogorski jezik i pitala ih kako će najbliže do R. Predložili su joj da idu zaobilaznim putem preko šume. U blizini groblja prema K. I primijetili su oko 50 civilnih lica koja su ležala na zemlji. Većina njih su držala ruke iza vrata. Došli su do njih i zastali sa vozilom. Vojska im je naredila da se vrate nazad. Zapazio je na tom mjestu 5-6 vojnika koji su bili udaljeni od civila 5-6 metara. Nakon što su pokušali da priđu vojsci, naređeno im je da uđu u vozilo, što su oni i uradili. Čuo se rafal sa svih strana. Vojska je pucala iznad ovih lica. Navodi da nije vidio više od ovih 5-6 vojnika, a čuo je rafale iz susjedne šume. Pretpostavlja da je to pucala vojska. Takva pretpostavka zbog toga, jer na tim terenima nije bilo pripadnika UCK, kao i drugih paravojnih formacija. Sjutradan je saznao da je bilo mrtvih prethodne noći u K. I, te da su stradali civili od strane Vojske Jugoslavije.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da su ti vojnici pucali u pravcu K. I, mada ne zna da li se sa te pozicije vidi naselje K. I, a sa mjesta gdje se on nalazio nije mogao da vidi kuće u K. I. Kada je čuo pucnje, a radilo se o rafalnoj paljbi, bilo je između 15 i 16 sati. Vojnici koji su se nalazili pored civila i drugi koji su pucali su bili vojnici Vojske Jugoslavije u tzv. "snb" uniformama. Tvrdi, a suprotno kazivanju iz istrage, da je vidio da su vojnici pucali. Vojnici koji su pucali iz šume sa desne strane puta su bili udaljeni od njih 10 do 20 metara i nalazili su se u polupovijenom položaju i po položaju tijela i konfiguraciji terena pucali su "prema gore". Projektile su ispaljivali sa jednog mjesta. Čuo je da su prethodnog dana stradali neki civili u K. I, a ne da je "prethodne noći bilo mrtvih" kako je naznačeno u istrazi, te da je moguće da je pogrešno shvaćen.

Dajle je naveo da je bilo oko 10-tak civila, a ne 50-tak kako je to naznačeno u istrazi, da je među njima bilo žena i djece, a zapazio je jednog sa sijedom kosom. Nikada nije bio u situaciji da zapazi naoružano i uniformisano lice u sastavu izbjeglica sa K. Punkt vojske se nalazio udaljen od njihovog punkta oko 50 metara i nikada se nije desilo da se neko od izbjeglica žalio na vojsku. U K. I. nije primijetio nijednog starješinu, niti je prepoznao nekog od vojnika koji su se nalazili u K. I. Obzirom da je vođa patrole bio R, njegova dužnost je bila da sačini zabilješku o zapažanju. Dok se nalazio u zaklonu nije mogao imati orijentaciju sa kojih strana je sve pucano, ali je čuo da je pucano prema K. I. Nije zapazio da su u njihovom pravcu dolijetala zrna. Tada nije bilo padavina, a sniježni pokrivač je ostao samo na pojedinim mjestima. Kao pripadnik OB R. nikada nije došao do saznanja da je na tom terenu bilo vojnika OVK.

Naveo je i to da kolone izbjeglica nakon ulaska na teritoriju Crne Gore nijesu stavljane pod pratnju civilne policije. Nikada nije primijetio u kolonama izbjeglica muška lica životne dobi od 18 godina i više do starog doba. Ne zna da li je neko pratio te civile do područja Crne Gore.

Svjedok Z. H. u istrazi u bitnom istakao da se dana kada se desio događaj u K. I. bio u patroli sa Š. S, R. D. i K. R. Kretali su se u pravcu Ka. I. Krećući se prema K. I. sreli su grupu civila njih oko 15-20 i to žene i djecu. Kretali su se užurbano. Jedna žena im je rekla da je vojska u K. I. i da su pobjegli od njih. Kazala je da su uhapsili neke njihove sunarodnike. Savjetovali su im da idu šumom, a ne putem. Nijesu im govorili gdje treba

da idu, niti su ih oni pitali. Kada su prilazili K. I. zapazili su pet-šest vojnika na putu, koji su bili opkolili grupu civila koja je ležala na zemlji sa rukama iznad glave. Radilo se o ženama i djeci. Drugih uniformisanih lica osim tih pet-šest nije bilo. Savjetovali su ih da se vrate nazad. Kako se dešavala pucnjava zalegli su iza nekih kamenja. Vojska koja je bila ispred njih je pucala preko civila, a bilo je pucnjave i sa druge strane. Vojnici su pucali u pravcu sela. Vidio je par vojnika koji su išli u pravcu sela K. I, koji su pucali rafalno. To je posmatrao sa udaljenosti od oko 30 metara. Civili su ležali na leđima. Bio je snijeg i oni su bili u vodi usled topljenja snijega. Sutradan je saznao u stanici da je bilo žrtava u K. I.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da kada su krenuli prema K. I. bilo je oko 14,00 h. Naveo je da su na putu prema K. I. sreli 10-tak izbjeglica. On nije razgovarao sa tim licima, a čuo je kada im je R. objašnjavao u kom pravcu da nastave kretanje. Nije čuo šta je ta žena govorila R. On i R. su nastavili pješice da se kreću prema K. I, a R. i S. su ostali u vozilu. Na udaljenosti od vozila na oko 30 do 40 metara, po njegovoj procjeni nalazilo se 15 do 20 civila koji su ležali na tlu, a pored njih dva vojnika koji su držali usmjerene cijevi pušaka prema njima. Dalje od te grupe prema K. I. vidio je pet-šest vojnika kako se kreću u pravcu K. I. i pucaju. Misli da su "pucali bezveze". Od tog mjesta gdje je vidio civile pa do naselja je oko 100 metara. Civili su bili "zalegli" pored seoskog groblja. Od mjesta gdje su sreli prvu grupu civila pa dalje čuo je pucnjavu i sve dok su se kretali dešavala se pucnjava. Po onom kako je on zapazio, pucnjava je bila "unakrsna", a to je pojasnio na način da se pucalo sa padina dva brda koja su jedna nasprem drugog. Pucnjava je bila naizmjenična, tako da se pucalo prvo sa jednog brda, a nakon prekida uzvraćano sa paljbom, odnosno pucano je sa drugog brda prema onom sa kojeg je prethodno dopirala paljba. Mjesto gdje su naišli na vojsku nalazi se na terenu koji je poput kanjona. Na padini brda desno od K. I. vidio je jednog vojnika u blizini kolibe kako puca u pravcu prema dolje prema vodotoku C, a to je ocijenio po osnovu položaja cijevi. Isto tako, vidio je jednog vojnika sa padina brda koje je lijevo posmatrano iz pravca njihovog dolaska. Po onom kako je on zapazio, taj vojnik je pucao prema brdu iza kojih se nalaze kuće mještana K. I. Po njegovom zapažanju, taj vojnik je pucao prema brdu, a ne prema K. I, jer sa tog krša ne može da se vidi most, niti jedna kuća u K. I. Taj teren odakle je djelovao taj vojnik je obrastao niskom šumom. Sa mjesta odakle je djelovao vojnik sa desne strane se vidi cijelo selo, pa i dio mjesta gdje se nalazi most. Bilo mu je čudno zbog čega pucaju ti vojnici, jer ispred njih nije vidio nikog. Teren je bio kopan, a sniježnog pokrivača je imalo mjestimično i radilo se o starom utabanom snijegu. Dok se to dešavalo nije bilo padavina i vidljivost je bila dobra. Kada je došao na to mjesto pitao je vojnike "šta je ovo ljudi", a jedan od njih je odgovorio "evo nas napade UCK". Kuršumi koje su ispaljivali pet-šest vojnika koji su se nalazili ispred njih su ispaljivani u pravcu brda koje se nalazi ispred njih, a koje brdo je zaklanjalo selo K. I.

Kada je prvi put saslušan došao iz noćne smjene, tako da je na pretresu detaljnije saslušan, a vezano za sadržinu razgovora sa ženom izbjeglicom, moguće da mu je to R. ispričao. Civile je na pretresu detaljnije opisao, a u istrazi nije rekao da mu je jedan od vojnika rekao "evo napade nas UCK", te je pojasnio da je vojnik usmjeravajući cijev puške prema tijelima civila rekao u smislu "evo ga UCK", te je nakon toga pojasnio da je taj vojnik pružio cijev puške prema narodu koji je ležao, govoreći "evo ga UCK", a ne da je rekao kao što je to prethodno naglasio "napade nas UCK". Te vojnike nije prepoznao, niti bi ih mogao prepoznati. Vojnici su od uniforme imali šlemove na glavama i šarenu maskirnu uniformu. Njemu nije poznato da je neko od vojnika učinio nešto negativno prema civilima i izbjeglicama.

Dalje je pojasnio da je "preskočio" kod istražnog sudije da kaže da je bilo pet-šest vojnika, a ne dva.

Detaljnom analizom iskaza ovih svjedoka sud nije mogao utvrditi nijednu činjenicu koja bi konkretno i pouzdano ukazala da je bilo ko od ovih optuženih preduzeo radnju kako je to opisano optužnicom.

Svjedok Š. M. je u bitnom istakao da je tokom 1999 godine, bio policajac u Centru bezbjednosti B. i obavljao je poslove pomoćnika vođe smjene u dežurnoj službi. Pored Centra bezbjednosti nalazila se kafana vlasništvo optuženog B. R. Tu kafanu je posjećivao svakodnevno, a imao je i lična saznao da je B. R bio stalno u kafanu sa jednim konobarom kojem ne zna ime i svojom suprugom R. Ne zna da li je R. bio mobilisan, jer ga nikada nije vidio u uniformi. U dežurnoj službi radio je po 12 sati uzastopno dva dana, a onda dva dana bio slobodan. U dane kada nije radio nije posjećivao kafanu R, osim slučajno, a kada je radio skoro svakodnevno. O događaju u K. I. saznao je kada je pokrenut postupak. U dežurnoj službi nikakva saznanja nije primio o tom događaju, niti je primio bilo kakva saznanja o nekom oružanom sukobu ili težem ugrožavanju bezbjednosti, pa ni na području opštine R.

Svjedok D. M. je u bitnom istakao da je tokom 1999 godine, bio pripadnik MUP-a i radio u B. u dežurnoj službi. Tokom ratnih dešavanja te godine svakodnevno je bio u dežurnoj službi. U neposrednoj blizini grade tadašnjeg Centra bezbjednosti B. optuženi R. B. je imao kafanu sa restoranom. Tvrdi da je svakodnevno išao u taj objekat, zato što je bio najbliži zgradi Centra bezbjednosti. U toj kafani je koliko se sjeća stalno viđao optuženog R, ali se nije mogao izjasniti da li je on nekog konkretnog dana bio u kafani ili negdje drugo. Od tada je prošlo puno vremena, pa se na to nije mogao izjasniti. Nije mu poznato da li je tada B. R. bio u rezervnom sastavu Vojske Jugoslavije, a o tome nikada nijesu razgovarali. Istoga je upoznao i zna iz viđenja kao vlasnika kafane, a ponekad bi i sjedjeli zajedno.

Svjedok Š. Ti. je u bitnom naveo da je iz istog mjesta kao optuženi B. R, te da se iz tog razloga dobro poznaju. Početkom rata 1999 godine, radio je kao kurir pri Vojnom odjelu u B. i uručivao pozive za vojne obaveznike. Zna da je uručio poziv R, ali ga nikada nije vidio u uniformi. Jednog dana je čuo da se desila "pucnjava" u mjestu gdje je bila stacionirana vojska iz B, a od nekog od vojnika obaveznika je saznao da je bilo žrtava i na jednoj i na drugoj strani. Odmah po čuvenju pošao je kako bi se raspitao ko je poginuo, a i sa razloga jer je upoznao lica kojima je uručivao pozive, pa je pošao u kafanu vlasništvo B. R, u koju je izlazio svakodnevno, odnosno svako veče. Tada je u kafani zatekao optuženog B. R. Nije se mogao konkretno izjasniti od koga je čuo da se desila pucnjava, ali B. R. koga je zatekao u kafani nije mu konkretno mogao kazati šta se desilo. Stekao je utisak da R. o tome ništa ne zna. Za B. R. bio je u saznanju da je raspoređen na K, ali ne zna u koju jedinicu. Saznao je da se desila pucnjava upravo na K. i to aprila mjeseca 1999 godine, a datuma ne može se sjetiti. Misli da je to bilo sredinom tog mjeseca. Odmah po saznanju pošao je u kafanu R. Nije saznao čak ni da li je pucala vojska ili neko drugi, niti da li je bilo o sukobu ili se radilo o jednostranom otvaranju vatre. Jedino ga je interesovalo da li je neko poginuo iz B. Naknadno je saznao da se ta pucnjava desila u K. I. i to iz medija i iz priče vojnika po kafanama, te da je u tom događaju učestvovala vojska. U kafanu R. a išao je svakodnevno, a pošao bi i toga dana i da nije čuo da se desila pucnjava. U kafanu je išao oko 21,00 h. a toga dana oko 20,00 h. kako bi se raspitao da nije bilo poginulih među vojskom.

Svjedok Š. B. je istakao da od optuženih poznaje samo B. R. i kod njega je radio kod konobar u kafani zv. "U" koju je držao pod zakup. Radio je godine kada je bilo ratno stanje. Tačno se ne sjeća koja je to godina bila, ali zna da je tada vojna jedinica sastavljena od ljudi sa područja opštine B. bila na terenu prema Č. Stoga je svakodnevno pratio šta se

dešava, tako je televizija javila da se desila pucnjava i da ima poginulih na terenu gdje je bila razmještena jedinica iz B. Tada se nalazio u kafani "U" koju je držao Br. R. i to upravo sa B. R. Toga se sigurno sjeća, jer je tada govorio R. u smislu "eto da si bio gore mogao si da pogineš". Ne zna u koliko je sati bila ta informativna emisija, ali zna da je bio dan. Ne zna da li je tada pomenuto ime te jedinice koja je učestvovala u pucnjava, a nije se ni trudio da zapamti šta je tada govoreno. Od ratnih dešavanja ostali su mu u sjećanju taj događaj i bombardovanje M. Predočava da B. R. skoro nikada nije bio u jedinici, već skoro neprekidno u svojoj kafani "U" i porodičnoj kući u B, a da li je bježao iz jedinice to ne zna. Kao konobaru nije mu odgovaralo da gazda bude prisutan u kafani kada on radi, pa se po tome dodatno sjeća da se R. tada nalazio u svojoj kafani.

Iz iskaza ovih svjedoka se izvodi pouzdan zaključak i potvrđuje odbrana optuženog R. da se u vrijeme događaja u K. I. nalazio u svom kafiću u R, te da stoga nije ni mogao počinuti krivično djelo stavljeno mu na teret.

Svjedok L. B. u istrazi je u bitnom predočio da se nakon napada NATO-a na SRJ javio kao dobrovoljac, pa je pošao u R, gdje je zatekao svog sina Ž. Pošao je sa svojim kombi vozilom i za potrebu vojske prevezio hranu i ostalo. Iz R. su pošli u selo B. U B. je jedno vrijeme vozio kombi, a nakon toga kamion. Kombi je ostavio sinu Ž. O događaju u K. L. saznao je iz priča i to da je otvorena vatra na vojsku od strane izbjeglica sa K. Svo vrijeme je bio pri sanitetskoj službi, a formacijski u Treću četvu. Komadanta S. je vozio po potrebi. Znao je da je oficir, a ne i komadant bataljona. Vozio ga je uglavnom do B, a nije po terenu. Kad se desio događaj u K. L. toga dana nije vozio S. Prije događaja u K. L. bio je sa jednim ljekarem u mjestu S. v, gdje je bilo ranjeno više policajaca i oko 40 mrtvih civila.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage i pojasnio da je bio raspoređen u Treću četvu čiji je bio komandir B. M, te da je kamion kojim je upravljao bio opremljen sanitetskom opremom. Prevoz je vršio po naređenju B. Vršeći prevoz primijetio je da pravcima kojima se kretao prolaze grupe koje su nazivali »f. ili a.«. Te grupe su se razlikovale od vojske po uniformama i vozilima. Nosili su šešire, a vozili džipove. Zapazio je da su prolazili i civili kuda je on vozio hranu kombijem i niko ih nije uznemiravao. On je konkretno pomogao jednog grupi prilikom popravke njihovog vozila. Nije bio u saznanju da je negdje otvarana vatra, osim što je kasetnim bombama bombardovan B. Samo jedan put je prevezio povrijeđeno lice izvjesnog B, a u S. V. je otišao po naređenju komadanta S. zajedno sa doktorom M. M, kako bi pomogli žrtvama. Nijesu mu bila poznata mjesta G. Bu, U. i Ć. Obzirom da je u više navrata vozio komadanta S. i boravkom u tim mjestima, zapazio je da S. ima kontakte sa civilnim vlastima i policijskim strukturu, te da je djelovao i davao upustva u smislu »da se sve završi mirno«. S. je vodio i do kancelarije predsjednika Opštine u B. i tada je zapazio da se sastaje sa licima iz vlasti i iz policije. Događaj u K. L. po njegovom sjećanju desio se prije događaja u S. V. oko nedelju dana. Po njegovom saznanju, U. K. je zahtijevao pomoć, pa su oni pošli u S. v. Zatekli su oko 30 leševa. Onima koji su davali znake života ukazana je pomoć. Tada je na tom mjestu došao i komadant S. Navodi da mu je smiješno da je komadant S. naređivao nešto negativno, te da svi u bataljonu bili odrasli i sposobni ljudi i da znaju šta je negativno, a da im je cilj bio da postupe humano prema svima, bez razlika na vjersku i narodnu pripadnost. Bio je u prilici da vidi prelazak civila – izbjeglica iz pravca K. u Crnu Goru. Radilo se o malim grupama, a ne o kolonama i većem broju. Mali broj se koristio planinskim prelazima. Međutim, vojska je krećući se tim pravcima kuda su prolazile kolone izbjeglica pronalazila vojnu opremu, šatore i oružje i ta oprema je donošena u komandu bataljona. Među vojnicima u njegovoj jedinici je bilo prisutno saznanje da je jedan broj tih lica, a navodnih izbjeglica nakon oporavka

u hotelu T. je prebacivan do Tuzi, a zatim preko reona »K-K« ponovo su se uključivali u borbu na K. Radilo se o vojno sposobnim licima. Navodi i to da je dan ranije nego što je saznao da se desio događaj u K. L. je od B. do B. prevezao komandira Treće čete B. i to do mjesta P. Koliko se sjeća B. je govorio da treba da prisustvuje nekoj sahrani. Kada se B. vratio nije mu poznato. Pojasnio je da je za događaj u K. L. saznao sutradan, a ne pri kraju mobilizacije kako je to pogrešno navedeno u istrazi. Konkretno, saznao je sutradan u popodnevnim časovima kada je došao sa katuna M. d.u komandu bataljona. Tada se nije znalo šta se dogodilo, već da je bilo puškaranje, odnosno otvaranje vatre na položaj vojske. Ni toga dana kada je saznao, B. nije vidio u komandi bataljona u B. U vrijeme događaj u K. L. dužio je kombi, a ne sanitetsko vozilo, te nije imao zaduženje u smislu da pođe u K. L. radi ukazivanja pomoći, niti je imao bilo kakva saznanja za tijela žrtava ili za njihov transport. Kružila je priča da su zamijenjena tijela žrtava tokom noći. U Trećoj četi osim njega nije bilo drugih vozača. Š. R. i J. D. su bili vozači kamiona, a koliko mu je poznato nijesu bili u sastavu Treće čete.

Iz iskaza ovog svjedoka se utvrđuje da je isti dan ranije nego što je saznao da se desio događaj u K. L. optuženog B. povezao do mjesta P, jer je trebao da prisustvuje nekoj sahrani, a što bi ukazivalo da se optuženi B. nije nalazio u K. L. kada se desio ovaj događaj.

Svjedok Lj. T. u istrazi u bitnom je istakao da u vezi događaja u K. I. mu nije bilo šta poznato. Predočio je da je Đ. A. 16.04. sjedio u njihovoj kući sa njegovim zetom B. A. Njihove familije prije toga bile su kod njega po mjesec dana u gostima. Po dešavanju u K. I. predloženo im je da napuste kuću, jer više nije bilo bezbjedno, pa su oni pošli sa još dva brata Đ. Kada su bili u G. B, Đ. A. je lišen života, a njegov zet je pobjegao. Po kazivanju njegovog zeta Đ. A. je ubijen u kući D. Z. od strane Vojske Jugoslavije. Njegov brat Lj. Š. mu je ispričao da je nedelju dana prije događaja u K. I. bio pretučen od strane Vojske Jugoslavije.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je rođen u K. I, gdje živi. Tu se nalazio i u vrijeme ratnih dešavanja 1999 godine. Svakodnevno je viđao vojsku i nije imao nikakvih neprijatnosti od njih. Prije događaja u K. I. ispričao mu je brat Š. da je bio pretučen od strane vojske, jer mu je nađeno oružje u vozilo. Dana kada se desio događaj on i brat Š. su bili u P. Po proteku pet-šest dana od događaja vratio se kući i zapazio oštećenje na kući od metaka. Tada su se u K. I. nalazili njegov otac, djeca i sestre. Sestre su mu udate i prije toga su živjele na K, pa su došle kod njih sa porodicama. Dj. A. je došao u K. I. zajedno sa zetom B. A. dva dana prije događaja u K. I. Nakon pucnjave u K. I. A. Dj, kao i njegovu braću N. i N, te zeta B, A. i G. A, te Petrit A. je njegov otac ispratio u pravcu G. B. Kasnije je čuo da je Dj. A. ubijen u kući Z. D. u G. B. od strane Vojske Jugoslavije. Po proteku oko mjesec dana saznao je da je tada sa A. bio njegov zet B. koji je uspio da pobjegne. Kasnije su mu B. i A. braća pričali da su svratili u kuću Z. D, smatrajući da će doći do saznanja šta se desilo sa licima koja su ranjena u K. I. Odlučili su da u kuću uđu B. i A, pa nakon što su kucali na vrata, iz kuće su izašla dva čovjeka u pidžama i pozvali ih u kuću. Pitali su ih gdje su krenuli i ko su, a potom je jedan od te dvojice zatražio od drugog nož i tu je A. ubijen iz vatrenog oružja. U kuću su ušli B. i A, a ostali su ostali ispred. B. mu je ispričao da su te noći u G. B. primijetili parkirana vozila tzv. "picgaueri". Prije pucnjave u K. I, u istom je viđao vojnike koji su imali crvene kape, koji su tada pošli u pravcu šume koja se nalazi iznad sela K. I. i na tom mjestu su primijećivani čitav dan. Kada je nakon pet dana došao u K. I. po događaju nije vidio te vojnike sa crvenim kapama, već pripadnike vojske koji su imali zelene uniforme. Lično je nekoliko puta kontrolisan od strane pripadnika vojske kada je prolazio kod škole u D.

Tvrđi da A. D. i njegov zet B. nijesu bili pripadnici UCK. B. mu je pričao da su te večeri kada su došli u G. B. gorjela svijetla u svakoj kući. Govorio je da je sutradan primijetio da su u G. B. postavljeni topovi kojima je otvorena paljba prema R, te da je stoga stekao zaključak da se u svakoj kući nalaze vojnici. Do iznijetih saznanja došao je po osnovu kazivanja svog oca H, zeta B, kao i stanovnika K. I.

Vojnike u crvenim beretkama u K. I. primijetio je nedelju dana prije događaja u K. I. S. K. nije poznao, ali je čuo da je neki K. ubijen. Od S. D. mještana G. B. je saznao da je vojska smještena u tom selu upravo 18.04.1999 godine, tokom dana, te da su govorili da civili ostanu u selu i da nema nikakve potrebe da bježe, a nekoliko sati prije noći saopšteno im je da svi moraju napustiti selo. Čuo je da je taj S. K. upravo dana 18.04.1999 godine, odveden i ubijen. Narednog dana prolazeći kroz G.B. primijetio je prisustvo vojske, a ne zna da li se radi o vojsci koja je odvela S. K. ili nekoj drugoj. H. mu je ispričao da su vojnici ubili jednog ranjenog u kući J. Lj, te da je prije toga čuo kada je jedan vojnik pitao starješinu šta da radi sa ranjenikom koji se nalazio u kući, a potom da je ušao u kuću i ubio ga, nakon čega su ih na dušecima izvukli iz kuće i natovarili na kamion sa ostalim leševima.

Njihova kuća u K. I. je oštećena od strane vojske, te je pričinjena materijalna šteta, jer je pokućstvo uništeno. Zapazio je da vojska u K. I. izgledom nije odgovarala vojski prije 18.04.1999 godine, jer su im uniforme bile različite, a imali su i dužu kosu. Vojska prije 18.04 bila je uredna. Oko nedelju dana prije 18.04 primijetio je vojnike sa crvenim kapama ivicom šume iznad K. I. i zapazio je jednom prilikom da su četiri vojnika vodili jednog civila sa podignutim rukama u visini glave. Kasnije je saznao da je to lice bilo neki Imer iz R, koji je odveden u N. P. Od te četvorice vojnika, dvojica su imali crvene, a druga dvojica zelene kape. O dešavanju u K. I. ispričao mu je Imer Lj. mještanin K. I, koji mu je između ostalog rekao da je istog dana prije ovog događaja zapazio kako su vojnici prilikom nailaska kolone izbjeglica prišli do njih i istukla ih, nakon čega su izbjeglice produžile prema R. Nije mu poznat nijedan slučaj da je bilo ko otvarao vatru u K. I, šenlučio ili slično, sve do 18.04.1999 godine. Nije čuo da je vojska bilo koga lišila slobode u K. I, niti da je neko pucao na vojnike u to vrijeme.

Za optužene nikada nije čuo, niti ih je ikada vidio.

Svjedok T. Lj. navodi da je prije pucnjave u K. L. viđao u to selo vojnike sa crvenim kapama koji su otišli u pravcu šume iznad sela K. L. i da su tu primijećivani cijeli dan. Narednog dana, kako mu je kazao njegov zet B, su bili postavljeni topovi iz kojih je otvorena vatra prema Ru. Te vojnike u crvenim kapama primijetio je u K. L. nedelju dana prije događaja u K. I.

Svjedok L. Š. u istrazi je istakao da se o događaju u K. I. ne može izjasniti jer nije bio na tom mjestu. Naveo je da su njegovi rođaci i prijatelji bili u njegovoj kući u K. I. kao izbjeglice. Prije događaja u K. I. kada je namjrao da kupi hleb u grad zaustavila ga vojska, gdje su ga zadržali dva sata i tukli. Nije se mogao izjasniti o događaju u G. B. Poznato mu je da je tada stradao A. Đ. koji je bio kod njega prethodne noći i uputio se prema R, a narednog dana prema B. Ne zna kako je poginuo.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da su se u njegovoj kući nalazile porodice A. Đ, te porodice njegovih šest sestara koje su udate na K. Prije mjesec dana posmatrano od događaja u K. I. primjećivao je vojnike u tom mjestu. Nikada nije imao neprijatnosti od strane vojske, izuzev kako je to prethodno opisao. Toga dana krenuo je iz K. I. vozilom. Naišao je na grupu izbjeglica iz koje je primio dvojicu starih ljudi, od

kojih je jedan bio nepokretan, a kako bi ih prevezao do R. Po dolasku kod škole u D. zaustavljen je od strane vojske. Jedan od vojnika mu je naredio da izađe, a drugi ga je udario pesnicom u predjelu glave, od kojeg udarca je pao. Tada su stigla još pet vojnika i jedan od njih je stavio svoj pištolj u njegovo vozilo, govoreći "neka mu pištolja da vide što ga bijemo". Tada je zadobio povrede, o čemu je posjedovao medicinsku dokumentaciju koju je priložio uz dokumentaciju kojom je tražio azil, tako da istu sada ne posjeduje. Dana kada se desio događaj u K. I. bio je u P. Nije čuo da je neko tučen od strane vojske, osim kako je opisao, a čuo je da je vojska tukla nekog Idriza D. iz B. Tih dana je više puta prevezio izbjeglice od K. I. do R, a nije posjedovao u vozilu oružje. Nije mogao opisati izgled pištolja koji je vojnik stavio u njegovo vozilo. Nikada nije saznao imena lica koja su ga tukla. Pored puta kada je zaustavljen i tučen zapazio je vojni džip koji je bio obojen maskirnom bojom i tih pet vojnika koji su došli iz pravca K. su došli džipom. Da su ga tukli vojnici zapazili su D. Z. iz G. B. i H. D. iz D. B, nakon čega su pobjegli. Prije 18.04.1999 godine, svakodnevno su prolazile kolone izbjeglica i niko nije ranjen, niti ubijen, odnosno niko nije ispalio nijedan metak.

U vrijeme prije 18.04.1999 godine, primjećivao je vojnike na brdu u K. I. Čuo je kada je njegov otac pričao da je vojska pucala na civile u K. I. i to kada su sjeli da se odmaraju kod mosta. Vojska je pucala iznad njihovih kuća, te kada je jedna žena podigla maramu, ali je ubrzo pala pogođena metkom. Pričalo se da su se na tom mjestu zatekla djeca koja su ranije igrala na tom mjestu fudbal, te da su leševi natovareni na žuti kamion i povezani sa tog mjesta, kao i da je jedan ranjenik koji se nalazio u kući J. D. ubijen od strane vojske u sobi, a da se u drugoj sobi nalazio njego brat koji je već bio preminuo.

Otac mu je pričao da je vidio kada su vojnici došli u kuću gdje je bio taj ranjenik, te da je tada jedan vojnik od njega tražio da mu pomogne da utovare leševe, što je on odbio. Nakon toga je čuo da je jedan od vojnika govorio da je jedan od njih živ, a da je drugi rekao "sredi i tog", nakon čega je uslijedio pucanj iz pištolja. To se desilo kada se njihov otac nalazio ispred kuće J. Lj. Otac mu je ispričao da je vojska tada lišila slobode 17 izbjeglica koji su se nalazili u njihovim kućama, te da ih je povela u A. i tukla. Kasnije je naveo da je neke od njih viđao i to: Z. M, R. M, S. D, na kojima je vidio tragove povreda. Otac mu je pričao da je sve sa prozora gledao šta se dešavalo, te da se događaj desio između 17,30 i 18,00 h. kao i da je pucnjava trajala 2-3 minuta. U koloni na koju je otvorena vatra je bilo 16-17 lica i to većinom starci i djeca, te žene i poneki muškarac. I prije ovog događaja je u više navrata prevezio civile-izbjeglice od K. I.do R. Lica koja su nađena u kući Z. D. su u istu došli posebno i to su dva brata koji su se nalazili u zasebnim sobama i nijesu znali jedan za drugog, jer je jedan od njih pitao vojsku "gdje mu je brat". Navodi da je njih ukupno sedam, nakon događaja koji se desilo u K. I. otišli su u pravcu G. B, a što mu je ispričao B. A.- njegov zet. Njih dvojica su ušli u kuću Z. D. kako bi se raspitali za putni pravac prema R, dok su ostali ostali da čekaju. Vrata na kući su otvorili vojnici u pidžamama i tražili od njih da uđu. U kuću su četiri-pet vojnika jeli zaklano jagnje i pili rakiju. B. i A. su se na albanskom sporazumjeli da bježe, pa je B. uspio pobjeći, a A. je ostao. Poslije pucnjave B. je pobjegao niz padinu ispod kuće.

Svjedok D. M. u istrazi u bitnom je istakao da je dana kada se desio događaj u K. I. znao da će u R. da dođu Lj. S, Lj. R. i T. H, jer ih je prethodno vidio u R. Lj. R. mu je tast. Kasnije je njihove leševe našao Z. Lj. – brat R. S. je bio ubijen u predjelu grudi, tačnije srca, a R. je imao prostrelnu ramu sa desne strane, prostrelnu ranu u predjelu stomaka, kao i glave. Nakon njihovog pronalaska policija je izvršila uviđaj. Navodi da su 18.04.1999 godine, ubijeni. Tada su trebali da dođu kod njega.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da živi u selu B. u R, u kojem

se nalazio u vrijeme dešavanja tokom 1999 godine. R. Lj. mu je tast, a T. – R. tašta. S. Lj. je sinovac R. Lj. i tada je imao oko 14 godina. R. je tada imao oko 50 godina, a T. je bila starija od 60 godina. 16.04.1999 godine, R. je bio u njegovoj kući i narednog dana pošao prema selu P, odakle je namjeravao da dovede taštu T. Trebali su doći 18.04. kojeg dana ga je oko 24,00 h. telefonom pozvao Z. Lj, R. brat, pitajući ga da li su stigli R. i T. Nakon toga, dana 05.05.1999 godine, njihova tijela su našli na planini H, na udaljenosti od dva do tri kilometara od granice sa K. na jednoj livadi. H. se nalazi iznad sela G.B. Tijela je našao Z. Lj. – R. brat.

U vezi događaja u K. I. nije mu bilo šta poznato. Prije 18.04.1999 godine, nije bilo nikakvih vojnih jedinica u D. B, a vojska se nalazila na području sela D. i K. I. Dana, 18.04.1999 godine, bio je u saznanju da je vojska ušla u područje sela G. B. On se tada nalazio u tom selu i nije primijetio nailazak vojske, ali sutradan dolazili su mještani G. B. i kazali da je u selo došla vojska, da ih je tukla i da im je naložila da napuste selo, što su i uradili. Tokom dana čuo je pucnjavu iz teškog oružja – minobacača. Ne zna koja se vojska nalazila u G. B, niti u kom pravcu je ispaljivala projekte. Narednih dana na krivini na priključnom putu koji vodi iz pravca K. I. prema magistralnom putu zapazio je prisustvo vojnika, a nedaleko se nalazio i punkt policije. Prilikom prolaska vojska ga nije kontrolisala, već samo policija. Svi koji su prisustvovali vršenju uviđaja su primijetili da je Lj. R. imao ranu u predjelu grudi sa desne strane i više rana od pojasa prema dolje, kao i prostrelinu glave, pri čemu je ulazna rana bila sa desne strane čela, a izlazna prema potiljku. Zapazio je da je S. Lj. bio pogođen jednim metkom tačno u predjelu srca, a što ga je navelo na pomisao da je ubijen snajperom. Na Toni niko od prisutnih nije primijetio povrede koje nastaju upotrebom oružja. Njegovo uvjerenje je da je preminula od straha. U blizni leša konja, nalazio se leš S. Lj, a na nekih 7-8 metara dalje leš R. Lj, a dalje 7-8 metara leš T. H. U džepovima njihove odjeće nađene su njihove lične stvari, kao i novac. Nije bio u prilici da primijeti nekog vojnika sa crvenom beretkom, kao ni sa beretkama sivo-maslinaste boje. Vojnike koje je vidio nosili su kapu SNB boje "titovku". Nema ni posrednih saznanja kako su liševi života R, T. i S.

Svjedok D. B. je u bitnom istakao da mu nije ništa poznato u vezi događaja u K. I. Dana, 18.04.1999 godine, vojska je izvršila pretres njegove kuće uz njegovo odobrenje. Nakon toga, naređeno im je da napuste selo, što su oni i uradili. Kada su se nalazili na pola puta do seoske škole naišli su na drugu vojsku. Ta vojska je bila drska i maltretirala ih je. Iz kolone je vojska izdvojila S. K, O. M. i G. N. Radilo se o licima sa K. Po proteku kraćeg vremena, M. i G. su se vratili, a K. S. je nakon tri dana nađen mrtav na dnu sela B. Vojnici koji su ih maltretirali su bili maskirani. Neki od njih su bili sa bradama, a na rukama su imali rukavice sa poluprstima. Zbog takvog ponašanja vojske izbjeglice su se razbježali po šumi, tako da je on izgubio vezu sa svojom porodicom. Nakon toga je saznao da su sve izbjeglice žive i zdrave, osim što je K. S. nađen mrtav, a što je saznao po proteku tri-četiri dana od kada su napustili selo. Ne zna ko je K. lišio života. Vojnici koji su vršili pretres njihovih kuća i koji su se ponašali korektno bili su obučeni u maskirne uniforme na kojima se nalazila oznaka Vojske Jugoslavije na rukavama. I druga vojska koju su sreli na putu je bila u istim uniformama, stim što su imali maske na glavama, a bili su i stariji. K. je u njihovo selo došao sa porodicom kao izbjeglica. Mjesto gdje je nađen mrtav je udaljeno od mjesta sa kojeg je odveden oko jedan kilometar. Đ. A. ne poznaje, a čuo je da je nađen mrtav u kući D. Z. Naveo je da do 18.04. te godine, vojska nije dolazila u njihovo selo.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je dodao da je K. D. mještаниn G.B. govorio da treba da napuste selo, pa je par njih pošlo u komandu vojske kako bi se o

tome bliže upoznali. Rečeno im je da moraju napustiti selo zbog neke vježbe vojske ili nekog gađanja, što su oni i uradili. Vojska koju su sreli na putu se razlikovala od vojske koja je pretresala njihove kuće, jer su imali kape preko lica i rukavice bez prstiju, a među njima je bilo i vojnika starije životne dobi. Jedinica koja je došla u G. B. je postavila minobacače na padini ispod kuće H. D. Tijelo K. S. je pronašao S. D. Nije imao bližih saznanja vezano za pronalazak tijela Lj. S. i R. Lj, ali zna da su pronađeni iznad sela G. B. na području H. Vojska koja ih je maltretirala bila je mješovita pješadijsko motorizovana. Vojska nije maltretirala žene i djecu. Vojnici su polomili staklo na njegovom traktoru, a na nekom su izbušili gume. Nije mu ni sada jasno zbog čega su ih kolone izdvojili K. S. koji je imao status izbjeglice još od 1998 godine.

Tvrdi da na području G. B. nikada nije primijetio prisustvo tzv. OVK vojske. Predočio je da nijesu svi pripadnici vojske koju su sreli na putu imali rukavice i kape-fantomke na glavi. Vojska koju su sreli na putu je imala i vozila džipove. Neki od njih su imali oznaku "SRJ", a bilo je i civilnih džipova, a da su civilni procijenio je jer na sebi nijesu imali bilo kakvih oznaka. Nijesu imali ni istu boju. Nakon 18.04.1999 godine, nalazio se u R, a kada se vratio njegovo pokušanstvo je bilo razoreno.

Đ. R. poznaje iz čuvenja i nikada nije nešto čuo za njega loše.

Svjedok G. N. u istrazi u bitnom je istakao da mu nije ništa poznato o događaju u K. I, kao ni o događajima koji su se desili u selu B, B. i V. j. Zbog ratnog stanja na K. došao je kod ujaka u G. B. i to dana 18.04.1999 godine. Toga dana im je vojska naredila da napušte kuće. Narednog dana je pošao za A. Toga dana ih je vojska pretresla na putu prema R, te su vratili njega, K. S. i M. O. Zbog povreda koje je zadobio toga dana jer ga je jedan od vojnika udario puškom doveden je u bolnicu u R, gdje je izvršen pregled.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je kod svojih ujaka sa porodicom došao nedelju dana prije 18.04.1999 godine. Naveo je da ga je vojska maltretirala nakon što ga je izvela iz vozila. Zbog povreda javio se na pregled u R, a narednog dana je pošao za A. S. K. je upoznao u kući svog ujaka u G. B. Vojnik koji ga je izvukao iz vozila ga je udario kundakom puške više puta u predjelu glave i gornjeg dijela tijela, najviše u predjelu grudi i ramena. Dok se nalazio u A. čuo je da je S. K. poginuo. Boravak na teritoriji opštine R. prijavio je Crvenom krstu te opštine. Kada je zaustavljen od strane vojske nije kod sebe imao izbjeglički karton. Vojska koja ih je izdvojila od kolone bila je jugoslovenska vojska. Ista vojska koja je naredila da napuste selo i koja ih je zaustavila na putu odabirajući pojedine i naređujući im da se vrate. Svi oni su bili u jednobojnim uniformama, vojničkim bluzama i pantalonama, a na glavi su imali kapuljače iste boje kao i uniforma. Vojnici su bili starosti od 20 do 40 godina. Kada je prvi put došao u G. B. išao je preko šume, a drugi put putem. Tada mu je policija pregledala dokumenta i dozvolila ulazak u R. 18.04.1999 godine, bio je snijeg.

Svjedok D. S. u istrazi u bitnom je istakao da o događaju u K. I. nema neposrednih saznanja, a čuo je iz priče. 18.04.1999 godine, nalazio se kod svoje kuće u G.B. kada je naišla Vojska Jugoslavije. Radilo se o mlađim ljudima. Pitali su ga da li ima oružje, a pošto je odgovorio da ima sa dozvolom, zatražili su da im oružje preda, što je on i uradio. Nijesu mu dali potvrdu o oduzimanju. Nakon toga, izvršili su pretres njegove kao i ostalih kuća, bez ikakve prisile. Nakon toga, pošao je kod njihovog starješine, sa njim obavio razgovor. Tada mu je ispričao da u njegovom selu ima izbjeglica sa K, te ga upitao "ima li kakvih opasnosti za njih od vojske", na šta im je isti odgovorio "da im ne smije dlaka hvaliti sa glave". Istog dana, pozvali su ga vojnici i rekli mu da napuste selo, što su oni i uradili. Na putu prema R. sretali su vojsku koja se razlikovala od vojske koja

je vršila pretres i smatra da su to bili rezervisti. Bili su šaroliko odjeveni. Na glavama su imali šešire, beretke, crne kape, marame oko glave, imali su maksirne uniforme, neki od njih su imali noževe u rukama, kao i od prevoznih sredstava landrovere, džipove i ostala terenska vozila. Smatra da su vojnici koji su ostali u selu bili redovna vojska. U prolazu su im dobacivali, a tada su iz kolone izdvojili G. N, O. M. i S. K, koji su bili izbjeglice sa K. i vratili su ih putem prema planini H. Nikči je imao oko 30 godina, M. oko 60, a K. 31 ili 32 godine. Po proteku tri dana vratio se u selo i u neposrednoj blizini njegove kuće našao je K. S. koji je bio mrtav. Naveo je da se vojska koja je prva ušla kod njih u selo ponašala korektno i profesionalno, za razliku od vojske koju su sretali prilikom njihovog odlaska za R, koji su ih verbalno i fizički vrijeđali. Ne zna kojim formacijama je pripadala niti jedna niti druga vojska. U prolazu vojska je povrijedila dvojicu mještana i dvojicu izbjeglica sa K, jer kada su vršili legitimaciju po nekog od njih su ošamarili. Smatra da je motiv za to bio što su neka od tih lica bila sa teritorije K. Vojska je i nakon toga bila na tim područjima i ponašala se krajnje profesionalno, te smatra da su mještani bili prepadeni bez razloga.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da kada su vojnici izdvojili S. K, da je isti na sebi imao trenerku, te su ga dva vojnika povela nazad prema G.B. Prilikom pronalaska zapazio je da je imao rane od vatrenog oružja. Na ruci mu se nalazio zlatni sat, a u džepu mu je nađen novac. Po proteku pet-šest dana pošao je kod D. M, koji mu je dao dva vojnika u pratnji i vozilo nivu, kako bi pošao u G.B. i uzeo stvari. Međutim, vojska im nije dozvolila da uđu u G.B. Nikog od vojnika nije prepoznao. Po sjećanju, D. M. je bio predsjednik neke stranke i htio je da im pomogne. Ne zna ko je pljačkao njihovu imovinu, ali obzirom da se vojska nalazila na tom području, izveo je zaključak da je to vojska uradila. Nikada nije vidio nijednog vojnika OVK u G. B.

Ovi svjedoci su se izjašnjavali vezano za smrt Đ. A, Lj. S. i K. S. Iz njihovih iskaza se ne može na potpuno pouzdan način zaključiti da su isti lišeni života na način kako je to opisano optužnicom tužioca.

Svjedok P. Lj. je istakao da se čudi zašto je pozvat da se sasluša u svojstvu svjedoka, te da je moguće da je zamijenjen sa nekim pod istim imenom i prezimenom. Naveo je da vojska njemu lično, niti bilo kome njegovom nije učinila bilo što nažao.

Ne zna šta se dešavalo u K. I. 1999 godine, jer nije tom događaju prisustvovao u bilo kojem svojstvu. Tada se nalazio u R, gdje živi od 1975 godine. Njegova braća su ostala da žive u mjestu P, koje mjesto je blizu B, a udaljeno od K. I. oko 15 kilometara. Zapazio je da kroz R. prolazi vojska i izbjegavao je svaki kontakt sa njima. Čudi se zbog čega je pozvat za svjedočenje.

Svjedok Š. O. u istrazi u bitnom naveo da se u vrijeme dešavanja u K. I. nalazio na Č, te da je bio komandir Prve čete K. bataljona. Komadant tog bataljona bio je B. R. Zona njihove odgovornosti bio je pravac Č.-K.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio i dodao da je po javljanju na poziv vojske bio raspoređen u Treću četvu Trećeg bataljona, a ne zna koje brigade. Zna da je komadant te brigade bio major S. Naveo je i to da je greškom navedeno u istrazi da je bio u Prvoj četi bataljona koji se zvao K. bataljon. Postoji mogućnost da je on to kazao zato što je bataljon bio lociran u K. kod A. Njegova četa bila je raspoređena na Č. tri mjeseca i obezbjeđivala je granicu prema K. i M. Teren koji je bio u zoni odgovornosti njegove čete bio je mjesec dana prekriven visokim snijegom, tako da je bio neprohodan. Teren nije naseljen, pa tako nijesu imali kontakta sa mjesnim stanovništvom, a na snijegu nijesu uočavali nikakve tragove koji bi ukazivali na kretanje lica.

Svjedok Z. S. u istrazi u bitnom istakao da je mobilisan u Vojsku Jugoslavije 1999 godine, u vrijeme bombardovanja od strane NATO pakta. Bio je raspoređen u Prvu četvu Trećeg bataljona i to u selo B. Tu se zadržao oko 20 dana. Nije bilo nikakvih borbenih okršaja na tom mjestu. Nijesu davali ni stražu, niti su imali bilo kakve vojne aktivnosti. Spavali su po stanovima-tzv. kolibama. Iz B. su prebačeni u mjesto Đ. kod A, gdje je bio sve do imobilizacije. Ne zna gdje se nalazi K. I, a u vezi događaja koji se desio u K. I. nije mu bilo šta poznato, niti je uopšte čuo šta se tamo desilo.

Svjedok B. D. u istrazi u bitnom je istakao da mu u vezi događaja u K. I. nije bilo šta poznato i da je o tome saznao iz sredstava informisanja. U vrijeme tih dešavanja bio je na dužnosti komandanta Voda za obuku graničara u P, pa ni lično niti formacijski nije bio vezan za taj događaj. Dalje je istakao da je iskaz V. B. u vezi njega i njegovog brata P. koji je sada penzionisani pukovnik su neistiniti i da niti on niti P. nijesu bili u saznanju u vezi događaja u K. I. Ističe da čak i ne zna gdje je K. I.

Na pretresu je ponovio iskaz iz istrage, stim što je pojasnio da je od polovine marta mjeseca 1999 godine bio raspoređen na dužnosti komandira voda graničara u P, te da nikakve dužnosti nije imao van područja opštine P. Njegov brat P. u vrijeme ratnih dešavanja bio je na dužnosti komandanta 893 Brigade protiv vazdušne odbrane u Vojsci Jugoslavije iz Podgoričkog korpusa. U sastavu bataljona bila je i četa za obuku graničara, a u toj četi bio je komandir Drugog voda za obuku. Nije mu poznato da li je granični bataljon imao neko sadejstvo sa Trećom lakom brigadom Podgoričkog korpusa, a po onome što mu je poznato nije. Tvrdi da sa V. B. nikada nije razgovarao u vezi događaja koji se desio u K. I.

Svjedok A. E. tokom postupka u bitnom je istakao da o događaju u K. I. nema nikakvih saznanja, jer se tada nalazio sa stokom u selu J, na planini Đ, koja se nalazi na teritoriji K.

Dalje je svjedočio vezano za pronalaska leševa R. M, A. i H, te pronalaska leša njegovog oca A, u kojem dijelu je tužilac odustao od optužbe.

Svjedok R. A. tokom istrage i na glavnom pretresu se izjasnio da mu u vezi dešavanja u K. I. nije bilo šta poznato.

Dalje se izjašnjavao u svom iskazu o činjenicama vezanim za lišavanje života braće R. M, R. A. i R.H, u kojem dijelu je tužilac odustao od optužnice.

Ni iz iskaza ovih svjedoka koji su se izjasnili da im nije ništa poznato o događaju iz K. I, niti o drugim događajima iz optužnice, nije utvrđena nijedna činjenica koja bi potvrdila navode optužnice.

Zapisnikom o uviđaju istražnog sudije Vojnog suda pri komandi Podgoričkog korpusa, a koji uviđaj su dana 19.04.1999 godine, izvršili istražni sudija J. M, te zamjenik vojnog tužioca D. B, kao i krimi tehničar S. S. je opisano mjesto događaja, kao i data zapažanja. Predstavljeno je da se mjesto događaja nalazi na ulazu u selo K. I. posmatrano iz pravca ka R. Kroz selo u pravcu R, a iz pravca Š. – R. k. vodi makadamski put koji dijelom ide sa lijeve strane rijeke C, a nakon toga mostom prelazi rijeku i sa desne strane rijeke posmatrano u pravcu toka rijeke nastavlja u pravcu R, gdje se na udaljenosti od oko tri kilometra veže za asfaltni put R-K-P. U gornjem dijelu put je skoro potpuno zaklonjen šumom do samog ulaska u selo. Na licu mjesta pronađena su četiri leša poginulih lica. Za stajnu tačku uzet je betonski most preko rijeke C, a stajna tačka je uzeta na visini 0,35 m. desne ivice mosta koja je bliže R.

Sa desne strane rijeke C. nalazio se leš muškog NN djeteta. Od stajne tačke do glave leša je rastojanje 5,90 m. U blizini tog leša sa desne strane rijeke C, nalazio se leš nepoznate ženske osobe starosti oko 60 godina. Od stajne tačke do glave tog leša je rastojanje 6,10 m. Pored tog leša nogama preko leša te ženske osobe glavom okrenutom u pravcu kretanja ka R, nalazio se leš NN muškarca starosti oko 55 godina. Od stajne tačke do glave tog leša je rastojanje 7,60 m.

U blizini tih leševa nađena su tri improvizovana nosila. Od stajne tačke u pravcu R. sa lijeve strane makadamskog puta na rastojanju 42,60 m. nalazila se krvna mrlja promjera 130x110 cm. Od stajne tačke u pravcu R. na udaljenosti od 57,50 m. nalazila se crvena putna torba u kojoj se nalazilo jedno čebe i jedna vunena jambolija. Od stajne tačke u istom pravcu na udaljenosti od 56,60 m. nalazio se vojnički ranac. U vojničkom rancu pronađen je medicinski materijal oznake "Montefarm".

Pregledom terena u šumi nađen je odbačeni šareni ceger, kroz koji je vidljiva prostrelna i trag krvi. U torbi se nalazila vreća praška za pranje veša, a u toj vreći manja plastična kesica sa bijelim prahom.

Pregledom odjeće NN djeteta nije pronađena lična isprava, kao i kod ženskog NN leša, a pregledom leša koji je označen brojem tri nađena je lična karta na ime B. M. iz N. s, opština P. Pregledom garderobe leša označenog brojem O pronađena je lična karta na ime M. P. od oca Č, koji je rođen u N. s, opština P.

U zapisniku se navodi da je prilikom vršenja uviđaja na licu mjesta došao Lj. I. iz tog mjesta i izjavio da se u njegovoj kući nalazi njegov sin koji je povrijeđen u nogu. Dalje se navodi da je izvršen pregled kuće Lj. J. i u istoj je nađen jedan ranjeni muškarac i leš jednog nepoznatog muškarca. Opisao je mjesto gdje su nađena ta lica. Leš NN muškarca je starosti oko 50 godina, a iste starosti bio je i ranjeni muškarac, koji je imao povrede u predjelu lijeve strane grudnog koša i u predjelu trbuha. Kod tog lica pronađena je lična karta na ime B. R. Isti je izjavio da je leš u toj sobi leš njegovog brata B. M. koji je rođen 1950 godine.

U zapisniku je naznačeno da je istražni sudija zapazio da je u kući prethodno boravilo više lica, a što je zaključio po tragovima pripremanja hrane i vode. Navedeno je da je u sobi gdje je nađen leš bio jako razvijen truležni zadah. Dalje je navedeno da je i za vrijeme vršenja uviđaja, na uviđajne ekipu i na organe vojne bezbjednosti i policije otvorena vatra iz pravca Š. i R. Po nalaženju istražnog sudija, leševi poginulih lica i leš lica koji je nađen u kući Lj. J. su transportovani u A, a istražni sudija je naredio da se ranjeni B. R. preveze u bolnicu u B, uz neprekidno obezbjeđenje pripadnika vojne policije. U zapisniku je navedeno da su svi tragovi fotografisani, te da je naredeno krimi-tehničaru sa sačinili foto-elaborat uz skicu lica mjesta, koji je predstavljati sastavni dio zapisnika.

Istražni sudija je naložio vještaku za sudsku medicinu B. B. da izvrši pregled leševa i o tome dostaviti pisani nalaz i mišljenje, a krimi tehničaru naložio da tok rada vještaka obducenta snimi video kamerom, koji snimak da dostavi sudu. Zbog nastupanja noći, te otvaranja vatre na uviđajnu ekipu, istražni sudija je naredio organima bezbjednosti i vojne policije da narednog dana izvrše detaljnu pretragu šireg reona na kojem se događaj desio, te da o eventualno pronađenim tragovima sačine posebne izvještaje, a da krim tehničar video – tonskom kamerom i fotografijom zadokumentuje isto.

Istražni sudija je naložio obavljanje informativnog razgovora sa komandnim osobljem jedinice koja se nalazila na zadatku, vojnicima jedinice, te licima iz sela i to Lj. H. i Lj. B.

Dalje se navodi da je po završetku uviđaja i po dolasku u IKM B, istražni sudija obaviješten da je povređeni B. R. prilikom transporta podlegao povredama, pa je stoga naredio da se i sa njegovim lešom postupi kao i sa ostalim.

U zapisniku u dijelu "ostala zapažanja", istražni sudija je naveo da prema tragovima na licu mjesta se može pouzdano zaključiti da je na licu mjesta bilo još povrijeđenih lica, koja se u momentu uviđaja nijesu nalazila na tom mjestu.

U uvodu zapisnika je naznačeno da je u tom događaju učestvovao dio RJ 6420.

Izveštajem o pronađenim tragovima koje je sačinilo ovlašćeno službeno lice S. S, a koji izveštaj je dostavljen istražnom sudiji Vojnog suda pri komandi Podgoričkog korpusa, označeni su predmeti koji su nađeni pretragom terena na kojem se desio događaj. Određena su mjesta pojedinačno gdje su nađeni predmeti, a u odnosu na datu fiksnu tačku. Naznačeno je da su pronađene čaure kalibra 7,62 mm. i to osam čaura za pušku i jedna čaura za mitraljez.

Potvrdom o predaji predmeta koje je sačinilo službenolice vojne policije Vojne pošte 1310 od 22.04.1999 godine, se utvrđuje da je ovlašćeno službeno lice vojne policije izvršilo predaju istražnom sudiji J. M. stvari kako je to naznačeno od rednog broja 1 zaključno sa brojem 6, sa ovjerom lica koje je predalo i primilo te stvari.

Zapisnikom o uviđaju Osnovnog suda u R. oznake Kr. Br. 3175/99, a koji je sačinjen dana 15.07.1999 godine, je predstavljeno da je izvršen uviđaj u mjestu S. p, opština R. dana 13.07.1999 godine, povodom pronalaska leša Đ. M, koga su prepoznali njegovi sinovi Đ. R, M. i Š. Na zapisniku je označeno da je vršenju uviđaja prisustvovao i vještak sudske medicine dr. M. K, koji je izvršio spoljašnji i unutrašnji pregled leša, te da je krimi tehničar sačinio video snimke kamerom i fotografisao. Dalje se navodi da je leš nađen od puta na oko 10 metara u šiblju na površini zemlje, a koji leš se nalazio u fazi raspadanja.

Isto je predstavljeno i zapisnikom o uviđaju koji su sačinili policijski službenici Odjelenja bezbjednosti R. dana 15.07.1999 godine, a koji je zaveden u evidenciji Centra bezbjednosti R. dana 16.07.1999 godine, pod brojem 240-2142. U ovom zapisniku je između ostalog naznačeno da je leš nađenog lica prenesen do mjesta V. I, gdje je vjetak sudske medicine K. M. izvršio obdukciju.

Zapisnikom o uviđaju Osnovnog suda u R. oznake K. br. 2560/99 koji je sačinjen dana 22.04.1999 godine, od strane istražnog sudije Osnovnog suda iz R, a vezano za obavještenje da je u kući D. Z. u selu G. B. pronađen leš A. Đ. Navedeno je da je istražni sudija odredio obducenta dr. Dr. Č. da izvrši obdukciju leša, koju obdukciju je izvršila u Domu zdravlja u R.

Zapisnikom o uviđaju Osnovnog suda u R, Kr. oznake 259599 od 23.04.1999 godine, je predstavljeno da je istražni sudija izvršio uviđaj u mjestu zv. G. B, a povodom pronalaska tijela K.S. iz sela Č, opština P. Navodi se da je istražni sudija odredio obducenta D. Č. iz P. da izvrši obdukciju nađenih tijela, te da je sa ruku istog skinuta parafinska rukavica.

Zapisnikom o uviđaju istražnog sudije Višeg suda u Bijelom Polju, Kri. br. 15/99 koji je sačinjen dana 09.05.1999 godine, u vezi pronalaska tijela T. H, Lj. R. i Lj.S, na planini H, je opisano mjesto gdje su nađeni grobovi u kojima su otkopavanjem u prvom pronašli tijelo ženske osobe, a u drugom dva muška tijela. Sva tijela bila su zavijena u najilon. Leševi su prevezeni u B. u bolnicu, gdje je doktor M. K. izvršio obdukciju. Navodi se da je identifikaciju tijela izvršio M. U.

Zapisnikom o uviđaju Višeg suda u Bijelom Polju, oznake Kri. br. 22/99 od 30.06.1999 godine, je naznačeno da je iznad sela B. desno od puta B. – G. p, nađen grob NN lica, te da su se na površini iznad zemlje vidjeli ostaci glave-lobanje. U blizini toga mjesta, a na udaljenosti od tog na oko 30 metara nađeni su ostaci lobanje, a preko groba ostaci nagorelih grana. Na udaljenosti od oko 40 metara nađeno je tijelo prekriveno zemljom. Vještak M. K. je izvršio obdukciju sva tri tijela.

Zapisnikom o uviđaju Osnovnog suda u R. oznake Kri. br. 3359/99 od 12.08.1999 godine, predstavljeno je da je u podnožju planine H. pronađen leš od strane berača šumskih plodova, te da je D. R. koji je pronašao leš izvršio identifikaciju da se radi o tijelu lica B. R, a koji je prethodno kod njih boravio u R. Naznačeno je da je prof. dr. M. K. izvršio obdukciju leša.

Iz zapisnika koji je dostavio istražnom sudiji Vojnog suda vještak B. B, a koji je sačinjen dana 20.04.1999 godine, se utvrđuje da je isti sastavljen povodom spoljašnjeg pregleda tijela pok. B. M. rođenog 1951 godine, iz Novog sela, opština P. Dato je mišljenje da je isti umro nasilnom smrću usled posledica strijelnih povreda glave i grudnog koša, a koje se sastoje od obilnog krvarenja iz razorenog moždanog tkiva velikog mozga. Navodi se da su te strijelne povrede nastale odmah jedna za drugom, te da je tijelo pokojnika u tom intervalu mijenjalo položaj prema otvoru usta cijevi. U toku od nekoliko minuta nastupila je smrt kod istog. Mišljenja je da je smrt nastupila dva dana prije urađenog pregleda tijela.

Iz zapisnika istog vještaka koji je dostavljen istražnom sudiji toga suda, a koji je sačinjen vezano za spoljašnji pregled mrtvog tijela pok. M. P, dato je mišljenje da je smrt kod istog nastupila nasilno, usled posledica strijelne povrede grudnog koša i oštećenih krvnih sudova kako grudnog koša, tako i strukture i organa unutar grudnog koša. Na tijelu postoji jedna strijelna povreda u vidu prostreline nanasene iz vatrenog oružja iz daljine i to u momentu kada je pokojnik leđima bio okrenut ka otvoru usta cijevi sa lako pognutim tijelom naprijed. Smrt kod istog je nastupila odmah nakon nanošenja povreda i nastupila je oko dva dana prije pregleda koji je urađen dana 20.04.1999 godine.

Na skici koja prati taj zapisnik označeno je mjesto povređivanja na tijelu pok. P.

Iz zapisnika istog vještaka dostavljen istom istražnom sudiji toga suda, a koji je sačinjen dana 20.04.1999 godine, povodom spoljašnjeg pregleda leša tijela sada pok. B. R. se utvrđuje da je isti umro nasilnom smrću usled posledica strijelnih povreda tijela u predjelu karličnog pojasa i strijelne povrede lijeve podlaktice sa oštećenjem kostiju te podlaktice. Opisano je da na tijelu postoje dvije strijelne povrede od kojih je jedna u predjelu karličnog pojasa, a druga u predjelu gornje lijeve podlaktice. Obe povrede su nanasene iz vatrenog oružja i odmah jedna za drugom. Povrede su nanijete u momentu kada je pokojnik svojom desnom stranom tijela i nešto više zadnjim dijelom tijela bio okrenut ka otvoru usta cijevi. Povreda podlaktice po nalazu vještaka je nastala u momentu kada je pokojnik svojom lijevom stranom, tj. spoljašnjom stranom lijeve ruke bio okrenut ka otvoru usta cijevi vatrenog oružja. Smrt je, po nalaženju vještaka, nastupila oko dva dana nakon pregleda koji je izvršen 20.04.1999 godine.

Skicom koja je sastavni dio ovog izvještaja označena su mjesta povređivanja na tijelu sada pok. R.

Zapisnikom istog vještaka koji je dostavljen istom sudiji Vojnog suda u P, a koji je sačinjen povodom spoljašnjeg pregleda mrtvog tijela sada pok. B. M. koji je rođen 1950 godine, a čiji idenditet je utvrđen po istražnim organima, dato je mišljenje da je isti

umro nasilnom smrću usled posledica strijelnih povreda trbuha i desne podlaktice, a koje povrede su nanijete iz vatrenog oružja iz daljine i to u momentu kada je pokojnik bio svojom lijevom stranom tijela okrenut ka otvoru usta cijevi vatrenog oružja, a sa desnom rukom odmaknutom od tijela lako ispred ili lako iza tijela. Povrede su nanesene kratko, jedna za drugom. Nakon nanošenja tih povreda došlo je do krvarenja, a potom najvjerovatnije do zapaljenja trbušne maramice i organa trbuha njegovog donjeg dijela trbušne duplje. Na takav zaključak, ukazuje sadržaj koji se nalazi u prostorima strijelnih rana. Po nalaženju ovog vještaka, prema razvijenim znacima, izvodi se zaključak da je do nastupanja smrti došlo oko četiri dana prije pregleda mrtvog tijela, koji pregled je izvršen dana 20.04.1999 godine.

Skicom koja je sastavni dio tog izvještaja prikazana su mjesta na tijelu sada pok. B.

Iz zapisnika koji je dostavio isti vještak istom sudu i sudiji, a koji je sačinjen dana 20.04.1999 godine, povodom spoljašnjeg pregleda mrtvog tijela ženske osobe nepoznatog identiteta starosti oko 65 godina, dato je mišljenje da je ista umrla nasilnom smrću usled obilnog spoljašnjeg, a najvjerovatnije i unutrašnjeg krvarenja, a koja je posledica strijelne povrede grudnog koša. Vještak je mišljenja da je u momentu nanošenja ove povrede pokojnica bila okrenuta ustima cijevi leđima i lako pogurena ka naprijed i ka desno. Nakon nanošenja povrede došlo je do obilnog iskrvavanja i nakon toga je nastupila smrt kratko vrijeme nakon nanošenja tih povreda. Vještak nalazi da je smrt nastupila oko dva dana prije izvršenog spoljašnjeg pregleda, a koji pregled je izvršen dana 20.04.1999 godine.

Na skici koja je sastavni dio izvještaja označeno je mjesto povređivanja na tijelu pokojnice.

Zapisnikom istog vještaka koji je dostavljen istražnom sudiji Vojnog suda u P. i koji je sačinjen dana 20.04.1999 godine, povodom spoljašnjeg pregleda mrtvog tijela nepoznatog dječaka starosti oko 10 godina, dato je mišljenje da je isti umro nasilnom smrću usled posledica strijelne povrede glave u vidu oštećenja krvnih sudova glave i najvjerovatnije razaranja moždanog tkiva. Vještak zaključuje da je povreda nanesena iz vatrenog oružja iz daljine i u momentu kada je pokojnik licem bio okrenut ka otvoru usta cijevi. Smrt je nastupila kratko nakon povređivanja, a najviše nekoliko minuta i to dva dana prije izvršenog spoljašnjeg pregleda tog tijela.

Skicom je prikazano mjesto povređivanja na tijelu preminulog.

Vještak B. B. se izjasnio da je vršio po nalogu istražnog sudije spoljašnji pregled mrtvih tijela šest osoba. Među tim osobama i pregled leša dječaka starosti 10 godina, te da u potpunosti ostaje pri ranije datim nalazima. Pojasnio je da je nakon pregleda sačinjavao i skice kojima je označavao ulazne i izlazne rane. Ulaznu sa brojem jedan, a izlaznu sa brojem dva. Isto tako, navodi da je tada vještačio leš ženske osobe nepoznatog imena, kao i leš B.M, rođenog 1951 godine u N.s. Podatke o identitetu tog lica dobio je od istražnih organa. I taj zapisnik prate dvije skice sa prikazom glave sa prednje strane i tijela sa prednje strane, kao i treća skica sa prikazom leđne strane tijela. Po osnovu sadržine zapisnika i uvidom u spise izjašnjava se da je kod tog lica postojala povreda u predjelu glave sa ulaznim i izlaznim otvorom i da su ti otvori bili povezani, te da je postojala i povreda grudnog koša u vidu ustrelne rane. Na grudnom košu se radilo samo o ulaznoj rani.

Prilikom spoljašnjeg pregleda tijela leševi nijesu imali slovnu oznaku, odnosno imena, a bili su u odjeći kako je opisano zapisnicima pojedinačno. Zaključio je da se radi o potrebi hitnog preduzimanja povjerenih radnji, pa je tako i postupio, a nije se mogao

izjasniti da li su leševi bili označeni brojevima od 1 do 6 ili drugačije. Vezano za naznaku imena, isključivo se oslanjao na podatke primljene od strane lica iz sastava istražnih organa, pa je tako moguće da je došlo do toga da se u dva zapisnika različite sadržine, odnosno zapisnika koji se odnose na pregled dva tijela pojavljuje jedno isto ime. U tim zapisnicima je dat različiti opis povreda i različito vrijeme smrti, a do nastupanja smrti lica označenog kao B. M. rođen 1950 godine, smrt je nastupila oko četiri dana prije urađenog pregleda mrtvog tijela, što bi značilo oko 16.04.1999 godine, a kod M. B. koji je rođen 1950 godine, dva dana prije pregleda mrtvog tijela, a što je slučaj i za ostala četiri lica koje je pregledao.

U zapisniku o spoljašnjem pregledu mrtvog tijela sada pok. M. P, isto tako je naveo ime tog lica po kazivanju prisutnih lica iz vojnih istražnih organa.

Zapisnik o spoljašnjem pregledu mrtvog tijela B. M. rođenog 1950 godine, su pratile skice sa prikazom tijela sa prednje i leđne strane, pri čemu je bliži opis ulaznih i izlaznih rana dat kao u tekstualnom dijelu zapisnika, a radilo se o dvije strijelne povrede i to trupa i desne podlaktice. Za to lice se izjasnio da je smrt nastupila oko četiri dana prije pregleda, a po osnovu razvoja znakova smrti, cjelokupnog izgleda leša i izgleda povreda koje su se znatno razlikovale u odnosu na pet ostalih leševa. Pojasnio je da na osnovu dugogodišnjeg iskustva u vještačenju takve vrste, sadržaj koji se nalazi u prostorima strijelnih rana jasno je upućivao na zaključak u pogledu razlike vremena smrti ovog lica u odnosu na pet ostalih. Stoga, i bez obdukcije, spoljašnjih pregledom sadržaja koji se nalazi u prostorima strijelnih rana, pružao je osnovu za zaključak o postojanju zapaljene trbušne maramice i organa u trbušnoj duplji, koje su zahvatile truležne promjene.

Vezano za nastupanje smrti B. R, istakao je da je kod istog konstatovao prostrelinu karličnog dijela trupa i prostrelinu lijeve podlaktice. Navodi da povreda podlaktice ne bi prouzrokovala smrt, a da je povreda u karličnom predjelu prouzrokovala krvarenje. Takva povreda nije mogla da prouzrokuje trenutnu smrt, već je potrebno vrijeme više od šest sati. Povreda kod istog nije slučaj situacije nanošenje namjernih povreda iz blizine u ubilačke svrhe. Lice sa takvim povredama moglo je da komunicira razgovorom, a obje povrede su nastale brzo, jedna za drugom.

Nije se mogao preciznije izjasniti u pogledu vremena od povređivanja do nastupanja smrti, jer nije vršena obdukcija. Od istražnih organa dobio je podatak o mogućem vremenu nastanka smrti, pa se stoga izjasnio da se radilo o periodu od oko dva dana, a što može biti duže ili kraće. Za lice B. R. kako je označeno u zapisniku ni po osnovu čega zapaženog prilikom pregleda nije mogao isključiti mogućnost da je njegova smrt nastupila 24 časa prije spoljašnjeg pregleda leša. Pojasnio je da nekada ni obdukcija ne daje rezultate potrebne za precizan odgovor na pitanje šta je uzrok smrti, te da se uvijek uzimaju u obzir podaci svakog odnosnog slučaja.

U pogledu uzroka smrti i vremena smrti izjašnjavao se kao najvjerovatnijem uzroku smrti i najvjerovatnijem vremenu smrti, a kada se izjasnio da su neke povrede nastale iz daljine, imao je u vidu odsustvo tragova koji su karakteristični za nastanak strijelnih povreda iz blizine.

Zapisnikom vještaka K. M. od 30.06.1999 godine, koji je dostavljen Osnovnom sudu u R, a koji je sačinjen u vezi spoljašnjeg pregleda i obdukcija mrtvih tijela koja su pronađena u mjestu Š, opština R, tijela muškarca visine od oko 180 cm, i starosti oko 25 godina. Naznačeno je da se radilo o muškarcu sa izraženim truležnim promjenama, te da mekih tkiva u predjelu trbuha i grudnog koša nije bilo, ali po osnovu defekata na odjeći i

sačuvane kože leđa, kao i na osnovu preloma rebra i pršljena, vještak zaključuje da se radi o četiri prostrelne povrede od naprijed prema nazad, sa ulaznim ranama u predjelu prednje strane grudnog koša lijevo, a izlazi su na leđima i desnoj slabini. Projektili su doveli do oštećenja organa koji su smješteni u grudnoj šupljini, pa je smrt nastupila kao posledica oštećenja organa grudne šupljine i krvarenja iz istih. Vještak nalazi da obzirom na promjene na odjeći da se otvor usta cijevi nalazio vrlo blizu tijela pokojnika, a da su povrede nanošene vrlo brzo jedna iza druge.

Iz zapisnika istog vještaka koji je dostavljen istog dana istom sudu, a koji je sačinjen u vezi spoljašnjeg pregleda i obdukcije mrtvog tijela nađenog u mjestu G. p. - Š, opština R, tijela muškarca visine 180 cm. i starosti oko 20 godina, dato je mišljenje da se radi o tijelu muškarca na kojem su jako uznapredovale truležne promjene, te da nema mekih tkiva i da nedostaju i pojedine kosti. Navodi se da su na odjeći nađeni defekti sa prednje i sa desne strane, a konstatovan je i prelom lijeve lopatice i rebra, kao i grudnog pršljena koji je dijelom nedostajao, a po izgledu preloma isti su nastali kao posledica dejstva projektila iz vatrenog oružja. Po osnovu promjena na odjeći i na kostima, vještak zaključuje da je projektil prošao kroz grudni koš, te da je morao dovesti do oštećenja unutrašnjih organa i krvarenja. Vještak je konstatovao i povrede desne lakatne kosti i donjeg dijela nadlaktične kosti, pa je istakao da su djelovala najmanje dva projektila. Vještak zaključuje da se radi o nasilnoj smrti koja je nastupila najmanje godinu dana od dana vršenja spoljašnjeg pregleda.

Iz zapisnika istog vještaka koji je dostavljen Osnovnom sudu u R. od 30.06.1999 godine, a koji je sačinjen povodom vršenja spoljašnjeg pregleda i obdukcije tijela koje je nađeno u mjestu Š, opština R, muškarca visokog oko 174 cm. i starosti oko 25 godina, dato je mišljenje da se radi o muškom lešu sa jako izraženim truležnim promjenama. Na osnovu promjena na tijelu vještak zaključuje da je isti zadobio tri strijelne povrede, dvije u predjelu glave, a jednu u predjelu grudnog koša, te da se radilo o prostrelinama. Strijelne povrede u predjelu glave nanijete su u momentu kada se pokojnik nalazio bočno svojom lijevom stranom glave prema otvoru usta cijevi, a u predjelu grudnog koša sa ulazom u predjelu lijeve strane, a izlazom desno. Na osnovu povreda vještak zaključuje da je došlo do teškog oštećenja mozga, kao i organa u grudnoj šupljini, te da je smrt nasilna i nastupila zbog oštećenja mozga i organa u grudnoj šupljini.

Iz zapisnika vještaka K. koji je sačinjen dana 30.06.1999 godine, i dostavljen istražnom sudiji Osnovnog suda u R, a vezano za spoljašnji pregled i obdukciju mrtvog tijela R. M.M. iz mjesta M. J, opština P, starog 65 godina, proizilazi da spoljašnjim pregledom i pregledom unutrašnjih organa nijesu konstatovane nikakve promjene. Dalje vještak navodi da na koštanom tkivu i na djelovima sačuvanih mekih tkiva, kao i na odjeći nijesu nađene nikakve promjene koje bi ukazivale na dejstvo sile spolja.

U dopunskom nalazu vještak M. K. vezano za povrede sada pok. Lj. S. je istakao da je dana 10.05.1999 godine, izvršio spoljašnji pregled leša i obdukciju sada pok. Lj. S. Tada je konstatovao da je isti umro nasilnom smrću, a da je uzrok smrti unutrašnje iskrvavljenje koje je nastupilo kao posledica rascjepa jetre desnog bubrega i lijevog pluća, te da su povrede nastale od projektila iz vatrenog oružja. Opisao je da se radi o jednoj strijelnoj povredi koja je imala smjer od desno prema dolje i nazad prema lijevo gore i naprijed. Pokojnik je u momentu povređivanja bio okrenut leđima prema ustima cijevi, a po osnovu lešnih osobina zaključuje da je smrt nastupila oko 30 dana prije obdukcije i pregleda.

U pojašnjenju je u potpunosti ostao pri takvom nalazu. Predočio je da je obdukciji izvršio

u mrtvačnici u B, te da se leš nailazio u najilonskoj foliji koja je bila zaprljana, a što je ukazivalo da je leš bio zakopan prije donošenja na obdukciju. Vezano za pravac strijelnog kanala i neposredni uzrok smrti izjasnio se na osnovu stanja unutrašnjih organa koji su bili sačuvani, a u pogledu nastupanja smrti dozvolio je odstupanje u razmaku od 10 do 15 dana manje ili više u odnosu na 30 dana.

Vezano za povrede kod sada pok. Lj. R. je naveo da je uzrok njegove smrti rastrgnuće mozga uz iskrvavljenje u unutrašnji dio tijela, te navodi da je postojalo šest strijelnih povreda od kojih četiri prostrelina i dvije zastreline, da su prostreline lokalizovane u predjelu glave, grudnog koša, trbušne šupljine, lijeve šake i mošni, a zastreline u predjelu grudnog koša i trbušne šupljine. Povreda šake nanijeta je u momentu kada se šaka nalazila otvorena prema otvoru usta cijevi u momentu kada je povreda nanešena. Dalje navodi da nije raspolagao nijednim podatkom da su Lj. R. i Lj. S. usmrćeni na mjestu gdje su nađena njihova tijela, a nema ni neposrednih saznanja za mjesta nalaska, jer je tijela obdukovao u bolnici u B. Po osnovu pokazatelja nije se mogao izjasniti o vrsti oružja iz kojeg su ispaljeni projektili.

Vještak se izjasnio o povredama i uzrocima smrti kod H. T, B. R, B. M, A. A, kao i tri leša NN muških osoba, te kod R. M. zv. "M", kao i H. A. Međutim, sud iste nije analizirao, obzirom da se radi o licima koja nijesu obuhvaćena izmijenjenom optužnicom tužioca.

Obdukcionim zapisnikom od 20.05.1999 godine, obducenta D. Č. vezano za izvršenu obdukciju tijela sada pok. Đ. A, dat je zaključak da je smrt kod istog nasilna, te da je nastupila usred iskrvavljenja i rascjepa unutrašnjih organa duž kanala strijelnih rana nanesenih projektilima ispaljenim iz ručnog vatrenog oružja.

Iz izvještaja o analizi alkohola u krvi Kliničko bolničkog centra oznake 567 od 26.04.1999 godine, se utvrđuje da je u krvi sada pok. Đ. A. u vrijeme umiranja ustanovljena količina alkohola od 0,33 promila.

Obdukcionim zapisnikom obducenta D. Č. od 20.05.1999 godine, oznake SB. Br. 25/99, a povodom izvršene obdukcije tijela sada pok. K. S, dat je zaključak da je smrt kod istog nasilna, te da je nastupila usled iskrvavljenja iz rascjepa unutrašnjih organa duž kanala strijelnih rana nanesenih projektilima ispaljenim iz ručnog vatrenog oružja.

Dalje u zaključku je naznačeno da je istom u vrijeme umiranja ustanovljena koncentracija alkohola u krvi od 0,41 promila.

Vještak medicinske struke D. Č. se na pretresu izjasnila da ostaje kod pisano datih nalaza u obdukcionim zapisnicima S. br. 23/09 i S. br. 25/09, a koji se odnose na obdukciju tijela sada pokojnih Đ.A. i K. S, koji su sačinjeni 20.05.1999 godine, kao i pisanog datog nalaza i zaključka i mišljenja od 10.05.2007 godine, a koji se odnose na vještačenje povreda kod H. A. i Š. Z, kao i M. A.

Dalje navodi da je prilikom obdukcije tijela sada pok. A. Đ. ustanovila ukupno 20 strijelnih povreda, od kojih 18 prostrelina, jednu ustrelinu i jedno strijelno okrznuće. Smjer svih kanala ustanovljenih strijelnih rana je bočan slijeva u desno i sa desna ulijevo prema nadolje. Nalazi da su četiri strijelne rane nastale iz blizine. Sve strijelne rane nastale su zaživotno, brzo jedna za drugom i da su projektili dolazili sa obje strane tijela skoro horizontalno, te da je do smrti došlo usled iskrvavljenja iz rascjepa unutrašnjih rana duž kanala strijelnih rana. Nije isključila mogućnost da su strijelne povrede kod A. Đ. nastale iz više vrsta vatrenog oružja, a po osnovu dimenzija ulaznih rana, postoji indicija da se radilo o različitim kalibrima. Dalje je navela da je mišljenja da je smrt istog mogla

nastati dana 18.04.1999 godine. Pouzdano je isključila mogućnost da je smrt nastupila prije 18.04.1999 godine, jer u tom slučaju ne bi postojali tragovi mrtvačke ukočenosti, a mrtvačke mrlje bi bile čvrsto fiksirane, i nikako se ne bi gubile na pritisak prstom. Nije mogla isključiti da je smrt nastupila 19, 20 ili 21.04.1999 godine, a isključila je da nakon toga smrt nije mogla nastupiti. Mišljenja je da su projektili na tijelo Đ. A. djelovali i sa lijeve i sa desne strane njegovog grudnog koša, a pojam "blizina" pojašnjava da je to rastojanje od usta vatrenog oružja kratke cijevi najviše 80 cm. a za oružje duge cijevi najduže 150 cm. Tvrdi da su povrede sve zaživotne i da je smrt nastupila brzo. Smrt nije bila trenutna i lice je moglo napraviti nekoliko koraka, a moglo je doći i do rotacije njegovog tijela. Međutim, navela je da ukoliko je u prostoriji gdje je nađen leš bilo toplo, odnosno ukoliko je leš nađen u zagrejanoj prostoriji, lešne osobine bi se pojavile ranije i izgubile ranije, a truležne promjene bi takođe počele ranije, što bi sužavalo period nastanka smrti prema vremenu kada je obdukcija vršena, a po njenom mišljenju, to nikako ne bi bio period između 24 i 48 časova prije obdukcije, nego duže, pa bi tako mogući datumi smrti bili u vremenu dužen od 48, a manje od 72 časa od obdukcije, a što bi značilo oko 16,00 h. 21.04.1999 godine.

Vezano za nastupanje smrti K.S. izjasnila se u svom nalazu oznake S. br. 25/99 dana 20.05.1999 godine. Ponovila je da je kod istog ustanovila četiri strijelne povrede, te da ni oko jedne nije bilo barutnih čestica. Sve prostrelne su nastale zaživotno, brzo, jedna za drugom, a ulazne rane se nalaze i sa prednje i sa zadnje strane. Kod istog je smrt nastupila usled iskrvavljenja. Nijesu ustanovljeni znaci truležnih promjena, a postojala je mrtvačka ukočenost u svim zglobovima, dok su mrtvačke mrlje bile slabo izražene zbog iskrvavljenja. Po osnovu toga zaključuje da je smrt nastupila najmanje 24 časa prije obdukcije, a unazad još jedan ili dva dana, o čemu se nije mogla izjasniti bez dopunskih podataka. Kao mogući datumi smrti su 21.04.1999 godine, od 19,00 h. ili 22.04.1999 godine, do 19,00 h.

Na osnovu raspoloživih podataka koji su bili predmet njenog razmatranja isključila je mogućnost da je smrt K. S. nastupila dana 18.04.1999 godine. Mišljenja je da ako je smrt nastupila 18.04.1999 godine, da bi kod tog leša došlo do nastupanja mrtvačke mlitavosti i da ne bi postojala mrtvačka ukočenost koja je obdukcijom nađena u svim zglobovima, a po njenom mišljenju morale bi se pojaviti početne truležne promjene koje obdukcijom nijesu nađene.

Izveštajima i to: izvještajem dr. spec. Doma zdravlja - Opšte medicine u R. na ime Z. (S) Š. rođene 1987 godine, od 26.04.1999 godine, izvještajem Doma zdravlja u R. br. protokola 1208 uz naznaku "prijavio se dana 20.04.1999 godine", na ime Lj.(I) M. rođenog 1981 godine, u selu K. I, opština R, koji izvještaj je sačinjen 28.04.1999 godine, od dr. Ismeta N, izvještajem Doma zdravlja u R. bez oznake protokola, sa datumom sačinjavanja 26.04.1999 gdoine, na ime B. H, 60 godina, izvještajem Doma zdravlja u R, br. protokola 1211 uz naznaku prijavio se dana 20.04.1999 godine, u 12 sati, sa datumom izdavanja 26.04.1999 godine, na ime H. A. rođen 1958 godine, raseljeno lice iz sela L, opština P, su opisane povrede za lica kako je to označeno u izvještajima.

Vezano za vještačenje tjelesnih povreda kod H. A, Z.Š. i M. A, izjasnila se da je o tome sačinila pisani nalaz dana 10.05.2007 godine, pod oznakom Ki. br. 8/07.

Kod H.A. konstatovala je povredu u vidu prostrelne u predjelu desne polovine grudnog koša, koja povreda se kvalifikuje kao teška tjelesna povreda. Nije se mogla izjasniti o smjeru strijelnog kanala, zbog nepotpunosti dokumentacije.

Kod Š. Z. ustanovila je strijelnu povredu – prostrelinu u predjelu desne nadlaktice. Zbog nepotpunosti dokumentacije nije se mogla izjasniti o težini povrede, a sa istih razloga nije se mogla izjasniti ni o smjeru strijelnog kanala, niti povredu kvalifikovati.

Iz nalaza i mišljenje dr. M. S. koji je dat na zapisniku dana 15.12.2009 godine, a vezano za veštačenje povreda kod oštećenog B. H, naznačeno je da je neposrednim pregledom na tijelu oštećenog i to u predjelu sjedalne regije da su vidna dva ožiljka veščine jagodice malog prsta, koji ožiljci su nepravilnih ivica, a koji ožiljci po njegovom nalaženju potiču od povreda iz vatrenog oružja. Vještak povrede kvalifikuje kao lake tjelesne povrede jer nije bilo povreda koštanih struktura, niti povreda većih krvnih sudova. Povreda nije proizvela obilnije krvarenje, pa je isti bio u stanju da hoda, pa i da dugo pješači.

Vještak M. S. u dopuni nalaza datom na pretresu, a u vezi povrede kod oštećene Z. Š. se izjasnio da je od medicinske dokumentacije za Z.Š. priložen izvještaj ljekara Doma zdravlja u R. od 26.04.1999 godine, kojim se u dijagnozi navodi da je pacijentkinja zadobila povrede u vidu jedne prostrelne rane u predjelu nadlaktice. Dalje se u istom izvještaju navodi da je pacijentkinja dovedena oko 12 časova zbog prostrelne rane u predjelu desne nadlaktice, a koja povreda je po riječima povrijeđene nastala prethodnog dana oko 18,00 h. U dokumentaciji nema bližeg opisa povrede, niti opisa ulazne niti izlazne rane. Nije navedeno da je bilo povrede krvnih sudova nerava i koštanih tkiva, pa takva povreda po nalaženju vještaka spada u laku tjelesnu povredu, a obzirom na takav opis najvjerovatnije je nastala od projektila iz vatrenog oružja. Vještak je isključio postojanje povrede većih krvnih sudova, a imajući u vidu protek vremena od povređivanja do javljanja ljekaru, jer bi u tom slučaju nastupilo iskrvavljenje. Pojasnio je da je izvještaj izdat 26.04.1999 godine, ali da je pregled obavljen 19.04.1999 godine, te da se radi o naknadno sačinjenom izvještaju na osnovu podataka o pregledu od 19.04.1999 godine. U izvještaju nije sačinjen broj protokola, a isti je ovjeren faksimilom specijaliste pedijatra. Za slučaj da je ta povreda nastala od eksplozivne naprave, onda ne bi bila dijagnoza sa naznakom prostrelne, već eksplozivne rane.

Izjašnjavajući se o povredama kod oštećenog Lj. M. vještak je naveo da mu je predočen izvještaj Doma zdravlja u R. koji je izdat 28.04.1999 godine, a u kojem se navodi da se pacijent javio na pregled 20.04.1999 godine, zbog povreda koje je zadobio dana 18.04.1999 godine. Prilikom pregleda pacijent se žalio na povrede u predjelu desne potkoljenice i lijeve noge, te da je pregledom na desnoj potkoljenici sa zadnje strane vidljiva ulazna rana nepravilnog oblika dimenzija 3x2 cm, a na lijevoj nozi je navodno bilo vidljivo više ulaznih rana različitog promjera od 0,1 cm. do 0,5 cm. U dijagnozi, odnosno izvještaju navodi se da je isti zadobio povrede u vidu prostrelne rane desne potkoljenice.

Pored tog izvještaja, vještak je razmatrao dva priložena rengedska snimka na ime Lj. M. od 02.10.2006 godine. Na rengedskim snimcima vidna su metalna strana tijela dimenzija od 1 do 5 mm. U mekim tkivima lijeve natkoljenice. Radi se najmanje o četiri strana metalna tijela. Vještak zaključuje da se takve povrede kvalifikuju kao lake tjelesne povrede i pojedinačno i zbirno. To tvrdi sa sigurnošću jer nije bilo povreda koštanih struktura, niti velikih krvnih sudova, niti nerava. Taj izvještaj je potpisao dr. N. I. Dalje vještak nalazi da u izvještaju Doma zdravlja iz R, objektivni nalaz i dijagnoza se ne poklapaju. Naime, u objektivnom nalazu je napisano da se radi o više ulaznih rana, bez navođenja da li postoje izlazne, dok se u dijagnozi navodi da se radi o više prostrelnih rana, bez navođenja koliko ih je. Zaključuje da obzirom da se ne podudarju izvještaji i rengenski snimci u pogledu završnih dijagnoza i vidno iz rengedskih snimaka, strana metalna tijela konstatovana u rengedskim snimcima mogla su dospjeti u tijelo Muse Lj.a i na drugi način i drugom prilikom nakon pregleda 20.04.1999 godine, pa čak i jedan dan prije sačinjavanja rengedskih snimaka.

Pojasnio je da ukoliko bi oštećeni bio pogođen jednim metkom čije zrno je prošlo kroz obje noge, postojale bi dvije ulazne i dvije izlazne rane, a u medicinskoj dokumentaciji za istog ne postoje opisane takve povrede. Vještak zaključuje da je sadržina medicinske dokumentacije u suprotnosti sa kazivanjem tog lica, jer da je pogođen na tri mjesta sa tri hica postojale bi tri ulazne i tri izlazne rane, a ne kako je to sadržano u medicinskoj dokumentaciji.

Vezano za povredu oštećene B. H. vještak se izjasnio da je od medicinske dokumentacije pregledao izvještaj Doma zdravlja u R. koji je izdat dana 26.04.1999 godine, od strane specijaliste pedijatra. U izvještaju je naznačena dijagnoza da optužena ima prostrelnu ranu u predjelu desne potkoljenice, te da se u daljem tekstu navodi da se javila na pregled oko 12,00 h. dana 19.04.1999 godine, zbog prostrelne rane koju je navodno zadobila prethodnog dana oko 18,00 h. Međutim, vještak nalazi da se u daljem tekstu izvještaja navodi da je povreda nastala u predjelu lijeve potkoljenice, te da je pacijentu urađena toaleta, čišćenje, previjanje rane, data zaštita protiv tetanusa, kao i antibiotici i da je vraćena kući. Drugog opisa povrede nije bilo. Po osnovu toga, vještak se izjasnio da se radi o lakoj tjelesnoj povredi, ali se nije mogao izjasniti da li je ta povreda na lijevoj ili na desnoj nozi. Kako je u izvještaju konstatovano da se radi o prostrelnoj rani, to znači da je nastala od projektila vatrenog oružja i da ima ulaznu, izlaznu ranu i strijelni kanal.

Pojasnio je da svi ljekarski izvještaji imaju ličnu anamnezu, objektivni nalaz i dijagnozu. U predmetnom izvještaju dijagnoza glasi da pacijent ima prostrelnu ranu desne potkoljenice, a da ostalo navedeno u izvještaju ne odgovara takvoj dijagnozi, pa čak da li je ljekar ustanovio povredu lijeve ili desne noge. U daljem tekstu izvještaja nema objektivnog nalaza ljekara koji bi potkrijepio datu dijagnozu.

U dopuni sa pretresa od 22.03.2012 godine, vještak se izjasnio da mu je dostavljena na uvid otpusna lista Opšte bolnice iz B. od 26.05.1999 godine, a vezano za liječenje Š. Z, koju ranije nije imao na uvid, iz koje se vidi da je ista primljena na Hirurško odjelenje Opšte bolnice u B. dana 19.04.1999 godine. U dijagnozi u priloženoj otpusnoj listi je navedeno da je oštećena zadobila povredu u vidu višestrukih preloma desne nadlaktne kosti, te da je isto tako imala jednu ranu u predjelu desne nadlaktice u vidu ustrelne rane od projektila iz vatrenog oružja. Vještak se izjasnio da ta povreda spada u tešku tjelesnu povredu, a koja je nastala usled udara projektila iz vatrenog oružja. Pojasnio je da su ljekarska pravila da u protokolu prijema i protokolu otpusta bolesnika i otpusnoj listi se upisuje datum prijema i datum otpusta pacijenta, koji se nalaze na liječenju. Međutim, moguća su odstupanja ukoliko pacijent na primjer nije imao zdravstvenu legitimaciju, novac za podmirenje troškova, pa se otpusna lista sačinjava kasnije, a po pravilu takva otpusna lista ima datum izdavanja datum završetka liječenja. Dalje je naveo da u podacima iz izvještaja o otpusne liste, bez oslanjanja na zaključak ordinirajućeg ljekara da je povreda nastala od projektila, tj. da li je povreda zaista posledica udara projektila je naveo da nema podataka u tom pravcu, jer ne postoje podaci koji se tiču bližeg opisa povrede.

U dopunskom vještačenju za oštećenog M. Lj, a nakon dostavljanja izvoda iz protokola JZU Doma zdravlja iz B, navodi da je u protokolu pisano između ostalog da sežali na povredu desne potkoljenice i lijeve noge. Kliničko objektivno na desnoj potkoljenici je bila vidljiva ulazna rana nepravilnog oblika promjena 3x2 cm. sa otokom mekog tkiva, a na lijevoj nozi postojalo je više manje ulaznih rana od gelera. Nalazi da nove činjenice nijesu izmijenile sadržinu nalaza u pogledu težine povrede kod tog oštećenog kako je ranije dato. Pojasnio je da ni u novom dokumentaciji nije naznačen broj manjih povreda, a mišljenja je da imajući u vidu opis dimenzija tih malih rana od 1 mm. do 5 mm. da te veličine ne odgovaraju defektu kakav pravi projektil iz bilo kog ručnog vatrenog oružja,

već su ulazne rane od projektila takvog oružja znatno veće. Stoga, vještak zaključuje da se moguće radi o povredama kao posledica udara nekog tijela metalnog intenziteta ili bilo kog drugog čvrstog materijala.

Vezano za izvršeno vještačenje povreda kod oštećenog Lj. M. vještaj R. D. se izjasnio da mu je na uvid dostavljena medicinska dokumentacija i to: izvještaj Doma zdravlja u R. od 20.04.1999 godine, dr. I. N, kao i izvještaj istog Doma na ime H. B. i dva rtg snimka od 02.10.2006 godine, na kojima stoji naznaka M. Lj. Uvidom u snimke sa prikazom desne potkoljenice i lijeve natkoljenice utvrdio je da na koštanim strukturu se ne vide patološke promjene, a da se u mekim tkivima desne potkoljenice vide dva nepravilna strana tijela metalnog intenziteta različitog oblika i veličine i netipičnog morfološkog nalaza. Navodi da rtg snimak lijeve natkoljenice nije tehnički korektno urađen pa se na njemu neuvjerljivo naziru manja strana tijela metalnog intenziteta u mekim tkivima. Dalje ističe da je vidno iz tih snimaka, a dovodjenjem u vezu sa onim što je napisano u izvještaju u kom izvještaju je navedeno da Lj. M. ima jednu ulaznu ranu nepravilnog oblika promjera 3x2 cm, na desnoj potkoljenici odpozadi, a da se u rtg snimku desne potkoljenice uočavaju dva nepravilna strana tijela metalnog intenziteta različitog oblika i veličine i netipičnog morfološkog nalaza. Obzirom na prikazanu jednu projekciju potkoljenice, nije moguće utvrditi da li su ta strana tijela dospjela u potkoljenicu sa zadnje strane, pa stoga ta dva strana tijela nije moguće dovesti u vezu sa opisom iz izvještaja iz Doma zdravlja u R, u kojem se navodi da je ulazna rana nepravilnog oblika promjera 3x2 cm, na desnoj potkoljenici odpozadi. Kada je govorio da su ta tijela netipičnog morfološkog nalaza, to znači da njihov izgled dat na toj projekciji nije moguće dovesti u vezu sa bilo kojim poznatim predmetom. Jedno od tih tijela je nepravilnog kvadrastog oblika dimenzija oko 2x2 cm, dok je drugo strano tijelo dužine 7-8 mm, a širine 2 mm.

Vezano za rtg snimak lijeve natkoljenice obzirom da je isti tehnički loše urađen, nije moguće utvrditi tačan broj stranih tijela metalnog intenziteta, izuzev da postoji jedno strano tijelo ljuspastog oblika u gornjem dijelu natkoljnice dužine oko 2 cm i širine oko 2 mm, dok se u donjem dijelu natkoljenice neubjedljivo nazire više tačkastih stranih tijela prečnika do 1 mm, a takvih tijela ima najmanje sedam, koja su grupisana na protoru prečnika oko 2 cm.

Nalazi da nije moguće utvrditi da li predmetna strana tijela potiču od povreda koje nastaju od projektila vatrenog oružja, metalnih opiljaka sa brusilice ili nekih drugih načina ili mehanizama povređivanja, niti kada su ta tijela dospjela u tijelo, niti se može sa sigurnošću utvrditi pouzdana veza između postojanja stranih tijela u predjelu nogu lica na koje se odnose ti snimci, sa naznakom u izvještaju Doma zdravlja u R. Vještak je isključio da je bilo koje strano tijelo uočeno na snimcima projektil iz ručnog vatrenog oružja, a ista posjećaju na povrede od eksplozivnih naprava ili na rasprsnute djelove od projektila iz ručnog vatrenog oružja. Vještak dalje navodi da su te povrede mogle nastati i naknadno, u smislu dospijevanja u predjelu ekstremiteta, ali se ne može isključiti da ova strana tijela potiču i od 1999 godine, ili možda i ranije, jer su takvih dimenzija da mogu da ostanu u tijelu bez vremenskih ograničenja. Obzirom da su mu uz te snimke dostavljeni i izvještaj istog Doma zdravlja od istog datuma na ime H. B, isključio je mogućnost da se ti snimci odnose na B. H, jer je ista zadobila povredu kako je naznačeno u izvještaju lijeve potkoljenice, a na snimcima je u pitanju povreda desne potkoljenice i lijeve natkoljenice.

Obzirom da je postojala samo jedna ulazna rana, navodi da su moguće dvije situacije, da su ta strana tijela ušla jedno za drugim kroz isti otvor, a druga mogućnost da je jedno tijelo ušlo i rasprсло se, odnosno razdvojilo u dva nakon prodora u mišićko tkivo potkoljenice.

Izveštajem o vještačenju vještaka balističara B. B. oznake 705/99, dat je nalaz i mišljenje u vezi dostavljenih čaura, te dostavljena dva projektila kako je to opisano u izvještaju. Naznačeno je da su čaure kalibra 7,62 mm. M67 koji se koriste za automatsku pušku i poluautomatsku pušku. Svih 11 dostavljenih čaura ispaljeno iz istog vatrenog oružja, najvjerovatnije automatske puške tog kalibra, te da su 10 komada dostavljenih čaura su kalibra 7,62 mm. M30, koje ispaljene iz istog vatrenog oružja-mitraljeza. Vezano za dostavljeni projektil koji je izvađen prilikom obdukcije dana 23.04.1999 godine, iz tijela Đ. A, i košuljice projektila koja je znatno deformisan, a koja je izvađena iz istog tijela istom prilikom, vještak nalazi da su i projektil i košuljica projektila 7,62 mm – M67, te da su ispaljeni iz istog vatrenog oružja.

Izveštajem o vještačenju br. 713/99 vještaka A. I, dat je nalaz i mišljenje da na samolepljivim folijama skinutim sa šaka Đ. A. nije dokazano prisustvo nitratnih čestica.

Iz izvještaja o vještačenju barutnih čestica oznake 712/99, po osnovu pregleda parafinskih rukavica K. S, a koje vještačenje je izvršio A. I, je konstatovano da na parafinskim rukavicama istog nijesu konstatovani nitrati. Data je napomena da se događaj desio 18.04.1999 godine, a da je leš pronađen 23.04.1999 godine, kada je uzeta parafinska rukavica, da se K. nalazio na otvorenom prostoru, te da je tih dana padala kiša.

Iz izvještaja o vještačenju garderobe sada pok. K. S. br. Izveštaja 758/99 je naznačeno da je na garderobi istog nalaze mehanička oštećenja koja potiču od projektila.

Vještak I. A. je vezano za parafinske rukavice skinute sa šaka Đ. A, ponovio sadržinu nalaza koje je sadržano u izvještaju o vještačenju br. 713/99. Dodao je i pojasnio da nitratne čestice koje nastaju sagorijevanjem baruta prilikom opaljenja metka iz vatrenog oružja su postojane i ne raspadaju se same od sebe. Međutim, te nitratne čestice u velikoj mjeri, pa i u potpunosti su rastvorljive u vodi, pa se u kontaktu sa vlagom, vodom i znojem i slično mogu rastvoriti. Iste se mogu trljanjem ili dodiranjem ukloniti sa šaka. Svi predmeti koji se nađu u blizini mogu biti kontaminirani nitratnim česticama na rastojanju od oko jedan metar u prečniku. Iste se mogu prenositi kontaktom, dodiranjem ili slično. Dalje je pojasnio da se samolepljive folije skinute sa šaka mogu samo jednom analizirati i nakon toga postaju neupotrebljive za dalju analizu.

Vezano za vještačenje parafinskih rukavica skinutih sa šaka K.S. izjasnio se u izvještaju br. 712/99, te je ponovio i sadržinu nalaza. Pojasnio je da su nitratne čestice sastojak baruta, pa se prisustvo baruta ovom metodom posredno dokazuje. Naveo je da je sve što je naznačio u izvještaju br. 713/99 se može odnositi i na vještačenje u ovom predmetu. Dalje je pojasnio da je nemoguće izvršiti novo vještačenje kako u pogledu prisustva nitratnih čestica na rukama A. Đ, kao i K. S, te da se mora osloniti na prethodno dato vještačenje.

Vještak za balistiku B. B. se izjasnio i ponovio sadržinu pismeno dostavljenog nalaza, a u vezi ubistva više lica sa područja K. dana 18.04.1999 godine, u selu B. i K. I. Naveo je da su predmet vještačenja bile 21 čaura dostavljene u dva omota, kao i dva projektila u dva omota, a što je on označio pod A i pod B. U omotu A dostavljeno je 10 komada čaura sa oznakom PPU i oznakom 1995 godina, a koje čaure potiču od metaka koje se koriste za mitraljez. Komparacijom je utvrđeno da su svih 10 ispaljeni iz istog vatrenog oružja – mitraljeza odgovarajućeg kalibra. U omotu B dostavljeno je 11 čaura sa oznakom na dnu IK i godinama 1978 šest komada, 1982 – 2 komada i 1984 – 3 komada. Sve su od metka kalibra 7,62 mm. M 67 i koriste se za automatsku i poluautomatsku pušku. Komparacijom je utvrdio da je svih tih 11 čaura ispaljeno iz istog vatrenog oružja-

najvjerovatnije automatske puške odgovarajućeg kalibra.

Dostavljena su mu i dva projektila u drugom omotu i to u omotu A projektil izvađen iz tijela A. Đ. i košuljica u omotu B izvađena iz istog tijela. Mišljenja su da su i projektil i košuljica ispaljeni iz istog vatrenog oružja, te da su isti kalibra 7,62 mm. M 67.

Dalje je pojasnio da bi se pouzdano utvrdilo da li neka čaura i projektil su ispaljeni iz istog vatrenog oružja, potrebno je da postoji vatreno oružje iz kojeg će se izvršiti probno ispaljivanje, a nakon toga izvršiti upoređivanje.

Dalje je naveo, a nakon što mu je pokazano devet čaura koje se nalaze u spisima, da iste nijesu bile predmet vještačenja, jer da jesu, na istima ne bi bio sačuvan lak crvene boje, koji se prilikom vještačenja mora skinuti radi zapažanja individualnih karakteristika koje ostaju na dnu čaure prilikom ispaljenja. Pojasnio je da oznaka IK ćirilicom na dnu čaure znači "Igman Konjic", a PPU ćirilicom "Prvi Partizan" Užice.

Vještak B. R. u nalazu od 22.10.2009 godine, se izjasnio o zdravstvenom stanju optuženog R. B, a nalazom istog od 12.02.2011 godine, vještak se izjašnjavao o stanju zdravlja za optuženog K. A, a koje vještačenje je vršeno radi odlučivanja o pritvoru tih optuženih, pa sud nije imao nikakve potrebe da komentariše ove nalaze, jer se ne odnose na predmet postupanja.

U pismenom nalazu koji je dostavio ovom sudu stručno lice K. J. – pukovnik po činu, se izjasnio da je po osnovu dokumentacije koju je dobio od Višeg suda iz Bijelog Polja, tj. optužnice i dokumentacije Treće lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa Vojske Jugoslavije, ustanovio da je Treća laka pješadijska brigada pokrivala zonu opštine P, A, B. i R, a što je bila i zona njene odgovornosti. Naveo je da u toj dokumentaciji nije postojalo nijedno borbeno naređenje, zapovjest ili neko drugo pripremno ili prethodno naređenje za period koji je naveden u optužnici. Iz borbenog izvještaja Treće lake pješadijske brigade od 16.04.1999 godine, proizilazi da je vršeno izviđanje terena u reonima prevoja K. i Č. U borbenom izvještaju iste jedinice za naredni dan je navedeno da je Prvi laki pješadijski bataljon razmješten u širem reonu B. u selo D. U dokumentaciji koju je razmatrao nema nijednog dokumenta iz Prvog lakog pješadijskog bataljona, na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti gdje je i kako raspoređen Prvi laki pješadijski bataljon, pa je tako na osnovu borbenih izvještaja iz Treće lake pješadijske brigade i izjava optuženih i svjedoka, došao do podataka da je Prvi laki pješadijski bataljon bio raspoređen u širem reonu R. Granica odgovornosti bataljona lijevo je bilo na liniji selo B. – S. p, a granica desne zone B. – M. Prednji kraj, obzirom na zadatak da zaštiti upad pripadnika OVK na teritoriji Crne Gore je bila granica Crne Gore i K. Dalje je pojasnio da je raspored jedinica bio sledeći: Prva četa je bila raspoređena u reonu sela B, Druga četa u reonu M. D. – K, Treća četa u reonu sela D. – K, a komanda bataljona sa ostalim jedinicama bataljona u B. Mjesto U. se nalazi na planini H, opština R, i nalazilo se u centralnom dijelu zone bataljona na prednjem kraju linije bataljona, na pravcu reona razmještaja Treće čete. Obzirom da se to mjesto nalazi na planini H. cijelom svojom površinom se nalazi u zoni Prvog lakog pješadijskog bataljona.

Mjesto Č. L. se isto tako nalazi na planini H, pa se nalazilo u centralnom dijelu zone bataljona na prednjem kraju linije bataljona na pravcu reona razmještaja Treće čete. Isto tako, mjesto G. B nalazi se u centralnom dijelu zone bataljona u reonu razmještaja Treće čete. Mjesto B-G. p. nalazi se između reona razmještaja Prve čete i reona razmještaja Treće čete, a mjesto B – S. p. se nalazilo u reonu razmještaja Prve čete.

Kao opšti zaključak, navedeno je da su se sva pomenuta mjesta u optužnici nalazila u

zoni razmještaja Prvog lakog pješadijskog bataljona u periodu od 17 aprila do 21 maja 1999 godine.

Na pretresu je ostao pri dostavljenom mišljenju, te je pojasnio da je taj bataljon pokrивao teritoriju u dužini od oko 30 kilometara. Po dubini zona odgovornosti je iznosila oko 15 kilometara. Nema podataka koji pravac je kontrolisala koja četa, ali po pokazateljima ta zona se preklapala između Prve i Treće čete. Smatra da je obzirom da je jedna brigada pokrivala četiri opštine, da je to mnogo za jednu brigadu, a smatra da je to velika zona i za bataljon, a ne za brigadu. Stoga, cijeni da je prostor bio pokriven sa nedovoljnim brojem vojnika. Nije se mogao sa sigurnošću izjasniti da li se cjelokupna teritorija planine H. nalazila u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće pješadijske brigade Podgoričkog korpusa. Pravilo je, kako navodi, da zoni odgovornosti pripada teritorija ispred i pored te zone, praktično, koliko može da se vidi, jer se mora izvršiti izviđanje terena, pa vojska mora izviđati i dio teritorije koja se nalazi van te granice i vršiti kontrolu prilazima granici. Zona odgovornosti se poklapa sa administrativnom granicom između K. i Crne Gore, te je zona odgovornosti obuhvatala četiri opština P, A, B. i R.

Iz dopisa Vojske Crne Gore – Generalštaba, oznake br. 628-2 od 12.10.2006 godine, proizilazi da se teritorija na kojima je prema navodima stradalo više lica nalazili u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće motorizovane brigade Podgoričkog korpusa Druge armije Vojske Jugoslavije. Navodi se da se na dužnosti komandanta Prvog bataljona nalazio major S. P. Ta brigada bila je podčinjena komandi Podgoričkog korpusa kojom je komandovao general major S. O, a taj korpus je bio u sastavu Druge armije Vojske Jugoslavije, kojom je komandovao potpukovnik M. O. Dalje je predstavljeno da je uviđaj u K. I. vršio S. S. – stariji vodnik. Spisi su predati M. J. – istražnom sudiji, a koji je spise dostavio tužiocu M. V, a koji ih je nakon toga predao S. M, u to vrijeme vojnom tužiocu Odjelenja Vrhovnog vojnog tužioca pri komandi Druge armije. Nakon toga, S. je spise predao Ministarstvu odbrane u B, radi arhiviranja.

Iz dopisa Ministarstva pravde – Sektora za pravosuđe pod brojem 03-887/090 od 20.07.2009 godine, se utvrđuje da je postupajući po predmetu S. P. – zamolnici, a po vezi br. K. br. 70/09-08 da se u prilogu akta dostavljaju dopisi Okružnog suda iz B. – Vijeća za ratne zločine Kri.V.78/09 od 25.06.2009 godine, i dopis Ministarstva odbrane Republike S, br. 871-8 od 18.06.2009 godine, kao odgovor na zamolnicu suda od 27.01.2009 godine.

Dopisom Okružnog suda u B. – Vijeća za ratne zločine, Kri. V. br. 78/09 od 25.06.2009 godine, koji je dostavljen Višem sudu u Bijelom Polju, veza K. br. 79/08, a u vezi zamolnice ovog suda od 27.01.2009 godine, proslijeđeno je obavještenje koje je taj sud dobio od Sekretarijata Ministarstva odbrane.

Dopisom Ministarstva odbrane Republike S. – Sekretarijata ministarstva, br. 871-8 od 18.06.2009 godine, veza Kri. br. 78/09 od 02.06.2009 godine, to Ministarstvo obavještava da je preko svojih stručnih službi na zahtjev sudije Vijeća za ratne zločine Okružnog suda u B. za dostavljanje dokumentacije potrebne za sprovođenje postupka protiv optuženih P.S. i drugih, koji se vodi pred Višim sudom u Bijelom Polju, izvršilo uvid u raspoloživu dokumentaciju Ministarstva odbrane i Vojske S. i utvrdilo da se u evidencijama ne nalazi dokumentacija koju potražuje Viši sud u Bijelom Polju, i to: dokumentacija koja se odnosi na formiranje i djelovanje Prvog bataljona iz sastava Treće motorizovane brigade Podgoričkog korpusa u periodu od 18.04. do 21.05.1999 godine, jer navedena dokumentacija nije arhivirana u vojnom arhivu.

U aktu se navodi da su u arhivskoj građi pronađena dokumenta koja se odnose na formiranje i djelovanje Treće lake pješadijske brigade i Pete motorizovane brigade Podgoričkog korpusa, koje su djelovale u istoj zoni. Dalje se navodi da ukoliko je sud države molilje zainteresovan za naprijed navedena dokumenta, a koja bi istom bila od značaja u krivičnom postupku potrebno je da o tome obavijesti Ministarstvo odbrane Republike S. kako bi sa istih skinuli oznaku "tajne" i dali upustvo za korišćenje istih Višem sudu u Bijelom Polju.

Iz dopisa Ministarstva pravde – Sektora za pravosuđe Crne Gore, pod brojem O3-2165/09 od 30.08.2010 godine, koji je odaslat Višem sudu u Bijelom Polju, u predmetu S. P. i dr. zamolnica, a po vezi predmet Ks. Br. 01/08, je naznačeno da se u prilogu akta dostavlja dopis Višeg suda u B. Odjelenja za ratne zločine, Kri.po.2-1413/10 od 16.08.2010 godine, sa kopijom dopisa Ministarstva ovjerenim kopijama dokumentacije navedene u dopisu, kao odgovor na zamolnicu suda od 02.06.2010 godine.

Iz dopisa Višeg suda u B. – Odjelenja za ratne zločine, oznake Kri. po.2-1413/10 od 16.08.2010 godine, koji je odaslat Višem sudu u Bijelom Polju, sa oznakom veze Ks. Br. 01/08 je naznačeno da u prilogu dopisa dostavljaju tom sudu dokumentaciju koja je sudu u B. dostavljena od strane Ministarstva odbrane Republike S, zajedno sa pratećim dopisom Ministarstva odbrane od 06.08.2010 godine.

Iz dopisa Ministarstva odbrane Republike S. – Vojno bezbjednosne agencije, oznake Strogo.pov. br. 10308-3 od 06.08.2010 godine, koji je odaslat Višem sudu u Beogradu – Odjelenju za ratne zločine, a po osnovu veze akta oznake Kri.po.2-1413/2010 od 14.07.2010 godine, a u vezi zahtjeva i zamolnice Višeg suda u Bijelom Polju, za dostavljanje dokumentacije potrebne u postupku protiv optuženog S. P. i drugih, obavještavaju da je Vojno bezbjednosna agencija pronašla dio dokumentacije Treće lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa Vojske Jugoslavije i Prvog bataljona navedene brigade za period od kraja marta 1999 godine, do 21.05.iste godine, kojom raspolaže Ministarstvo odbrane i Vojska S. Dokumentaciju dostavljaju radi korišćenja iste isključivo u dokaznom postupku protiv optuženog S. P. i drugih bivših pripadnika Treće lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa Vojske Jugoslavije. Dalje u aktu navode, da smatraju da korišćenjem dostavljenih dokumenata u postupku pred ovim sudom sa aspekta delokruga nadležnosti Vojno bezbjednosne agencije ne bi bili ugroženi interesi i sistem odbrane, kao ni bezbjednost Republike S. U prilogu je navedeno da dostavljaju ovjerene fotokopije 93 dokumenta i 263 lista.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđuje se da su dostavljeni ratni dnevnik Treće lake pješadijske brigade, te borbeni izvještaji iste, kao i akti naređenja i infomacije.

U ratnom dnevniku Treće lake pješadijske brigade koji je ovjeren ovjerom Vojnog arhiva u B. za dan 18.04.1999 godine, dato je zapažanje "dejstva neprijatelja u Z/O nije bilo". Jedinice izvode planirane aktivnosti bez problema. Jedna četa iz Drugog LPB posjela je reon u s. K. Moral vojnika je stabilan. Problema ima po pitanju održavanja veze. Borbena gotovost stabilna.

Za dan 19.04.1999 godine, data su zapažanja: "Dejstva neprijatelja u Z/O nije bilo. Jedinice se nalaze na ranijim linijama i izvode naređene aktivnosti. Moral jedinica stabilan. Borbena gotovost brigade stabilan".

Iz borbenih izvještaja komande Treće lake pješadijske brigade oznake STR. Pov. br. 243/1 počev od 30.03.1999 godine, pa do 21.05.1999 godine, i to: borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 243/1 od 30.03.1999 godine,

pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 878-4 od 13.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 940-1 od 14.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 940-2 od 15.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 987-1 od 16.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 987-2 od 17.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 987-3 od 18.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 1039-1 od 19.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 1039-2 od 20.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, borbeni izvještaj Komande III Lake pješadijske brigade oznake Str. pov. br. 1039-3 od 21.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa, je utvrđeno da u dostavljenim izvještajima nijesu sadržani izvještaji počev od 17.04.1999 godine, pa do 28.04.1999 godine, pa time ni za sam događaj koji se desio dana 18.04.1999 godine, u mjestu K. I. i u mjestu U. i Ć. li, kako je to predstavljeno u optužnici tužioca.

Iz akata, naređenja, informacija i izvještaja komande Treće lake pješadijske brigade i to: akt Komande III Lake pješadijske brigade br. 237-1 od 29.03.1999 godine, "dalje jačanje mjera borbene gotovosti - naređenja", akt Komande III Lake pješadijske brigade br. 238-1 od 29.03.1999 godine, naređenje komandanta III Lake pješadijske brigade (LPB) Str. pov. br. 333-1 od 08.04.1999 godine, naređenje komande III LPB str. pov. br. 246-1 od 31.03.1999 godine, vezano za unapređenje ukupne organizacije života i rada u jedinicama, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 518-2 od 19.04.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 578-2 od 23.04.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 770-1 od 04.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 771-1 od 04.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 917-1 od 12.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 935-2 od 14.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 945-2 od 14.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 996-2 od 17.05.1999 godine, naređenje Komande III LPB str. pov. br. 1001-2 od 17.05.1999 godine, pročitani su i prilog uz naređenje koji predstavlja prepis zakonskih određenja krivičnih djela ratnih zločina i krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, borbeno naređenje Op. br. 1/3 Komande III LPB str. pov. br. "OP" 1086-1 od 20.05.1999 godine, sačinjeno u selu B. u 23 časa, akt pomoćnika komandanta za informisanje i moral iz Komande III LPB i interni br. 433-2 od 16.04.1999 godine, pomoćniku komandanta za IO LPB, akt Komande III LPB int. br. 476-1 od 16.04.1999 godine, pomoćniku komandanta za IO, informacija pomoćnika Komandanta za informisanje i moral iz Komande III LPB int. br. 977-1 od 14.05.1999 godine, informacija pomoćnika komandanta za IO Treće lake pješadijske brigade (Treće LPBR u daljen tekstu) Pov. br. 332-1 od 07.04.1999 godine, informacija pomoćnika komandanta za IO Treće LPBR, Pov. br. 356-1 od 01.04.1999 godine, informacija pomoćnika komandanta za IO Treće LPBR, Pov. br. 360-1 od 11.04.1999 godine, informacija pomoćnika komandanta za IO Treće LPBR, Pov. br. 365-1 od 12.04.1999 godine, akt komandanta - majora S. S, Vojne pošte br. 6655, Pov. br. 407-1 od 15.04.1999 godine, informacija pomoćnika komandanta za IO Treće LPBR Pov. br. 447-1 od 16.04.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 486-1 od 17.04.1999 godine, informacija komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 4477-1 od 16.04.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 766-1 od 03.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 772-1 od 04.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 774-1

od 05.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 813-1 od 07.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 814-1 od 07.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 853-1 od 09.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 854-1 od 09.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 855-1 od 09.05.1999 godine, naredba komande Treće LPBR, Pov. br. 856-1, naređenje komande Treće LPBR, Pov. br. 867-2 od 10.05.1999 godine, naređenje komande Treće LPBR, Pov. br. 879-2 od 12.05.1999 godine, upozorenje Treće lake pješadijske brigade Strogo pov. br. 918-1 od 12.05.1999 godine, za korišćenje privatnih motornih vozila za vrijeme boravka u ratnoj jedinici, naređenje komande Treće LPBR, Pov. br. 895-2 od 12.05.1999 godine, upustvo za prikupljanje predmeta sa ratišta komande Treće LPBR, Pov. br. 921-2 od 13.05.1999 godine, izvještaj komande Treće LPBR, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu Pov. br. 842-1 od 08.05.1999 godine, izvještaj Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 860-1 od 08.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 883-1 od 10.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj komande Treće LPBR, Pov. br. 883/2 od 11.05.1999 godine, komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj komande Treće LPBR, Pov. br. 883-3 od 12.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 883-4, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 941-1 od 14.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 951-2 od 15.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 941-3 od 16.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 941-4 od 17.05.1999 godine, dostavljen Komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 1028-1 od 18.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 1028-2 od 19.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade, Pov. br. 1028-3 od 20.05.1999 godine, dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu, izvještaj Komande Treće lake pješadijske brigade dostavljen komandi Podgoričkog korpusa Pozadinskom komandom mjestu Pov. br.1028-4), davana su naređenja u cilju preduzimanja mjera na daljem jačanju mjera borbene gotovosti, te davana upozorenja i uputstva o ponašanju i postupanju u zoni odgovornosti komande Treće lake pješadijske brigade.

Vezano za dan kada se desio događaj u K. L. nijesu u dokumentaciji sadržani akti koji bi na to ukazivali konkretno za dan 18.04.1999 godine. Za mjesec april u toj dokumentaciji, po nalaženju suda, značajna su dva naređenja i to: naređenje Treće lake pješadijske brigade oznake Strogo pov. Br. 333-1 od 08.04.1999 godine, kojim se određuju, a sve u cilju poboljšanja ukupnog stanja u brigadu pratioci za vojne formacije koje su se nalazile na tom terenu, te 19.04.1999 godine, i naređenje komande Treće lake pješadijske brigade oznake Strogo pov. 518/2 u kojem je navedeno da je uočeno nedolično ponašanje u borbenim dejstvima u kojim nijesu u potpunosti primjenjivane odredbe uputstva – instrukcije o ponašanju u borbi i odredbama međunarodnog ratnog prava, te da na K. i dalje djeluje izvjesni broj šiptarsko-terorističkih grupa, a vrši se i ubacivanje sa teritorije Republike A, što može ugroziti bezbjednost pojedinih komandi,

pa se izdaje naredba da se u toku izvršenja borbenih dejstava u potpunosti primjenjuju sve odredbe međunarodnog ratnog prava i uputstva – instrukcije za postupak pripadnik Vojske Jugoslavije na pripremu i izvršenje zadataka na KiM. Dalje se navodi da treba u potpunosti primjenjivati sve mjere, postupke i zadatke za zaštitu pojedinaca i sprečavanje i onemogućavanje specijalnih dejstava obavještajno – izviđačkih i diverzantskom terorističkih snaga, te da sve komandne jedinice i stručni organi preduzimaju efikasne mjere na sprečavanju svih oblika kriminalnih radnji (pljačka, otuđivanje privatne imovine i drugo). Dalje se navodi da je potrebno upoznati sve pripadnike Treće lake pješadijske brigade o štetnosti i posledicama svih oblika kriminalnih djelatnosti na ugled i moral vojske. U zaključku naređenja je dato da za izvršenje naređenja odgovornost snose neposredno potčinjeni komandanti i komandiri i u komandi Treće lake pješadijske brigade i njegovi pomoćnici. Naređenje je potpisao major S. S.

Dopisom Ministarstva pravde Crne Gore br. 03877/09 od 23.03.2011 godine, Višem sudu u Bijelom Polju, dostavljen je dopis Višeg suda iz B. – Odjelenja za ratne zločine Kri. PO2-14/2011 od 07.03.2011 godine, sa dopisom Ministarstva odbrane Republike S, br. 1644-4 od 03.03.2011 godine, kao odgovor na zamolnicu tog suda od 22.12.2010 godine.

Dopisom Odjelenja za ratne zločine Višeg suda u B, oznake Kri.PO-2-14/2011 od 07.03.2011 godine, Višem sudu u Bijelom Polju dostavljen je izvještaj Vojno bezbjednosne agencije Minsitarstva odbrane Republike S, oznake Str.Pov.br. 1644-4 od 03.03.2011 godine.

Dopisom Ministarstva odbrane – Vojno bezbjednosne agencije Republike S, oznake Strogo.pov. br. 1644-4 od 03.03.2011 godine, koji je dostavljen Odjelenju za ratne zločine Višeg suda u B, je naznačena dostava tome sudu po zamolnici Višeg suda u Bijelom Polju, dokumentacije Treće lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa Vojske Jugoslavije, za period od kraja marta 1999 godine, zaključno sa 21.05.1999 godine, koja je potrebna u postupku protiv optuženog S. P. i drugih. U aktu se dalje navodi da na osnovu dostaljenih podataka u zahtjevu Uprava za operativne poslove Generalštaba Vojske S, nakon pregleda arhivske građe komande Druge armije, komande Podgoričkog korpusa i Treće lake pješadijske brigade je utvrđeno da u arhivskoj građi ne postoje druga dokumenta Treće lake pješadijske brigade, osim dokumenata (93 dokumenta na 263 lista) koja su Višem sudu Bijelom Polju, dostavljena aktom br. 10308-3 od 06.08.2010 godine.

Dopisom Uprave policije – Sektora kriminalističke policije u Vladi Crne Gore br. 03/8/240/08-SP-3390 od 29.08.2008 godine, dati su podaci o adresi – prebivalištu optuženog S. P.

Dopisom Uprave policije – Područne jedinice iz B. P. oznake 32-03 br. 240/08-12706/2 od 07.10.2008 godine, izvješten je Viši sud u Bijelom Polju, da su raspisali nacionalnu potjernicu za optuženog S. P.

Dopisom Ministarstva unutrašnjih poslova – Sektora za upravne unutrašnje poslove 03 br. 211/08-11110/2 od 03.10.2008 godine, koji je dostavljen Višem sudu, data su obavještenja u vezi prijavljenog boravišta u P. optuženog S, te da isti posjeduje ličnu kartu Uprave iz P, uz koju je priložio uvjerenje o državljanstvu, da je državljanin Republike S.

Aktom Uprave policije iz B. br. 35/01-1559 od 23.07.2009 godine, ta Uprava obavještava Viši sud u Bijelom Polju, da se dana 24.07.2009 godine, D. V. nalazio na službenom

putu, a u vezi priprema za odlazak u mirovnu misiju Ujedinjenih nacija na Kipru.

U otpusnom pismu Opšte bolnice u B. oznake 1573/523 od 23.04.1999 godine, za lice A. H. označene su povrede za istog, kao i tok liječenja.

Dopisom Ministarstva pravde Crne Gore, br. 03-877/09 od 24.02.2010 godine, koji dopis je dostavljen Višem sudu Bijelom Polju, dostavljen je dopis Višeg suda u B, Posebnog odjelanja za ratne zločine, oznake Kri.v.200/09 od 04.02.2010 godine.

Dopisom Posebnog odjelanja za ratne zločine Višeg suda u B, oznake Kri.v.200/09 od 04.02.2010 godine, koji je dostavljen Višem sudu u Bijelom Polju, naznačeno je da su isti tom sudu dostavili traženu dokumentaciju uz kopiju dopisa od 07.12.2009 godine.

Dopisom Sekretarijata Ministarstva – Odjelenja za opšte poslove Ministarstva za odbranu S, br. 871-16 od 07.12.2009 godine, koji je dostavljen Okružnom sudu u B – Vijeću za ratne zločine uz naznaku veze Kri.v. br. 200/09 od 15.10.2009 godine, naznačena je dostava ovjerenog prepisa cjelokupne dokumentacije koja se odnosi na formiranje lake pješadijske brigade i Pete motorizovane brigade Podgoričkog korpusa za potrebe postupka protiv optuženog S. P. i drugih. U tom aktu je naznačeno da odlukom Ministarstva odbrane Republike S, pod brojem i datumom kako je navedeno u dopisu prestaje stepen tajnosti isključivo za potrebe postupka koji se vodi pred sudom. U dopisu je označeno u dijelu priloga koji podaci su dostavljeni.

U dopisu Uprave policije – Pj B, br. 788 od 18.03.2010 godine, sadržan je izvod iz kaznene evidencije za optuženog R. B.

Iz dopisa Uprave policije – Ispostave R. br. 229-628 od 03.03.2010 godine, proizilazi da ta Uprava obavještava Viši sud u Bijelom Polju, da M. Lj. nijesu uručili poziv za glavni pretres, te da se isti nalazi u SAD bez bliže adrese.

Dopisom Ministarstva odbrane Crne Gore, br. 80502-2911/10-2 od 22.04.2010 godine, ovaj sud je obaviješten da to Ministarstvo nema podataka da je S. S. bio u službi vojske.

Dopisom Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore – Podgorica, br. 20641980/10/2 od 25.05.2010 godine, to Ministarstvo traži od Višeg suda u Bijelom Polju, dostavu bližih podataka za S. S, jer sa podacima kao u dopisu ima više lica.

Dopisom istog Ministarstva dostavljenim istom sudu od 03.06.2010 godine, br. dopisa 20644855/10/2, obavještavaju sud da imaju tri lica sa imenom i prezimenom S. S. koja prolaze kroz bazu podataka, pa šalju podatke za sva lica.

Iz uvjerenja istog Ministarstva pod brojem 09-UPI-211/10/23457 od 03.06.2010 godine, se utvrđuje da S. S. od oca R, rođen 1965 godine, u H, nije upisan u registar državljana Crne Gore.

Iz uvjerenja istog od istog dana se utvrđuje da S. S. rođen 1930 godine, od oca V. sa opštinom rođenja u V-S. nije upisan u registar rođenja državljana Crne Gore, te iz uvjerenja istog oznake 09-UPI-211/10/23481 od istog dana se utvrđuje da S. S. rođen 1963 godine, u V. – S, od oca A, nije upisan u registar državljana Crne Gore.

Dopisom Područne jedinice Bijelo Polje 30-03/3 br. 211/11-1817/2 od 02.06.2011 godine, dostavljeno je uvjerenje o državljanstvu ovom sudu za Lj. M. od oca B, rođen 29.06.1981 godine. Iz uvjerenja se utvrđuje da je isti crnogorski državljanin, upisan u Opštini R.

Iz akta Ministarstva odbrane Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/1201-11 od 11.04.2007 godine, proizilazi da isti na traženje ovog suda, nijesu bili u mogućnosti dostaviti traženu dokumentaciju, jer je ista po kazivanju pukovnika M. S. početkom juna mjeseca 2005 godine, predata Vojnom arhivu u B.

Aktom Ministarstva odbrane Republike Crne Gore – Sektora za ljudske resurse i pravne poslove oznake 05-588/3 od 08.05.2007 godine, dostavljeni su traženi podaci istražnom sudiji Višeg suda u Bijelom Polju, a po osnovu veze Ki. br. 8/07 od 19.04.2007 godine, a vezano za adrese lica kako je to označeno u aktu, kao i obavještenje da se tražena dokumentacija nalazi u vojnom arhivu u B. i upućuju da se ista zatraži preko Ministarstva odbrane Republike S.

Priručnikom za rezervne oficire redovne kopnene vojske od 14.04.1974 godine, je naznačeno da se može koristiti kao podsjetnik za obuku i pripremu rezervnih vojnih starješina za obavljanje ratnih dužnosti, a Pravilom bataljona br. 1147-1 od 25.07.1988 godine, u opštim odredbama obrađeni su: pojam, sastav, vrste i namjena bataljona pješadije; zadatak i borbeni raspored bataljona; uslovi izvođena borbenih dejstava, a kao posebne cjeline obrađeni su osnovni sadržaj borbenih dejstava, rukovođenje i komandovanje i obezbjeđenje borbenih dejstava.

Odlukom o proglašenju ratnog stanja koja je objavljena u Službenom listu SRJ br. 15/99 dana 25.03.1999 godine, proglašeno je ratno stanje, jer je kako se navodi u odluci otpočela agresija na SRJ, te da odluka stupa na snagu odmah. Datum proglašenja je naznačen 24.03.1999 godine. Odluku je potpisao predsjednik Savezne vlade M. B.

Podsetnikom za pripadnike Vojske Jugoslavije angažovane na prostoru zahvaćenim diverzantsko terorističkim dejstvima od juna mjeseca 1999 godine, Generalštaba Vojske Jugoslavije, obrađeno je osam pitanja kako je to navedeno u podsetniku, a sve radi jedinstvenog postupanja i energičnog dejstva jedinica i pojedinaca pripadnika Vojske Jugoslavije na prostoru zahvaćenim dejstvom diverzantsko-terorističkim dejstvima.

Podsjetnikom komande Podgoričkog korpusa oznake Pov. br. 1/5-1 od 11.04.1999 godine, a vezano za primjenu Krivičnog zakona Srbije, Krivičnog zakona Crne Gore i Krivičnog zakona Jugoslavije za vrijeme ratnog stanja, sa naznakom da u vrijeme ratnog stanja posebno dolaze do izražaja tri grupe krivičnih djela i to krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti SRJ, krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, krivična djela protiv Vojske Jugoslavije, krivična djela za koje se odgovara u mirnodovskom stanju i za vrijeme ratnog stanja, te ratna krivična djela. Opisano je koja djela i kojoj grupi pripadaju.

Dopisom Uprave policije PJ B. Ispostava R, oznake 03-13-1292-229-2503 od 21.07.2011 godine, obavješten je Viši sud o adresama lica kako je to označeno u dopisu.

Dopisom Uprave policije - Ispostave R. br. 03-229-3306 od 26.09.2011 godine, dostavljenom Višem sudu, isti je obaviješten da lice Lj.H. umrlo.

Dopisom Filijale za unutrašnje poslove iz R, br. 26 Upl-202/11/10395 od 28.09.2011 godine, ta Uprava obavještava Viši sud da licu Lj. H. sa označenim podacima nije evidentirana smrt u CRS, a da raspolažu podacima da je isti preminuo.

Dopisom Doma zdravlja iz R. oznaka 1346 od 02.12.2011 godine, dostavljen je prepis protokola o liječenju Lj.M.

Dopisom Opšte bolnice B, br. 3689 od 14.12.2011 godine, dostavljena je otpusna lista

za Z. Š.

Dopisom Doma zdravlja iz R, br. 228 od 12.03.2012 godine, kojom se Viši sud obavještava da su pregledali sve protokole iz traženog perioda za tražena lica, te da su za Lj. M. dostavili izvještaj, a da za Š. Z. i B. H. ne postoji evidencija da su zabrinjavani u toj ustanovi.

Dopisom Opšte bolnice iz B. br. 679 od 12.03.2012 godine, obavještavaju Viši sud da uvidom u djelovodne protokole su utvrdili da M. Lj. nije liječen u toj bolnici.

Mapom Crne Gore izdavača "Evrogeomatika" iz Beograda, bliže su predstavljena teritorija Crne Gore i mjesta na njoj.

Iz dopisa Vojne pošte 1045 iz Podgorice od 14.11.2006 godine, koji je poslat Vrhovnog državnog tužiocu Republike Crne Gore, a koji dopis je potpisao za tu poštu pukovnik B. V. je naznačeno da se istom dostavljaju pismena kao u prilogu, tj. kopije dokumenata koje se odnose na događaj u K. I, kao i dokumentacija koja se odnosi na zbivanja na teritoriji opština P, R. Dalje se navodi da je informaciju u vezi toga dostavio generalu L. – načelniku Generalštaba Vojske Crne Gore.

Službenom zabilješkom koju su sačinili službenici OB R. – R. D, Š. S, Z. H. i K. R, dana 18.04.1999 godine, u prostorijama OB R, a u vezi obilaska sela K. I. su naveli da su dolaskom u selo primijetili vojnike Vojske Jugoslavije – njih četvoricu koji su bili zauzeli zaklon i pucali u pravcu sela. U zabilješci su naveli da su se pucni čuli po rubnom dijelu sela iz više pješadijskog oružja. Vojska im je naredila da se povuku, što su oni i uradili. Tada su primijetili desetak starijih civila koje je vojska zadržala i koji su ležali na zemlji sa rukama na potiljak, dok se iza njih nalazilo oko 15-tak žena i djece koji su bježali put punkta C. Dok su se povlačili nijesu primijetili naoružana lica.

Skicom lica mjesta i foto-dokumentacijom br. 56/99 Odjelenja bezbjednosti u R. koje se odnose po sadržanoj naznaci na pronalazak leša S. K. dana 18.04.1999 godine, u selu B, dokumentaciju OB u R. br. 121/99 sa naznakom "ubistvo B. M", fotodokumentaciju OB u R. koja sadrži naznaku "ubistvo T. H, R. Lj. i S. Lj. – H. dana 09.05.1999 godine", sa ukupno 48 fotografija i oznakom broja 71/99 kao i da je fotoelaborat izrađen od krim. tehničara Dž. Č. iz OB u R, fototehničku dokumentaciju OB u R. br. 138/99 koja sadrži naznaku "ubistvo B. R. iz N. S. - H", bliže je predstavljeno mjesto gdje su se desili ti događaji, a skicom lica mjesta koju je sačinio dana 19 i 20.04.1999 godine, krimi tehničar S. S, bliže je predstavljeno mjesto gdje se desio događaj u selu K. L. i bliže predstavljene zatečeni tragovi, te udaljenost tih tragova od stajne tačke.

Na video tonskom zapisu na cd-u- oznake Ku. br. 3/99 i Ku. br. 3-1/99, prikazana je kriminalističko-tehnička dokumentacija sa uviđaja koji je povodom događaja u K. L. sačinio prilikom vršenja uviđaja krimi tehničar S. S, a na video traci-video zapisu na naznakom snimak vojne policije prikazane su nađeni tragovi pretrage šireg prostora na lokaciji K. I, koja pretraga je izvršena dana 20.04.1999 godine, a povodom sukoba koji se desio u tom mjestu dana 18.04.1999 godine.

Iz izvoda iz matične knjige rođenih iz P, se utvrđuje da je K. L. rođen 02.05.1985 godine, u selu N. kod P, a Š. Z. 18.04.1986 godine, u P.

Iz izvoda iz kaznene evidencije koji je izdat od strane Ministarstva unutrašnjih poslova – Uprave policije B, br. 03/3-245-3111 od 23.05.2013 godine, se utvrđuje da optuženi B. M, Đ. R, N. B, K. A, L. P. i B. M. nijesu osuđivani, a da je optuženi R. B. osuđivan presudom

Osnovnog suda B, br. K. 5/06 od 20.03.2006 godine, zbog krivičnog djela iz čl. 161 st. 1 Kz Crne Gore na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca, uslovno za jednu godinu, te odlukom istog suda K. br. 271/07 od 15.06.2007 godine, zbog krivičnog djela iz čl. 324 st. 2 Kz CG, na četiri mjeseca zatvora uslovno za jednu godinu i presudom istog suda oznake K. 133/06 od 20.09.2006 godine, za krivično djelo iz čl. 324 st. 1 Kz CG na dva mjeseca zatvora, uslovno za jednu godinu.

Iz izvoda iz kaznene evidencije za optuženog S. P. izdatom od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Republike S. – Sektora za analitiku, telekomunikacione i informacione tehnologije – Uprave za analitiku – B, 04/2 Str. pov. br. 235-6617/13 od 29.05.2013 godine, se utvrđuje da se isti ne nalazi registrovan u kaznenoj evidenciji.

Sud je izvršio uvid u: lična dokumenta - stvari iz koverta crvene boje sa naznakom - lična dokumenta i stvari (ličnu kartu na ime R.B. od oca Muse, rođenog 12.07.1948 godine, u N. S. - P, br. 104671 sa datumom izdavanja 10.04.1990 godine, ličnu kartu SRJ - Socijalistička Republika S. br. 130258 izdatu 09.10.1992 godine, za SO P. na ime M. P. od oca Č. rođenog 25.07.1962 godine, u N. S. - P, Autonomna pokrajina K. i M. Republika S, ličnu kartu sa dvojezičnim natpisom SRJ - Socijalistička Republika S. - Socijalistička Autonomna pokrajina K. br. 38851 izdatoj 28.04.1989 godine, na ime M.B. od oca M, rođenog 26.12.1951 godine, u N. S. - P. sa adresom u S. R, novčanik oker boje u kom se nalazi sitan novac po 50 para u pet apoena i dva dinara u po jednom apoenu; izvještaj Stacionarne zdravstvene ustanove ORL dr. M. E. uz naznaku sadržine na latinskom bez oznake ustanove i lica na koje se odnosi izvještaj o liječenju izdat 03.12.1998 godine; kvitica sa naznakom imena E. P. 03.12.1998 godine; kvitica sa ukupno 15 imena označenih rednim brojem uz naznaku telefonskih brojeva; kviticu sa naslovom Zenija i naznakom farmaceutskih proizvoda ukupno 6 a na poleđini naslov G.30 DM i oznake 3 farmaceutska proizvoda pentraksil sirup i dr; ček akontacije primanja za korisnika P. Č. iz N. S. kod V. za oktobar 1998 godine i izvještaj korisniku P. Č. date polovine razlike na ime penzije za mjesec decembar 1998 godine i posebna kesa sa naznakom "NN leš žene oko 30 godina" u kojoj se nalazi pismo sa naslovom i sadržine "tetki N. selam od A. (zatim nečitko ime" i ostalih, šaljemo ti ovih 400 maraka, neka ti se nađu")), u dva rengenska snimka iz iste koverta bez naznake lica na koja se odnose, u konvertu sa naznakom "osam čaura od metaka 7,62 mm za pušku, jedna čaura od metaka 7,62 mm za mitraljez", koje je cijenio, kao i ostale dokaze koji su izvedeni na pretresu, pa i dokaze koje se odnose na dio optužnice u dijelu u kojem je tužilac odustao. Međutim, sud nalazi da je iste nepotrebno i bezpredmetno posebno cijeniti i analizirati.

Analizirajući sve dokaze izvedene tokom postupka, kako pojedinačno, tako i u njihovoj ukupnosti, te dovodeći ih u vezu sa odbranama optuženih, sud je utvrdio činjenično stanje kao u izreci presude.

Optuženim je stavljeno na teret da su dana 18.04.1999 godine, za vrijeme oružanog sukoba između Savezne Republike Jugoslavije i koalicije NATO pakta, na području Opštine R, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena IV Ženevskom konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupali, vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povređujući njihov tjelesni integritet, tako što su ostali optuženi po naredbi optuženog S. P, zajedno sa njim i grupom vojnika Treće čete, iznad i oko sela K. I, zauzeli borbene položaje, na kojima su sačekali kolonu nenaoružanih civila, koja se sa K. kretala prema Crnoj Gori, otvorili rafalnu paljbu na njih, posledica čega je nastupila smrt šest lica, a pet lica je zadobilo tjelesne povrede.

Optuženom S. je stavljeno na teret i da je u vremenu od 18 aprila do 21 maja 1999 godine, protivno istim zakonskim propisima naredio vojnicima Prvog bataljona, čiji identitet je ostao nepoznat da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupaju, vršeći nad njima ubistva, pa su oni postupajući po naredbi dana 18.04.1999 godine, u mjestu U. na planini H, opština R, lišili života Lj. S. i Lj. R, a istog dana u mjestu G. B, lišili života K. S, a u istom mjestu u kući D. Z, lišili života Đ. A.

Da bi postojalo krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, potrebno je da počinitelac kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije, naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posledicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi, napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi način eksperimenti, uzimanja tkiva ili organa radi transplatacije, nannošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, raseljavanje ili preseljavanje, ili prisilno odnarodavanje ili prevođenje na drugi vjeru, prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primjenjivanje mjera zastrašivanja ili terorizma, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protiv zakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njihovoj obavještajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjer. imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerne velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca ili ko izvrši neko od navedenih djela.

Čl. 2 st. 1 Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1969 godine, predviđeno je da će se ova konvencija primjenjivati u slučaju objavljenog rata ili svakog drugog oružanog sukoba koji izbije između dveju ili više visokih strana ugovorenica, čak iako jedna od njih nije priznala to ratno stanje.

Čl. 3 iste Konvencije je propisano da u slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primjenjuje sledeće odluke:

Tačkom 1 stava 1 toga člana je propisano da će se prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz bilo kojeg drugog uzroka, postupaće se u svakoj prilici, čovječno bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, polu, rođenju ili imovnog stanju, ili kome bilo kome drugom sličnom mjerilu;

Stavom 2 istog člana je propisao da su u tom cilju zabranjeni, te da će se i ubuduće zabranjivati, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima sledeći propusti, pa su u aliniji A zabranjeni postupci koji se odnose na povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja, a u alineji C su kao takve povrede propisane povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci.

Dopunskim protokolom I uz Ženevske konvecije od 12.08.1949 godine, o zaštiti žrtava

međunarodno oružanih sukoba, čl. 51 tog protokola je između ostalog predviđeno da civilno stanovništvo i pojedini civili uživaju opštu zaštitu od opasnosti koje proističu iz vojnih operacija. Te da bi se sprovela ta zaštita, poštujuće se, u svakoj prilici, sledeća dodatna pravila, pored drugih primjenjivanih pravila međunarodnog prava. Dalje tim članom je propisano da civilno stanovništvo kao takvo, te kao i pojedini civili, neće biti predmet napada, te da su zabranjeni svi akti ili pretnje nasiljem kojim je glavni cilj da šire teror među civilnim stanovništvom. Dalje se navodi da će civili uživati zaštitu koja je predviđena u ovom odeljku ukoliko ne uzimaju direktnog učešća u neprijateljstvima, odnosno za vrijeme dok ne uzimaju direktna učešća u neprijateljstvima.

Istim članom su zabranjeni napadi vršeni bez izbora ciljeva. Napadi bez izbora ciljeva su: napadi koji nijesu usmjereni na određeni vojni objekat, napadi pri kojima se primjenjuje metod ili koristi sredstvo borbe koji ne mogu biti upravljani na određeni vojni objekat. Dalje, zabranjeni su napadi protiv civilnog stanovništva, te napadi iz kojih se može očekivati da će izazvati usputne gubitke civilnih života, povrede civila itd.

Čl. 76 st. 1 toga Protokola predviđeno da će se sa ženama postupati sa posebnim obzirima i one će biti zaštićene naročito protiv silovanja, prinudne prostitucije i svakog drugog oblika nedoličnog napada, a st. 1 čl. 77 iste Konvencije da će se prema djeci postupati sa posebnim obzirima i biće zaštićena protiv svakog oblika nedoličnog napada, te da će strane u sukobu brinuti o njima i pružiti im pomoć koja im je potrebna bilo zbog njihovog doba, bilo iz drugog razloga.

Dopunskim protokolom II uz tu Ženevsku konvenciju čl. 4 st. 1 i 2 tačka A i E je propisano da sva lica koja ne uzimaju direktno učešće ili koja su prestala da učestvuju u neprijateljstvima, bez obzira na to da li je njihova sloboda bilo ograničena ili ne, imaju pravo da njihova ličnost, čast i ubjeđenje i vjersko ubjeđenje budu poštovani. Ona će u svim prilikama biti humano tretirana, bez ikakve diskriminacije. Zabranjeno je i naređivati da ne smije biti preživeli. Dalje se navodi da nedarajući u načelni karakter navedenih odredbi da se sledeća djela protiv lica pomenutih u stavu 1 jesu i ostaju zabranjeni u svako doba i na svakom mjestu i to: nasilje na životom, zdravljem i fizičkim ili mentalnim blagostanjem ljudi, naročito ubistvo i okrutno postupanje kao što su mučenje, sakaćenje ili bilo koji oblik tjelesne kazne, te vrijeđanje ljudskog dostojanstva, naročito ponižavajući i degradirajući postupak, silovanje, prinudna prostitucija i svaki oblik nedoličnog napada.

Čl. 13 toga Protokola je predviđeno da civilno stanovništvo i pojedini civili uživaju opštu zaštitu od opasnosti koje proističu iz vojnih operacija, a da bi se sprovela ta zaštita, biće poštovana u svakoj prilici pravila da civilno stanovništvo i pojedinci i civili neće biti predmet napada, da su zabranjeni akti ili prijetnje nasiljem, čiji je glavni cilj da šire strah među civilnim stanovništvom, te da će civili uživati zaštitu predviđenu ovim djelom, ukoliko ne uzimaju i za vrijeme dok ne uzimaju direktno učešće u neprijateljstvima.

Ukazom prezidijuma Narodne skupštine Federativne narodne republike Jugoslavije od 28.03.1950 godine, je ratifikovana Ženevska konvencija o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949 godine.

Dakle, optuženim je stavljeno na teret da su za vrijeme oružanog sukoba, kršeći pravila međunarodnog prava prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupali, vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povređujući njihov tjelesni integritet, posledica čega je nastupila smrt nekih lica, a neka su tjelesno povrijeđena.

Svi optuženi su se kategorički izjasnili da su bili upoznati sa pravilima međunarodnog

prava koja su utvrđena IV Ženevskom konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, a što se potvrđuje i iskazima saslušanih svjedoka.

Optuženi B.M, koji je bio komandi Treće čete Prvog bataljona iz kojeg sastava su se nalazili vojnici u K. I, je kategoričan da su bili upoznati sa pravilima međunarodnog prava koja su utvrđena tom konvencijom, te da im je bilo naređeno da civile propuštaju bez uznemiravanja, da se naoružani privode, da bude nesmetan prelaz ranjenika i civila i da samo na vatru odgovore vatrom. Tvrdi da je o tome bio upoznat upravo od optuženog S, te da je to uvijek govorio starješinama i vojnicima, njemu podčinjenim i da su sa time bili svi upoznati.

Tokom postupka je nedvosmisleno utvrđeno da su se u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade kojom je komandovao optuženi S, kretale i bile prisutne razne vojske, paravojske, naoružane grupe, milicije i pripadnici drugih vojnih formacija sa kojim nije komandovao S.

Optuženi tvrde da se nijesu ponašali na način kako je to predstavljeno optužnicom tužioca i da nijesu nečovječno postupali, niti da je bilo kada postojala naredba da se prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima nečovječno postupa, niti prema bilo kome, niti da su vršili ubistva žena, djece i ostalih muškaraca, niti da su povređivali njihov tjelesni integritet.

U tom pravcu, a vezano za postupanje vojske na tim prostorima, te o prisustvu drugih vojnih formacija na istom prostoru, su se izjašnjavali svjedoci:

D. R. da se niko od izbjeglica koje je primao u svojoj kući nije požalio na neki loš postupak vojske prema njima.

Lj. H. da ne zna koja se vojska nalazila u K. I, te da su se pozdravljali i da od njih nije imao nikakvih neprijatnosti.

Lj. R. da je vojska mogla poubijati sve mještane K.I. da je to htjela, pa je stoga potpredsjedniku V. B. rekao da im ne treba njegova zaštita.

Lj. T. da je svakodnevno viđao vojsku i da nije imao nikakvih neprijatnosti od njih. Isto se izjasnio i svjedok H. U.

Z. R. da su se prema stanovništvu i izbjeglicama ponašali humano, da su izbjeglicama davali hranu, te da je stanovništvo govorilo „naša vojska“.

K. V. da su odnosi između vojske i civila bili više nego korektni, te da mu nije poznato da se neko od mještana ili izbjeglica žalio na ponašanje vojske.

M. O. da nije zabilježen nijedan slučaj uznemiravanja izbjeglica, te da su istim pomagali.

B. Ž. da se svakodnevno odnos između vojske i civila popravljao, pa da su od civila dobijali i drva i hranu i da mu nije poznat nijedan slučaj pritužbe civila na ponašanje vojske.

Đ. S. da nije imao zvaničnih saznanja da je vojska otuđivala motorna vozila, palila štale, otuđivala stoku, te da nijedan podatak nije ukazivao ni na jedan negativan postupak vojske prema civilima.

B. V. se nije mogao sjetiti nijednog slučaja da je neko prijavljivao nedolično ponašanje vojnika tokom boravka vojnih jedinica na području R, ali to nije ni mogao isključiti.

N. K. da je, kao predsjednik Opštine R, dobijao pritužbe mještana iz sela B. i K. L. da ih pripadnici vojske šikaniraju i zlostavljaju, a ponekad i fizički maltretiraju, te da ne zna da li se prema njima tako postupalo od strane Vojske Jugoslavije ili od „f“. Dalje se naveo da se poslije svakog sastanka sa komandantom S. smanjivao broj nedoličnog ponašanja pripadnika Vojske i da su to činili pojedinci, a da u svakodnevnim komunikacijama nikada nije dobio informaciju o negativnom i lošem činjenju komandanta S. Njegov lični zaključak je da civili nijesu razlikovali vojsku od paravojnih formacija.

S. S. da nikada nije dobio pritužbe građana na ponašanje vojske.

L. Ž. da je odnos između vojske i stanovništva bio dobar.

Đ. M. da su prevojem K. često prolazile izbjeglice i da im je vojska više puta davala hranu, te da prema njima nikada nijesu bilo šta nehumano preduzeli, a sa mjesnim stanovništvom su bili u dobrim odnosima, pa ih je stanovništvo čašćavalo hranom, cigaretama i pićem.

J. Z. da nikada nijesu imali bilo kakav kontakt sa izbjeglicama, dok je svjedok P. Lj. ustvrdio da vojska njemu lično, niti bilo kome njegovom nije učinila bilo šta nažao.

D. Š. – tada načelnik Odjelenja bezbjednosti R, je između ostalog naveo da nije doživio nikakvu neprijatnost od strane vojske, a da ima loše iskustvo sa „paravojskom“ koja se nalazila i boravila na području Opštine R.

Ž. S. – komandant Specijalne jedinice policije je naveo da je svaki tadašnji ispad ili ekces bio izazvan od strane pripadnika drugih jedinica, a ne pripadnika bataljona kojim je komandovao S. Po njegovom nalaženju, nije spojivo sa ličnošću P.S. izdavanje naredbe za bilo kakav nehumani postupak, jer se radi o čovjeku koji voli ljude, koji se humano ponašao kako prema podčinjenim, tako i prema svim ostalim ljudima.

R. D. je ukazao na slučajeve otuđivanja imovine, te napada na civile i izbjeglice od strane vojske. Međutim, iz njegovog iskaza se izvodi zaključak da takve radnje nijesu preduzimali pripadnici vojske kojom je komandovao S, već pripadnici drugih vojnih ili paravojnih formacija.

Lj. Š. da ga je prije događaja u K. L. zaustavila vojska i da su ga tukli i da prije toga nikada nije imao bilo kakve neprijatnosti od vojske. Međutim, navodi da ga je ta vojska sreća na putu i da je pored tih vojnika koji su ga zaustavili zapazio vojni džip. Sve to se dešavalo dana 18.04.1999 godine, kada je po kazivanju svjedoka D. M, isti od mještana G. B. stekao saznanje da je došla vojska u selo.

Po kazivanju svjedoka D. B. radilo se o drugoj vojsci u odnosu na onu koja je bila obučena u maskirnim uniformama, na kojoj uniformi se nalazila oznaka Vojske Jugoslavije, te da se radilo o vojsci koja je imala preko lica kape i na rukama rukavice bez prstiju, koja vojska je imala džipove.

D. B. je pojasnio da se upravo ta vojska ponašala drsko i da je ista izdvojila S. K, O. M. i G. N. iz kolone i naredila da mještani napuste selo G. B.

Da se ta vojska razlikovala od Vojske Jugoslavije potvrđuje i svjedok D. S, opisujući tu vojsku da je na glavi imala šešire, beretke, crne kape, marame na glavi, a od prevoznih sredstava landrovere, džipove i druga terenska vozila, te da je upravo ta vojska iz kolone izdvojila S. K.

Svjedok D. je dalje istakao da je Vojska Jugoslavije i nakon događaja bila prisutna na tim terenima i da se ponašala krajnje profesionalno, te smatra da su se mještani plašili bez razloga.

Ovo ukazuje da takve radnje nije preduzimala vojska kojom je komandovao optuženi S, te da je vojska kojom je komandovao bila upoznata sa pravilima međunarodnog prava koja su utvrđena IV Ženevskom konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, te da vojska kojom je komandovao nije kršila ta pravila, kao ni optuženi S.

Da su se na području odgovornosti Prvog bataljona Treće lake pjašedijaske brigade nalazile i druge vojske i policije, kao i naoružane grupe u vrijeme dešavanja kako je to označeno u optužnici tužioca, potvrđuje se iskazima svjedoka.

Tako svjedoci predočavaju i to:

Lj. H. da su se u K. L. tada nalazili vojnici sa maskirnim uniformama, a da su im lica bila ofarbana žutom bojom.

B. Lj. da je iznad kuće H. Lj. u K. L. primjećivao vojsku i prije 18.04.1999 godine i da je na njima primjećivao crne kape navučene preko lica i crne polurukavice.

Đ. N. da je vojnike u šarenim uniformama primijetio iznad kuće H. Lj. tri dana prije događaja u K. I.

Z. H. da ga je prilikom jedne kontrole vojska i policija izveli iz vozila, a svjedok Lj. R. je naveo da je na tim prostorima zapazio prisustvo vojnika regularne vojske, kao i neke sa „šamijama – maR.ma“, maskama i slično, te da se dešavalo da u njegovo selo navraćaju i pripadnici neke druge vojske koji su imali podvezane marame i maskirana lica.

Lj. T. da mu je B. A. pričao da je u G. B. primijetio parkirana vozila tzv. „picgauere“, a koji su imali crvene kape, te da su te večeri u G. B. gorjela svijetla u svakoj kući, pa je stekao zaključak da se u svakoj kući nalaze vojnici. Saznao je da je ta vojska smještena upravo 18.04.1999 godine.

H. U. da je 17 i 18.04 u R. sela ušla vojska, a da je ranije bilo mirno.

R. Z. da je na području B. uočio prisustvo nepoznatih paravojnih jedinica, te da je zapaženo i prisustvo paravojnih jedinica, koje su neki zvali „crvene beretke“, a neko ih je zvao „f“, te da su na tom području bile prisutne jedinice U. k. Navodi da jedinice u B. nijesu bile jedinice Vojske Jugoslavije, već da se radilo o grupama – paravojnim jedinicama.

B. V. da je na tim prostorima uočeno prisustvo pripadnika vojske drugih jedinica.

L. D. da je čuo da je iza položaja Prve čete bila jedinica U. K. i to iza B. prema R. i B.

K. V. da je dana 18.04.1999 godine, zapazio nailazak jedne kolone vojnika koji su bili naoružani i sa džipovima i kamionima, na kojima su bili natovareni konji, a koji su se kretali iz pravca P. prema R, te da se radilo o „f“. Ta kolona je prošla kroz D. i otišla u pravcu B. i K. I.

M. O. da je na teritoriji gdje je bio razmješten Prvi bataljon zapazio prisustvo i drugih vojnih formacija, kao i prisustvo srpske policije, a prisustvo jedinica koje su zvali „f“ zapazio je na prostoru G. i D. B. prema Š. Na tim prostorima bile su prisutne jedinice U. k.

B. Ž. da je u mjestu J. bio raspoređen U. k, te da su dana 18.04.1999 godine, teritorijom koju je pokrивao Prvi bataljon prošle motorizovane jedinice koje su zvali „f“, a jednom prilikom je na to područje zalutala grupa vojnika U. k.

M. D. da je bio nezvanično u saznanju da su se na tom području nalazile jedinice zv. „f“.

K. N. da su teritorijom opštine R. prolazile i paravojne jedinice, odnosno naoružana lica koja nijesu bila u sastavu Vojske Jugoslavije. Prema informacijama sa kojima je raspolagao „f“ su boravili na području opštine R. tokom ratnih dešavanja, pa i u periodu koji je predmet optužbe. Dalje je naveo da je na tim područjima bilo prisutvo i vojnih jedinica iz S.

S. S. je predočio da su se paravojne formacije nalazile na tim područjima i da nikog nijesu pitali da prođu.

L. Ž. da se nalazio na K. u više navrata kada je zapazio prolazak paravojnih jedinica. Ti vojnici su bili u crnim i šarenim džipovima, sa maskirnim kapama sa prorezom za oči, a stakla na vozilima su im bila tamna.

Đ. M. da kada se desio događaj u K. L. da se nalazio na K. i da je tada ih pravca P. prema R. prošlo više vozila nego prethodnih dana, te da se radilo o džipovima bez registarskih tablica i civilnim vozilima u kojim su se nalazila maskirana i naoružana lica.

D. Š. da je prema službenim saznanjima jedna jedinica iz rezervnog sastava Vojske Jugoslavije sa područja Srbije i jedna jedinica policije iz sastava Mup-a iz pravca P. dana 18.04.1999 godine, ušli na teritoriju Crne Gore, te da su se uputili prema G.B, a sa sobom su imali artiljerijska oružja. Dalje je naveo da su područjem opštine R. tokom rata dolazili i prolazili pripadnici tzv. „paravojske“ koji su se kretali regionalnim putevima i ulicama. Podatak da je 18.04.1999 godine, združena vojno-policajska jedinica iz pravca P. ušla u G. B. primio je službeno. Ta jedinica je, kako navodi, u jutarnjim časovima dana 19.04.1999 godine, otišla u pravcu R. sela, te je napuštajući G. B. otišla u pravcu planine H, gdje su kasnije nađeni leševi Lj. S. i R, te Tone H. Ovaj svjedok je dalje naveo da mu je poznato da su tokom aprila i maja 1999 godine, u R. selima – J. i B, bili pripadnici U. k.

Ž. S. predočava da je došao do saznanja da se na području opštine R. nalaze neke čudne jedinice i neki čudni ljudi sa neobičnim uniformama. Radilo se, kako je kasnije saznao o jedinicama tzv. „mrtve duše“, „f“ i o grupama „s. b“. Navodi da je prema saznanjima sa kojima je raspolagao na području opštine R. bilo evidentirano brojno prisustvo vojnih jedinica mimo jedinice P. S. Tako pojašnjava, da su se između C. i I. nalazile jedinice koje nijesu pripadale bataljonu kojim je komandoovao S, a njemu nepoznate jedinice bile su u reonu R, B. C, B. i B.

Pripadnici U. k, kako navodi, bili su i u reonu S. p, B, P. i J.

T. M. da je prije događaja u K. L. primio saznanje da je u selu G. B. došla neka vojska radi čišćenja terena, te da je svakodnevno na području opštine R. primjećivao jedinice tzv. „f“, a pored njih na području opštine R. bilo je i drugih paravojnih jedinica koja su bile brojne.

R. D. da je na području R. primijetio pripadnike vojske koji su imali šešire na glavama, marame žute i crvene boje, te da se radilo o vojsci koja je bila dobro obučena, a za koju je čuo da je došla iz pravca P. preko K. Navodi da su pripadnici te vojske bili različito opremljeni za razliku od pripadnika Vojske Jugoslavije, te da se radilo o boljem kvalitetu uniforme i odjeće. Isti su bili dobro opremljeni naoružanjem, bestrzajnim topovima, kao i blindiranim džipovima. Dana, 16 ili 17.04.1999 godine, jedinica koju su nazivali „f“ je

smještena u selu G. B. Navodi da je kroz R. zapazio prolazak i aktivnog sastava Vojske Jugoslavije.

Crne kape – tzv. „f“ viđao je na pripadnicima vojne jedinice, za koju su govorili da je smještena u B. i B. Pripadnici te jedinice imali su fantomke i polurukavice. Dalje navodi da su pripadnici formacije zv. „f“ primjećivani u G. B. dan-dva prije 18.04.1999 godine, te da su se nakon granatiranja R. S. vratili put R.

L. B. da je vršeci prevoz primijetio da su pravcima kojima se on kretao, prolazile grupe koje su nazivali „f“ ili „a“. Te grupe su se od vojske razlikovale po uniformama i vozilima. Nosili su šešire, a vozili džipove.

Lj. T. da je prije pucnjave u K. L. viđao u to selo vojnike sa crnim kapama, koji su otišli u pravcu šume iznad sela K. L. i da ih je na tom mjestu primjećivao čitav dan.

D. M. da je dana 18.04.1999 godine, stekao saznanje od mještana sela G. B. da je u to selo došla vojska, a svjedok D. B. da ih je ta vojska maltretirala, te da je K. S. nađen na dnu sela mrtav. Vojsku opisuje da je imala na rukama rukavice sa poluprstima, te da su neki od njih bili sa bradama, a da su imali kape preko lica i da se radilo o vojsci koja je imala vozila džipove, a što ne ukazuje da se ne radi o vojsci kojom je komandovao optuženi S.

D. S. da su na putu prema R. sretali vojsku koja se razlikovala od vojske koja je vršila pretres njihovih kuća. Ta vojska je na glavama imala šešire, beretke, crne kape, marame oko glava, a od prevoznih sredstava landrovere i džipove.

Iznijete činjenice na pouzdan način ukazuju da su se u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade nalazile i druge vojske i policijske formacije, razne naoružane grupe i paravojske.

Niko od optuženih, niti pak saslušanih svjedoka nije potvrdio da je optuženi S. naredio kako je to opisano optužnicom. Naprotiv, svjedoci koji su se izjašnjavali na tu okolnost i čiji iskaz bi mogao doprinijeti utvrđivanju te činjenice su se izjašnjavali suprotno.

Tako, svjedok N. K. – predsjednik opštine R, između ostalog kaže da je državnim organima Crne Gore dostavljao informacije kojim ih je upoznavao da komandant S. predstavlja svijetli primjer ponašanja u cilju da se očuva mir i stabilnost. Taj svjedok je saradnju sa S. ocijenio izvanrednom, pa je stoga nakon što je rat završen pozvao S. na proslavu dana opštine R, na koji poziv se on odazvao.

Svjedok S. Ž. – prvi komandant Posebne jedinice Mup-a Crne Gore navodi „smatram da je S. P. dostojan odlikovanja Mup-a i države Crne Gore, zbog svog učešća očuvanju mira u Crnoj Gori tokom stanja 1999 godine“. Dalje navodi da je dana 20.07.1999 godine, dostavio inicijativu Mup-u i predložio da se S. P. nagradi.

Svjedok V. B. tada pomoćnik Ministra unutrašnjih poslova u svom iskazu ističe da je za oficira S. P. čuo da je bio korektan u komunikaciji sa pripadnicima Mup-a.

Svjedok V. B. tada načelnik 13 Kontraobavještajne službe između ostalog navodi da ostale optužene ne poznaje, a da je za S. P. čuo kao krajnje profesionalnog i stručnog oficira koji je tokom rata obavljao dužnost komandanta bataljona Treće lake pješadijske brigade, a koju dužnost je obavljao stručno, odgovorno i savjesno. Ovaj svjedok dalje navodi da nikada nije čuo niti saznao da je S. P. nekom naredio da ubija civile. Naprotiv, ističe da je čuo za njega kao oficira da je „par ekselans“.

Svjedok Š. D. – tada načelnik Odjelenja bezbjednosti R. navodi da je čuo i da je to istina da su tokom rata komandanti S. i Ž. S. koji je bio prvi komandant Posebne jedinice Mup-a Crne Gore, saradivali, te da mu je poznato da je N. K. predsjednik opštine R, na dan opštine R. pozvao i S. i Ž.

Svjedok D. V. između ostalog ističe da je siguran da niko u bataljonu nije mogao čuti od S. da se nehumano postupa prema civilima, jer to nikada nije naredio.

Svjedok Ž. B. tvrdi da S. nikada nikome nije davao naredbu za ubijanje civila, već naprotiv stalno je davao uputstva da se humano odnosi prema civilima.

Svjedok Š. R. ističe da nikada od bilo koga nije čuo da je S. nekom naredio da se neko ubije u bilo kom mjestu i u bilo kojoj prilici. Dalje navodi da nikada nije čuo da je S. naređivao da se skrivaju zločini.

Svjedok R. Z. navodi da je S. držao predavanja da se pripadnici ponašaju prema lokalnom stanovništvu i izbjeglicama humano i prema vojnim pravilima, da se izbjeglice propuštaju, a da se bolesnim pomogne i da se snadbiju sa hranom, da se žene i djeca propuštaju, a odrasle muškarce da treba kontrolisati jesu li naoružani. Ovaj svjedok tvrdi da je S. davao uputstva da se vladaju prema pravilima ratnog međunarodnog prava.

Sud je sa posebnom pažnjom cijenio iskaze saslušanih svjedoka, a posebno K. N, Ž. S, B.V. i D. Š, obzirom na poziciju koju su ta lica pokrivala, kako u opštini R, tako i u Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore, a ovo cijeni i tadašnju netrpeljivost koja je postojala između vojske i policije.

Ovi svjedoci ukazuju drugačije o ličnosti optuženog S. Iz njihovih iskaza se nedvosmisleno zaključuje da optuženi S. nije ličnost koja je mogla izdati takvu naredbu kako je označeno optužnicom, već da se radi o ličnosti koja je dala veliki doprinos miru, a ne ratu na tom području. U prilog ovom i kazivanje svjedoka B, kojem bi, obzirom na poziciju i posao koji je tada obavljao, moralo biti poznato da je optuženi S. izdao takve naredbe. Ovaj svjedok optuženog S. opisuje kao izvanrednog oficira.

Sve izvedeno ne bi moglo ukazati, niti da je optuženi S. naredio, niti da je zajedno sa ostalim optuženim počinio to djelo. Izvedeni dokazi tokom postupka ne ukazuju da se on nalazio tada uopšte na tom mjestu.

Optuženom S. se posebno stavlja na teret da je naredio vojnicima Prvog bataljona čiji identitet je ostao nepoznat da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, da nečovječno postupaju vršeći nad njima ubistva, pa su ovi postupajući po naredbi lišili života Lj.S. i R. u mjestu U, kao i K. S. i Đ. A. u mjestu G. B.

Apsolutno nijedan dokaz ne ukazuje na to. Spisi ne raspolažu čak ni indicijama da je to naredio optuženi S.

Radi provjere odbrana optuženih B. M. i R.B. da se toga dana nijesu nalazili u K. I, sud je saslušao svjedoke:

Svjedok D. B. tvrdi da B. M. toga dana nije bio u D. u četi, već da je otišao kući dva-tri sata prije dolaska S. i jednog pukovnika.

K. V. predočava da kada je jedan desetar ušao u kancelariju u kojoj se on nalazio i koji je obavijestio o događaju u K. L. da je pitao „gdje je M. B“, te da je on pitao prisutne

vojnike „gdje je M“, a da se među vojnicima koje je narednog dana povukao iz K. L. nije nalazio B. M, a sa čime se potvrđuje da se isti nije nalazio u K. I. kada se desio događaj.

O. M. predočava da je dana 17.04. opomenuo B. da održava ličnu higijenu, te da se isti nije nalazio u četi kada se desio događaj u K. I, jer da jeste ne bi tražio izjavu od K. A. – njegovog zamjenika, nego od B. koji je bio komandir čete.

L.Ž. tvrdi da B. nije bio u četi kada se desio događaj u K. I, te da mu je neko od vojnika rekao da je pošao kući.

Đ. M. je kategoričan da mu je istog dana nakon što se desio događaj u K. I, K. V. rekao da je B. odsutan i da je pošao kući.

T. M. je istakao da B. poznaje odlično i tvrdi da ga nije vidio tokom dešavanja u K. I.

L. B. – vozač u četi, kojoj je bio komandir B, tvrdi da je dan prije nego što je saznao da se desio događaj u K. I, iz B. do B. povezao komandira Treće čete B. M. do mjesta P, te da je tada B. govorio da treba da prisustvuje nekoj sahrani.

P. V. smatra da se R. u vrijeme dešavanja u K. L. nalazio kod svoje kuće.

Š. M. i D. M. su predočili da rade u policiji, te da se pored zgrade policije nalazi kafana koju drži pod zakup R. Kada su se nalazili u smjeni uvijek su svraćali u tu kafanu i uvijek su u njoj zaticali i viđali R.

Š. T. ističe da R. dobro poznaje, te da je kao kurir uručivao pozive vojnim obveznicima, pa tako i R. B. Stoga, kada je čuo da se desila pucnjava u K. L. je odmah pošao u kafanu koju je držao B. R, kako bi se informisao da nije neko povrijeđen od lica kojima je uručivao pozive i da je tada u kafani zatekao optuženog B. R. U kafanu je ušao toga dana oko 20,00 h.

Š. B. koji je radio kao konobar u kafani koju je držao B. R. je između ostalog istakao da je televizija javila da se desila pucnjava u K. L. i to upravo kada se nalazio sa njim R. B. Sjeća se da je tada R. govorio „eto, da si bio gore mogao si da pogineš“. Navodi da R. skoro nikada nije bio u jedinici, već skoro neprekidno u toj kafani, a to je zapamtio dobro jer mu kao konobaru nije odgovaralo da gazda bude stalno prisutan u kafani.

Sud nije imao razloga da ne povjeruje iskazima ovih svjedoka, a kojim se potvrđuje odbrana optuženih B. M. i R. B, da se toga dana nijesu nalazili u K. L. kada se desio događaj. Ne postoji nijedan dokaz koji bi ukazivao drugačije.

Optužnicom tužioca pod stavom dva optuženom S. je stavljeno na teret i da je naredio vojnicima Prvog bataljona, čiji je identitet ostao nepoznat, te da su oni postupali po naredbi i lišili života Lj. S. i R, te K. S. i Đ. A.

Činjenica je da su ta lica nađena i da su lišena života ispaljenim projektilima. Međutim, ne zna se ko je ispalio te projekte, niti iz kojeg oružja, niti ko je bio zadužen sa tim oružjem. Projektil je mogao ispaliti bilo ko. I vojnik i civil i žena i dijete i razne vojske, policije i paravojske.

K. S. je izdvojen od strane vojske zajedno sa M. O. i G. N. i sa još punoljetnih lica. Sva ta lica su se vratila kućama, a on nije. Kasnije je nađen mrtav po proteku tri-četiri dana.

Svjedok H. U. je istakao da nema nikakvih saznanja ko je lišio života Lj. S. i R, za koje tvrdi da su poginuli dana 18.04.1999 godine, i koji su nađeni u mjestu U, na planini H, ali

ističe da je bio u saznanju da je 17 i 18.04.1999 godine, u R. sela ušla vojska.

Svjedok D. Š. navodi da je dana 18.04.1999 godine, združena vojnopolicijska jedinica iz pravca P. ušla u G. B, te da je napuštajući G. B. otišla u pravcu H. gdje su nađeni leševi Lj. S. i R.

Svjedok A. B. ističe da su on i Đ. A. ušli u kuću, te da su hodniku zapazili da su tepisi bili vlažni i da su pozvali na albanskom „gazda, gazda“, nakon čega se na vratima pojavio jedan čovjek u bijeloj gornjoj i donjoj pidžami i rekao na albanskom „izvolite, uđite“. Kasnije je tokom postupka izmijenio iskaz u tom dijelu, ističući da to lice nije izgovorilo te riječi na albanskom. Dalje je naveo da je zapazio da je u toj sobi bilo dosta hrane i pića i da je sve to bilo servirano na stolu, te da su na putu u koloni zapazili parkirana vozila. Naveo je da je i drugo lice bilo u identičnoj pidžami, te da su uniforme bile razbacane po sobi, tako da nije mogao zapaziti oznake, kao i da je vjerovatnije da se radilo o vojnim, a ne policijskim uniformama.

Svjedok D. M. je istakao da je dana 18.04.1999 godine, saznao da je vojska ušla u selo G. B. i da je ta vojska izdvojila S. K, O. M. i G. N, te da su ti vojnici bili maskirani, da su imali kape preko lica i rukavice bez prstiju, kao i da su vozili džipove.

Svjedok G. N. predočava da su njega, K. S. i M. O. izdvojili vojnici iz kolone.

Te vojnike svjedok D. S. opisuje da se razlikovala od vojske koja je vršila pretres kuća, te da su na glavi imali šešire, beretke, crne kape, marame oko glave, a od vozila landrovere, džipove i terenska vozila. Dalje je naveo da se vojska koja je bila prisutna nakon toga na tim područjima ponašala krajnje profesionalno.

Iz iskaza ovih svjedoka sasvim pouzdano se može izvesti zaključak da Lj. S. i Lj. R, kao ni K. S, niti Đ. A. nijesu lišeni života od strane vojnika – pripadnika Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade, kojim bataljonom je komandovao optuženi S. P, te se sasvim pouzdano može zaključiti da optuženi S. nije naredio da vojnici njegovog bataljona liše života ova lica. Više je nego očigledno, a što se potvrđuje posebno iskazima prethodno označenih svjedoka, da se u mjestu U. i u mjestu G. B. toga dana nijesu nalazili vojnici Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade sa kojim je komandovao optuženi S.

Karakteristično je svjedočenje svjedoka A. B, koji između ostalog ističe da su njih pet, nakon što je prestala pucnjava u K. I. pošli u pravcu R, te da su on i A. ušli u jednu kuću, kada se pojavio jedan čovjek u bijelom pidžami i rekao da uđu. Svjedok A. navodi da je drugo lice bilo u bijeloj pidžami, a koje lice je imalo puškomitriljez. Kada je jedno od tih lica zatražilo nož, on je pobjegao, a A. je pogođen. Ovaj svjedok opisuje da su se ta dva lica nalazila u sobi u kojoj je bilo dosta pića i hrane, a što je sve bilo servirano na stolu. Dalje je naveo da dok je bježao da je vidio okačenu vojničku uniformu u sobi.

Niko od optuženih nije naveo da su bili smješteni po kućama, niti u tom pravcu postoji ijedan dokaz, već da su se čitavo vrijeme nalazili na položaju, pa i nakon dešavanja u K. I.

Svjedok A. navodi da ih je jedno od lica koje se nalazilo u kući pozvalo da uđu u kuću na albanskom, a što je kasnije izmijenio, po nalaženju suda, naknadno svjestan vjerovatnog zaključka da tada nije lišen života od vojske kojom je komandovao S, već od drugih. Taj svjedok je na pretresu naveo da je vidio u sobi vojničku uniformu.

Međutim, svjedoci smo da je u tom vremenu, a i prije i poslije, praktično svaka kuća imala vojničku uniformu, kako zbog zaduživanja pripadnika teritorijalne odbrane, tako i zbog njihove tada male prodajne vrijednosti i stoga lake mogućnosti nabavke takve uniforme.

Dakle, nesporno je da je A. lišio života neko u bijeloj pidžami. Međutim, na osnovu toga se ne može zaključiti da je lišen života od strane vojske, a još manje vojske koja je pripadala bataljonu kojim je komandovao optuženi S. Još manje se može zaključiti, niti u tom pravcu postoji ijedna činjenica, da je optuženi S. naredio da se to lice liši života, jer se takva situacija nije mogla ni pretpostaviti, a kamoli pouzdano predvidjeti i u tom pravcu određeno narediti.

Vještak K. J. je u svom nalazu između ostalog istakao da je Treća laka pješadijska brigada pokrivala zonu opština P, A, B. i R, pa su se i mjesta koja su označena u optužnici nalazila u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade. Tvrdi da je bataljon pokrивao teritoriju u dužinu oko 30 kilometara i u dubini oko 15 kilometara. Kao stručno lice smatra da je to velika zona i za bataljon, a ne za brigadu.

U tom pravcu se izjasnio i svjedok S. S. – komandant brigade, koji je između ostalog istakao da je bataljon kojim je komandovao S. brojao i 1000 ljudi, a ne 500 nije mogao pokriti toliku površinu, te je istakao da je S. P. izvršavao naređenja pretpostavljenih da se zauzmu borbeni položaji iza K. L. i da on to nije samostalno odredio.

Ovo ukazuje da optuženi S. nije tada naredio, već izvršavao nečije naređenje, a što je suprotno navodima iz optužnice.

Svjedok M. D. - načelnik Odjelenja za operativne poslove i obuku u komandi Podgoričkog korpusa pri Vojsci Jugoslavije, je između ostalog istakao da ni na jednom od nivoa komandovanja nije zapazio da je izdavata komanda za ubijanje civila, te da su pripadnici vojske-vojnici bili dužni po tada važećim propisima odbiti takva naređenja.

Ovo ukazuje i da je tako naređeno, a što nije potvrđeno nijednim dokazom, takvo naređenje nije obavezivalo i vojnici su takvo eventualno naređenje mogli i morali odbiti.

Optuženi L, K, N, B. i Đ, priznaju da su se nalazili na tom mjestu, ali da niko od njih nije ispaljivao projekte. Svi optuženi su kategorični da je na položaju bilo najmanje 30 vojnika. Kod utvrđenog da se na tom mjestu nijesu nalazili B. i R, te tvrdnji optuženih, a koja tvrdnja nije obezvrijeđena nijednim izvedenim dokazom, da se izvesti zaključak da je pored pet sada optuženih se na položaju nalazilo još najmanje 25 vojnika.

Ovo ukazuje da postoji isti stepen sumnje, obzirom da su se sva ta lica nalazila na položajima, da su svi oni koji su se nalazili na tom mjestu mogli počiniti ovo djelo, kao i što su po navodima optužbe to optuženi L, K, N, B, Đ, R. i B. počinili.

Optuženi navode da su dužili automatsko oružje, a kakvo oružje sa velikom vjerovatnoćom dužili i ostali vojnici koji su se nalazili na tom mjestu. Međutim, oružje nije izuzeto od optuženih radi vještačenja.

Ne postoji nijedan drugi materijalni niti drugi dokaz da su ovi optuženi počinili ovo djelo. U optužnici se kaže da su otvorili rafalnu paljbu. Možda su oružje za rafalno dejstvo dužilo i preostalih 25 vojnika i možda je upravo neko od njih rafalno djelovao, a ne ovi optuženi.

Možda je samo jedno lice lišilo života i povrijedilo, možda i više njih. Sve je to moralo biti konkretizovano i određeno. Ne postoji nikakva dokumentacija u tom pravcu, niti je sud uopšte mogao pribaviti tokom postupka.

Iz obavještenja Vojno bezbjednosne agencije Republike S. koji je dostavljen sudu se utvrđuje da u arhivskoj građi ne postoje druga dokumenta Treće lake pješadijske brigade,

a što ukazuje da se u tom pravcu ne mogu pribaviti materijalni dokazi kojim bi se bliže rasvijetlio ovaj slučaj.

Nije se moglo na pouzdan način utvrditi da li su optuženi L, K, N, B. i Đ. zajedno sa optuženim S. lišili života P. M, B. R, B. Š, B. M, B. N. i K. L, te da li su nanijeli tjelesne povrede oštećenog H. A, B. H, B. H, Z. Š. i Lj. M. ili su to počinila preostala 25 vojnika koji su se nesumljivo nalazili na istim položajima zajedno sa ovim optuženim. Na pouzdan način se nije moglo ni utvrditi da li je smrt kod sada pok. B. Š. posledica dešavanja u K. L. ili je isti pak povrijeđen prije tog događaja.

Izvedeni dokazi ukazuju da je B. zadobio povrede prije dešavanja u K. I.

U tom pravcu se izjašnjavao vještak sudske medicine B. B, koji je naznačio da je povreda koja je uzrokovala smrt B. Š. nanijeta četiri dana prije obdukcije, a što bi ukazivalo da je isti povrijeđen dva dana prije dešavanja u K. I.

U tom pravcu i iskaz svjedoka J. M. koji je u svojstvu istražnog sudije Vojnog suda vršio uviđaj na tom mjestu i koji je između ostalog istakao da kada su ušli u sobu gdje se nalazio sada pok. Š. da je osjetio jak zadah kao posledica truležnih promjena kod sada pok. Š, pa je po osnovu toga zaključio da je povreda starija u odnosu na dešavanja u K. I, a što je zaključio iz iskustva koje je stekao vršenjem uviđaja kao dugogodišnji istražni sudija.

U istom pravcu i svjedočenje D. B. – tada zamjenika tužioca korpusa, koji je zajedno sa istražnim sudijom vršio uviđaj.

Nesporno je da se vojska iz sastava Trećeg bataljona kojim je komandovao optuženi S. ispalila projekte u K. I, te da su neka lica smrtno stradala, a neka tjelesno povrijeđena.

Međutim, nesporno je da se tada na tom mjestu u sastavu istog voda pored optuženih L. P, K. A, N. B, B.M. i Đ. R, nalazilo još najmanje 25 vojnika. Obzirom na utvrđeno tokom postupka da se R. i B. nijesu nalazili na tom mjestu, a da na pouzdan način nije utvrđeno da se na tom mjestu nalazio i optuženi S, te kod činjenice da se na tom mjestu nalazilo ne manje od 30 vojnika, nameće se potpuno osnovano pitanje ko je konkretno od tih vojnika ispalio projekte kojim su lišena života i povrijeđena lica kako je to opisano. Da li su projekte ispalili ovi optuženi ili preostalih 25 vojnika ili neko od njih.

Optuženi tvrde da oni nijesu ispaljivali projekte. Ne postoji nijedan dokaz koji bi demantovao njihovu tvrdnju.

Tokom vršenja uviđaja napravljen je propust, jer nije izuzeto oružje od vojnika koji su se nalazili na tom zadatku. Nijesu izuzete čaure sa mjesta odakle je dejstvovano. U ratnom dnevniku nijesu sadržane činjenice u vezi događaja koji se desio, niti uopšte postoje u borbenim izvještajima zapažanja vezano za događaj koji se desio toga dana u K. I. za taj, kao ni par dana nakon toga, niti uopšte postoje za to vrijeme zapažanja o bilo kojem događaju.

Kod takvog stanja, da se na položaju nalazilo ne manje od 30 vojnika, a da je tokom postupka utvrđeno da se optuženi R. i B. nijesu nalazili na tom mjestu, te potpuno izvjesno da se na tom mjestu nije nalazio ni optuženi S, da nije vršeno vještačenje oružja, koje su optuženi dužili i nosili sa sobom toga dana, da nijesu nađene niti izuzete čaure sa mjesta odakle je dejstvovano, a čime bi se provjerila odbrana optuženih da nijesu ispaljivali projekte, čime bi se utvrdilo kojim i iz kojeg oružja su nanijete povrede i ko je dejstvovao iz tog oružja, nameće se potpuno opravdano i logično pitanje, po kom

osnovu je izvršen odabir ovih optuženih i koji dokazi ih terete da su upravo oni lišili života ili tjelesno povredili lica opisana u optužnici.

Sa istom dokaznom snagom i vjerovatnoćom mogla su biti optužena i preostala 25 lica da su i oni izvršili ovo djelo, lišili života i povrijedili.

Svjedoci – očevidci događaja i oštećeni ukazuju da je djelovano rafalnom paljбом. Optuženi L, K, N. i B, navode da su dužili oružje koje može djelovati rafalno. Obzirom na strukturu oružja kojim je tada raspolagala vojska, načina i plana zaduženja, potpuno je izvjesno da su i preostalih 25 vojnika dužili takvo naoružanje, te da su isti na isti način mogli lišiti života i povrijediti kao i ovi optuženi.

Optuženi Đ, a što nije sporno, je istakao da je dužio snajper, kojim je mogao djelovati samo po komandi i koji djeluje pojedinačno i na važne ciljeve, a što isključuje i njegovo djelovanje, obzirom na nesporno da je vojska rafalno djelovala.

Nameće se bezbroj takvih pitanja i sva ukazuju samo na pretpostavke.

Međutim, ne postoji nijedan valjan dokaz kojim bi se na potpuno pouzdan način utvrdilo da su upravo ovi optuženi počinili krivično djelo stavljeno im na teret.

Sve dokaze izvedene tokom postupka, osim u dijelu koji se odnosi na svjedočenja vezano za lišenje života B. Š, a koji svjedoci su ukazali da je B. Š. lišen života u K. I. dana 18.04.1999 godine, od strane vojske Prvog bataljona Treće lake pješadijske brigade, sud je u potpunosti prihvatio. Po nalaženju suda, osim u označenom dijelu, svjedoci su vjerno opisali događaj onako kako su zapazili i saznali, a vještaci savjesno i stručno vještačili.

Sud nije imao razloga da ne povjeruje sadržini materijalnih dokaza koji su izvedeni na pretresu.

Dokazi su izdati ili dostavljeni od strane stručnih i zvaničnih ustanova, od strane odgovornih ili stručnih lica. Tokom postupka nije izražena sumnja u njihovu tačnost ili pristrasnost, pa stoga nije ni bilo prigovora ni razloga za sumnju.

U dijelu dokaza koje sud nije prihvatio, a vezano za nastupanje smrti B. Š, sud je poklonio veću vjeru nalazu vještaka B, te svjedočenju istražnog sudije i tužioca koji su vršili uviđaj.

Odlukom o proglašenju ratnog stanja koja je objavljena u Službenom listu SRJ br. 15/99 dana 25.03.1999 godine, proglašeno je ratno stanje, jer je kako se navodi u odluci otpočela agresija na SRJ, te da odluka stupa na snagu odmah. Datum proglašenja je naznačen 24.03.1999 godine. Odluku je potpisao predsjednik Savezne vlade M. B.

Sud nalazi da je postojao oružani sukob između Vojske Savezne Republike Jugoslavije i koalicije NATO pakta, da se radilo o sukobu međunarodnog karaktera, da postoje žrtve koje spadaju u grupu zaštićenih lica u skladu sa odredbama Ženevske konvencije iz 1949 godine, te da postoji veza između počinjenog zločina i oružanog sukoba.

Međutim, tokom postupka na pouzdan način nije utvrđeno da je optuženi S. P. naredio i zajedno sa B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, lišili života sada pok. P. M, B.R, B. Š, B. M, B. N, K. L, niti da su tjelesne povrede nanijeli oštećenim H. A, Z. Š, B. H, B. H. i Lj. M, niti postoje pouzdani dokazi da je optuženi S. P. naredio vojnicima Prvog bataljona čiji je identitet ostao nepoznat, da istog dana liše života Lj. S, Lj. R, K. S. i Đ. A, kako je to predstavljeno optužnicom tužioca, te da su počinili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije,

kako im je to stavljeno na teret, pa ih je sud shodno odredbi čl. 373 st. 1 tačka 2 Zkp-a, oslobodio od optužbe, jer nije dokazano da su počinili krivično djelo stavljeno im na teret.

Sa iznijetog odlučeno je kao u izreci presude.

VIŠI SUD U BIJELOM POLJU

Dana, 30.12.2013. godine.

Zapisničar,

Radmila Duborija,s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA

Vukomir Bošković, s.r.

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude može se izjaviti žalba

Apelacionom sudu RCG Podgorica u roku

od 15 dana od dana prijema a preko ovog suda.

CRNA GORA

VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih
zločina

Kt-S.br.6/08

Bijelo Polje, 25. avgust 2014. god.

VM/NJ

VIŠEM SUDU

BIJELO POLJE

ZA

APELACIONI SUD

PODGORICA

Protiv presude Višeg suda u Bijelom Polju - Specijalizovanog odjeljenja za
sudjenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih
zločina iz Bijelog Polja Ks.br.1/08 od 30.12.2013. godine, na osnovu čl. 44.st. 2. tač. 6. i čl. 381. st.
1. i čl. 382. st. I. Zakonika o krivičnom postupku, izjavljujem

Ž A L B U

- Zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386.st. 1. tač.8.
Zakonika o krivičnom postupku,

- zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl. 388. st.I. i
st. 2. Zakonika o krivičnom postupku.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda-Specijalizovanog odjeljenja za suđenje za krivična djela
organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina iz Bijelog Polja KS.br.1/08.
od 30.12. 2013. godine, optuženi: S.P, B.M, L.P, K.A, R.B, N.B, B.M. i Đ.R. na osnovu čl.373.
st.I. tač.2. ZKP-a, oslobođeni su od optužbe Specijalnog tužioca kojom su optuženi,
zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142. st.I. Krivičnog
zakona Savezne Republike Jugoslavije, jer navodno nije dokazano da su počinili krivično
djelo stavljeno im na teret.

Nepravilna je odluka prvostepenog suda i ista je donijeta uz bitne povrede odredaba

krivičnog postupka i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Presuda, nema razloga i u njoj nijesu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, razlozi presude su nejasni i u znatnoj mjeri protivrječni, a postoji i protivrječnost između onoga što se navodi u razlozima presude i zapisnicima o iskazima svjedoka datih u toku postupka. Razlozi presude se sastoje samo u reprodukciji odbrana okrivljenih datih u toku istrage prepisivanju iskaza svjedoka datih u toku postupka i brojnih dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu. Sud po nekoliko puta ponavlja iste dokaze, bez bilo kakve analize i pravnog zaključivanja.

Pogrešno je zaključivanje prvostepenog suda; da nije utvrđeno da su okrivljeni počinili krivično djelo stavljeno im na teret, da zato nema ni jednog pouzdanog dokaza, da se nije moglo na pouzdan način utvrditi da su ostali optuženi zajedno sa S.P. lišili života oštećene sada pokojne P.M, B.R, B.Š.a, B.M, B.N. i K.L. i nanijeli teške i lake tjelesne povrede H.A, Z.Š. , B.H. , B.H. i Lj.M, na način kako je i opisano u dipsozitivu optužnice , Ili su to počinili 25 vojnika koji su bili na položaju sa okrivljenim , te da se nije moglo utvrditi da je smrt B.Š. posledica dejstva vojske u K., kao i da je B.Š. zadobio povrede prije događaja u K. Nadalje, proizvoljno je i pogrešno je zaključivanje prvostepenog suda, da je moguće da je samo jedno lice lišilo života sve oštećene i povrijedilo oštećene, te da je moguće da je oružje za rafalno dejstvo dužilo i preostalim 25 vojnika i da je moguće daje neko od njih rafalno djelovao, a ne optuženi. Osim ovog, sud pogrešno zaključuje da se nije mogao izvesti pouzdan zaključak da su Lj.S, Lj.R, K.S. i Dj.A. lišeni života od strane vojnika - pripadnika i bataliona III lake pješadijske brigade, kojim bataljonom je komandovao optuženi S.P, kao i da se ne može zaključiti pouzdano daje optuženi S.P. naredio da vojnici liše života ova lica.

Sud ovakav zaključak izvodi na osnovu odbrana okrivljenih i dokaza koji potvrđuju njihovo kazivanje, a zapostavlja da cijeni druge dokaze koji ukazuju na jasan zaključak da su okrivljeni počinili krivično djelo stavljeno im na teret.

Tako prvostepeni sud je pogriješio kada je prihvatio odbranu okrivljenog S.P. koji u istrazi nastoji da prikaže, daje vod 30 vojnika koji je pucao na kolonu izbjeglica u mjestu K. rasporedio komandant brigade S.S, da on nije izdavao nikakvu naredbu vojnicima da pucaju, niti pak da lišavaju života pripadnike Albanske nacionalnosti. Kaže da je imao dobru saradnju sa organima lokalne samouprave u R., da je vojsku upoznao sa pravilima Ženevske konvencije. Vojnicima je naredio da na vatru odgovore vatrom. Vojsku u K. je odveo S.S. sa jednim aktivnim vodnikom. Tek je posle događaja obaviješten daje neko iz kolone izbjeglica pucao na pripadnike Vojske Jugoslavije, a daje vojska uzvratila vatrom.

Sud je pogriješio kada je prihvatio i odbranu okrivljenih B.M. i R.B. koji su istakli, da tog dana nijesu bili u mjestu K., već da su bili otišli svojim kućama u B.

Ostali okrivljeni L.P, K.A, N.B, B.M. i D.R. u istrazi su priznali da su bili na položaju, ali da nijesu pucali na kolonu izbjeglica. Kažu da ih je na položaj poveo jedan aktivni vodnik i rasporedio ih, pa kada je naišla kolona izbjeglica, neko iz kolone je na njih pucao, a vojska je na vatru odgovorila vatrom, da niko od njih nije pucao na kolonu.

U ovom dijelu sud samo analizira dokaze koji potvrđuju kazivanje ovih okrivljenih, dok zapostavlja da odbrane okrivljenih dovede u vezu jedne sa drugim i sa iskazima saslušanih svjedoka Š.R, D.B, S.S. i dr.

Na glavnom pretresu okrivljeni nijesu htjeli da odgovaraju na pitanja tužioca i suda osim na pitanje njihovih branilaca.

Ovakve odbrane okrivljenih sud nije trebao da prihvati već da ih cijeni kao usmjerene u cilju izbjegavanja krivične odgovornosti.

Odbrane okrivljenih i pojedine dokaze sud je cijenio izolovano od drugih dokaza izvedenih na glavnom pretresu i prihvatio samo one dokaze koji idu u korist odbrane okrivljenih. Da je prvostepeni sud odbrane okrivljenih doveo u vezu sa iskazima svjedoka očevidaca koji su bili u koloni, oštećenih koji su povrijeđeni u događaju K. i očevidaca događaja iz sela K., i sa drugim materijalnim dokazima onda bi zaključak i odluka prvostepenog suda bili drugačiji. Iskazima ovih svjedoka je jasno dokazano da su okrivljeni počinili krivična djela stavljena im na teret, i ove iskaze sud je trebao prihvatiti kao tačne i valjane i okrivljene oglasiti krivim i izreći im kazne zatvora adekvatne težini izvršenog krivičnog djela i njenih učinilaca.

Okrivljeni ne priznaju da su pucali na kolonu izbjeglica. Neki ističu da nijesu bili na položaju sa ostalim vojnicima, niko od okrivljenih ne zna ko je bio u sastavu i voda od 30 vojnika, iako su svi vojnici ovog voda iz B. i dobro se poznaju. Komandir III čete B.M, nema spisak vojnika svoje čete i spisak vojnika i voda koji je bio na položaju u mjestu K. Ove činjenice, te ćutanje okrivljenih i nedavanje odbrane na glavnom pretresu, ukazuju na jasan zaključak, da okrivljeni nastoje da izbjegnu krivičnu odgovornost i spase krivične odgovornosti druge vojnike koji su sa njima bili zajedno na položaju.

Takođe prvostepeni sud je pogriješio kada zasniva odluku na iskazu istražnog sudi je Vojnog suda Podgoričkog Korpusa J.M, zamjenika Vojnog tužioca D.B. i na zapisniku o uvidjaju koju je sačinio istražni sudija povodom ovog događaja. Imajući u vidu sadržinu zapisnika o uvidjaju, činjenicu da sudija na uvidjaju nije preduzeo ni jednu radnju koju je trebao da preduzme, a koje su bitne za rasvetljavanje konkretnog slučaja. Nije, izuzeo oružje od vojnika koji su bili na položaju kritične večeri, kako bi se izvršilo vještačenje i utvrdilo iz kojeg oružja je pucano na kolonu izbjeglica, kao i ko je dužio koje oružje. Istražni sudija Vojnog "suda i zamjenik Vojnog tužioca nijesu izašli na položaj odakle su vojnici pucali na kolonu izbjeglica. Nijesu pronađene i izuzete čaure od ispaljenih metaka, nije tačno ni identifikovao lica koja su stradala u mjestu K., a na leševima nije bilo slovnih oznaka i oznaka imena stradalih u ovom događaju.

Zbog toga se generalije dva leša ponavljaju pod istim imenom, godinom rođenja i mjestu rođenja. Ove činjenice potvrdio je vještak za sudsku medicinu Borovinić Budimir. Imajući u vidu ove činjenice prvostepeni sud ni u kom slučaju nije trebao da povjeruje iskazu istražnog sudije Vojnog suda J.M.u i zamjeniku Vojnog tužioca D.B, niti pak da zapisnik istražnog sudije cijeni kao valjan dokaz prilikom presuđenja u ovoj krivično pravnoj stvari, a imajući u vidu iskaze brojnih svjedoka.

U ovom dijelu i većinu iskaza svjedoka pripadnika vojske Jugoslavije, koje sud prihvata kao tačne karakteriše prećutkivanje relevantnih-bitnih podataka i davanje činjenica kao i nedostatak sjećanja iako su im sve činjenice poznate, a ovo sve u cilju da pomognu okrivljenim.

Veliki broj saslušanih svjedoka koji su bili u koloni a koji nijesu povrijeđeni, oštećeni H.A, Z.Š, Lj.M, H.B, H.B, koji su povrijeđeni u kritičnom događaju, svjedoka koji su iz kuća u selu K. posmatrali kako se događaj odigrao, svjedoka koji su unijeli povrijeđene u kuće u selu K., a posebno svjedoka Lj.M. koji je bio u sobi sa braćom B.Š. i B.R, je potvrđeno da su braća B.R. i B.Š. bili kritičnog dana u koloni sa izbjeglicama da su nosili na nosilima staricu S, da su ih povrijeđene unijeli u kuću Lj.J. Ovi svjedoci su opisali gdje su i u kojem dijelu tijela ova lica zadobila povrede, te daje pomoć braći B. ukazivala medicinska sestra Š. Sud ni u kom slučaju nije mogao da zapostavi iskaze ovih svjedoka. Kazivanje

ovih svjedoka je jasno, ubjedljivo i isti su tačno prikazali kako se događaj odigrao. Do detalja su pojasnili kada je kolona krenula iz P, koja lica su bila u koloni, njihovo kretanje do mjesta K, te kada su došli u mjesto K. da su sjeli da se odmore. U njihovoj pratnji nije bilo naoružanih lica. Niko ih nije upozoravao uzvikom "stoj, stoj", niko iz kolone nije pucao na vojsku, već je vojska bezrazložno otvorila vatru na njih. Tačno su nabrojali koja lica su lišena života, koja lica su povrijedjena i kako su unesena u kuće u K. Iskazima ovih svjedoka sud je u potpunosti trebao da povjeruje, jer su isti jasni i verodostojni. Kazivanje oštećenih i ovih svjedoka je u bitnom potpuno identično i potvrđeno je nalazima i mišljenjima vještaka medicinske struke dr Borovinić Budimira, Mihaila Kulisa, Dragane Čukić, Milivoja Stijovića, medicinskom dokumentacijom, zapisnicima o uviđaju i drugim materijalnim dokazima izvedenim na glavnom pretresu.

Neprihvatljiva je konstatacija istražnog sudije Vojnog suda u zapisniku o uviđaju, da kada je ušao u jednu kuću u K, pronašao je navodno jedno povrijedeno lice, dok je drugo lice bilo umro usled povreda. Da je utvrdio da se lice koje je povrijedeno zove B.R, a lice koje je umrlo je njegov brat B.Š. Obavijestio ga je da su on i njegov brat Š. ranjeni na Kosovu prije dva dana u sukobu sa pripadnicima Vojske Jugoslavije. Unošenje ovakve izjava u zapisnik o uviđaju uzrokovalo je da se vještak za sudsku medicinu Borovinić Budimir osloni na ovakve konstatacije istražnog sudije i da se pogrešnoj izjasni u vezi vremena kada je nastupila smrt kod ovog lica. Na osnovu ovakvih dokaza prvostepeni sud izvodi nepravilan zaključak da B.Š. nije lišen života u događaju K, već da je donijet sa Kosova u to mjesto. Opravdano se postavlja pitanje, ko i zbog čega bi donosio ovo lice u K. Svjedoci koji su bili u koloni, povrijedjeni iz kolone su kategorički tvrdili da su B.Š. i B.R. bili sa grupom izbjeglica, da su nosili nosila, da su povrijedjeni od strane vojske, da su ih unijeli u kuću te da im je ukazivana medicinska pomoć. Tačno su opisali u koje djelove tijela su ova dva lica povrijedjena. Sud je zaboravio da u konkretnom slučaju razjasni šta je bilo sa B.R. tj. gdje je ovaj povrijedjen i usled kojih povreda je naknadno preminuo.

Vještak za sudsku medicinu Borović Budimir je po nalogu istražnog sudije izvršio samo spoljni pregled leševa, dok nije vršio obdukciju, pa je očigledno da se ovaj vještak nije mogao decidno izjasniti u pogledu vremena nastupanja smrti sada pok. B.Š.

U dijelu presude, prvostepeni sud je samo prepisao pojedine odredbe Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata i dva dopunska Protokola uz Ženevsku konvenciju od 12. avgusta 1949. godine i prepisao odredbe Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, ne upuštajući se da li su i koje odredbe konvencije i Krivičnog zakona Jugoslavije optuženi povrijedili;

Svojestvo oštećenih kao civilnog stanovništva albanske nacionalnosti koje nije učestvovalo u neprijateljstvima, već je zbog ratnih zbivanja na Kosovu napustilo Kosovo i išlo ka R. daje im status zaštićenih lica. Zaštićena lica u smislu čl.3. st. I. tač.I. i 2. Ženevske konvencije i ostalih članova ove Konvencije i Protokola uz ovu konvenciju, kako je to naznačeno u dispozitivu optužnice, a u kojima se navodi da prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima kao što je slučaj sa ovim oštećenim, postupaće se čovječno bez diskriminacije prema rasi, vjeri ili ubjedjenju, koja su se na bilo koji način našla u rukama jedne strane u sukobu, u ovom slučaju kod vojske Srbije i Crne Gore. Veći broj svjedoka albanske nacionalnosti su prikazali kako su se pripadnici vojske ponašali prema tim licima prilikom pretresa, pa su istkali da su ih pripadnici vojske Jugoslavije iz bataljona čiji je komandant S.P. matretirali, tukli, drsko se ponašali prema njima, uništavali i oduzimali im imovinu. Nanosili im lake i teške tjelesne povrede, lišavali ih života, upućivali im prijetnje, zastrašivali i samim tim prema istim ponižavajući postupali, suprotno čl.51. čl.76. I čl.77. st. I. Dopunskog protokola I i dopunskog protokola II Ženevske konvencije od 12.

avgusta 1949 godine. Istim odredbama zabranjen je svaki akt nasilja prema stanovništvu a posebno prema ženama i djeci i licima koja nemaju učešća i nijesu učestvovali u neprijateljstvima i svi moraju biti humano tretirani bez bilo kakve diskriminacije, bez vršenja nasilja nad žrtvama i bez vršenja ubistava i tjelesnog povredjivanja. U konkretnom slučaju je dokazano da su od strane pripadnika vojske Jugoslavije i bataljona, čiji je komandant S.P. lišena života žene, djeca i odrasli, povrijedjena lica, maltretirana na način kako, je opisano u dispozitivu optužnice, a ovo se sve dešavalo u zoni odgovornosti okrivljenog S.P. Ovo je potvrđeno i nalazom i mišljenjem vještaka Jovice Kaluđerovića koji je u svom nalazu istakao da sva mjesta koja se pominju u optužnici gdje su stradala određena lica su u zoni odgovornosti okrivljenog S. P.

Nadalje, pogrešno je zaključivanje prvostepenog suda i u dijelu presude gdje je naznačeno da na mjestu događaja nijesu bili prisutni B.M. i R.B.

Iskazima svjedoka D.B. i Š.R. je u potpunosti potvrđeno da su oba ova okrivljena kritičnog dana bili u mjestu zv. K. U ovom dijelu prvostepeni sud nije u potpunosti reprodukovao kazivanje svjedoka D.B. kako je istakao na zapisniku u toku istrage, kada je kategorički tvrdio daje S.P. došao u mjesto D, gdje je bila stacionirana III četa, da je postrojio jedinicu i pitao imali dobrovoljaca za K. Bilo je prisutno 50-60 vojnika i niko se nije javio, pa je okrivljeni S.P. sam odabrao vojnike, odabirajući vojnike iz čete čuje da S. govori "ti, ti". Odabrani vojnici su odvezeni kamionima i dobro se sjeća da je jedan kamion bio žuti i istim je upravljao Š.R, a drugi plavi kamion kojim je upravljao A.M. Svjedok D. je posvjedočio da je okrivljeni S. naredio Š.R. i A.M. da vojnike voze u mjesto K. Ovaj svjedok je nabrojao imena nekih vojnika koji su povezani u mjesto K. i kazao da su među tim vojnicima bili K.A, B.M, R.B. i P.L. i drugi vojnici koje je S. odabrao. Iskazom ovog svjedoka je dokazano da je tog dana na položaj sa određenim licima bio R.B. i B.M. te da je okrivljeni B.M. sa okrivljenim S.P. pošao u K, nakon čega su se vratili pošto su ostavili vojnike koji su rasporedjeni na položaj. Sa vojnicima u kamionu bio je B.M. Ove činjenice je potvrdio i svjedok Š.R. koji je istakao da su on i B.M. povezli vojsku do K. Vojsku su odveli u popodnevnim časovima. Smjena vojnika nakon događaja u K. izvršena je izjutra 19.04.1999 godine, te je pogrešno zaključivanje da je B.M. bio samo prilikom smjene vojnika na položaju. Kazivanje iz istrage svjedok D.B. je potvrdio na glavnom pretresu. Sud je trebao da u potpunosti prihvati iskaze ovih svjedoka.

Imajući u vidu da je tokom postupka dokazano da su okrivljeni počinili krivična djela na način kako je opisano u dispozitivu optužnice to ne utvrđivanje identiteta ostalih lica koja su učestvovala u događaju nije moglo da bude od uticaja da sud ove okrivljene oslobodi od optužbe. Ovi optuženi su priznali da su bili u mjestu K, i da su pripadali jedinici koja je rasporedjena u tom mjestu od okrivljenog S.P, postupili su po naredbi komandanta bataljona S.P, te da su svi okrivljeni počinili krivično djelo stavljeno im na teret.

Takođe je pogrešno i zaključivanje prvostepenog suda da na osnovu iskaza saslušanih svjedoka i drugih dokaza nije mogao izvesti pouzdan zaključak i da nema dokaza da je okrivljeni S.P. počinio krivično djelo opisano pod tač. II (dva) dispozitiva izmijenjene-precizirane optužnice, a u kojem dijelu optužnice je opisano da su u zoni njegove odgovornosti smrtno stradali sada pok. Lj.S, Lj.R, K.S. i Đ.A. Sud je i u ovom dijelu zapostavio da cijeni dokaze kojima se dokazuje stradanje ovih lica.

Stradanje Lj.S, iz sela P, opština P. utvrđeno je zapisnikom o uviđaju istražnog sudije Višeg suda iz Bijelog Polja od 10.05.1999 godine, nalazom i mišljenjem vještaka za sudsku medicinu prof.dr. Mihaila Kuliša. U zapisniku o uviđaju su konstatovani tragovi koji su pronađeni na licu mjesta a prof. Kuliš je istakao u svom nalazu da je uzrok smrti kod Lj.S. unutrašnje iskrvarenje, rascjep jetre, desnog pluća, bubrega i lijevog pluća a

povrede su nastale usled prolaska projektila vatrenog oružja. Smrt je nastupila 30 dana prije obdukcije što se u potpunosti uklapa sa zapisnikom o uviđaju i iskazima svjedoka koji su posvjedočili da je ovo lice stradalo 18.04.1999 godine u mjestu koje je u zoni odgovornosti okrivljenog S.P.

I u vezi stradanja Lj.R. postoji zapisnik o uviđaju istražnog sudije Višeg suda u Bijelom Polju, nalaz prof.dr. Mihaila Kuliša koji je u nalazu istakao da je Lj.R. imao 6 strijelnih povreda od kojih 4 prostrelne i 2 ustrelne. Opisao je tačnu lokaciju strijelnih kanala i istakao da je smrt nastupila 30 dana poslije obdukcije. U vezi stradanja ovog lica saslušani su svjedoci Lj.M. koji je istakao, da je Lj.R. otišao da dovede taštu T. i nije se vratio. Tijelo mu je pronadjeno 05.05. 1999. godine u mjestu U, u zoni odgovornosti okrivljenog S.P.

Takođe je nesporno utvrđeno da su i K.S. i Đ.A. od strane vojske lišeni života dana 18. 04. 1999. godine u mjestu G. opština R.

Đ.A. se je nakon događaja u mjestu K vratio u pravcu Kosova sa još pet lica da bi doveli drugu grupu izbjeglica. On i Đ.B. su ušli u jednu kuću gdje su zatekli dva pripadnika vojske Jugoslavije koji su u njihovom pravcu ispalili više metaka od kojih je Dj.A. stradao dok je Đ.B. pobjegao. Stradanje ovog lica je u potpunosti dokazano zapisnikom o uviđaju istražnog sudije Višeg suda iz Bijelog Polja, zapisnikom o obdukciji dr. Čukić koja je konstatovala da je Đ.A. istom prilikom zadobio dvadeset strijelnih povreda od čega 18 prostrelnih, jednu ustrelinu i jedno okrznuće. Stradanje ovog lica je do detalja pojasnio svjedok Đ.B. i svjedok N.Đ.

Osim ovog i stradanje K.S. je dokazano zapisnikom o uviđaju istražnog sudije Osnovnog suda iz R, nalazom vještaka dr. Dragane Cukić a iz kojeg nalaza proizilazi da u kod ovog lica postojale 4 strijelne povrede dvije prostrelne u predjelu grudnog koša, jedna u predjelu trbuha i jedna u predjelu karlice, da je došlo do rascjepa unutrašnjih organa, pluća i jetre i da je smrt nastupila 24 časa prije obdukcije. Mjesto G, opština R, gdje je i ovo lice stradalo pripada zoni odgovornosti S.P. U vezi stradanja ovog lica su saslušani svjedoci D.B, D.S, kao i supruga sada pok. K.S, supruga K.H, koji su kao i ostali svjedoci posvjedočili da je K.S. sa grupom punoljetnih lica izveden iz kolone izbjeglica, da su se naknadno ostali vratili a da u K.S. pripadnici vojske Jugoslavije odveli, da se ona protivila tome i da je nakon nekoliko dana nadjen mrtav pored rijeke Bukeljke. Života su ga lišili pripadnici Vojske Jugoslavije iz bataljona i u zoni odgovornosti okrivljenog S.P.

Znači, prvostepeni sud je pogriješio kada je zapostavio da cijeni ove dokaze te je izveo pogrešan zaključak da se nije moglo na pouzdan način utvrditi da je okrivljeni S.P. izvršio ovo krivično djelo. Da je ove dokaze prvostepeni sud sa više pažnje cijenio onda je jasno da bi okrivljenog S.P. i za ovo djelo oglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora adekvatnu težini krivičnog djela i njenog učinioca.

Pogrešno je zaključivanje prvostepenog suda da su vojnici i bataljona III motorizovane brigade, kojeg bataljona je bio komandant S.P. bili upoznati sa pravilima Ženevske konvencije. Iskazima saslušanih svjedoka je dokazano da je od strane pripadnika ovog bataljona da su matretirani pojedini građani, da im je uništavana imovina i da su zastrašivani. Okrivljeni S.P. je bio obaveštavan o nedoličnom ponašanju pripadnika njegove jedinice, a što je konstatovano u vojnoj dokumentaciji u kojoj je izvršen uvid na glavnom pretresu, gdje stoji, da je dosta pripadnika vojske Jugoslavije u alkoholisanom stanju da su šenučili i uznemiravali građane. Okrivljeni S.P. nije preduzeo nijednu radnju u cilju da ove pojave spriječi. Niko od pripadnika njegovog bataljona nije pozvan na bilo kakvu odgovornost.

Sud se bezpotrebno bavio analizom iskaza pojedinih svjedoka koji su navodno istakli da su se po K. navodno kretale različite vojske kojim nije komandovao okrivljeni S.P, "frenkijevci", "samoinicijativni borci", "mrtve duše" i dr. U ovom dijelu samo nabraja lica koja su potvrdila ovu činjenicu, i ako ovi svjedoci nijesu mogli razlikovati pripadnike ovih jedinica, jer su svi nosili iste uniforme. Nesporno je utvrđeno da lica koja su stradala u mjesto K. su povrijedjena i lišena života od strane pripadnika prvog bataljona a koji vod je bio razmješten u mjesto K.

Bezpotrebna je analiza ličnosti S.P. jer bi ovu okolnost sud trebao da uzme samo prilikom odmjeravanja kazne ukoliko bi ovog okrivljenog oglasio krivim.

Osim ovog, prvostepeni sud na glavnom pretresu nije pribavio svu potrebnu vojnu dokumentaciju koja se odnosila na događaj zv. K. i druge događaje u mjestima u zoni odgovornosti okrivljenog S.P. Dokumentacija u kojoj je sud izvršio uvid na glavnom pretresu je nepotpuna, u njoj nema ništa od dokaza koji se odnosi na ovaj događaj, kao ni na događaje opisane pod tač.dva izmijenjene-precizirane optužnice. Sud je odlučio samo na osnovu jednog dopisa u kojem je naznačeno da više dokumentacije nema. Očigledno je i da je iz vojne dokumentacije istrgnut dio koji se odnosi na dan 18.04.1999. godine, kao i na druge događaje o stradalim licima u mjestima koja su u zoni odgovornosti S.P, kao vanrednim događajima.

Nadalje, prvostepeni sud bi trebao da na predlog tužioca sasluša i svjedoka S.S, Starijeg vodnika prve klase koji je radio pri vojnoj policiji u Podgoričkom korpusu. Ovaj svjedok je prisustvovao uvidjaju, sačinjavao službene zabilješke i skice lica mjesta, pa bi se mogao detaljno izjasniti na okolnosti, da li je vršen bliži pregled terena, šta je izuzeto od dokaza sa lica mjesta, da li su i ko je uzimao izjave od lica koja su bila na položaju, da li mu je poznat sastav jedinice koja je djelovala u mjestu K. Sud je pogriješio kada je odbio predlog tužioca da se ova dva dokaza izvede na glavnom pretresu. Da je S.S. bio na uvidjaju, posvjedočio je istražni sudija Vojnog suda, zamjenik vojnog tužioca i okrivljeni S.P. U ovom dijelu sud se samo bavio evidencijom koliko S.S. ima u Srbiji i Crnoj Gori. Neizvodjenjem ovih dokaza sud nije u potpunosti utvrdio činjenično stanje.

Da je prvostepeni sud sa više pažnje cijenio ove dokaze kako je naprijed istaknuto onda je sigurno da bi okrivljene oglasio krivim za krivično djelo stavljeno im na teret i izrekao im kazne zatvora adekvatne težini izvršenog krivičnog djela i njenih učinilaca, jer je ovim dokazima u potpunosti dokazano da su u počinili krivično djelo na način kako je opisano u dispozitivu precizirane-izmijenjene optužnice.

Stoga

P r e d l a ž e m

Da Apelacioni sud iz Podgorice po razmatranju ove žalbe i spisa predmeta, presudu Višeg suda-Specijalizovanog odjeljenja za suđenje za krivična djela iz organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Ks.br. 1/08 od 30. 12. 2013. godine ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak i odluku.

ZAMJENIK
SPECIJALNOG TUŽIOCA
Veličković Milosav

advokat

Velija Murić

Rifata Buržovića 19, 84310 Rožaje, Crna Gora, Tel/fax: +382 51 27 14 99, Mob-tel: +382 67 62 23 71
e-mail: avmr@t-com.me

VIŠI SUD
BIJELO POLJE
Z A A P E L A C I O N I S U D
PODGORICA
Ks -1 /08

Rožaje, 10. 09.14.

ŽALBA PUNOMOĆNIKA OŠTEĆENIH

protiv presude Višeg suda u Bijelom Polju Ks -1 /08 donijete 06. 12. 13. g. a objavljene 30. 12. 13. g. zbog;

- bitne povrede odredaba krivičnog postupka;
- povrede Krivičnog zakonika;
- pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa

P r e d l o g o m

- da se presuda preinači i optuženi oglase krivim ili pak ukine radi ponovnog suđenja;
- da se punomoćnik oštećenih obavijesti o sjednici vijeća

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda Ks -1 /08 donijeta 06. 12. 13. a objavljena 30.12. 13. g, optuženi S.P, B.M, L.P, K.A, R.B, N.B, B.M. i Đ.R, oslobođeni su od optužbe, jer nije dokazano da su izvršili krivična djela i to S.P. krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 132. st. 1. KZ SRJ opisano tačkom I i II izreke presude, a ostali optuženi, jer nije dokazano da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člo. 142. st. 1. KZ SRJ.

U odnosu na optuženog S.P, zbog odustanka ovlašćenog tužioca od optužbe, odbijena je optužba da su po njegovoj naredbi pripadnici vojne jedinice kojom je on komandovao u periodu od 18. 04. do 21. 05. 1999. g, a posebno dana 18. 04. 1999. g, u mjestu Ć. livade lišili života B.R, dana 12. 05.1999. g. u mjestu G, lišili života H.A, dana 18. 05.1999. g. u mjestu B, lišili života B.M, dana 20. 05.1999. g. u mjestu G, lišili života A. A., dana 21. 05.1999. g. u mjestu G, lišili života R.M, A. i H, te da je u tim slučajevima prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti, koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupao vršeći nad njima ubistva, postupao nečovječno i neprijateljstva, izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZ SRJ.

Presuda prvostepenog suda nije zakonita a zbog činjenice da je u vremenu od 18. 04. do 10. 07. 1999. g, na više lokacija r. Opštine, od pripadnika tadašnje regularne Vojske Jugoslavije, još uvijek nekažnjeno, usmrćeno dvadeset i dva civilna, duboko nepravедna i nečovječna jer ona prema osjećaju oštećenih porodica i svakog pravdoljubivog čovjeka, u ljudskom, činjeničnom i pravnom smislu, ne odražava istinu i pravo stanje stvari koje se sa sudskog aspekta i ovovremenske distance, nije smjelo zanemariti. Ni optužba donekle a ponajviše presuda, nijesu dali odgovore na osnovno pitanje, tj, da lije zaista u ovom slučaju bilo žrtava u onom broju koliko je bilo usmrćenih osoba, te da li su one žrtve koje su obuhvaćene optužbom i presudom, posljedica zločina ili su se one, takoreći same ubijale. Konačno, nema odgovora čak i na laičko pitanje – ko je nad nebranjanim civilima izvršio zločine. Po svemu sudeći, kada je riječ o sudskoj "pravdi" za ratne zločine, ova presuda prvostepenog suda je još jedna u nizu crnogorskih sudskih odluka, kojom se očigledno nastoji da se vrijeme devedesetih kako tako "ispegla", da se zločini zataškaju a izvršiocu zločina aboliraju i to ništa manje već sudskim atestom o njihovoj nevinosti.

Kada se hoće govoriti o vremenu u kome su se na prostoru Crne Gore, kao po nekome redu stvorenom dubokom, da se ne kaže vjekovnom mitskom, epskom ili pak vjerskom indoktrinacijom, događali teški zločini ali samo nad ljudima jedne vjere, ne može se niko oteti utisku, da se ni ovo što se dogodilo nebranjanim albanskim civilima na prostoru r. Opštine, nije slijed svega toga a posebno činjenice, očigledno nebaždarenog obračuna jednog naroda sa drugim uz upotrebu vojne sile. Razumije se, generali i njima potčinjeni, sudbine običnih ljudi i nebranjene sirotinje jednog i drugog naroda, koje su nevinim glavama popunjavale vojne izvještaje i statističke obrasce o ubijenim i raseljenim, određivali su iz pristojne zavetrine, samo toliko koliko bi izbjegli da im uniforme ne budu poprskane nevinom krvlju i time možda obezbijedili svoju "nevinost". Ali naprotiv, zbog težine svoga nauma, zbog odgovornosti za konkretne radnje pa i postupanja drugoga, vojnog ustrojstva djelovanja i zbog naredbi, generalnih i dnevnih planova, zbog odabira onih koji će najbolje izvršiti suludi zadatak, zbog norme zakona, okolnosti i posljedica ipak će biti da su upravo generali zaradili epitete krvavih ruku i odgovornih glava.

Civili, žene, djeca, nenaoružani muškarci se mirno kreću putem kroz selo K. Na njih se ne puca nasumično ili ko zna kako i od koga, već to čine pripadnici organizovane vojske koja je u to vrijeme apsolutno kontrolisala to područje. Prije, tada i kasnije, na tom području nijesu zapažene niti evidentirane druge – paravojne formacije. To nije učinjeno samo od sedmorice optuženih jer je pušćano – mitraljeska vatra na civile otvorena izdatom komandom jednom čitavom vodu od tridesetak ljudi. Tom formacijom komanduje komandir voda, a jedinica je podređena višoj vojnoj formaciji, sve do nivoa komandanta optuženog S. koji upravo vrši odabir i njemu probrane šalje da izvrše zadatak u K. Zaista, niko ne može sporiti činjenicu da su tom prilikom usmrćeni Š.B, koji je zbog zadobijenih povreda preminuo u kući J.Lj. iz koje je potom izveden njegov brat R.B. i tu ispred kuće usmrćen. Ne može se negirati ni činjenica, da je tu u K, na seoskom putu, dok je bila u koloni civila, ubijena N.B, majka Š, R, R. i M. svi su tu na istom mjestu ubijeni osim R. koji je tada bio ranjen, a zatim nešto dalje i on ubijen. Isto tako, ne može se osporavati činjenica da su po naredbi glavno – komandujućeg, jer to mimo njega niko drugi ne bi smio odobriti, tijela ubijenih u mjestu K, angažovanim vojnim vozilom iz A, gdje je vršena obdukcija leseva prevezena u N. kod P, udaljeno preko 40 km od mjesta zločina, radi prikriivanja zločina i zatrpavanja u grupnu grobnicu. Da je bilo pravde i pravičnosti, samo su ove činjenice bile dovoljne za osudu ako ne sedmorice koji su po naredbi pucali na civile, ono makar onoga koje komandovao vodom, odnosno ko je komandovao jedinicom za čije djelovanje se nesumnjivo vezuju smrti nevinih žrtava. Presuda nije dala odgovore na ključno pitanje šta u takvom slučaju znači tzv. komandna odgovornost i ko je za nju

odgovoran, niti je dala odgovore na suštinsko pitanje - ko i radi čega pobi sve te ljude, žene i djecu.

Prema sadržini optužbe i razloga prvostepene presude, u slučaju zločina koje je na r. prostoru u prvoj polovini 1999. g, izvršila Vojska SCG nad nebranjanim civilnim stanovništvom a koje je prema međunarodnim propisima imalo status zaštićene kategorije građana, uočava se nekoliko magistralnih teza, koje se od pokretanja postupka, preko istrage i optuženja, te konačno presudom, orkestrirano provlače u fonu devastacije istine i pravnog urušavanja, prije svega činjenica koje se na nijedan način ne mogu negirati.

S.K. je praktično otet iz kolone izbjegilca iz ruku svoje supruge i troje djece. Odveden je 200 - 300 m dalje u šumu i sa četiri ispaljena projektila, lišen je života bez ijednog razloga, odnosno bez svake sumnje samo zbog toga što je bio Albanac.

L.K, dijete, ubijen je takođe u mjestu K. gdje je ranjena i djevojčica Š.Z.

A.Đ. je ubijen u kući Z.D. gdje su se nalazili pripadnici vojske, kojom prilikom je uspio da izvuče živu glavu B.A. Šta je u ovom slučaju trebalo dokazivati osim čuti priču A. i pročitati zapisnik o uviđaju koji je sačinio predsjednik r. suda Zahit Camić.

Ubistva nebranjanih civila se tako ređaju ali na drugim lokacijama, što takođe potvrđuju sudski zapisnici o uviđajima, iskazi svjedoka i podaci o nesumnjivim ubijanima nevinih ljudi. Dijete S.Lj. i njegov stric R. Lj, ubijeni su na planini Haila kada su se u društvu sa T.H, kretali od R. prema R. U rafalnoj paljbi koju su pripadnici vojske bezrazložno otvorili na njih troje, usmrćen je i konj na kome je bila T.H, koja je takođe tom prilikom smrtno stradala.

M.P. ubijen je dok se nalazio u koloni civila u mjestu K, a A.A. u mjestu G. gdje se starao o više grla krupne stoke. Ubijen je iz bliskog odstojanja, a tijelo mu je izmasakrirano oštrim predmetima.

F.M, dijete, ubijen je u mjestu G., tijelo mu je izmasakrirano, a glava odrubljena od trupa. Njegova majka ni danas ne priznaje da joj je sin mrtav, a ta njena emocija i kod činjenice da joj je dijete stvarno ubijeno, uzeta je kao osnov da tužilac ne uvrsti F. u spisak žrtava zločina.

Braća R.M, A. i H, ubijeni su praktično na očigled članova svojih porodica što je slučaj i sa M.R, o čemu je sud posjedovao brojne dokaze kao i u slučaju ubistva A.H.

M.B. je usmrćen metkom u čelo, a noge su mu bile vezane konopcem, ubijen je od pripadnika tadašnje vojske koja je isključivo kontrolisala područje na kome je nađeno njegovo tijelo. U tom slučaju više od dvadesetak dana mjestu zločina nije bilo dozvoljen pristup policiji i građanima.

S.R. je kao civilno lice zarobljen zajedno sa A.B, što je takođe potvrđeno nepobitnim dokazima. Nakon sedam dana držanja vezanog za stablo, podlegao je zlostavljanju, a njegovo tijelo je odnešeno tako da ga porodica ni danas nema. A.B. je izbjegao smrt pod skoro nevjerovatnim okolnostima i on svjedoči o tome zločinu. Tužilac smrt S.R. ne ubraja u žrtve zločina, a što je to tako, već je potvrđeno, kazali bi, nevoljnom optužbom.

Vođeni postupak nije ni pokušao dati odgovore: što vojno - tužilački organi arhiviraju spise bez odgovarajuće odluke o nesumnjivo izvršenom zločinu; što zbog toga postupajući vojni tužilac nije pozvan na odgovarajuću evidentnu odgovornost iako je zataškavanjem i nepreduzimanjem mjera provjeravanja činjenica radi krivičnog progona odgovorih za izvršeni zločin doprinio da se o zločinu čuti punih šest godina; što niko iz sastava vojno - istražnih

organa, nije pozvan na odgovornost i zbog toga što je naredio deportaciju tijela ubijenih civila iz CG na prostor Kosova, čime je očigledno zataškavan i prikriivan zločin; što tužilački organi kod evidentne činjenice da su pripadnici vojske ubijali civilna neboraćka lica, skoro za pet godina od izvršenog zločina nijesu preduzeli nijednu radnju u smislu rasvetljavanja zločina i otkrivanja izvršilaca zločina; što tužilaštvo u postupku istrage, skoro nasumično sumnjiči dvanaest lica od kojih se i bez istrage znalo da njih četvorica nijesu učesnici događaja u K. Lazu, te što i na osnovu kojih činjenica, od njih tridesetak koliko je brojao vod koji je otvorio mitraljesku i pušчанu vatru na civile, izdvaja sedmoricu; što na taj način tužilaštvo na svojevrsan način relativizuje odgovornost sedmorice u odnosu na ostale izvršioce koji su jednako odgovorni za izvršeni zločin; konačno sto tužilaštvo optužbom, kod radnji optuženog S, koristi pojam "naredio", svjesno zaobilazeći i druge kvalifikative njegove nesumnjive i nezaobilazne komandne odgovornosti, koju skoro i da nije ni trebalo dokazivati.

Zbog svega toga, stiče se utisak da je od početka do kraja, tužilaštvo u ovom slučaju postupalo više kao "reda radi", a manje suštinski da se pravno - činjenično dođe do stvarne istine i prave odgovornosti. Isto tako, očigledno i sud je postupkom i presudom podržao to nastojanje, dozvoljavajući sebi da i pored stvarnih žrtava i nezaobilazne odgovornosti po osnovu komandne i konkretne odgovornosti, nastale iz osnova činjenja i nečinjenja, koje su jasno propisane domaćim i međunarodnim pravom, smogne snage i "iznađe" mogućnost da izvršioce zločina oslobodi od optužbe.

Mada ukazivanjem samo na neke aspekte tužilačkog postupanja i odnosa prema ovom događaju i žrtvama, čime smo svjesno ušli u zonu onoga što nije predmet optužbe, namjera nam je da i time ukažemo na odsustvo tužilačke volje i djelotvornosti da se zločin cjelovito krivično - pravno apsolvira. Upravo uočavajući na samom početku, da će i ovaj proces predstavljati već viđeno kada se sudi o ratnim zločinima sa ovoga prostora, svojom apstinencijom da se bude u timu urušavanja istine, ukazali smo time na naše razložno nezadovoljstvo, izraženo svojevrsnim protestom manifestovanim kroz neprisustvovanje pretresu.

Sljedstveno takvom tužilačkom odnosu prema izvršenim zločinima, dolazimo do svojevrsne i nemušte istrage koja se odvijala praktično na "guranje" od oštećenih. U postupku istrage nije pokazan potreban stepen volje i stručnosti da se ključne činjenice istraže do kraja i do potrebne izvjesnosti radi valjanog optuženja i pretresa. Za takvo postupanje jednako su odgovorni i tužilaštvo i sud, zbog čega se nužno pretres faktički otegao u nedogled, pretvarajući se u novu istragu i nebaždareno vrijeme što je ukupnom postupku nanijelo takvu štetu koja je mjeru pritvora i efekat postupka, nerazumno spustila na degutantnu mjeru razumijevanja i profesionalizma. Konkretno, iako je prema kvalifikaciji, broju osumnjičenih i težini posljedice, mjera pritvora bila nužna i opravdana još u fazi pokretanja istrage, desilo se da tužilaštvo ne predlaže pritvaranje osumnjičenih niti sudija nalazi da je pritvor nužan. Sta je to značilo za dalji postupak, skoro da i ne treba komentarisati ali valja ukazati na samo jedan detalj, tj. da je takvo postupanje proizvelo izdavanje potjernice radi hapšenja i izdavanja prvo - optuženog. To je bio prvi očigledni korak prepoznatljiv po tome da se u ovom slučaju od samog početka nije postupalo koretno i dovoljno pravnički odgovorno i stručno. Ako se zna da se mjera pritvora veoma često primjenjuje čak i za neke, reklo bi se banalne slučajeve, javnost još uvijek nije dobila odgovor na pitanje: šta se to desilo u ovom slučaju da se ljudi sumnjiče za veoma teške radnje uz visoki stepen odgovornost, a da prema njima mjera pritvora nije primijenjena. Takvim postupanjem, tužilaštvo i sud su praktično uputili prejudicirajuću ali jasnu poruku: ni mi sami nijesmo sigurni šta ima od svega toga, žrtava je bilo, eto izvodimo na sud neke ljude, pa ako oni budu krivi, biće, a ako ne budu, neka ne budu i na tome će se priča o zločinu završiti.

No u viđenoj pravnoj rašomonijadi, jer prema onome što se dalje događalo, ona to i jeste, nije se ostalo samo na tome. Uz optužnicu, što bi se reklo kao uz neku krivu kletvu, dugo nakon

otpočinjanja istrage, slijede hapšenja osumnjičenih ali ne onako kako se to čini čak i kod marginalnih događaja. Oni sami sa svojim prtljazima dolaze pred zatvorsku kapiju, teatralno i miroljubivo ali ne slučajno, uz namještene i neizbježne TV kamere i radoznale novinare. Neopravdano dugo se čeka na prvi dan pretresa, a zatim, jer već vođena istraga nije dala valjanu osnovu za ekspeditivno suđenje, pretresom se praktično kreće u novu istragu. Prolaze mjeseci pa čak i godine za koje vrijeme se uočava evidentno otsustvo volje ili pak namjere da se postupak okonča, i tako sve do dana kada je optuženima praktično zbog isteka zakonskog trajanja, pritvor morao biti administrativno ukinut. Mada to nije bila nepoznanica sudu, kao da se svjesno išlo na to da bi se kako - tako dobio alibi u smislu "neka vuci budu siti, a ovce na broju". Konačno, eto i S. koji biva izdat od Srbije da mu se u CG sudi za zločin zbog koga on ne bi smio biti aboliran ni od ljudi ni od boga niti od suda - makar samo zbog toga što je on komandovao jedinicom koja je poubijala sve te ljude. Apsurd za apsurdom, - potjernica, izdavanje i određivanje pritvora najodgovornijem, zbog bojazni od bjekstva, što se i potvrdilo jer on nije održao datu riječ iz istrage da će se sudu javiti na svaki poziv. Jemstvo i sloboda iako je praktično zbog bjekstva njegovom krivicom sedmorica držano u pritvoru pune tri godine. I tako sve dalje u istom fonu do oslobađajuće presude.

Nadalje, i sud je svjestan da su ljudi ubijani u zoni odgovornosti konkretne vojne jedinice kojome je komandovao optuženi S. i njemu podređeni starješine. No da bi se ta istina kako - tako utrla, a odgovornost vršilaca zločina pravno ispeglala do nivoa pravne nevinosti, sud presudom vidi i vješto provlači prisustvo onih paravojnih sastava na području gdje su stradale žrtve. Na žalost. iako nema jasnih dokaza o tome, jer tadašnji pripadnici vojske i tzv. paravojni sastavi, bili su praktično jedno te isto - i jedni i drugi su ubijali, a ciljevi i odgovornost je bila jedinstvena na nivou komande koja je kontrolisala dato područje. Kada je riječ o žrtvama u mjestu K, čak ni toga nema, dakle nema prisustva drugih osim vojnih sastava. Isto tako, ne može se izbjeći odgovornost vojne jedinice za stanje koje je isključivo ona kontrolisala. Zbog toga, sramežljivo aludiranje razlozima presude da su žrtve ubijanje od ko zna koga ili pak da su donošene sa Kosova da bi se prikazale u r. zabitima kao žrtve vojske, nema nikakvog osnova niti uporišta u izvedenim dokazima. Šta reći o slučaju žrtava koje su zapisnički nađene u mjestu K, a zatim njihova tijela odnijeta u N. na Kosovu, koje činjenice jasno potvrđuju odgovornost ne samo inih koji su ubijali već i onih koji su prikrivali zločin, a to su ljudi koji su predstavljali tužilačku i sudsku vlast koja je vršila uviđaj i koja je izdavala naredbe šta učiniti sa tijelima ubijenih civila.

Ostavljajući po strani sve zamjerke koje imamo u odnosu na postupanje tužilaštva, a vezano za otkrivanje, optuženje i dokazivanje zločina, polazeći samo od sadržine žalbe koju je izjavio zastupnik optužbe, mada uz izvjesne njene nepreciznosti i nedosljednosti u smislu detaljnog dokazivanja činjenica koje se samo ovlaš pominju, te u cilju da ne ponavljamo ono što je koliko - toliko već kazano, podržavamo žalbu tužioca.

Upravo slijedeći žalbu tužioca, ne možemo se oteći utisku koji proizilazi iz razloga prvostepene presude, tj. da je sud u ovom slučaju, baveći se čas jednostrano, čas površno značajnim detaljima, izvedene dokaze praktično mjerio, a ne cijenio, što složićemo se nije jedno te isto. Da je to tako, sud bi materijalno pravne propise, kao što su međunarodne konvencije i domaći propisi, cijenio tako što bi ih trebao dovesti u vezu sa stvarnim činjenicama. U tom smislu nije dovoljno samo nabrojiti određene propise, parafrazirati iskaze i odbrane, već je nužno da se sve činjenice na razuman i objektivan način analiziraju, cijene i vrednuju radi zakonitog presuđenja. Nasuprot, sud je svoju pažnju očigledno fokusirao na odbranama optuženih koje se značajno dovode u sumnju. Tako sud između ostalih, odbranu optuženog S. potkrepljuje iskazom tadašnjeg gradonačelnika R.N.K, a koji je sa S. imao samo tzv. kurtoazne susrete, a svjesno i neopravdano ignoriše iskaz i veoma relevantno svjedočenje tadašnjeg Načelnika Odjeljenja bezbjednosti Š.D, koji je po prirodi stvari oficijelno do detalja bio upoznat sa svim događanjima i problemima iz toga vremena. Takođe sud krajnje nekorektno marginalizuje

iskaze očevidaca, osoba koje su bile prisutne zločinu, a uzima relevantnim neke istrugnute ili tvrdnje koje nijesu podudarne iz odbrana optuženih. Ako se ovome doda činjenica da su optuženi iznosili odbrane samo svojim braniocima da su samo njima odgovarali na pitanja, a da su odbili da zastupniku optužbe i sudu daju odgovore i pojašnjenja odbrana, koja okolnost date odbrane do krajnje izvjesnosti obezvređuje i čini nepotpunim - Poklanjati vjeru tako datim odbranama, u najblažem je neozbiljno, a uz to i pravno neodgovorno.

Prvostepeni sud skoro i da nije provjeravao određene dokaze, a ponuđene tvrdnje od odbrane, bez potrebne kritičnosti, uzeo je takve kakve jesu. Tako se u jednom slučaju prema nalazu vještaka dr. Kuliša, tvrdi da nađeno tijelo žrtve, prema starosti usmrćenja odgovara vremenu od prije dvije godine. Kod takvog stava vještaka, a kod činjenice da je usmrćeni za vrijeme njegovog ubistva i prema tvrdnjama porodice bio tu, a ne da je ubijen na Kosovu i tijelo donijeto u G, sud je bio dužan da tu činjenicu argumentovanije utvrdi, odnosno da stav vještaka na odgovarajući način provjeri. Tako je bio dužan postupiti sud prije svega zbog toga što angažovani vještak osim pretpostavki, sudu nije pružio provjerljive argumente na osnovu kojih bi se on mogao uzeti kao relevantan stav.

Isto tako polazeći od koncepta presude, tj. da su njenim razlozima prilično rafinirano prikazane odbrane optuženih, a da pravni stavovi i argumentacija zastupnika optužbe i oštećenih, tek samo načelno i dosta frizirano, te da razlozima nedostaje jasna činjenično - pravna argumentacija o onome što sud uzima kao svoj stav, zbog toga presudu i njene razloge smatramo jednostranim, razloge nedovoljnim i nejasnim, a odluku nezakonitom višestruko nepravednom.

Da li valja komentarisati činjenicu što je presuda donijeta 06. 12. 13. g. a objavljena 30. 01.13. g, na čiji otpravak se čekalo punih sedam mjeseci, tu okolnost ćemo ostaviti na ocjenu drugostepenog suda. No svakako ukazujemo, bez obzira na obim presude, od koga njen najveći dio predstavlja interpretaciju sadržine dokaza, a veoma mali dio koji bi trebao da bude ključni, tj. dio koji se odnosi na analizu i ocjenu dokaza, te i pravnu argumentaciju sudske odluke, zbog samog značaja sudskog procesa, smatramo da se ipak na izradu presude neopravdano dugo čekalo.

Mada je presuda prvostepenog suda faktički preobimna, čime se prividno stiče utisak da je sud sve činjenice, okolnosti i detalje do kraja pretresao i razmotrio, u suštini ona je kratka, jer su njeni razlozi sa činjenično - pravnog aspekta, ostali bez dovoljno provjerljivih razloga, bez potrebne analize dokaza u njihovoj ukupnosti i međusobnoj vezi. Presuda nema jasne analize niti kritičkog pristupa i objektivnog suda o tome šta predstavlja radnju djela za koja se terete optuženi propisanu zakonom, te da li se radnje - činjenja i nečinjenja optuženih, mogu podvesti pod datu pravnu normu, odnosno ako se ne mogu, zbog čega sud tako zaključuje. Zbog toga, svjesni da će drugostepeni sud rafinirano i do potrebne izvjesnosti, provjeriti sve stavove prvostepenog suda, te da će povodom žalbi razmotriti one ključne detalje iz spisa predmeta, a time i uočiti u kom obimu i smislu treba upotpuniti činjenično stanje i razloge presude, u kom pravcu postojeća sadržina dokaza obavezuje na eventualno drugačiji odgovarajući zaključak, odustali smo od toga da se u smislu osporavanja, referatom žalbe, bavimo svakom pojedinačnom činjenicom i da određeno ukazujemo na ono što će se svakako uočiti i o čemu će drugostepeni sud ionako odrediti.

Sa ovih razloga presudu smatramo nezakonitom, a prijedloge iz ove žalbe i žalbe tužilaštva opravdanim.

A d v o k a t

Velija Murić

APELACIONOM SUDU CRNE GORE
putem
VIŠEG SUDA U BIJELOM POLJU

Kao branilac okrivljenog P. S, a povodom žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva, Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina od 25.08.2014. godine, izjavljene na presudu Višeg suda u Bijelom Polju, Ks.br. 1/08 od 30.12.2013. godine, u zakonom ostavljenom roku, podnosim sljedeći

ODGOVOR NA ŽALBU

Pobijanom presudom Višeg suda u Bijelom Polju, Ks.br. 1/08 od 30.12.2013. godine, optuženi P. S, na osnovu čl. 373 st. 1 tač. 2 Zakonika o krivičnom postupku, oslobođen je od optužbe da je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, jer nije dokazano da je učinio krivično djelo za koje je optužen.

Protiv navedene presude, Vrhovno državno tužilaštvo, Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, izjavilo je žalbu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tač. 8 Zakonika o krivičnom postupku, te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl. 388 st. 1 i st. 2 Zakonika o krivičnom postupku.

Nasuprot navodima iz žalbe tužioca, pobijana presuda kojom je opt. P. S. oslobođen od optužbe, u svemu je pravilna i na zakonu zasnovana.

Naime, pravilnom ocjenom dokaza izvedenih tokom postupka i odbrane optuženog S, sud je izveo pravilan zaključak da nije dokazano da je opt. S. počinio krivično djelo koje mu se optužbom stavljalo na teret, pa je donio jedinu moguću i zakonitu odluku da se opt. S. oslobađa od optužbe. U drugom dijelu presude, odbijena je optužba kojom se opt. S. teretio za smrt 7 lica, pod tačkom II optužnice, usljed odustanka tužioca od optužbe.

Već mnogo puta, kako pred tužiocem i sudom, tako i u javnosti, a počevši od jula mjeseca 2008. godine (kada je podignuta optužnica), odbrana je isticala da spisi predmeta „Kaludžerski laz“ apsolutno ne sadrže nijedan jedini dokaz za osnovanu sumnju da je opt. P. S. učinio krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1 KZSRJ. Sve je bilo uzalud! Pet godina je vođen glavni pretres i sve to vrijeme, svim učesnicima u ovom postupku, kao i svima u najvišim organima sudske i tužilačke vlasti, bilo je poznato da u ovom predmetu ne postoje dokazi koji bi imali

kvalitet za osnove sumnje, a kamo li za osnovanu sumnju da je opt. S. učinio krivično djelo za koje se tereti. To su čak u postupku ekstradicije, dok je trajao glavni pretres, konstatovali i Specijalni tužilac za ratne zločine Republike Srbije, kao i Viši i Apelacioni sud u Beogradu.

Imajući u vidu sadržaj žalbe na presudu koju je potpisao postupajući zamjenik Specijalnog tužioca, zaista se jedino može konstatovati da se vodi „mrtva trka“ između bivšeg Specijalnog tužioca koji je potpisao optužnicu i postupajućeg zamjenika Specijalnog tužioca koji je, u najvećem dijelu, zastupao optužbu na glavnom pretresu i sada podnio žalbu na presudu. U čemu? U neznanju i proizvoljnom optuživanju i izvođenju ljudi pred sud.

Bivši Specijalni tužilac lično je napisao da se ova optužnica zasniva na iskazima 3 svjedoka koji u svemu potvrđuju navode iz optužbe. Poslije svjedočenja tih svjedoka na početku glavnog pretresa, na insistiranje odbrane da objasni kako je te svjedoke mogao označiti kao „ključne“ za sadržaj navoda optužbe, bivši Specijalni tužilac je rekao da je u pitanju „tehnička greška“. Ni manje ni više, nego 3 tehničke greške, jer su iskazi tih svjedoka identični onima koje su dali u istrazi, a koji ni tada apsolutno nisu podržavali navode optužbe kojima se opt. S. teretio za izvršenje jednog od najtežih krivičnih djela. O podmetanju leševa, za čiju smrt je bivši Specijalni tužilac teretio opt. S, zaista je degutantno bilo šta više reći i ponavljati.

Postupajući zamjenik Specijalnog tužioca, svojski se trudio tokom 5 godina trajanja glavnog pretresa, da u svemu održi pravna dostignuća bivšeg Specijalnog tužioca, iskazana u predmetnoj optužnici. Išao je i dalje od toga, jer je potpuno ignorisao dokaze provedene na glavnom pretresu. Osnov za odustajanje od optužbe u pogledu smrti 7 lica, prije davanja završne riječi, bio mu je nalaz vještaka medicinske struke **proveden dvije godine ranije na glavnom pretresu**. Pažljivo slušajući završnu riječ zamjenika Specijalnog tužioca, odbrane osam optuženih lica svojski su se trudile da iz njegove „analize provedenih dokaza“ nađu bilu kakvu činjenicu koja bi upućivala na odgovornost opt. S. i ostalih optuženih za krivično djelo iz čl. 142 st. 1 KZSRJ. Uzalud! Ama baš ništa od toga. Ovo sve ponavljam jer sam pažljivo iščitao tužiočevu žalbu na presudu. I konstatovao sam da je ista pisana reda radi. Tek da se žali!

Žalba, i gramatički i u pravopisu, ima istu težinu kao i pravna nauka u optužnici, jer predstavlja „matretiranje“ učesnika u ovom postupku, kako je naprijed „istačeno“. Sa sve padežima.

Zbog toga, imajući u vidu sadržaj tužiočeve žalbe, kao odgovor na istu, nije zgoreg još jednom ponoviti:

Konačno, nakon skoro 8 godina, odbrana dolazi u situaciju da svestranom analizom dokaza izvedenih u ovom postupku, ukaže žalbenom vijeću Apelacionog suda na svu proizvoljnost optužbi pod kojima je S.P. izveden pred sud u svojstvu okrivljenog. Brojne činjenice i dokazi osnovano će ukazati da je tužilaštvo zloupotrijebilo svoj položaj i ovlašćenja kada je pokrenulo krivični postupak i podiglo optužnicu protiv S, bez ikakvih dokaza. Sve to je suprotno Ustavu i zakonima Crne Gore i radi se o drastičnom kršenju ljudskih prava P. S. Potpuno sam slobodan reći da se sve ovo odnosi i na ostalih 7 optuženih u ovom procesu. U ovom momentu, ne mogu da tvrdim da li je motiv tužioca za ovakvo kršenje zakona bio političke, nacionalne ili druge prirode, jer to zna samo tužilac. Međutim, siguran sam da se, u odgovarajućem postupku, veoma lako može i utvrditi motiv tužioca za nezakonito postupanje, koje sigurno nije učinjeno iz nehata. Narodski rečeno, u konkretnom slučaju tužilac nije „samo obavljao svoj posao“, već je

više godina istrajavao i ulagao znatan trud da, po svom nahođenju i sasvim proizvoljno, bez dokaza, optužuje P. S. da je počinio najteže krivično djelo - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ.

Čitav ovaj krivični postupak, kao i neosnovana optužnica, zasnovani su na pisanju medija u vezi događaja u K.1999. godine, a ne na dokazima. Događaj u K., od strane medija i nevladinih organizacija kvalifikovan je kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a pod pritiskom međunarodne zajednice da se na prostoru bivše Jugoslavije procesuiraju predmeti ratnih zločina, uz zlu namjeru i veliko neznanje, rezultiralo je ovakvom optužnicom i neosnovanom kvalifikacijom krivičnog djela.

U tom pravcu, nesporan je bio pritisak na pravosudne organe, gdje se posebno isticao jedan moj kolega, koji sam sebe naziva „crnogorskim komitetom pravnika za zaštitu ljudskih prava". Kao pojedinac, vjerovatno smatra da će veću težinu i uticaj imati ako sebe predstavlja kao nekakav „komitet", jer taj termin podrazumijeva da komitet sačinjava više članova, ili ogroman broj članova. U skladu sa takvim nazivom, kao punomoćnik oštećenih, svojim piskaranjem promovisao je novi način rada advokata: „daljinsko zastupanje u krivičnom postupku". Ovo zbog toga jer se, navodno zastupajući oštećene u krivičnom postupku, uopšte nije pojavljivao u sudnici, a svojim piskaranjem i izmišljanjem navodnih dokaza, u bitnom je doprinio odugovlačenju ovog krivičnog postupka. Očigledno je da je tužilaštvo podleglo takvim pritiscima, a usput, što je nezapamćeno u sudskoj praksi, pokušalo i neriješene predmete iz ladica da riješi na način što bi za iste optužilo P. S. Da budem do kraja jasan, apsolutno ne vjerujem da tužiocu nisu znali šta u konkretnom slučaju rade. Naprotiv, kao što sam već rekao, u nezakonitom postupanju ispoljili su veliku upornost.

Sada ću vam konkretno govoriti i dati argumente za naprijed iznijete stavove i tvrdnje. Notorna je činjenica da je tokom ratnog stanja 1999. godine, na područje Crne Gore ušlo oko 100.000 civila albanske nacionalnosti iz pravca Kosova, odakle su se sklanjali zbog ratnih dejstava. Da se radi o opšte poznatoj činjenici, o tome svjedoče i istupi najviših zvaničnika Crne Gore, kao i priznanja međunarodne zajednice za takav odnos Crne Gore prema ljudima koji su napustili teritoriju Kosova da izbjegnu ratna dešavanja. O tome su govorili i svjedoci saslušani u ovom postupku. Tako, na primjer, svjedok N.K. predsjednik opštine R. navodi: „Tačan broj izbjeglica sa Kosova mi nije poznat, ali znam da se radilo o broju više od 100.000". Svjedok S.Ž, komandant posebne jedinice MUP-a CG kaže: „Prema zvaničnim podacima, vođena je evidencija, radilo se o broju oko 100.000 izbjeglica koji su prošli područje opštine R". Dalje, svjedok V.B, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova kaže: „Meni je poznato da se radilo o više desetina hiljada izbjeglih lica sa područja Kosova koja su ušla na područje Crne Gore, na području R ili P". Zatim, svjedok D.R, policajac iz OB R, kaže: „Ne znam tačan broj izbjeglica odnosno civila koji su prešli sa Kosova u Crnu Goru 1999. godine i ušli na teritoriju opštine R, ali radi sticanja predstave ističem da se samo jednog dana radilo o broju od preko 8.000 civila, dakle za nekih 24 sata evidentirano je kod policije da je ušlo toliko lica". Takođe, prema iskazima drugih svjedoka u ovom predmetu, nesporno je da je veliki broj tih civila na putu prema R. prolazio kroz K. prije 18.04.1999. godine, istog tog dana, kao i poslije 18.04.1999. godine. Takođe, nesporno je, prema iskazima svjedoka, na prostoru K. bilo više različitih vojnih jedinica, te da je 18.04.1999. godine, na području K, vojna jedinica na borbenom zadatku u vrijeme ratnog stanja, otvarala vatru. Nesporno je i to da je od strane vojno-istražnih organa prilikom vršenja uviđaja 19.04. konstatovano da je na području K. pronađeno pet mrtvih i dva ranjena lica. Nesporno je da je taj incident bio predmet ispitivanja i obrade vojnog tužilaštva i da tom prilikom tužilaštvo nije našlo osnova za krivično gonjenje bilo kog lica iz vojske Jugoslavije.

Osam godina kasnije, taj događaj je, pod uticajem medija, nevladinog sektora i pojedinca zvanog „komitet“ označen kao ratni zločin, pa ga je i tužilaštvo tako kvalifikovalo. Taj događaj u K. potpuno je istrgnut iz konteksta vremena i prostora, kao i svih okolnosti pod kojima se desio. Ako je smrt civila posljedica otvaranja vatre iz oružja pripadnika vojske, onda treba imati u vidu da se to desilo u vrijeme rata, da za upotrebu vojne jedinice važe borbena pravila po kojima postupaju, da KZ SRJ u glavi XX - krivična djela protiv Vojske Jugoslavije, sadrži krivična djela koja pripadnici vojske mogu učiniti i u vrijeme ratnog stanja kršeći borbena pravila i propise koji regulišu vojnu službu, itd.

Logično pitanje koje bi se nametnulo, u odnosu na 100.000 civila koji su ušli u Crnu Goru, zatim u odnosu na veliki broj civila koji je prolazio i prije 18.04, kao i tog dana, pa i poslije 18.04. kroz K, te da su vojne jedinice svo vrijeme prisutne na tom prostoru, **bilo bi kakav je motiv ili namjera da se baš prema tim stradalim licima izvrši napad uz kršenje normi međunarodnog prava, odnosno, počini navodni ratni zločin? Da li svako stradanje, smrt, povređivanje ili neko drugo ponašanje za vrijeme rata - oružanog sukoba, mora biti kvalifikovano kao ratni zločin?**

Odgovor je, sa aspekta prava, NE. Međutim, u konkretnom slučaju, očigledno je da je tužilaštvo upuštajući se u procesuiranje ovog događaja, prije svega iz neznanja (iz neznanja sigurno, mada postoje i drugi motivi), olako preuzelo i zastupalo pravnu kvalifikaciju izrečenu u javnosti od strane medija, nevladinih organizacija i pojedinca koji se predstavlja kao komitet.

U predmetnoj optužnici, kada je u pitanju moj branjenik, jedini navod iz optužnice koji je tačan je taj da je S.P, kritične prilike, bio komandant I bataljona III lake pješadijske brigade Podgoričkog korpusa II armije. Svi drugi navodi iz optužnice, koji se odnose na P. S, predstavljaju običnu izmišljotinu i bolesnu konstrukciju tužilaštva.

Tužilac tvrdi, pod tačkom I optužnice, da je P. S. NAREDIO I ZAJEDNO SA OSTALIM OKRIVLJENIMA ZAUZEO BORBENI POLOŽAJ IZNAD I OKO SELA K. I OTVORIO RAFALNU PAUBU PO CIVILIMA, kojom prilikom je smrtno stradalo 6 civila, dok su teške tjelesne zadobila 2, a lake tjelesne povrede 3 civila.

Da ne bih oduzimao vrijeme, pošto smo svi dobro upoznati sa sadržajem izvedenih dokaza u ovom postupku, zaista nema potrebe da posebno analiziram sadržaj pojedinačno svakog izvedenog dokaza, jer u ovom predmetu NE POSTOJI NIJEDAN DOKAZ KOJI BI POTVRDIO OVAKVE NAVODE OPTUŽBE DA JE P. S. BILO KOME, UKLJUČUJUĆI I OVDJE OKRIVLJENE, NAREDIO DA 18.04.1999. GODINE ZAUZMU BORBENI POLOŽAJ IZNAD I OKO SELA K.

NE POSTOJI NIJEDAN DOKAZ U SPISU KOJI BI POTVRDIO DA JE P. S. NAREDIO BILO KOM VOJNIKU IZ SVOG BATALJONA DA NEČOVJEČNO POSTUPA PREMA CIVILIMA ALBANSKE NACIONALNOSTI, VRŠEĆI NAD NJIMA UBISTVA.

TAKOĐE, NE POSTOJI NIJEDAN DOKAZ U SPISU OVOGA PREDMETA KOJI BI POTKRIJEPIO NAVODE OPTUŽBE DA JE P. S. BILO KOME OD VOJNIKA IZ SVOG BATALJONA, DANA 18.04.1999. GODINE, NAREDIO DA „OTVORI RAFALNU PALJBU“.

I konačno, pred sudom nije izveden NIJEDAN DOKAZ KOJI BI POTVRDIO NAVODE OPTUŽBE DA JE P. S. DANA 18.04.1999. GODINE U K, LIČNO ZAUZEO BORBENI POLOŽAJ I OTVARAO RAFALNU PALJBU. Kod ovakvog činjeničnog stanja na dan donošenja presude (30.12.2013. godine), a koje se nije promijenilo od 08.02.2007. godine, u svemu se potvrđuje stav odbrane da se ova **optužnica zasnivala na proizvoljnim i neutemeljenim konstrukcijama tužioca.**

Takođe, za sedam godina trajanja ovog postupka, tužilac tvrdi da je S. naredio vojnicima da „**otvore rafalnu paljbu**“, kao i da je sam S. dana 18.4.1999. godine, u K. „**otvarao rafalnu paljbu**“. Postavlja se logično pitanje - IZ ČEGA da otvore paljbu, pa još i rafalnu? Iz prsta, iz ruke, noge, iz torbe, da ne navodim nešto drugo, gdje tužilac svakom pušta na volju i maštu da zamisle iz čega se „otvara rafalna paljba“. Za ovih sedam godina tužilac ne pominje ni pištolj, ni poluautomatsku pušku, ni snajpersku pušku, ni automatsku pušku, ni puškomitraljez, ni mitraljez, a radi se o oružju koje vojnici lično zadužuju, a iz svakog od nabrojanih oružja **ne može se** otvarati rafalna paljba. I ovaj bitan detalj dovoljno govori o stručnosti i ozbiljnosti optužbe, **mada je i postupajući zamjenik Specijalnog tužioca vojno sposoban muškarac, čak, šta više, kao takav i mobilisan od strane Vojske Jugoslavije te 1999. godine.**

Suprotno izvedenim dokazima, tužilac i dalje tvrdi da je „od ispaljenih hitaca“ iz „otvorene rafalne paljbe“ (ne zna se iz čega), smrtno stradalo 6 lica. Međutim, iz zapisnika o uviđaju istražnog sudije Vojnog suda pri komandi Podgoričkog korpusa, Kr.br. 6/99 od 20.04.1999. godine, vidi se da je uviđaj rađen 19.04.1999. godine; da su na licu mjesta, na makadamskom putu, pronađeni leševi 4 poginula lica; da su u kući Lj.J. pronađen B.R. koji je bio ranjen i leš još jednog lica za kojeg je B.R. rekao da se radi o njegovom bratu B.M.; da je B.R. izjavio da su on i brat prije dva dana ranjeni na području opštine P. u sukobu sa pripadnicima VJ, nakon čega su došli u selo K; da se prema stanju leša koji se nalazi u kući osjeća jako razvijen truležni zadah; da je istražni sudija naložio da se ranjeni B.R. preveze u opštu bolnicu u B. s tim da bude obezbijeđen neprekidno od strane pripadnika vojne policije; da je po završetku uviđaja dolaskom u IKM B, istražni sudija obaviješten da je povrijeđeni B.R, prilikom transporta podlegao povredama. Iskazi svjedoka B.D. i M.J, opet potvrđuju navode iz predmetnog zapisnika o uviđaju. Takođe, prema zapisnicima o spoljašnjem pregledu mrtvih tijela iz K, urađenim od strane vještaka dr. Budimira Borovinića dana 20.04.1999. godine, opet se potvrđuju navodi iz zapisnika o uviđaju i kazivanja svjedoka D. i J, jer vještak prilikom pregleda jednog leša konstatuje: „Prema razvijenim znacima smrti može se zaključiti da je do nastupanja smrti došlo oko 4 dana prije urađenog pregleda mrtvog tijela“. Ovi dokazi nesporno pobijaju navode optužbe da je dana 18.04.1999. godine, u K. smrtno stradalo 6 lica. **Izvedenim dokazima utvrđeno je da su tog dana u K. smrtno stradala 4 lica.** Takođe, neosnovani su navodi iz optužbe da su sada pok. K.L. i Lj.M. bili u koloni albanskih civila, koja se kritične prilike kretala iz pravca Kosova prema K. Lj.M. je mještanin K. i ne radi se o licu albanske nacionalnosti, dok je K.L. boravio u selu K. mnogo prije 18.04.1999. godine.

Nasuprot navodima optužbe u odnosu na S.P, brojni izvedeni dokazi o P. S. govore sasvim suprotno. Tako svjedok N.K, predsjednik opštine R, navodi: „U dnevnim informacijama o situaciji na teritoriji opštine R. koje sam dostavljao državnim organima Crne Gore i Đukanoviću, isti su bili upoznati da komandant S. predstavlja svijetli primjer ponašanja u cilju da se očuva mir i stabilnost“; „Saradnju sa S. ocjenjujem izvanrednom“; i nakon što je završen rat ja sam pozvao S. na proslavu dana opštine R, na koji poziv se odazvao“. Svjedok S.Ž, prvi komandant posebne jedinice MUP-a Crne Gore navodi: „Smatram da je S.P. dostojan odlikovanja MUP-a i države Crne Gore zbog svog učešća u očuvanju mira u Crnoj Gori tokom ratnog stanja 1999. godine. Već 20.07.1999. godine dostavio sam inicijativu MUP-u za nagradu S.P. i drugima, koju prilažem sudu“. Svjedok V.B, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, kaže: „Što se tiče saradnje vojske i MUP-a tokom ratnog dešavanja 1999. godine, saradnje nije bilo, a skoro da nije bilo komunikacije. Međutim, što se tiče oficira S. P. čuo sam da je bio korektan u komunikaciji sa pripadnicima MUP-a“. Svjedok V.B, načelnik 13 kontraobavještajne službe, koji je u novembru 2006. godine dostavio vojnu dokumentaciju Vrhovnom državnom tužiocu, navodi: „Optužene

ne poznajem, osim što sam čuo za S.P. kao krajnje profesionalnog i stručnog oficira koji je tokom rata obavljao svoje dužnosti komandanta bataljona u III lakoj pješadijskoj brigadi na pomenuti način, znači stručno, odgovorno i savjesno. Nikada nisam čuo, niti saznao da je S.P. nekom naredio da ubija dvije. Naprotiv, čuo sam za njega kao oficira par ekselans". Svjedok Š.D, načelnik Odjeljenja bezbjednosti R, navodi: „Istina je da sam čuo da su tokom rata komandanti S. i Ž. saradivali. Poznato mi je da je za dan opštine R. 30. Septembar 1999. godine, N.K. zvao P. S. i Ž.". Brojni su i drugi svjedoci u ovom postupku koji na ovakav način karakterišu optuženog S. Međutim, tužilac je uporan u tvrdnjama, iako za to nema nijedan dokaz, da je P. S. izdao naredbu za ubijanje albanskih civila u K. Opet nasuprot proizvoljnoj i izmišljenoj optužbi, brojni izvedeni dokazi u ovom postupku govore suprotno. Osim iskaza svih saoptuženih koji negiraju navode optužnice, i drugi svjedoci govore o naredbama P. S. Tako svjedok D.V. ističe „Siguran sam niko u bataljonu nije mogao čuti od S. da se nehumano postupa prema civilima, jer to nikad nije naredio". Svjedok Ž.B. kaže: „S. nikome nije davao naredbu za ubijanje civila, naprotiv, stalno je davao uputstva o humanom odnosu prema civilima". Svjedok R.Š. navodi: „Nikad nisam od bilo koga čuo da je S. nekom naredio da se neko ubija u bilo kom mjestu i prilici. Nikad nisam čuo da je S. naređivao da se skrivaju zločini". Svjedok R.Z. izjavljuje: „S. je držao predavanje da se pripadnici čete ponašaju prema lokalnom stanovništvu i izbjeglicama humano i po vojnim pravilima, izbjeglice propuštati, bolesnima pomoći i snabdjeti ih sa hranom, žene i djecu propuštati, odrasle muškarce kontrolisati jesu li naoružani. S. je dao uputstva da se vladamo prema pravilima ratnog međunarodnog prava". Svjedok A.M. izričito navodi: „Nikad nisam prisustvovao dešavanju da S. izdaje nekom naređenje bilo kakvo". Tako su se izjašnjavali i ostali svjedoci koji su u tom periodu bili u sastavu I bataljona III lake pješadijske brigade.

Nasuprot naprijed navedenim dokazima, NE POSTOJI U OVOM PREDMETU NIJEDAN DRUGI DOKAZ KOJI BI PODRŽAO STAV TUŽIOCA O IZDAVANJU NEREDBE OD STRANE S. DA SE UBIJAJU NENAORUŽANI ALBANSKI CIVILI. Ovo što ću vam sada citirati, predstavlja bezočnu neistinu, a koja, imajući u vidu da svi čitamo isti sadržaj zapisnika o saslušanju svjedoka, samo potvrđuje naprijed iznijetu tvrdnju odbrane da je tužilac u ovom predmetu kršio zakon, zloupotrebljavajući svoj službeni položaj i ovlašćenja. Istine radi, treba istaći da mu je takvo činjenje omogućilo i vanraspravno vijeće Višeg suda u Bijelom Polju, odbijanjem prigovora odbrane na optužnicu i faktički potvrđivanjem iste. I ta činjenica govori da u ovom montiranom političkom procesu, nije učestvovao samo tužilac.

O čemu se radi, vidi se na stranama 11. i 12. obrazloženja optužnice Kts.br 6/08 od 30.07.2008. godine. Tužilac u optužnici navodi: „*Veoma značajne podatke sadrže i iskazi svjedoka A.M, D.B. i Š.R, kojima se istovremeno potvrđuju bitni navodi optužnice i obezvređuju odbrane okrivljenih. Na osnovu njih se nesumnjivo utvrđuje, da je S.P, kao vojni komandant, izdao naredbu koja mu se optužbom stavlja na teret te da su ih ostali okrivljeni, sa grupom neidentifikovanih vojnika, izvršavali - kršeći pravila međunarodnog prava, koja su ih u toj situaciji obavezivala. Iz iskaza ovih svjedoka se takođe nesporno utvrđuje, da je S.P. bio svjestan da je ovim naredbama kršio pravila međunarodnog prava, i da je nakon događaja, preduzeo niz radnji u cilju prikrivanja tragova izvršenog zločina*".

Zapisnik o saslušanju svjedoka A.M. sačinjen je dana 13.03.2007. godine pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, na nepunih pola stranice teksta. Svjedok A. decidno navodi: „**O slučaju K. nijesam upoznat nijesam bio tamo. U vezi K. saznao sam treći dan jer sam bio tih dana kući**". Znači, ovaj svjedok uopšte nije bio u vojnoj jedinici kada se desio događaj u K. U zapisniku o njegovom saslušanju nema nijedne riječi pomena o

bilo kakvoj naredbi P. S, a kamo li o naredbi za koju se S. tereti optužnicom. Pitam vas sve, kakva onda namjera može biti kod tužioca kada se poziva u optužnici na iskaz ovog svjedoka, kao ključnog svjedoka koji obezvređuje odbrane okrivljenih i koji nesumnjivo potvrđuje da je S. izdao naredbu kojom krši pravila međunarodnog prava? Odgovor može biti jedino da se radi o **bezočnoj neistini i zloj namjeri tužioca**. To nikako ne može biti „tehnička greška"! Istine radi, u sudu, tužilaštvu i javnosti, zatim kod medija, nevladinih organizacija i pojedinca koji sebe naziva „komitet", odgovor je **ćutanje - tišina**.

Zapisnici o saslušanju svjedoka D.B. od 13.03. i Š.R. od 16.03.2007. godine, sastavljeni pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, ne sadrže nijednu jedinu riječ koja bi se odnosila na naredbu S.P. o otvaranju vatre i ubijanju civila albanske nacionalnosti. Evo sam vam predstavio kako izgleda sadržaj iskaza svjedoka koje je tužilac čitao nakon završene istrage, a onda, u svojoj proizvoljnoj optužbi, iste nazvao „ključnim svjedocima" koji potvrđuju sve bitne navode optužbe. Tužiocu je i to malo, pa se poziva na iskaze ovih svjedoka da njima NESPORNO UTVRĐUJE SVIJEST kod P. S, a to je da naredbama opisanim u optužnici krši pravila međunarodnog prava.

Sreća je da će svačije činjenje u ovom krivičnom postupku ostati zapisano crno na bijelo. I student prve godine prava, a i laik, bi vas samo mogao pitati kako je to moguće? Da li zato što je u pitanju Specijalni tužilac? Naivni bi mogao pitati da li za Specijalnog tužioca važe pravila i principi kao i za običnog tužioca - da mora poštovati zakon? Moj odgovor, više puta izrečen, je da mora poštovati i pridržavati se zakona. Nadam se da će, svojom odlukom, i žalbeno vijeće dati isti odgovor. Kako će tužilaštvo i drugi nadležni organi dati odgovor na ovo pitanje - vidjećemo.

Interesantno je ponašanje Specijalnog tužioca na početku ovog glavnog pretresa, sada već daleke 2009. godine, kada su se u sudnici pojavili ovi „ključni svjedoci". Tako dana 15.04.2009. godine, na glavnom pretresu, tužiočev „ključni svjedok" A.M. kaže: „Dva-tri dana prije nego sam kasnije čuo da se nešto desilo u K. ja sam započeo odsustvo u trajanju deset dana i nalazio sam se kući u selu K. kod B. u vrijeme tog dešavanja. Rekao sam da sam za to dešavanje čuo treći dan nakon što se desilo. Takođe ni sada ne znam šta se konkretno tada desilo, da li se uopšte nešto desilo".

Zamislite šta Specijalni tužilac pita ključnog svjedoka kada mu je faktički ponovio sve isto kao i na zapisniku o svjedočenju u istrazi: **Na kojoj relaciji je nosio poštu?; Je li pošta bila u otvorenom ili zatvorenom omotu?; Čime se prevezio dok je nosio poštu?; Da li je bilo još kurira u jedinici?; Ko je vozio komandira M?, itd.** Kakav „ključni svjedok" takva su i „ključna pitanja" Specijalnog tužioca za ovog svjedoka - situacija za Riplijevu rubriku „Vjerovali ili ne". Imajući u vidu tvrdnje iz optužnice i sud je konkretno pitao ovog svjedoka, a M. A. je odgovorio: „Nikada nisam prisustvovao dešavanju da S. izdaje nekom naredenje bilo kakvo"! Nakon ovakvog svjedočenja odbrana je stavila primjedbu da je optužnicom predstavljeno da je iskaz ovog svjedoka ključni dokaz kako je P. S. izdavao naredbe suprotne međunarodnom pravu, a što vidimo da nije slučaj. Na tu primjedbu Specijalni tužilac je burno reagovao i izjavio: „Svjedok prema onom što je izjavio nije bio u prilici da čuje izdavanje naredbi od strane S. bilo kome, pa se iz tog odgovora izvodi zaključak da nije mogao čuti ni naredbe o kršenju međunarodnog prava kako je to naglasio branilac povodom saslušanja ovog svjedoka". Kakva mudrolija Specijalnog tužioca i komentar na iskaz, po njoj, „ključnog svjedoka" koji podržava sve bitne navode optužnice u ovom predmetu. Ovo zaista zaslužuje otvaranje posebne Riplijeve knjige „Vjerovali ili ne".

Istog tog dana na pretresu je saslušan tužiočev drugi „ključni svjedok" B.D. I da ne bih dužio, jer sve stoji crno na bijelo u zapisniku sa glavnog pretresa, ni ovaj svjedok,

kako u istrazi tako i na glavnom pretresu, nije izgovorio nijednu riječ koja bi potvrđivala bitne navode optužnice - naredbu S. kojom krši pravila međunarodnog prava. Pošto je odbrana opet na isti način reagovala i ukazala sudu da se optužnica, kako je to napisao Specijalni tužilac, u bitnim navodima potvrđuje iskazima svjedoka A. i D, Specijalni tužilac je opet burno reagovao tražeći da ga predsjednik vijeća zaštiti od advokata Rodića. Na moje dalje insistiranje, kako ove ljude može nazivati ključnim svjedocima koji podržavaju bitne navode optužbe, Specijalni tužilac je rekao da je u pitanju TEHNIČKA GREŠKA!? Nevjerovatno, ali istinito. Kao što rekoh naprijed, ovakva izjava sigurno zaslužuje prvo mjesto u posebno otvorenoj knjizi Riplija „Vjerovali ili ne“, a koja se može otvoriti samo za postupanja tužilaštva u ovom krivičnom predmetu. Nakon ovog pretresa, 15.04.2009. godine, Specijalni tužilac je „pobjegao“ sa ovog suđenja i više se nije pojavljivao. Nastavio je da niže ovakve uspjehe i u predmetima „Morinj“, „Deportacija“, „Bukovica“, itd. Tako da je Specijalni tužilac, u sudnici u Bijelom Polju, ostavio svog zamjenika da do kraja suđenja sam zastupa ovu optužbu. Pretpostavljam da je Specijalni tužilac pobjegao da ne bi slušao iskaz i svog trećeg „ključnog svjedoka“ R.Š, koji je na glavnom pretresu bio decidan: „Nikad nisam od bilo koga čuo da je S. nekom naredio da se neko ubija u bilo kom mjestu i prilici. Nikad nisam čuo da je S. naređivao da se skrivaju zločini“. Potpuno razumijem Specijalnog tužioca, jer poslije ofiranja osnovanosti optužbe i njena dva ključna svjedoka, zaista bi teško bilo podnijeti da u sudnici sluša i iskaz trećeg „ključnog svjedoka“. Eto toliko o iskazima ključnih svjedoka, koji po tužiocu predstavljaju „temelj“ optužbe kada je u pitanju S.P. i ono za šta ga tereti u optužnici. Pošto su ovo, po tužiocu, ključni svjedoci koji potvrđuju navode optužbe, onda ostale saslušane svjedoke ne treba posebno ni komentarisati, jer isti zaista, ni u jednom dijelu svojih iskaza, nemaju bilo kakvih saznanja koja bi potvrđivala navode optužbe, pa čak ni aluzija na tu temu. Iako sam se u ovom dijelu odgovora na žalbu bavio mojim branjenikom, slobodan sam reći da se iznijeti argumenti odnose i na sve ostale optužene u ovom predmetu.

Tačka II optužnice Specijalnog tužioca, koja se odnosi samo na P. S, prevazilazi sve ono što sam prethodno rekao analizirajući tačku I optužbe kojom su obuhvaćeni moj branjenik i još sedam saoptuženih. Naime, tačka II optužnice, kojom se P. S. sve do 13.11.2013. godine teretio za lišenje života ukupno 11 lica albanske nacionalnosti, slobodan sam reći da predstavlja kriminalnu djelatnost onoga ko ga je za to teretio. Ovo zbog toga jer se radi o monstruoznoj konstrukciji, sadržanoj u isključivo ličnom stavu i mišljenju tužioca koji je potpisao ovu optužnicu.

Pod tačkom II optužnice, opt. S. se tereti da je NAREDIO VOJNICIMA I BATALJONA, ČIJI JE IDENTITET OSTAO NEPOZNAT, da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti nečovječno postupanju, VRŠEĆI NAD NJIMA UBISTVA, PA SU OVI POSTUPAJUĆI PO NAREDBI, u sedam navrata, u periodu od 18.04. do 21.05.1999. godine, lišili života ukupno 11 lica.

Ne treba biti pravnik pa uočiti nesuislu konstrukciju tužioca pod tačkom II optužnice, koja se protivi i osnovnim načelima logike. **S. naredio nepoznatima koji su postupali po njegovom naređenju!?** Pošto je opt. S, u svojoj odbrani, u cjelosti negirao izvršenje djela koje mu se stavlja na teret, a očigledno je da su i na današnji dan navodni vojnici I bataljona **i dalje nepoznatog identiteta za tužioca**, onda je logično da od nepoznatih ni tužilac ni sud ne mogu imati bilo kakva saznanja o inkriminiranim događajima za koje se tereti S. pod tačkom II optužnice. U ovom predmetu ne postoji nijedan drugi svjedok, niti dokument, koji bi ukazivao na osnovanost optužbe P. S. za smrt tih 11 lica. Ovakva tvrdnja iz optužbe pod tačkom II, zasnovana je samo na zloj i bolesnoj konstrukciji tužioca koji istu plasira na strani 12. optužnice, u četvrtom stavu odozgo, koji glasi: **„činjenica, da je ubijanje albanskih civila vršeno kontinuirano, te da nema podataka da su vojna lica koja**

su ih vršila kažnjavana, upućuju na zaključak, da su sva ubistva, posljedica naredbe koja je na području odgovornosti okrivljenog S.P, kao komandanta I bataljona, bila na snazi nešto više od mjesec dana".

Činjenice utvrđene dokazima u ovom postupku su sljedeće. Vještak topografske struke Jovica Kaluđerović je rekao da je I bataljon dobio zadatak da kontroliše granicu Crne Gore i Kosova, pri čemu je, jedno vrijeme, III četa tog bataljona bila raspoređena u reonu D, I četa u selu B, a II četa u reonu M. Vještak je rekao da je bataljon pokrивao dužinu teritorije od **30 km**, a po dubini zona odgovornosti iznosila je oko **15-ak km**. **Vještak je konstatovao da je veliki prostor pokriven sa neadekvatnim brojem vojnika, te da se radi o velikoj zoni za jedan bataljon, pošto bi, po vojnim pravilima, bataljon trebalo da ima zonu širine 3-5 km.** Brojni svjedoci, saslušani u ovom predmetu, iznosili su svoja saznanja vezano za kretanje i boravak vojnih i drugih formacija na naprijed navedenom prostoru, koji obuhvata širu teritoriju opštine R. i planine H. u graničnom pojasu sa Kosovom. Tako, na primjer, svjedok R.Z, komandir I čete I bataljona, koji je 23.04.1999. godine došao u napušteno selo B, navodi: „Crvene beretke ili frenkijevci nalazili su se u reonu koji je zaposjela njegova četa, bili su i u gradu R, a na reon su dolazile i neke jedinice užičkog korpusa". Svjedok V.K, iz komande I bataljona, navodi: „18.04.1999. godine kolona naoružanih sa džipovima i kamionima, frenkijevci, prošli su kroz D. i otišli u pravcu B i K". Iz dokumentacije pribavljene iz Vojnog arhiva u Beogradu, vidi se prisustvo više vojnih jedinica na širem reonu opštine R i mjesta opisanih u optužnici, da su na tim lokacijama vršeni pretresi terena, da je bilo sadejstva i prisustva drugih jedinica, da je bila zaplijenjena veća količina opreme, oružja i municije OVK i registrovana dejstva OVK na tom prostoru. Ta dokumentacija ukazuje na veliki broj izbjeglica, kao i da je bilo prisutno miješanje OVK sa izbjeglicama, te konstatovano prisustvo paravojnih jedinica u širem prostoru opštine R. Takođe, iz dokumentacije se vidi da je bilo artiljerijskih i NATO dejstava na lokacijama iz optužnice. U dokumentaciji se vidi da je komanda izdala naredbu o poštovanju međunarodnog prava, upućenu svim pripadnicima VJ na tom prostoru. Sve ovo potvrđuju i drugi svjedoci. Tako Š.D, načelnik OB R, navodi: „Dana 18.04.1999. godine prema službenim saznanjima OB R. jedna jedinica rezervnog sastava VJ sa područja Srbije i jedna jedinica policije iz MUP-a Srbije iz pravca P. ušle su u Crnu Goru na raskrsnici puteva prema G. i K. i uputile se u pravcu sela G. Imale su artiljerijska oruđa". Svjedok B.A. kaže: „Više vozila džipova i teretnih vozila ja sam primijetio kad smo se kretali kroz ovo selo gdje se desio slučaj sa A.Đ, selo B. Vozila nisu bila u pokretu već su bila parkirana na putu u koloni". Svjedok D.R, policajac iz OB R, kaže: „Vidio je pripadnike vojske koji su bili uniformisani da su imali šešire na glavama, marame žute i crvene boje. Radilo se o vojsci koja je bila dobro obučena, za koje je čuo da su došli iz pravca P. preko K. Bili su različito opremljeni za razliku od pripadnika VJ. Radilo se o kvalitetu uniforme i odjeće. Dobro su opremljeni naoružanjem, i bestrajnim topovima, blindiranim džipovima, oko 20 komada. Tu jedinicu je primijetio kad je bio u društvu sa D.V, kad je obilazio G. 16 ili 17 aprila 1999. godine. Jedinica je bila smještena u selu G. Službena je informacija u OB u odnosu na činjenicu da je u G. 16 ili 17.04.1999. godine stacionirana jedinica frenkijevaca. Ova jedinica zvana frenkijevci dejstvovala je iz minobacača sa položaja u G. blizu kuće K.D, a u pravcu R. sela". Ovaj svjedok navodi podatke i o drugim lokacijama, pa kaže: „Što se tiče crnih kapa „fantomki" viđao sam je na pripadnicima vojne jedinice za koju kažu da je raketna baterija koja je bila smještena prema B. u B. Pripadnici te jedinice imali su „fantomke" i polu-rukavice". Svjedok T.Lj. kaže: „Prije ove pucnjave (nedelja veče 18.04.) ja sam u nedelju viđao u selu K. vojnike sa crvenim kapama. Ti vojnici u crvenim kapama otišli su u pravcu šume iznad sela K. i tu su primjećivani cijeli dan. Svjedok dalje navodi da mu je zet B. rekao da su te noći u selu G. u svakoj kući gorjela svijetla pa su pretpostavili da nema vojske. Sutra je primijetio

kako su u G. postavljeni topovi kojima je otvorena vatra prema R. i stekao je zaključak da je te noći u svakoj kući bila vojska. Za one vojnike sa crvenim kapama primijetio ih je u K. oko nedelju dana, primijetio ih je i oko nedelju dana prije događaja u K. ". Svjedok M.D. navodi: „Tokom 18.04. iz G. gdje je bila vojska čuli su se pucnjevi ne iz pušaka i automata već teškog oruđa kao minobacači". Svjedok B.D. kaže: „Različite vojske bile u G, komanda im bila u mjestu Rijeka, rekli da će vršiti neka gađanja, postavili minobacače 18.04. ujutro. Ova vojska je imala kape koje se stavljaju preko lica „fantomke" crne i rukavice za do pola prstiju crne. Imali su džipove SMB i civilne". Svjedok B.Lj. kaže: „15 do 20 dana prije 18.04. primjećivao vojnike u K. i viđao ih danonoćno. Na tim vojnicima viđao crne kape navučene preko lica i polu-rukavice".

Iz navedenih dokaza, nesporno se utvrđuje da se na prostoru ogromne površine opštine R. i graničnog pojasa sa Kosovom, za vrijeme ratnog stanja, a u periodu navedenom u optužnici, kretao i boravio veliki broj različitih vojnih jedinica, policijskih jedinica, pa i onih koje nazivaju paravojnim. Specijalnom tužiocu, ženi koja nije služila vojsku, ne može se zamjeriti nepoznavanje ovih stvari, ali se i o tome mogla konsultovati prije podizanja optužnice, barem sa ovdje prisutnim svojim zamjenikom, koji je te 1999. godine bio mobilisan u sastav VJ. Pošto tužilac tvrdi da su ubistva 11 civila, u periodu od 18 aprila do 21 maja 1999. godine, bila u zoni odgovornosti I bataljona čiji je komandant bio P. S, onda tužilac sve to uprošćuje da se radi o području odgovornosti opt. S. i faktički ga proglašava Vrhovnim komandantom svih pomenutih jedinica koje su se kretale na tom ogromnom prostoru, u najmanju ruku kao da je maršal Žukov, pa svima izdaje naredbe!

Nevjerovatno je da zamjenik Specijalnog tužioca, paušalno nabacujući u žalbi na presudu neke dokaze koje sud navodno nije cijenio, kaže da se sud u presudi „bezpotrebno" (strana 8. žalbe) bavio analizom iskaza naprijed navedenih svjedoka. Po tužiocu, na tom prostoru postoji samo opt. S. - i niko više!

Kod ovakvog stanja dokaza, samo ovakav tužilac koji je konstruisao optužnicu, može izvesti, kako ona to kaže **„zaključak", da su sva ubistva posljedica naredbe koja je na području odgovornosti S, kao komandanta I bataljona, bila na snazi nešto više od mjesec dana.** Očigledno, tužilac govori o navodnoj naredbi S. za ubijanje civila od 18.04.1999. godine, koja je prethodno obrađena kada sam analizirao tačku I optužnice. Vidjeli smo da takva „naredba" ne postoji, niti bilo koji provedeni dokaz potvrđuje takvu tvrdnju tužioca. Međutim, to očigledno ne predstavlja smetnju da tužilac, da bi „pokrio" dalju konstrukciju pod tačkom II optužnice, samoinicijativno produži trajanje izmišljene naredbe S. na **nešto više od mjesec dana.**

A zašto tužilac sve ovo radi na ovaj način? Zato što je ispraznio ladice svog stola, u kojem su mu do tada stajali predmeti po nepoznatom izvršiocu, oznake Ktn, a u vezi pronađenih leševa na širem području teritorije opštine R i planine H, tokom 1999. godine. Pronašao je žrtvu koju će da tereti za smrt tih 11 lica i tako formirao prvo tačku II zahtjeva za istragu, a potom i tačku II optužnice protiv P. S. Nesporna je činjenica da tužilaštvo na tim predmetima oznake Ktn, od 1999. pa do 2007. godine kada je pokrenulo istragu protiv S, NIJE RADILO NIŠTA. Meni kao braniocu, a vjerujem i mnogim drugim kolegama u pravosuđu, poznata je situacija koja se dešavala u sudskoj praksi, da se nekom licu optuženom za krađu kasetofona iz automobila, iz policijskih ladica „pridodaju" i drugi neriješeni slučajevi krađe kasetofona. Međutim, ovo je zaista jedinstven primjer da se opt. S. podmeću - stavljaju na teret, ubistva lica lišenih života i godinu dana prije u odnosu na vremenski period za koji se optužnicom tereti da su ta ubistva počinjena. Među njima, S. se optužuje za ubistva dva lica iako su ista umrla prirodnom smrću, odnosno, kod njih nije bilo tragova nasilne smrti, kako je to utvrdio vještak obducent.

Konkretno, tužilaštvo je već tokom 1999. godine bilo u posjedu zapisnika o izvršenoj obdukciji pronađenih 11 leševa. Imajući u vidu opis stanja tih leševa, čak i laiku bi bilo jasno da je kod istih smrt nastupila mnogo prije, u odnosu na vrijeme kada su ti leševi pronađeni. Međutim, tužilac u svim tim Ktn predmetima nije preduzeo tu veoma jednostavnu radnju vda pita vještaka o vremenu nastanka smrti kod pronađenih leševa. Čekao je 8 godina, dok se nisu pojavili mediji, nevladine organizacije i pojedinac koji sebe zove „komitet“, da vrše pritisak na tužilaštvo u vezi događaja u K, gdje je smrtno stradalo 6, a ranjeno 5 lica. Pronalazeći žrtvu u P. S, da „podeblja“ utisak o događaju u K, tužilac mu je pridodao 11 leševa iz svojih ladica. Žalosno je što se to ponašanje nastavilo i kroz istragu, a onda i podizanjem optužnice, bez ikakvog osvrtnja na elementarno prostu stvar kao što je utvrđivanje vremena nastanka smrti.

Tako je tužilac optužio S. da je kriv za ubistvo B.R, dana 18. aprila 1999. godine u mjestu Č na planini H, opština R. Tek na insistiranje odbrane, na glavni pretres 09.05.2011. godine dolazi vještak koji je radio obdukciju tijela B.R, još davnog 12. avgusta 1999. godine. Na pitanje odbrane, vještak se izjašnjava i tvrdi da je, prema stanju leša i nastupjelim promjenama, smrt kod B.R. nastupila 7-10 mjeseci prije izvršene obdukcije. **To znači da je smrt kod B.R. nastupila u periodu od 12. oktobra 1998. - do najkasnije 12. januara 1999. godine. Samo tužilac, u ovakvoj optužnici, kaže da je B.R. „ubila naredba“ opt. S, dana 18. aprila 1999. godine.** Dodatna sramota, u odnosu na lažnu optužbu, je i činjenica da nakon takve informacije koju je dobio na pretresu 09.05.2011. godine tužilac čuti dvije i po godine, i tek 13.11.2013. godine odustaje od krivičnog gonjenja P. S. u odnosu na lišenje života B.R. Očigledno je bilo bitno da se u izvještajima sa suđenja u tom periodu S. i dalje tereti za ubistvo 23 lica, kako je u svom saopštenju, izdatom još 2007. godine, tužilac upoznao širu javnost.

Tužilac je optužio S. da je kriv za ubistvo H.A. dana 12. maja 1999. godine u selu B. Nije interesantno, **već je žalosno, da u spisima predmeta nema nikakvog traga o smrti H.A. Ni zapisnika o uviđaju, ni zapisnika o obdukciji, ali sve to tužiocu nije predstavljalo smetnju, pa čak ni Višem sudu u Bijelom Polju, da S. bude optužen za navodno lišenje života H.A.** Opet smo se načekali do 13.11.2013. godine, kada je tužilac i u odnosu na ovo lice odustao od krivičnog gonjenja P. S.

S.P. je lažno optužen i za smrt B.M, u selu B, opština R, dana 18. maja 1999. godine. Imajući u vidu da je obdukcija tijela pok. B. rađena 15. jula 1999. godine, vještak je na glavnom pretresu, poslije 12 godina, rekao da je smrt kod ovog lica nastupila u periodu od 7-8 mjeseci prije dana kad je vršena obdukcija. **To znači da je B.M. smrtno stradao u periodu od 15. novembra do 15. decembra 1998. godine, a ne kako tvrdi tužilac u optužnici da je B. „ubila naredba“ S, dana 18.05.1999. godine.** Opet tužilac čeka dvije i po godine da bi odustao od gonjenja S. za smrt ovog lica. Šampion u optuživanju na teritoriji Crne Gore, a i šire, u optužnici tereti S. za lišenje života A., u selu B. dana 20.05.1999. godine. **Međutim, u nalazu o obdukciji iz 1999. godine vještak je konstatovao da nema tragova nasilne smrti na tijelu A. Poslije 12 godina, opet je na glavnom pretresu 2011. godine, tu istu činjenicu iz zapisnika o obdukciji tužiocu ponovio vještak, rekavši mu, dodatno, da je smrt kod A. nastupila 2 mjeseca prije izvršene obdukcije, znači oko 09.05.1999. godine. Tužilac uopšte nije imao problem da optuži S. za ubistvo ovog čovjeka, koji je umro prirodnom smrću, niti da takvu optužbu zastupa sve do 13. novembra 2013. godine.**

Da se ne radi o slučajnosti, a bogami ni grešci, tužilac potvrđuje i time što optužuje S. za lišenje života R.M, dana 21. maja 1999. godine, u selu B. **Sve to radi, bez obzira što ima dokaz u vidu zapisnika o obdukciji iz 1999. godine da na tijelu R.M. nema tragova**

nasilne smrti. Znači isto kao i u prethodnom slučaju za A. Uporan je tužilac, pa dalje optužuje S. i za lišenje života Mehmetove braće, R.A. i R.H, dana 21. maja 1999. godine, u selu B. Na glavnom pretresu od 09.05.2011. godine, vještak je rekao da je kod ovih lica - R.M, A. i H, smrt nastupila godinu dana prije obdukcije koja je rađena

30.06.1999. godine. **To znači da je smrt kod ova tri lica nastupila u junu 1998. godine, a tužilac tereti S. za lišenje života ova tri lica dana 21.05.1999. godine.** Naravno, kao i u prethodnim slučajevima, tužilac opet čeka 13.11.2013. godine da bi odustao od krivičnog gonjenja S. za smrt ova tri lica.

Očigledno je da tužilac nema nikakvih problema sa lažnim optuživanjem i blaćenjem, u domaćoj i inostranoj javnosti, P. S. I sve tako na putu za Evropu. Da li postoji neko u ovoj sudnici, a i van nje, ko bi mogao reći da je u ovom slučaju tužilac, i to Specijalni, „samo obavljao svoj posao“? Za mene - ne, jer svugdje u svijetu ovakve stvari se zovu kriminal. Samo kod nas ne snosite čak ni profesionalnu odgovornost.

Iako je odbrana tokom pretresa prigovarala, pa i tražila od suda da se u svojstvu svjedoka sasluša zastupnik oštećenih - pojedinac koji sebe naziva „komitet“, te da se od Osnovnog suda u Podgorici pribave informacije o tužbama za naknadu štete koje je pokrenuo ovaj zastupnik oštećenih, sud je odbio takve prijedloge. Želim opet i ovom sudu, a i drugim nadležnim organima, ukazati da je ovaj pojedinac koji sebe naziva „komitet“ pokrenuo više parnica za naknadu štete u ime članova porodice Redžaj, u kojima tuži Crnu Goru, Ministarstvo odbrane i MUP, za iznos od oko 1.100.000,00 €, a sve povodom smrti R.M, A. i H, navodno za vrijeme ratnog stanja 21.05.1999. godine. Kao što je naprijed rečeno, imajući u vidu da je smrt kod ovih lica nastupila u junu 1998. godine, kao i da R.M. nije umro nasilnom smrću, to očigledno nema mjesta ovakvim tužbama i bilo kakvoj odgovornosti Crne Gore, Ministarstva odbrane i MUP-a Crne Gore. Svakako je u tom interesu i ponašanje ovog pojedinca koji „daljinski zastupa“ u ovom krivičnom postupku, pišući razne podneske, u kojima predlaže saslušanja svjedoka koji objektivno nisu imali nikakvih informacija od koristi za ovaj krivični postupak. Očigledno je važno da što duže traje suđenje za ratni zločin u Bijelom Polju, kako bi se našao navodni osnov i brže okončale parnice za naknadu štete protiv Crne Gore, a za koje nema osnova.

Sigurno se 13.11.2013. godine, imajući u vidu protek vremena od lažnih optužbi, tužilac teško „rastao“ od istih, pa je pokušao, pod tačkom II optužnice, barem da održi optužbu protiv S. za 4 smrtno stradala lica. Tako je tužilac ostao kod optužbe protiv S. za lišenje života Lj.S. i Lj.S, dana 18. aprila 1999. godine, u mjestu U, na planini H. Obdukcija ova dva pronađena tijela rađena je 10.05.1999. godine, a vještak kaže da je smrt kod ovih lica nastupila 30 dana prije vršenja obdukcije. **To znači da su ova lica smrtno stradala oko 10. aprila 1999. godine, a ne 18. aprila 1999. godine, kako se optužnicom tereti P. S.**

Nevjerovatno je koliko zamjenik Specijalnog tužioca ne stoji dobro ni sa matematikom, niti sa sadržajem brojnih dokaza provedenih u ovom postupku. On i dalje u žalbi na presudu (strana 7. žalbe), kada je u pitanju stradanje Lj.S. i Lj.S, prihvata nalaz vještaka da je smrt kod ovih lica nastupila 30 dana prije vršenja obdukcije (obdukcije vršene 05.05. i 10.05.1999. godine). Matematika kaže da su ova lica onda stradala 05.04. i 10.04.1999. godine. Znači nikako 18.04.1999. godine, kako i dalje tvrdi tužilac u svojoj žalbi, napadajući presudu. Ovo, tim prije što tužilac uopšte nije osporavao dokaze koji govore da se jedinica opt. S, iz reona okupljanja (D. kod B.), tek dan-dva prije 18.04.1999. godine, prebacila na teritoriju koju tužilac obuhvata optužnicom.

Međutim, pored navedenog za Lj.S. i R, tužilac pod tačkom II optužnice i dalje tereti S. za lišenje života K.S. i Đ.A, dana 18. aprila 1999. godine, u mjestu G. Nije potrebno opet

detaljno ponavljati iskaze svjedoka koje sam ranije citirao, a koji govore koje sve jedinice su se tog dana nalazile na mjestima gdje su navedena lica izgubila život. Nesporno je da pripadnici I bataljona nisu boravili u tim mjestima. Takođe, sve ranije rečeno o izmišljenoj naredbi i konstrukciji tužioca, odnosi se i na neosnovanost optužbe P. S. za lišenje života ova četiri lica.

Idemo dalje, **radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva mogu se kvalifikovati kao ovo krivično djelo samo ako se njima krše pravila međunarodnog prava, što znači da je riječ o blanketnom krivičnom djelu.**

Sad ćemo da vidimo kako tužilac barata sa normama međunarodnog prava. Opis iz optužnice „za vrijeme oružanog sukoba između SRJ i koalicije NATO-pakta“, može se podvesti pod odredbu čl. 2 st. 1. IV Ženevske konvencije, kako je to navedeno u optužnici. Ovo zbog toga jer je SRJ, kao Visoka strana ugovornica, proglasila ratno stanje na svojoj teritoriji, dok NATO-pakt sačinjava više zemalja - Visokih strana ugovornica, koje su takođe potpisnice IV Ženevske konvencije. Međutim, tužilac je u optužnici naveo i kršenje čl. 3 st. 1 IV Ženevske konvencije, ali optužnica ne sadrži bilo kakav opis koji se odnosi na ovu blanketnu normu. Naime, ova norma kaže: „U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od Visokih strana ugovornica, svaka od Strana u sukobu biće dužna da primjenjuje bar sljedeće odredbe.“. Znači optužnica ne sadrži opis ni navode u dispozitivu, na koji bi se mogla primijeniti ova odredba čl. 3 st. 1. Ovo zbog toga što je u optužnici opisan samo oružani sukob između SRJ i koalicije NATO-pakta, a što ima karakter međunarodnog sukoba između dvije ili više Visokih strana ugovornica. Znači, optužnica ne sadrži opis oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba, koji bi se mogao podvesti pod čl. 3 st. 1 IV Ženevske konvencije.

Takođe, optužnica ne sadrži ni opis iz kojeg bi se vidjelo da postoji inkriminisano postupanje sadržano pod tačkom 1 stava 1 člana 3 IV Ženevske konvencije, koja propisuje da se prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, u svakoj prilici postupa čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili ubjedenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili bilo kom drugom sličnom mjerilu.

Tužilac se u optužnici poziva i na to da je prekršena odredba čl. 3 st. 2 alineja a) i c) IV Ženevske konvencije. Međutim, za napomenuti je tužiocu da stav 2 člana 3 IV Ženevske konvencije **uopšte ne sadrži alineje a) i c)**, odnosno, uopšte nema alineja u stavu 2 člana 3 IV Ženevske konvencije. Naprotiv, stav 2 člana 3 reguliše da svaka nepristrasna humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni komitet crvenog krsta, može da ponudi svoje usluge Stranama u sukobu. Ova odredba, zaista, nema nikakve veze sa predmetnom optužnicom. Takođe, za ukazati je tužiocu da čl. 3 IV Ženevske konvencije u sebi sadrži 4 stava, od kojih samo prvi stav ima razrađene dvije tačke, od kojih prva tačka stava 1 sadrži alineje a), b) i c).

Dalje, potpuno je besmisleno navođenje kršenja odredbi čl. 76 st. 1 i čl. 77 st. 1 Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije, jer se opis iz dispozitiva optužnice uopšte ne može podvesti pod kršenje ovih odredbi Dopunskog protokola I.

Isto tako, tužilac pominje, kao blanketnu normu međunarodnog prava koja je prekršena, i tačku e) st. 2 čl. 4 Dopunskog protokola II, koja se odnosi na vrijeđanje ljudskog dostojanstva, naročito ponižavajući i degradirajući postupak, silovanje, prinudnu prostituciju i svaki oblik nedoličnog napada, iako to ne opisuje u optužnici kao radnju izvršenja. Ispada da je primjena međunarodnog prava, kao blanketne norme - bitnog elementa krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva, za tužioca potpuna nepoznanica, u rangu „španskih sela“.

U optužnici je tužilac naveo da su okrivljeni „prema civilima albanske nacionalnosti, koji nisu neposredno učestvovali u neprijateljstvima, nečovječno postupali vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povređujući njihov tjelesni integritet“, a onda tužilac nabraja svu silu besmislenih članova IV Ženevske konvencije i Dopunskog protokola I i II uz Ženevske konvencije, koje jednostavno nisu primjenjive na konkretan slučaj, niti su opisane u sadržaju predmetne optužnice. Treba napomenuti da je Specijalni tužilac, na početku glavnog pretresa 19. marta 2009. godine, upravo izvršio izmjenu optužnice mijenjajući blanketnu normu, odnosno članove IV Ženevske konvencije, iako je prvobitna optužnica navodno prošla kontrolu vanraspravnog vijeća, po prigovoru. Na reakciju odbrane povodom ovih izmjena, opet je Specijalni tužilac mijenjanjem članova međunarodnih propisa, pravdao „tehničkom greškom“. Imajući u vidu broj i kvalitet tehničkih grešaka na koje se poziva tužilac - ispada da smo kao inženjeri, a ne pravnici.

Imajući u vidu ovakav rad tužioca i samu optužnicu, treba još jednom istaći da je 7 optuženih lica neosnovano 3 godine boravilo u pritvoru. Nakon što su pušteni da se brane sa slobode, preko 2 godine učestvovali su u postupku, redovno se odazivajući na glavne pretese, što sve samo potvrđuje stav odbrane o neosnovanosti određivanja pritvora u ovom slučaju. Ovo, tim prije, jer tužilac nije ni predlagao određivanje pritvora u istrazi, iako je u pitanju bila ista kvalifikacija krivičnog djela i iste posljedice navedene kao u optužnici. Očigledno je da su pravosudni organi, u čitavom ovom slučaju, sprovodili nečiju odluku van pravosuđa. Za vrijeme ovog glavnog pretresa, tekao je i postupak ekstradicije P. S. Kada je odbrana P. S. Višem sudu u Beogradu ukazala na sve ovo o čemu sad govorim i dostavila dokumentaciju iz spisa ovog predmeta, koju su nadležni organi Crne Gore „zaboravili“ da dostave uz zahtjev za izručenje, Viši sud u Beogradu je donio rješenje kojim se odbija izručenje P. S. Crnoj Gori, jer su našli da nema dokaza za osnovanu sumnju, za krivično djelo za koje se S. tereti i potražuje od strane Crne Gore. Specijalni tužilac za ratne zločine u Beogradu, koji je proučio svu dostavljenu dokumentaciju, takođe je predložio sudskom vijeću da se odbije zahtjev za izručenje P. S. Kao i uvijek, zbog opšte poznatih okolnosti iz tog vremena, kada se umiješa politika u pravo, Srbija i Crna Gora su napravile izmjene u sporazumu o izručenju na štetu svojih građana, tako da je izbrisan uslov iz osnovnog sporazuma gdje su se, uz zahtjev za izručenje, trebali dostaviti i dokazi za osnovanu sumnju da je potraživano lice učinilo krivično djelo. Na žalost, sada je potrebno samo da neko pošalje dokument s' plavim pečatom iz kojeg se vidi da se protiv potraživanog lica vodi krivični postupak, što predstavlja dovoljan osnov za izručenje potraživanog lica. Znači, opet je u pitanju resavska škola - prepisivanje tuđih ugovora, između zemalja utemeljenih kao pravne države i u čijim pravnim sistemima bi se teško, ili nikako, ne bi mogao desiti ovakav slučaj. Iz tih razloga je kasnije S. i izručen Crnoj Gori.

Svemu prednjem treba dodati i ukazati važne i nepobitne činjenice, koje zaokružuju cijelu sliku i potvrđuju sve stavove odbrane o drastičnim kršenjima zakona na štetu S. i ostalih optuženih, o ovoj optužnici i čitavom krivičnom postupku.

Već u oktobru 2006. godine, Viši tužilac u Bijelom Polju Rifat Hadrović, u saopštenju za javnost je naveo da je VDT Vesna Medenica Višem državnom tužiocu u Bijelom Polju 17. juna 2005. godine, dostavila krivičnu prijavu Crnogorskog komiteta pravnika za zaštitu ljudskih prava podnesenu protiv nepoznatih izvršilaca krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva, kao i dopune koje su slijedile kasnije. U tom saopštenju, Viši tužilac u Bijelom Polju navodi da je u postupku prikupljanja prethodnih obavještenja saslušan veliki broj lica i prikupljena brojna dokumentacija, ali se nisu mogli identifikovati počinioci. Dalje je naveo da intenzivno radi na rasvjetljavanju slučaja „Kaludžerski laz“, te utvrđivanju identiteta počinioca i njihove odgovornosti. Navodi se i da je u K., u blizini granice sa

Kosovom, između aprila i juna 1999. godine, **ubijeno 19 osoba**, među kojima djeca, žene i starci.

Ne treba zaboraviti da je Vesna Medenica, kao Vrhovni državni tužilac Crne Gore, u februaru 2007. godine izdala saopštenje za javnost u kojem se navodi da je podnijet zahtjev za pokretanje istrage protiv 12 osoba zbog zločina u slučaju „Kaluderski laz“, koji je počinjen za vrijeme NATO intervencije, kada su pripadnici tadašnje VJ **ubili 22 civila** među kojima su bili i žene, djeca i starci, izbjeglice sa Kosova. Nakon što je, u februaru 2007. godine, podnijet zahtjev za sprovođenje istrage, već u decembru iste godine tadašnji VDT prelazi na novu dužnost predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore, da bi u tom svojstvu, u januaru 2008. godine, naložilo da se sve istrage u predmetima ratnih zločina moraju okončati do kraja maja 2008. godine. Radi se o pravnom nonsensu, motivisanom vjerovatno političkom odlukom, u sklopu ispunjavanja planova i rokova na putu evropskih integracija. Dana 26.06.2008. godine, u intervjuu RTCG, predsjednik Vrhovnog suda Vesna Medenica najavljuje da će optužnica za zločin u K. biti podignuta do kraja mjeseca. Nepojmljivo je, a takođe suprotno Ustavu i zakonu, da predsjednik Vrhovnog suda najavljuje podizanje optužnice. Očigledno politika gazi pravo bez pardona, pa početkom jula 2008. godine predsjednica Vrhovnog suda, prije nego što je i podignuta optužnica za „Kaluderski laz“, pa i prije nego što je takva optužnica stupila na pravnu snagu, unaprijed je javno najavila da će predmet ratnog zločina „Kaluderski laz“ suditi Specijalizovano odjeljenje Višeg suda u Bijelom Polju, koje se treba formirati 1. septembra 2008. godine. Komentar o drastičnom kršenju zakona i prezumpcije nevinosti, od najvišeg predstavnika sudske vlasti, zaista nije potrebno.

Sve to upućuje na zaključak da su u tom periodu tužilaštvo i sud jedan organ, i da je sudbina okrivljenih zapečaćena. Sva njihova prava su javno pogažena. 23. jula 2007. godine, Viši državni tužilac u Bijelom Polju Rifat Hadrović, koji je aktivno učestvovao u istrazi, potpisao je izjavu kojom odustaje od daljeg krivičnog gonjenja 4 osumnjičena lica u predmetu „Kaluderski laz“. Par mjeseci prije toga došlo je do izmjena Zakona o državnom tužiocu i Zakona o sudovima. Suština tih izmjena se svodi na to da će predmete korupcije, terorizma i ratnih zločina, primljene do početka rada Specijalizovanih odjeljenja u Višim sudovima, **dovršiti državna tužilaštva koja su bila nadležna po dotadašnjim propisima**. To je značilo da će na tim predmetima raditi Viši državni tužioci u Podgorici i Bijelom Polju. Međutim, već 30.07.2008. godine, optužnicu protiv S. i još 7 saoptuženih, potpisuje Stojanka Radović kao Specijalni tužilac, koju je na to mjesto postavila Vesna Medenica dok je bila Vrhovni državni tužilac. Odbrana, u skladu sa zakonom, kroz prigovor na optužnicu pokušava ukazati na svu neosnovanost i proizvoljnost optužbe u predmetu „Kaluderski laz“, ali u tome paušalno i bez argumenata biva odbijena i optužnica stupa na pravnu snagu.

Odbrana S. pokušava ukazati VDT-u na sve prednje nezakonitosti i postupanje Specijalnog tužioca, u vezi proizvoljne optužbe bez dokaza i kršenja osnovnih načela krivičnog postupka, te selektiranja dokaza koje tužilac predlaže da se izvedu pred sudom, izostavljanjem da se predloži zapisnik o uviđaju i drugi dokazi pribavljeni tim povodom od strane vojno-istražnih organa u vezi događaja od 18.04.1999. godine u K. **Odbijajući zahtjev za izuzeće Specijalnog tužioca od daljeg postupanja u ovom predmetu, VDT u svojoj odluci kvalifikuje taj zahtjev za izuzeće kao neprofesionalan, te da sadrži nestručne komentare u vezi odluke VDT da u predmetu „Kaluderski laz“ postupa Specijalni tužilac**. U tom rješenju, VDT kaže da je njegova odluka da u ovom i drugim predmetima ratnih zločina preuzme vršenje svih ovlašćenja Viših državnih tužilaštava u Podgorici i Bijelom Polju, opredijeljenja ISKLJUČIVO STRUČNIM RAZLOZIMA, a ne „određenim uticajima“ izvan državnog tužilaštva. Ta odluka VDT je rezultat analize da će se ovi činjenično i

pravno veoma složeni predmeti KVALITETNIJE OBRAĐIVATI I ZASTUPATI u Vrhovnom državnom tužilaštvu - Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina. Dalje se kaže: „Odluka o podizanju optužnice donijeta je u državnom tužilaštvu i zasnovana je **na SAVJESNOJ ANALIZI svih utvrđenih činjenica i PRAVILNOJ PRIMJENI međunarodnog prava i domaćeg zakona**“.

Kvalitetna obrada i zastupanje, kao i savjesna analiza i pravilna primjena prava, evo vidite čime su rezultirale u ovom krivičnom postupku. Isti rezultati su postignuti i u predmetima ratnih zločina poznatijim kao „Morinj“, „Deportacija“ i „Bukovica“. Ako Vrhovni državni tužilac, za sve ovo što sam naprijed naveo u završnoj riječi, kaže da predstavlja rezultat savjesne analize, pravilne primjene zakona i kvalitetnog zastupanja, onda time želi reći da je bio svjestan svog rada i postupanja u ovom krivičnom postupku i da je tako htio. I student prava bi ovo kvalifikovao kao „direktni umišljaj“.

Zbog svega onoga što su optuženi i njihovi branioci prošli u ovom montiranom procesu bez dokaza, iskren da budem, namjera mi je bila da u odgovoru na žalbu vršim analizu svakog pojedinačno izvedenog dokaza u ovom krivičnom postupku, za šta bi mi trebalo najmanje tri radna dana. Svjestan sam da bi to svi okarakterisali kao „**matretiranje**“ (**što bi rekao postupajući zamjenik Specijalnog tužioca**), jer ti dokazi ne sadrže ništa važno što bi potvrdilo navode optužbe. Poriv za takvo razmišljanje je bio maltretiranje optuženih i branilaca tokom ovih 7 godina, sa izvođenjem bespotrebnih dokaza koji ne govore ništa o bitnim navodima optužnice. Iz svega rečenog, vidi se da sam odustao od takve namjere. Vjerovatno je kod mene preovladao razum, i ubijeđen sam da žalbeno vijeće, uvažavajući argumente koje sam iznio, neće gubiti razum i poći za tužiocem, već donijeti jedinu moguću, ispravnu i zakonitu odluku, da odbije kao neosnovanu žalbu tužioca i u cjelosti potvrdi prvostepenu presudu Višeg suda u Bijelom Polju Ks.br. 1/08.

Sa iznijetih razloga,

p r e d l a ž e m

da Apelacioni sud Crne Gore, odbije žalbu tužioca kao neosnovanu, i potvrdi presudu Višeg suda u Bijelom Polju.

Zahtijevam da mene i mog branjenika obavijestite o sjednici vijeća, radi prisustva.

U Podgorici, 16.09.2014. godine

BRANILAC,

Advokatska kancelarija
R O D I Ć

tel/fax: +382 20 239 177 e-mail: advokatrodic@t-com.me
ul. 13. jula br. 6/I 81000 Podgorica Crna Gora

VIŠI SUD U BIJELOM POLJU
za
APELACIONI SUD CRNE GORE

Kao branilac optuženog P. S, povodom žalbe punomoćnika oštećenih, advokata Velije Murića izjavljene protiv presude Višeg suda u Bijelom Polju, Ks.br. 1/08 od 30.12.2013. godine, u zakonom ostavljenom roku, dajem

ODGOVOR NA ŽALBU

Punomoćnik oštećenih je izjavio žalbu na presudu Višeg suda u Bijelom Polju, Ks.br. 1/08, kojom su P. S. i još sedam optuženih lica oslobođeni od optužbe da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ, dok je protiv P. S. odbijena optužba da je izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZSRJ na štetu sedam lica, zbog odustanka tužioca od optužbe.

Pobijana presuda u svemu je pravilna i na zakonu zasnovana, pa zbog toga žalbu punomoćnika oštećenih treba odbiti kao neosnovanu.

Naime, jedino što je konzistentno u sadržaju žalbe punomoćnika oštećenih je nastojanje izraženo prije pokretanja krivičnog postupka, tokom trajanja krivičnog postupka - istrage i glavnog pretresa, da se po svaku cijenu, bez dokaza, osude optužena lica za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1 KZ SRJ, a za događaje koji su bili predmet optužbe Specijalnog tužioca.

Sve drugo u žalbi predstavlja običan pamflet i konfuziju, obilje kontradiktornosti, nepoznavanje propisa i zakona. Zbog toga ova žalba i ne zaslužuje poseban pravni komentar, jer se ne razlikuje od tabloidnog medijskog presuđivanja optuženima bez suđenja u zakonitom sudskom postupku.

U žalbi punomoćnik oštećenih kritikuje tužilaštvo zbog proizvoljnog optuživanja, sud zbog loše istrage, zatim nepreciznosti i nedosljednosti iznijete u žalbi tužioca, ali ipak na kraju podržava i takvu žalbu tužioca!?

Sa iznijetih razloga

predlažem

da Apelacioni sud odbije kao neosnovanu žalbu punomoćnika oštećenih i potvrdi presudu Višeg suda u Bijelom Polju, Ks.br. 1/08.

U Podgorici, 26.9.2014. godine

BRANILAC

Kžs.br.20/2014

U IME CRNE GORE

APELACIONI SUD CRNE GORE, u vijeću sastavljenom od sudija Milića Međedovića, kao predsjednika vijeća, Dragiše Rakočevića i Ratka Ćupića, kao članova vijeća, uz učešće službenika suda Dragice Ilić, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih S. P, B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakonika Savezne Republike Jugoslavije, odlučujući o žalbama Vrhovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju, odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina i punomoćnika oštećenih advokata V. M, izjavljenih na presudu Višeg suda u Bijelom Polju, specijalizovanog odjeljenja za suđenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Ks.br 1/08 od 30.12.2013. godine, nakon javne sjednice održane dana 08.12.2014. godine, kojoj u prisustvu zamjenika Vrhovnog državnog tužioca P. K, optuženih S. P, B. M, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R. kao i njihovih branilaca advokata R. G, advokata R. M, advokata N. S, advokata Z. V. a u odsustvu uredno obaviještenog optuženog L. P, nakon tajnog vijećanja i glasanja istog dana, donio je

P R E S U D U

ODBIJAJU SE kao neosnovane žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije terorizma i ratnih zločina iz Bijelog Polja i punomoćnika oštećenih avokata V. M. iz R. i p o t v r đ u j e presuda Višeg suda u Bijelom Polju Ks. br. 1/08 od 30.12.2013. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Bijelom Polju Ks.br. 1/08 od 30.12.2013. godine, optuženi S.P, B. M, L. P, K. A, R. B, N. B, B. M. i Đ. R, na osnovu člana 373 stav 1 tačka 2 ZKP-a oslobođeni su od optužbe da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakonika Savezne Republike Jugoslavije.

Istom presudom na osnovu člana 372 stav 1 tačka 1 ZKP-a odbijena je optužba protiv optuženog S. P. da je radnjama bliže opisanim pod II tačka 1 i 2 izreke prvostepene presude, izvršio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakonika Savezne Republike Jugoslavije.

Takođe navedenom presudom odlučeno je da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda, shodno odredbi člana 230 ZKP-a.

Oštećeni, zakonski zastupnici kao i njihovi punomoćnici su radi ostavarivanja imovinsko pravnog zahtjeva upućeni na parnični postupak shodno odredbi člana 239 ZKP-a.

Protiv ove presude žalbe su izjavili Vrhovno državno tužilaštvo - Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina iz Bijelog Polja, kao i punomoćnik oštećenih advokat V. M. iz R.

Vrhovno državno tužilaštvo presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 386 stav 1 tačka 8 Zakonika o krivičnom postupku i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 388 stav 1 i stav 2 Zakonika o krivičnom postupku sa predlogom da Apelacioni sud po razmatranju žalbe i spisa predmeta navedenu presudu ukine i predmet vrati prvostpenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

Punomoćnik oštećenih presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakonika i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da se predmetna presuda preinači na način što će se optuženi oglasiti krivim ili pak da se presuda ukine radi ponovnog suđenja.

Branioци optuženih podnijeli su pisane odgovore na žalbe i ostali pri navedenim odgovorima, predlažući da Apelacioni sud odbije kao neosnovanu žalbu Vrhovnog državnog tužilaštva i žalbu punomoćnika oštećenih i potvrdi presudu Višeg suda u Bijelom Polju Ks. br. 1/08 od 30.12.2013. godine.

Optuženi su prihvatili navode svojih branilaca i odgovore na izjavljene žalbe.

Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore je u smislu odredbe člana 392 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku, dostavilo akt Ktž. br. 270/14 od 30.11.2014. godine, sa predlogom da se uvaži žalba Vrhovnog državnog tužilaštva - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, terorizma, korupcije i ratnih zločina.

Po razmatranju prvostepene presude, žalbi, odgovora na žalbe i svih spisa predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbu člana 398 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku, Apelacioni sud je utvrdio:

- žalbe su neosnovane.

U postupku donošenja prvostepene presude, kao i u samoj presudi, nijesu počinjene bitne povrede odredaba Krivičnog postupka na koje se ukazuje žalbama, kao ni one na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu člana 398 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku. Naime, žalbama se presuda pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, s tim što se u žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva navodi da se radi o povredi iz člana 386 stav 1 tačka 8 ZKP-a, dok u žalbi punomoćnika oštećenih, nije navedeno o kojoj se povredi odredaba krivičnog postupka radi, niti u čemu se bitna povreda sastoji. U žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva se navodi da se bitne povrede ogledaju u tome što u presudi nijesu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, da su razlozi presude nejasni i u znatnoj mjeri protivurječni, da postoji protivurječnost između onoga što se navodi u razlozima presude i zapisnicima o iskazima svjedoka datih u toku postupka, te da u odnosu na izvedene dokaze nedostaje analiza i pravno zaključivanje. Međutim, nasuprot navedenim žalbenim navodima, ovaj sud nalazi da razlozi prvostepene presude odgovaraju činjeničnom utvrđenju i zaključivanju do koga je prvostepeni sud došao ocjenom izvedenih dokaza i odbrana optuženih. O svim odlučnim činjenicama koje su u svemu saglasne sa dokazima izvedenim na glavnom pretresu, prvostepeni sud je dao jasne i dovoljne razloge, koji su međusobno saglasni, pa su s toga neosnovani žalbeni navodi da je prvostepena presuda donijeta uz počinjenu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 386 stav 1 tačka 8 Zakonika o krivičnom postupku.

Pravilno zaključuje prvostepeni sud da nije dokazano da je optuženi S. P. izdavao bilo kakvu "naredbu" vojnicima da pucaju, odnosno da lišavaju živote pripadnike albanske nacionalnosti odnosno da prema njima nečovječno postupaju i u tom pravcu ne stoji (niti je predložen) ni jedan dokaz na glavnom pretresu. Stoji činjenica, kako se to navodi u žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva, da su optuženi L. P, K. A, N. B, B. M. i Đ. R. (koji su bili u sastavu Prvog voda Treće čete), u svojim odbranama iznijetim u istrazi kazali da su bili u sastavu voda koji je upućen u K.L. i da su bili tu raspoređeni i to ivicom sela, kako to navodi optuženi Đ. Dokazano je da je od strane vojnika ovog voda koji je brojao 30 vojnika te prilike pucano. Međutim, nije dokazano da su od tih 30 vojnika - pripadnika tog voda, baš optuženi pucali kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud i u tom pravcu takođe ne stoji ni jedan od dokaza izvedenih na glavnom pretresu, niti postoji dokaz da su vojnici koji su pucali to radili po "naredbi" optuženog S, niti da je tada on (tj. optuženi S.) bio "zajedno" sa njima, kako to stoji u optužbi, a o kojim činjeničnim utvrđenjima je prvostepeni sud dao jasne i valjane razloge.

Iz optužbe između ostalog slijedi da su optuženi: B, L, K, R, N.B. i Đ. postupajući po naredbi optuženog S. "zajedno sa njim" i grupom vojnika Treće čete, iznad i oko sela K.L, zauzeli borbene položaje i "sačekali" kolonu nenaoružanih civila, na koje su zatim otvorili rafalnu paljbu, a što je imalo za posledicu nanošenje tjelesnih povreda oštećenim civilima od kojih je kod nekih nastupila smrt, kako to stoji u izreci. Međutim, kao prvo nema dokaza da je optuženi S. kritične prilike niti "naredio", niti da je tada bio u K. I. "zajedno" sa ostalim optuženima, već naprotiv iz izvedenih dokaza se utvrđuje da te prilike sa vojnicima ovog voda nije bio na području K. I. niti sa njima zauzimao borbeni položaj jer u tom pravcu ne postoji bilo kakav dokaz, pa prema tome ni dokaz da je tom prilikom "zajedno" sa ostalim optuženima i drugim vojnicima iz navedenog voda (koji su zaista bili u K. I.), sačekao kolonu nenaoružanih civila koja se od K. kretala prema C. G, radi napada na njih rafalnom paljbom. Dakle, optužbom se stavlja na teret optuženima da su isti zauzeli borbene položaje i "sačekali" kolonu nenaoružanih civila da bi ih rafalnom paljbom napali. Međutim, nije dokazano da je cilj vojnika iz navedenog voda bio, da "sačekaju" kolonu civila kako bi ih napali rafalnom paljbom. Naprotiv, iz odbrane optuženih i izjava saslušanih svjedoka slijedi da je cilj ovog voda vojnika (njih 30 vojnika) bio ne da se sačeka i napadne kolona civila, već da se spriječi eventualni ulazak pripadnika Oslobođilačke vojske K. u C. G, u pograničnoj zoni sa K.

Stoji činjenica da se ovaj događaj u K. I. (kako se to i navodi u optužbi) dogodio u zoni odgovornosti Prvog bataljona kojem je komandant bio optuženi S. P, što se i potencira u žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva, a potvrđuje Nalazom stručnog lica K. J, iz kojeg nalaza slijedi da su se događaji opisani u optužnici dogodili "u zoni razmjestaja" Prvog lakog pješadijskog bataljona, tj. bataljona kojim je komandovao optuženi S. P, s tim što se dodaje da ovaj bataljon (koji je brojao oko 500 vojnika) nije mogao kontrolisati toliku teritoriju koju je po zadatku "pokrivao" (30 km po dužini, a 15 km po dubini), te da je ta zona velika čak i za brigadu, a što je potvrdio i svjedok S. S. - komandant brigade koji je kazao da je bataljon kojim je komandovao S. "čak imao i 1000 ljudi, a ne 500, nije mogao pokriti toliku površinu", te dodao da je optuženi S. izvršavao naređenja pretpostavljenih da se zauzumu borbeni položaji iza K. I, što znači da S. to nije samostalno odredio. Takođe iz dopisa Vojske Crne Gore - General štaba ozanke broj 628-2 od 12.10.2006. godine, proizilazi da se područje na kojem su stradala navedena lica - civili, nalazilo u zoni odgovornosti Prvog bataljona Treće brigade Podgoričkog korpusa Druge armije Vojske Jugoslavije, te da se na dužnosti komadanta Prvog bataljona nalazio S. P. Međutim, ta činjenica, (tj. da se događaj desio u zoni odgovornosti Prvog bataljona), u nedostatku drugih dokaza, nije istovremeno i dokaz da je optuženi S. P. izdao naredbu

vojniciima Prvog voda III čete Prvog bataljona da u K. I. sačekaju i pucaju na kolonu civila koja je tu bila zastala da se odmori. Ovo bez obzira na činjenicu što je optuženi S. u nedostatku dobrovoljaca za odlazak u K.L, izvršio odabir vojnika koji su navedenog dana, (tj.18.04.2014. godine oko 13,00 h) sa dva kamiona upućeni u K.L. Ali ta činjenica (da je izvršio odabir tih 30 vojnika koji su u K.L. upućeni), ne znači da ih je odabrao sa ciljem da isti u K. I. sačekaju kolonu izbjeglica sa K. i da na njih zapucaju, te u tom pravcu ne stoji nijedan dokaz. S tim u vezi, prvostepeni sud cijeneći iskaze saslušanih svjedoka, pravilno zaključuje da vojska kojom je komandovao optuženi S. nije imala naredbu da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije neposredno učestvovalo u neprijateljstvima, nečovječno postupajući, vršeći ubistva žena, djece i odraslih muškaraca i povređujući njihov tjelesni integritet (kako to stoji u optužbi), te u tom pravcu nema dokaza. Prvostepeni sud u prilog takvom zaključku (da vojska kojom je komandovao optuženi S. takvu naredbu nije imala i da tako nije postupala), navodi kazivanja brojnih svjedoka čije izjave pravilno cijeni i prihvata i to prvenstveno svjedoka: D.R, L. H, L. R, L. T, Z. R, K. V, O. M, B. Ž, Đ. S, B. V, N. K, S. SI, L. Ž, Đ. M, J. Z, D. Š, Ž. S, R. D, L. Š, D. B, čije iskaze je nepotrebno ponavljati, a kojima se potkrepljuju navodi odbrane optuženih o njihovom u osnovi korektnom odnosu (tj. korektnom odnosu optuženih i vojske kojom je komandovao optuženi S.) prema civilnom stanovništvu.

Neosnovani su navodi žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva - da je prvostepeni sud "pogrješio" kada je prihvatajući odbranu optuženih B.M. i R. B. utvrdio da navedenog dana isti nijesu bili u K. I. Naime, optuženi B. i R. ne priznaju da su navedenog dana (kada se desio predmetni događaj) bili u K. L, pa je prvostepeni sud cijeneći navode njihovih odbrana i dovodeći ih u vezu sa izjavama svjedoka L. B, O. M, L. Ž, Đ. M, Š. T. i Š. B. (čije je izjave nepotrebno ponavljati), a kojima se potvrđuju navodi odbrana optuženih B. i R, u nedostatku dokaza kojima bi se takve odbrane opovrgle, pravilno zaključio da nije dokazano da su ova dvojica optuženih, navedenog dana u vrijeme kada se desio sporni događaj bili u K. I, čime se istovremeno isključuje i mogućnost da su predmetno krivično djelo mogli počinuti.

U žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva se ističe da se iskazima svjedoka D. B. i Š. R, potvrđuje da su optuženi B. M. i R. B. kritičnog dana bili u mjestu zvanom K.L. Međutim, svjedok D. nije kazao da su ovi optuženi (tj. B. i R.) u vrijeme kada se u K. I. desio sporni događaj (a to je bilo oko 18,30 časova), bili sa ostalim vojnicima u tom mjestu. Naprotiv, svjedok D. u istrazi je nabrajajući imena nekih vojnika koji su navedenog dana oko 13,00 časova sa dva kamiona odvezeni u K.L, kazao da su B, S. i R. pošli sa njima, pa pošto su tamo ostavili vojnike da su se B. i S. vratili u komandu. Dakle, svjedok D. u istrazi nije kazao da su optuženi S. i optuženi B. navedenog dana oko 18,30 časova kada su stradali civili u K. I. bili tamo sa vojnicima (njih oko 30 vojnika) Treće čete, već samo da su sa vojnicima oko 13,00 časova tamo pošli, pa nakon što su vojnici dovedeni u K.L, da su ih tamo ostavili a oni se vratili u komandu, dodajući još da je tog istog dana u sumrak došao u komandu jedan vojnik obavještavajući ih da su vojnici u K. I. napadnuti i zato tražio pojačanje (što je potvrdio i svjedok K. V.), nakon čega je tom vojniku kako navodi ovaj svjedok, optuženi B. rekao da pojačanje ne može dati do sutra, što sve ukazuje da optuženi B. i S, u vrijeme stradanja civila, nijesu bili sa vojnicima u K. I. kako to stoji u optužbi, već u svojoj komandi, pa su i u tom pravcu neosnovani navodi žalbe.

U odnosu na optuženog R, prvostepeni sud je cijeneći navode njegove odbrane i izjave svjedoka P.V, Š. B. i Š. T. zaključio da optuženi R. takođe nije bio sa vojnicima u K. I, kada je u tom mjestu došlo do stradanja civila. Naime, svjedok Š. je potvrdio navode odbrane optuženog R, ističući da je radio kao konobar u R. kafani u B, da optuženi R. skoro nikada nije bio u jedinici, već skoro neprekidno u svojoj kafani, te da su njih dvojica

zajedno bili u kafani kada je televizija javila da se desila pucnjava u K. I. i da se sjeća da je on tada optuženom R. rekao: "eto da si bio gore, mogao si da pogineš" dodajući da je to zapamtio dobro, jer mu kao konobaru nije odgovaralo da mu gazda (tj. optuženi R.) bude stalno u kafani u kojoj radi kao konobar. Sem toga, svjedok Š. T. je kazao, kada je televizija javila da se desila pucnjava u K. I, da je odmah pošao u kafanu koju je držao R. da bi se informisao da li je povrijeđen neko od lica kojima je on kao kurir uručivao pozive i da je u kafani tada zatekao optuženog R, dodajući još da je u kafanu ušao toga dana oko 20,00 h. Uz to, svjedok P. koji je bio vojnik u Trećoj četi, u kojoj je bio i optuženi R, potvrdio je da je R. često odsustvoao iz jedinice, da se sa sigurnošću ne može izjasniti da li je R. bio odsutan kada se desio događaj u K. I, ali s obzirom na zaduženja koja su imali u svojoj jedinici, da ipak smatra da se R. tada nalazio svojoj kući. Imajući u vidu prednje izjave svjedoka Š. i P. i navode odbrane optuženog R. da je kritične prilike bio svojoj kući, prvostepeni sud, pravilno zaključuje da nije dokazano da je optuženi R. bio u sastavu vojnika Treće čete u K. I, prilikom pucanja iz vatrenog oružja na civile, što znači da nije ni mogao u K. I. izvršiti djelo koje mu se stavlja na teret.

Neosnovani su navodi žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva da je prvostepeni sud odbrane optuženih i pojedine dokaze cijenio izolovano od drugih dokaza izvedenih na glavnom pretresu, da je prihvatio samo one dokaze koji idu u korist odbrane optuženih, te da bi zaključak, a time i odluka prvostepenog suda bili drugačiji, da je prvostepeni sud odbrane optuženih doveo u vezu sa iskazima "svjedoka očevidaca" koji su bili u koloni, sa iskazima oštećenih koji su povrijeđeni u događaju u K. I. kao i "sa drugim materijalnim dokazima".

Nasuprot prednjim žalbenim navodima, koji su uopšteni, ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud u obrazloženju presude u bitnom izložio sadržinu i izvršio analizu dokaza bitnih za presuđenje, dovodeći ih u međusobnu vezu kao i u vezu sa odbranama optuženih, a kada se u žalbi koristi izraz "iskazi svjedoka očevidaca koji su bili u koloni", ne navodi se konkretno što su ti "očevici događaja" vidjeli u odnosu na postupanje samih optuženih vezano za izvršenje predmetnog krivičnog djela, a iz sadržine izjava svjedoka koji su bili u koloni, među kojima su bili i oštećeni, nesumnjivo slijedi da nijesu kazali ništa konkretno vezano za postupanje bilo koga od optuženih. U žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva se navodi da je prvostepeni sud iskaze ovih svjedoka (misleći na lica koja su bila u koloni - "očevice događaja") trebao prihvatiti kao "tačne i valjane" i optužene oglasiti krivim, ali se ne navodi koje se to konkretne činjenice, a vezano za postupanje optuženih, mogu utvrditi iz njihovih iskaza.

U žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva se dalje navodi da je prvostepeni sud "pogriješio" kada je odluku zasnovao na iskazu istražnog sudije Vojnog suda J. M, te zamjenika Vojnog tužioca D. B, kao i na zapisniku o uviđaju sačinjenog od strane istražnog sudije povodom ovog događaja, te da istražni sudija nije preduzeo radnje koje su bitne za rasvjetljavanje konkretnog slučaja, pa tako da nije izuzeo oružje od vojnika koji su kritične večeri bili na položaju, kako bi se izvršilo vještačenje tog oružja i utvrdilo iz kojeg oružja je pucano na kolonu izbjeglica, te utvrdilo ko je dužio koje oružje, i da istražni sudija Vojnog suda i zamjenik Vojnog tužioca nijesu izašli na položaj odakle je pucano na kolonu izbjeglica, te da nijesu pronađene i izuzete čaure od ispaljenih metaka.

Međutim, u odnosu na prednje navode žalbe, ukazuje se da prvostepeni sud nije utvrđivao činjenice samo na osnovu ovih dokaza, već je navedene dokaze analizirao i cijenio zajedno sa drugim dokazima i u njihovoj međusobnoj vezi, a eventualni naprijed pomenuti propusti u istrazi počinjeni od strane službenih lica na koje se ukazuje žalbom, nijesu razlog da se ovi dokazi (izjave ovih službenih lica kao svjedoka, njihov zapisnik o

uviđaju), ne cijene u sklopu drugih izvedenih dokaza, pa se zato i u tom dijelu navodi žalbe pokazuju neosnovanim.

Takođe su neosnovani navodi žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva u odnosu na stav II oslobađajućeg dijela presude. U žalbi se navodi da je pogrešno zaključivanje prvostepenog suda, da se na osnovu iskaza saslušanih svjedoka i "drugih dokaza" nije mogao izvesti pouzdan zaključak da je optuženi S. P. počinio krivično djelo pod II (dva) dispozitiva precizirane - izmijenjene optužnice. U prilog takvom žalbenom navodu, ističe se da su u zoni odgovornosti optuženog S. P. smrtno stradali sada pok. L. S, L. R, K. S. i Đ. A. U žalbi se navodi da je prvostepeni sud "zapostavio da cijeni dokaze kojima se dokazuje stradanje ovih lica". Međutim, nesporno je da su ova lica stradala, a prema navodima optužbe stradali su na planini H. - Opština R.(L. S. i L. R.) i u mjestu G. B. - Opština R. (K. S. i Đ. A.). Njihovo stradanje od projektila iz vatrenog oružja je dokazano. Međutim, nijesu dokazani navodi optužbe da su stradali po naredbi optuženog S, tj. na način što je navodno optuženi S. kao komandant Prvog bataljona, naredio vojnicima tog bataljona čiji je identitet ostao nepoznat, da prema civilnom stanovništvu albanske nacionalnosti koje nije učestvovalo u neprijateljstvima nečovječno postupaju, vršeći nad njima ubistva, te da su oni postupajući po naredbi optuženog S, navedena lica lišili života i to L. S. i L. R. na planini H, a K. S. i Đ. A. u mjestu G. B.

Po nalaženju ovog suda, a nasuprot navodima žalbe, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je našao da takvi navodi optužbe, nemaju utemeljenja u izvedenim dokazima. Stoji činjenica da mjesta u kojima su prema navodima optužbe ova lica stradala (mjesto U. na planini H. i mjesto G. B.) spadaju u zonu odgovornosti Prvog bataljona čiji je komandant bio optuženi S. P. i da su ta lica od projektila ispaljenih iz vatrenog oružja zadobili teške tjelesne povrede opasne po život, od kojih je nastupila njihova smrt. Međutim, te činjenice nijesu istovremeno i dokaz da su ova lica stradala od pripadnika Prvog bataljona a još manje da su stradala po naredbi optuženog S. P. kao komandanta tog bataljona, i u tom pravcu nema nikakvih dokaza kako je to pravilno našao prvostepeni sud, a o čemu je prvostepeni sud dao sasvim jasne i uvjerljive razloge. Naime, tijela L. S. i L. R. nađena su u mjestu U. na planini H, ali nema nikakvih dokaza da su ih lišili života pripadnici Prvog bataljona. Čak nema dokaza da su pripadnici ovog bataljona u to vrijeme (tj. dana 18.04.1990. godine) bili u tom mjestu na planini H, pa kada se to dovede u vezu sa činjenicom da Prvi bataljon sa svojim brojem vojnika (500 vojnika) nije mogao "pokrivati" tj. kontrolisati teritoriju za koju je bio zadužen (30 km u dužini i 15 km u dubini) i činjenicom da su se u to vrijeme tim područjem kretali i pripadnici raznih drugih vojnih odnosno paravojnih jedinica (tzv. "frenkvijevci", pripadnici Užičkog korpusa, te pripadnici Sedmog bataljona), što je prvostepeni sud utvrdio iz iskaza mnogobrojnih saslušanih svjedoka, onda se nasuprot žalbenim navodima, izvodi sasvim pravilan zaključak do kojeg je došao prvostepeni sud - da nije dokazano da su pripadnici Prvog bataljona, čiji identitet nije utvrđen, a navodno postupajući po naredbi optuženog S. P, na planini H. lišili života Lj. S. i Lj. R, kako se to optuženom S. stavlja na teret. U prilog ovakvom zaključku stoji i izjava svjedoka Lj. Z. (koji je otac stradalog Lj. S. a brat stradalog Lj. R.), a koji je kazao da su njih dvojica (tj. R. i S.) bili pošli za R. da isprate R. taštu, pa smatra da su isti poginuli kada su iz pravca planine H, nastupale hiljade vojnika Vojske Srbije, koja je toga dana (kada su poginuli) stigla, krećući se preko ove planine ka R. selima, a što stoji u skladnoj vezi sa izjavom svjedoka D. Š. (tada načelnika Odjeljenja bezbjednosti R.) koji navodi da je dana 18.04.1999. godine združena vojno - policijska jedinica iz pravca P.šla u G. B. te da je napuštajući G.B. otišla u pravcu planine H. gdje su i nađeni leševi Lj.S. i Lj. R.

Takođe i u odnosu na lica K. S. i Đ. A. koji su po navodima optužbe smrtno stradali

u mjestu G. B. - Opština R, prvostepeni sud je dao sasvim jasne i uvjerljive razloge na osnovu kojih je, a nasuprot navodima žalbe, izveo pravilan zaključak da nije dokazano da su ih lišili života pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S. U žalbi se navodi da je Đ. A. nakon događaja u K. I. u mjestu G.B, zajedno sa A. B. ušao u jednu kuću gdje su prema navodima žalbe zatekli dva pripadnika Vojske Jugoslavije, koji su u njihovom pravcu ispalili više metaka, od kojih je Đ. A. stradao, dok je A. B. pobjegao. Međutim, za razliku od navoda žalbe, prvostepeni sud pravilno nalazi da nije dokazano da su ova dva lica koja su zatečena u kući i prema njima ispalila više metaka, pripadnici Vojske Jugoslavije. Činjenica da je A. B. koji je saslušan kao svjedok, vidio vojničku uniformu u kući u koju su ušli, nije istovremeno i dokaz da su ta dva lica (koja su inače po kazivanju ovog svjedoka na sebi imala bijele pidžame), bila pripadnici Vojske Jugoslavije, jer kako se navodi u razlozima prvostepene presude, sasvim je logično da je u tom vremenu gotovo svaka kuća mogla imati vojničku uniformu, kako zbog zaduživanja pripadnika teritorijalne odbrane, tako i zbog njihove tada male prodajne vrijednosti i lake mogućnosti nabavke takve uniforme, a sem toga, nema dokaza da su pripadnici Vojske Jugoslavije bili smješteni po kućama, kako se to i navodi u razlozima prvostepene presude. Zato se nasuprot žalbenim navodima, ne može izvesti zaključak da su ova dva lica u bijelim pidžamama, koja su bila u kući, u koju su Đ. A. i A. B. sasvim slučajno svratili, bili pripadnici Vojske Jugoslavije - Prvog bataljona i da su na ove oštećene pucali po naredbi optuženog S.

U odnosu na lišenje života K. S, sud je takođe dao valjane razloge, na osnovu kojih se, nasuprot žalbenim navodima, utvrđuje da nije dokazano da su to učinili pripadnici Vojske Jugoslavije, odnosno konkretno pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S, pa se u pravcu takvog zaključka, navode izjave pojedinih svjedoka koje sud prihvata. Tako svjedok D. B. navodi da je dana 18.04.1999. godine Vojska izvršila pretres njegove kuće uz njegovo odobrenje, i ta se ta vojska koja je vršila pretres kuća ponašala korektno, da su bili obučeni u maskirne uniforme sa oznakama Vojske Jugoslavije na rukavima, da im je zatim od strane vojske naredjeno da napuste selo, što su i uradili. Međutim, kada su bili na pola puta od seoske škole naišli su, kako kaže, na "drugu vojsku" koja se razlikovala od vojske koja je vršila pretres kuća, jer su imali kape preko lica, tj. kape fantomke na glavi, rukavice bez prstiju i džipove, a za razliku od Vojske koja je vršila pretres kuća i bila korektna prema njima, ova druga vojska je bila drska i maltretirala ih. Navodi da je ta vojska prilikom susreta sa njima iz kolone izdvojila S. K, O. M. i G. N, a to su bila lica sa K. Ali, po proteku kraćeg vremena, M. i G. su se vratili, dok je K.S, nakon tri dana nađen mrtav na dnu sela B. Takođe i svjedok D.S. u svojoj izjavi navodi da je Vojska izvršila pretres njegove kao i ostalih kuća, a da je nakon toga on pošao kod njihovog starješine, sa njim obavio razgovor i kazao mu da u selu ima izbjeglica sa K. i tom prilikom na njegovo pitanje "ima li kakvih opasnosti za njih od Vojske", ovaj starješina mu odgovorio "da im ne smije hvaliti dlaka sa glave". Dalje je naveo da su ga zatim tog istog dana pozvali vojnici i rekli mu da napuste selo, što su oni u selu i uradili. Kao i svjedok D. B. i ovaj svjedok navodi da su tom prilikom na putu prema R. srijetali Vojsku koja se razlikovala od vojske koja je vršila pretres, da su pripadnici te vojske bili "šaroliko" odjeveni, da su na glavama imali šešire, beretke, crne kape, marame oko glave, maskirne uniforme, neki od njih noževe u rukama, a od prevoznih sredstava landrovere, džipove, i ostala terenska vozila, da su im ti vojnici u prolazu nešto dobacivali, te da su iz kolone izdvojili G. N, O. M. i S. K, koji su bili izbjeglice sa K, i vratili ih putem prema planini H, a da je on po proteku tri dana u blizini svoje kuće našao mrtvog K. S. Dodao je da se Vojska koja je prva ušla u njihovo selo ponašala korektno i profesionalno za razliku od ove druge Vojske koju su srijetali na putu za R. a koja ih je maltretirala verbalno i fizički i iz kolone izdvojila pomenuta lica. Imajući u vidu ovakve izjave svjedoka - D. B. i D. S, te

činjenicu da su tim područjem prolazili pripadnici raznih drugih jedinica (dakle ne samo pripadnici Prvog bataljona Vojske Jugoslavije), pravilan je zaključak prvostepenog suda da nije dokazano da su pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S, lišili života S. K, za koga je utvrđeno da je stradao od projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, a čije je mrtvo tijelo nađeno u selu G. B.

U žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva se ističe da je veći broj svjedoka albanske nacionalnosti "prikazao" kako su se pripadnici vojske prema njima ponašali prilikom pretresa, te da su ti svjedoci naveli, da su ih pripadnici vojske Jugoslavije iz bataljona čiji je komandant bio optuženi S, maltretirali, drsko se ponašali prema njima, uništavali im i oduzimali im imovinu, nanosili im lake i teške tjelesne povrede, lišavali ih života, upućivali im prijetnje i zastrašivali ih i samim tim prema istima ponižavajuće postupali suprotno članu 51, članu 76 i članu 77 stav 1 Dopuskog protokola I i Dopunskog protokola II Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine. Međutim, u žalbi se ne navodi iz kojih izjava pojedinih svjedoka se to utvrđuje i na osnovu čega se zaključuje da su to bili pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S.

Po nalaženju ovog suda, iz iskaza saslušanih svjedoka i drugih izvedenih dokaza takav zaključak se ne može izvesti, a posebno se ne može zaključiti da su tako postupali pripadnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S. i po njegovoj naredbi. Na to ukazuju iskazi naprijed navedenih svjedoka D. B. i D. S. koji su kazali da se radilo o "drugoj vojsci" koja se nekorektno odnosila prema civilima, ukazujući na slučaj kada je upravo ta vojska iz kolone civila izdvojila tri lica među kojima S. K. (čije je mrtvo tijelo kasnije pronađeno na kraju sela B.), da su pripadnici te vojske na glavi imali šešire, beretke, crne kape preko lica, marame na glavi, a od prevoznih sredstava landrovere, džipove i druga terenska vozila. Uz to, svjedok N. K. koji je u to vrijeme bio predsjednik Opštine R, ističe da su u to vrijeme teritorijom Opštine R. prolazile i paravojne jedinice, tj. naoružana lica koja nijesu bila u sastavu Vojske Jugoslavije, za koja mu je optuženi S. rekao da ih ne može kontrolisati jer mu nijesu počinjene, dodajući da je dolaskom oficira S. uspostavljena kvalitetna saradnja, koja je među njima bila svakodnevna a sve sa ciljem da se onemoguću eventualni sukob stanovništva i vojske, pa pošto je sa S. saradnja bila izvanredna, da je istog nakon završetka rata pozvao na proslavu dana O. R. Dalje je kazao da je kao predsjednik opštine dobijao pritužbe mještana iz sela B. i K. I, da ih pripadnici vojske šikaniraju i zlostavljaju, a ponekad i fizički maltretiraju, te da ne zna da li su to radili pripadnici Vojske Jugoslavije ili "Frenkijevci", dodajući još da su to radili pojedinci, a da je njegov lični zaključak da civili nijesu razlikovali vojsku od paravojnih formacija. Svjedok R. D. koji je radio kao vođa sektora u Odjeljenju bezbjednosti R, kazao je da je bilo pojedinačnih slučajeva otuđenja i oštećenja imovine, te napada na civile i izbjeglice od strane vojske, i da je takve prijave dobijao putem telefona, te dodao da je jednom prilikom primijetio pripadnike vojske koji su imali šešire na glavama, marame žute i crvene boje, da se radilo o vojsci koja je bila dobro obučena i za koju je čuo da je došla iz pravca P. preko K, da su pripadnici te vojske bili dobro opremljeni naoružanjem, bestrajnim topovima, te blindiranim džipovima, da je tu vojnu jedinicu primijetio prilikom obilaska sela G. B, i to 16. ili 17. 04. 1999. godine i da su tu jedinicu zvali "Frenkijevci". Uz to, naveo je da je prilikom obilaska mjesta G. p, B, B, B, viđao vojsku u uniformama Vojske Jugoslavije, te da se pronosila priča da su to pripadnici "Sedmog bataljona".

Kod prednjih izjava navedenih svjedoka i nesumnjivo utvrđenje činjenice da su se područjem koje je bilo u zoni odgovornosti Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S, a koju zonu (s obzirom na površinu, Prvi bataljon nije mogao potpuno kontrolisati), kretale i druge jedinice - vojne i paravojne, neutemeljeni su navodi žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva da su upravo vojnici Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi

S, bili ti koji su suprotno navedenim Protokolima Ženevske konvencije, maltreirali civile, nanosili im tjelesne povrede, uništavali im i oduzimali imovinu, kako to stoji u navodima žalbe, jer takvi žalbeni navodi, a kako to i proističe iz navoda prvostepene presude, nijesu dokazani.

Na kraju, po nalaženju Apelacionog suda, a nasuprot navodima žalbe, činjenica da optuženi na pretresu nijesu iznosili odbranu, niti htjeli da odgovaraju na pitanja tužioca i suda, osim na pitanja njihovih branilaca, ne može predstavljati osnov za izvođenje zaključka da time nastoje izbjeći svoju krivičnu odgovornost za počinjeno krivično djelo, odnosno da se na taj način obezvređuju njihove odbrane (kako se to navodi u žalbi punomoćnika oštećenih). Ovo sa razloga što je stvar izbora optuženih kako će se braniti, pa se mogu braniti ćutanjem, odnosno korišćenjem prava da ne odgovaraju na pitanja suda i tužioca (o čemu su u skladu sa odredbama ZKP-a u postupku i bili poučeni), što su u konkretnom slučaju, koristeći to svoje pravo na pretresu i učinili.

Iz naprijed izloženog, ovaj sud zaključuje da su neosnovnani žalbeni navodi da je prvostepeni sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, pa kako nijesu počinjene ni bitne povrede odredaba krivičnog postupka, kako one na koje sud pazi po službenoj dužnosti tako i one na koje se ukazuje žalbom (o čemu je ovaj sud naprijed već dao razloge), to proističe da je žalba Vrhovnog državnog tužilaštva neosnovana.

U žalbi punomoćnika oštećenih - advokata V. M, u bitnom se navodi da se podržava žalba Vrhovnog državnog tužilaštva, te potencira da su "ljudi ubijani u zoni odgovornosti konkretne vojne jedinice kojom je komandovao optuženi S.", da se kroz presudu prvostepenog suda vješto provlači prisustvo paravojnih sastava na području na kojem su stradale žrtve, ali da su tadašnji pripadnici vojske i tzv. paravojni sastavi bili praktično "jedno te isto", jer su kako se u žalbi navodi i jedni i drugi ubijali, a da su im ciljevi i odgovornost bili jedinstveni - na nivou komande koja je kontrolisala dato područje. Dalje se u žalbi punomoćnika oštećenih ističe da je prvostepeni sud svoju pažnju "fokusirao" na odbrane optuženih, koji su na pretresu odgovarali samo na pitanja svojih branilaca, te da ta okolnost obezvređuje njihove odbrane.

Na prednje žalbene navode punomoćnika oštećenih, ovaj sud se već izjasnio kroz naprijed navedenu ocjenu navoda žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva (koja žalba se podržava izjavljenom žalbom punomoćnika oštećenih), pa se u tom smislu i navodi žalbe punomoćnika oštećenih pokazuju neosnovanim, bez potrebe ponavljanja već iznijetih ocjena.

U žalbi punomoćnika oštećenih se konkretno ne navodi o kojim se bitnim povredama odredaba krivičnog postupka radi, niti u čemu se te povrede sastoje, a ovaj sud nalazi da bitnih povreda odredaba krivičnog postupka nema, o čemu se ovaj sud već naprijed izjasnio. Takođe ovaj sud nalazi da od strane prvostepenog suda nijesu počinjene ni povrede Krivičnog zakonika na koje se samo uopšteno ukazuje žalbom punomoćnika, te da činjenično stanje nije ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno, usled čega se i žalba punomoćnika oštećenih takođe pokazuje neosnovanom.

Konačno, po ocjeni Apelacionog suda, a nasuprot navodima žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva i punomoćnika oštećenih, po ocjeni ovog suda, pravilan je zaključak prvostepenog suda da ne postoji ni jedan valjan dokaz kojim bi se na pouzdan način utvrdilo da su optuženi počinili krivično djelo stavljeno im na teret. Ovaj zaključak prvostepeni sud pravilno izvodi iz utvrđenih činjenica da se na mjestu događaja (u mjestu K. I.) nalazilo ne manje od 30 vojnika, i da nema ni jednog dokaza koji bi upućivao na zaključak da su baš optuženi ti koji su ispalili projektele kojima su lišena života i povrijeđena lica, kako

je to opisano u optužnici ili je projekte ispalio neko od preostalih vojnika toga voda i ko od njih. Takođe je pravilno utvrđenje prvostepenog suda da je ostalo nejasno po kom osnovu i na osnovu kojih dokaza optužba tereti baš optužene da su lišili života i tjelesno povrijedili lica navedena u optužnici, da su sa istom dokaznom snagom i vjerovatnoćom mogla biti optužena i preostala lica iz tog voda ili neko od njih, te da se ovi navodi optužbe pokazuju samo kao pretpostavke, kako to sve pravilno zaključuje prvostepeni sud, a pri činjenici, kako je to prethodno navedeno, da optuženi S. P. nije izdao naredbu da ovaj vod vojnika sačeka kolonu nenaoružanih civila koja se sa K. kretala prema C. G. i da na iste otvore rafalnu paljbu. Sa svih prethodno iznijetih razloga i po nalaženju ovog suda, pravilan je zaključak prvostepenog suda da nije dokazano da je optuženi S.P. naredio, a ostali optuženi postupajući po toj naredbi preduzeli radnje činjenično opisane u izreci prvostepene presude (u stavu I izreke), niti ima dokaza da je optuženi S.P. izdao naredbu da se liše života lica kako je to opisano pod stavom II izreke prvostepene presude - na planini H. i u mjestu G. B, niti je dokazano da su ta lica (na planini H. i u mjestu G. B.), kako to stoji u optužbi, lišena života od strane pripadnika Prvog bataljona kojim je komandovao optuženi S. Dakle, pravilno je zaključio prvostepeni sud da nije dokazano da su optuženi izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, te pravilno postupio kada ih je oslobodio od optužbe, shodno odredbi člana 373 tačka 2 ZKP-a.

Ovaj sud je cijenio i sve ostale navode iz izjavljenih žalbi, pa je našao da su isti bez uticaja na drugačije presuđenje ili su odgovori na te navode sadržani u razlozima prvostepene presude.

Sa iznijetih razloga i razloga prvostepene presude, a na osnovu člana 406 Zakonika o krivičnom postupku, odlučeno je kao u izreci ove presude.

APELACIONI SUD CRNE GORE

Podgorica, 08.12.2014. godine

Zapisničar,

Dragica Ilić, s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA - SUDIJA

Milić Međedović, s.r.

